

NÁBOŽENSKÁ ČÍTANKA

PRE MLÁDEŽ

(O praktickom náboženskom živote)

Napísal

ANDREJ KLIMAN

II. VYDANIE

VYDAL SPOLOK SV. VOJTECHA V TRNAVE

TLAČOU KNIHTLAČIARNE SPOLKU SV. VOJTECHA.

Quo vadis?

Vo večnom meste Ríme, vedľa bývalej cesty capenskej, stojí malá kaplnka. Na tejto kaplnke vidieť skoro nečitateľný nápis „Quo vadis, Domine? — Kam ideš, Pane?“ Podľa Sienkiewicza z o v h o¹ románu „Quo vadis?“ táto kaplnka je pomníkom udalosti, ktorá sa odohrala za prenasledovania kresťanov za cisára Neróna. Toto prenasledovanie bolo tak ukruté, že sa na veľké naliehanie kresťanov ešte aj sv. Peter odhodlal opustiť Rím... Opúšťal ho po ceste apijskej a už bol za mestom, keď zbadal v diaľke akúsi postavu. Sv. Peter si zaclonil rukou oči a díval sa na tú postavu. Vtom mu vypadla z ruky pútnická palica a na tvári sa mu zjavila radosť. Sv. Peter poznal v tej postave Pána Ježiša, ktorý sa s ťažkým krížom na pleciach blížil k nemu. Nie je div, že padol na kolená a zvedavo sa pýtal svojho Majstra:

— Quo vadis, Domine? — Kam ideš, Pane?

A Pán Ježiš mu odpovedal:

— Keď ty opúšťaš môj ľud, idem ja do Ríma, aby som sa znovu dal ukrižovať!

Slová „Quo vadis? — Kam ideš?“ dôležité sú v živote každého človeka. A veru by bolo potrebné, aby sme si ich častejšie kládli a často sa pýtali samých seba: „Quo vadis? — Kam ideš?“ **Čo je cieľom tvojho života?** Čo je cieľom tvojho pozemského putovania?

Pýtajme sa teda: Kam sa uberáme a kam smeruje náš život?

Život ľudský je vlastne cestovaním a my ľudia sme cestovateľmi. Cestujeme všetci bez výnimky. Cestuje stariec, ktorý shrbený sedí na lavičke pred dvermi. Cestuje dieťa, odpočívajúce v kolíske alebo ihrajúce sa s drevenými hračkami. Kam to však cestujeme? Kam sa uberáme? Kde budeme o päťdesiat, — sto rokov? Čo sa stane s nami? To všetko sú otázky, na ktoré každý z nás hľadá uspokojivú odpoveď.

Je to možné, že by náš život nemal nijaký cieľ?

Námorníci vo svojej signalizácii majú značky CRVQ a tieto

značky znamenajú otázku: Kam sa uberáte? No a teraz si predstavme, že sa na mori plaví neznáma loď a posádka inej lode pomocou týchto značiek opýta sa jej kapitána: Kam sa uberáte? A odpoveď kapitána bude znieť: My sa plavíme len tak naslepo a nemáme nijakého cieľa! Čo by sa stalo?! Ľudia by sa vysmiali tomu kapitánovi. Je to aj pochopiteľné, lebo to nie je možné, aby jeho loď nemala nejaký určený cieľ. Podobne sa musíme vysmiať aj my tomu, ktorý hovorí, že na rozbúrenom mori života nemá človek nijaký cieľ.

Čo je teda naším životným cieľom? Kam ideme?

V živote sv. Filipa Nerejského² čítame veľmi poučnú udalosť. Raz prišiel k sv. Filipovi Nerejskému mladík, František Zazzero a s radosťou mu oznamoval, že bude študovať právo. Svätec ho pozorne vypočul a potom zvolal:

— Ty teda budeš študovať a staneš sa pánom?!

— Áno! — odpovedal naradostený mladík.

— Keď vyštuduješ, budeš doktorom!

— Áno.

— Budeš advokátom a dosiahneš slávy!

— Áno.

— Potom sa staneš boháčom a postavíš si krásny dom!

— Áno, áno! — odpovedal mu s radosťou mladík.

— František, nuž a čo potom? — pýtal sa vážne svätec. —

Čo bude potom?

Na túto otázku mu mladík už nevedel odpovedať. Zamĺkol a zvažnel.

— Čo potom? Čo bude potom? — Táto otázka sa mu stále ozývala od tých čias v duši. Premýšľal a nakoniec si povedal:

— Potom zomriem!

— Ale čo bude potom? — pýtal sa sám seba s veľkým strachom. — Čo bude potom? Aký osud očakáva po smrti mňa, budúceho slávneho advokáta?

Tu už prestal so svojimi úvahami. Na túto otázku si už netrúfal odpovedať. Táto otázka skalila jeho veselú myseľ. Zamyslel sa, zriekol sa svojich veľkých plánov a vstúpil medzi oratoriánov.

Na krátku, ale vážnu otázku „Čo potom?“ odpovedá nám naše náboženstvo slovami: „Potom pôjdeme do večnosti!“ Telo naše po smrti pôjde do hrobu, ale naša duša pôjde do večnosti.

Všetky naše podnikania, všetky naše práce, všetky naše kroky v tomto živote nie sú teda ničím iným, iba cestou do večnosti.

Námorníci celé týždne, celé mesiace, ba aj celé roky strávia na mori, ale jedného dňa predsa sa len vrátia domov. Uvidia svoju vlasť a stretnú sa so svojimi rodičmi, manželkami a deťmi. Podobne je to aj s nami. Žijeme na zemi dvadsať, tridsať, štyridsať, päťdesiat, sedemdesiat rokov a potom... príde smrť. Opuštíme toto slzavé údolie a odídeme. Kam?... Telo do zeme, duša do večnosti.

Istý bohatý muž precestoval už skoro celý svet a raz podvečer dostal sa so svojimi sprievodcami do chaty pustovníka v pralese. Pustovník ho ochotne prijal do svojho skromného príbytku, ponúkol ho chlebom a mliekom a potom sa dal s ním do rozhovoru. Za tohto rozhovoru boháč chvastavo rozprával o svojich zážitkoch:

— Cestoval som krajinami, kde rástly datle a banány. Chodil som v púšťach, kde nebolo zelenej trávičky, kde nebolo počuť žblnkot potôčka a kde sa v noci ozýval rev levov a hlas hyén. Bol som v krajoch večného leta a večnej zimy. Videl som miliónové mestá a kochal som sa v nich vo výplodoch ľudského umenia. A ty žiješ tu bez radosti a slasti. Tvoj život je ozaj chudobný a bezcenný.

Pustovník si naoko nevšimával týchto jeho posledných slov a zvedavo sa ho pýtal:

— A kam chceš cestovať teraz?

— Teraz chcem ísť do amerických prerií a do miliónových miest Ameriky.

— A potom?

— Potom sa vrátim domov!

— A potom?

— Potom opíšem svoje skúsenosti v knihe!

Vtedy sa ozval pustovník a povedal mu:

— No a potom budeš musieť nastúpiť tú najťažšiu cestu... Pozri sa na hviezdnatú oblohu a všimni si hviezd, vzdialených od nás na milióny míľ. Za tými hviezdami je naša pravá vlasť. Naše telo uložia do hrobu, ale naša duša pôjde pred trón boží tam za hviezdami! Cesta pred trón boží je ďaleká, veľmi ďaleká, a preto sa treba na ňu dobre pripraviť... Pán môj, ja sa na túto cestu pripravujem tu v tomto pralese...

Boháč sa zamyslel a nakoniec povedal:

— Máš pravdu a správne si počínaš!

A od tých čias sa aj on pripravoval na tú ťažkú cestu.

Quo vadis? — Kam ideš? — pýtali sme sa na začiatku tohto nášho rozhovoru. No a naše náboženstvo nám odpovedá: Naše telo ide do hrobu a duša ide do večnosti! Áno, telo naše ide do hrobu a duša do večnosti!

Majme túto pravdu vždy pred očami a nezabúdajme na ňu v shone života!

Grécky učenec D i o g e n e s³ vystavil si na jarmočnisku predajňu a napísal na ňu slová: „Tu možno kúpiť múdrosť.“ Okolo tejto predajne išiel raz nejaký boháč a zo zvedavosti poslal k Diogenovi svojho sluhu, aby sa ho opýtal: Koľko múdrosti by mu dal za štyri haliere?

Mudrc vzal peniaze a povedal sluhovi:

— Povedz svojmu pánovi, aby pri každom svojom počínaní myslel na koniec.

Riadme sa podľa tejto rady a pri každom svojom počínaní myslime aj my na svoj koniec, na svoju smrť a na svoju večnosť!

O praktickom katolicizme.

Večnosť môže byť dvojaká: nešťastná alebo šťastná. Po nešťastnej večnosti netúži nikto z nás, no a šťastná večnosť nám nepadne do lona len tak sama od seba. Tú si musíme sami zaistiť. Ako si ju zaistíme? Jedine praktickým katolíckym životom.

Praktický katolícky život záleží v tom, že sa pomocou milosti božej vždy, všade a vo všetkom spravujeme zásadami a predpismi svojej cirkvi.

Praktický katolík musí si teda všetko svoje počínanie zariaďovať podľa vôle Otca nebeského.

Praktický katolík musí:

1. veriť, čo Boh zjavil,
2. plniť svoje náboženské a stavovské povinnosti,
3. žiť a umrieť v stave milosti posväcujúcej,
4. pracovať na poli Katolíckej akcie.

I. Praktický katolík musí veriť, čo Boh zjavil.

Potreba viery.

Na ceste do večnosti cirkev predovšetkým žiada od svojich veriacich vieru. Bez viery človek nemôže byť poriadnym a praktickým katolíkom. Bez viery nikto nemôže byť spasený.

1. V ktorej knihe uverejnená bola zaujímavá rozprávka.

Nejaký bohatý a učený pán vraj zomrel a prišiel na druhý svet. Keď sa ta dostal, musel ísť po dlhočiznej ceste. Pán s veľkým strachom kráčať po tejto ceste a stále sa obzeral. Ako tak kráčať, zazrel vedľa cesty nápis: „Jestli kto znovu sa nenarodí z vody a Ducha svätého, nemôže vojsť do kráľovstva božieho.“ (Ján 3, 5.)

— Chvalabohu! — vzdychol si pán. — Som pokrstený, nemam sa teda čoho báť!

Spokojne kráčal ďalej, ale čoskoro zazrel druhý nápis: „Jest-li chce kto za mnou ísť, nech zaprie sám seba a vezme svoj križ a nasleduje ma.“ (Mt. 16, 24.)

— Ani tieto slová Pána Ježiša ma neodsudzujú! — potešil sa ten pán. — Popri všetkom svojom bohatstve mal som aj ja križe a trápenia. Trpel a plakal som často . . .

Pokračoval teda v ceste, ale onedlho uvidel nový nápis: „Ani modloslužobníci, ani smilníci, . . . ani zlodeji, ani lakomci, ani opilci, ani zlorečníci, ani dráči nedosiahnu kráľovstvo božie.“ (1. Kor. 6, 9—10.)

— Chvalabohu! — vzdychol si pán pri čítaní tohto nápisu. — Ja nepatrim medzi týchto. Smilstva som sa nedopúšťal. Nenávidel som nepravosť, cudzieho majetku som sa netýkal, k chudobným bol som vždy štedrý a svoj majetok venoval som na dobročinné ciele . . .

V povedomí svojho čistého štítu kráčal ďalej v tom presvedčení, že sa mu brána nebeská otvorí dokorán. Jeho radosť netrvala však dlho, lebo čoskoro uzrel v diaľke ďalší nápis a keď došiel k nemu, čítal slová: „Kto neuverí, bude zatratený.“ (Marek 16, 16.)

Pri čítaní týchto slov prešiel mu po tele mráz a dych sa mu začal krátiť. Ten nápis mu totiž pripomenul, že ho čaká zatratenie. Ten pán po celý svoj život nemal viery a teraz plne si uvedomoval následky svojho životného poblúdenia. Chytil sa za hlavu a plakal. Zato však kráčal ďalej, až uzrel posledný nápis: „Kto cirkev neposlúchne, maj sa ako pohan a mýtnik.“ (Mat. 18, 17.)

Vtedy už padol na kolená a tak nariekal, lebo si jasne uvedomil, že veľa — veľmi veľa chybil v živote.

Táto rozprávka skrýva v sebe pre nás poučenie, že — ak po svojej smrti nechceme byť nešťastní — musíme mať v srdci vieru a musíme veriť v zjavené pravdy náboženské. **Viera je pasom, bez ktorého sa nikto nedostane do neba.** Bez viery nikto nemôže byť spasený. Vieme to od samého Ježiša Krista, ktorý celkom otvorene vyhlásil: „Kto neuverí, bude zatratený.“ (Marek 16, 16.)

2. Od viery nie je však závislé len naše šťastie posmrtné, ale vo veľkej miere **závisí** od nej **aj naše šťastie pozemské.**

a) **Viera odpovedá nám na najdôležitejšie otázky**, na ktoré učenci nevedia odpovedať. Ktoré sú to otázky? Nuž tie tzv. životné otázky: Načo žijeme? Odkiaľ sme prišli na zem? Kam ideme?

Na tieto otázky nám veda nevie odpovedať, ale viera ich necháva bez odpovede. Ona nám odpovedá na ne slovami: „Ľudia, od Boha ste vyšli a k Bohu sa vrátite! Na zemi ste len preto, aby ste si čnostným životom zaistili šťastlivý návrat k svojmu nebeskému Otcovi!“

Viera rozluštuje nám teda záhadu o pôvode a cieľi ľudského života. Bez viery museli by sme o sebe povedať slová, ktoré čítame v chráme sv. Pavla v Londýne na pomníku zomretého anglického šľachtica: „Dubius vixi, incertus morior, quo eam, nescio — v pochybnostiach som žil, v neistote umieram a neviem, kam idem.“

b) **Viera posilňuje nás v utrpení**. Človekom byť — znamená trpieť, a trpieť nie je ľahká vec. Trpieť bez zúfalstva vie len človek, ktorý má vieru. Ten sa nebojí, ten nestráca hlavu.

Na rozbúrenom mori plavila sa loď. Vlny morské zahrávaly si s ňou ako s nejakou škrupinou. Cestujúci od strachu kričali a zalamovali rukami: len malý chlapček sa zabával spokojne na ťažko skúšanej lodi. Bol to chlapček kormidelníka. Cestujúci zvedavo sa pýtali tohto smelého chlapčeka:

— Chlapče, a ty sa nebojíš tej búrky?

— Prečože by som sa bál? — odpovedal chlapček. — Všetkú moju otecko drží v ruke kormidlo!

Viera poučuje človeka, že náš nebeský Otec drží vždy v ruke kormidlo nášho života, a preto nám dodáva sily aj v najväčšom utrpení.

c) **Viera nás teší v hodinke smrti**, ktorej sa nikto z nás nevyhne.

Známy hudobný skladateľ Haydn pred svojou smrťou vyjadril túto pravdu slovami: „Svoj život zariadil som si tak, ako svoje hudobné skladby. Tie som začal vždy s Bohom a dokončil chválou Boha. Práve tak sa aj nábožné smýšľanie o Bohu tiahlo v celom mojom živote sťa zlatá niť. Aj svoj život chcem dokončiť so slovami: nech je Bohu chvála!“ Viera v hodinu smrti naplnila jeho srdce nádejou na večnú odplatu a Haydn spokojne dokončil svoj životný beh.

d) **Viera robí nás nezlomnými charaktermi.**

Známy epirský kráľ **P y r r h o s**⁵ poslal raz svojho poverenca **Cinea**, aby podplatil rímskeho senátora **Fabricia**. To sa mu však nepodarilo. **Cineas** vrátil sa bez úspechu a sklamaný **Pyrrhos** musel vyhlásiť: „Skôr opustí slnko svoju dráhu ako **Fabircius** cestu čnosti!“

Ozaj, krásne to slová. Nuž a viera sa usiluje o to, aby sa takéto slová mohli použiť aj o katolíkoch. Ona usiluje sa z nás vychovať nezlomné kresťanské charaktery a svojou výchovou chce nás už aj na zemi urobiť šťastnými.

e) **Viera udržuje nás na ceste mravnosti a poctivosti.**

O francúzskom senátorovi **R e m a u d o v i** rozpráva sa zaujímavá príhoda.

Keď vraj tento politik po prvý raz prišiel do Paríža, ubytoval sa v hoteli a hotelierovi vopred vyplatil bytné na jeden mesiac. Hotelier ponáhľal sa mu napísať kvitanciu na 150 frankov, ale **Remaud** mu povedal:

— Kvitanciu nepotrebujem, veď **Pán Boh** videl, že som vám zaplatil za byt.

— A vy veríte v Boha? — opýtal sa ho posmešne hotelier.

— Pravdaže verím! Vy azda neveríte?

— Veru nie! — odpovedal hotelier. — My Parížania sme sa už dávno zriekli viery v Boha!

— Tak teda? — povedal mu **Remaud**. — Tak si len predsa prosím tú kvitanciu!

Táto príhoda nám je najlepším dôkazom toho, že viera najskôr udrží človeka na ceste mravnosti a poctivosti. Bez viery niet mravnosti a niet poctivosti.

U francúzskeho neverca **Voltairea**⁶ boli raz na hostine dvaja jeho priatelia a pri rozhovore robili si posmech z viery a náboženstva. Služobníctvo zvedavo počúvalo tieto reči, ale **Voltaire** bol ako na trňoch. Nepáčilo sa mu to, že jeho sluhovia počujú rozhovor, a preto népozorovane napomenul svojich hostov:

— Prosím vás, nehovorte také veci pred mojimi sluhami. Dočkajte, kým odídu, lebo ak nebudú veriť v Boha, pokradnú mi všetko strieborné náčinie.

Z tohto jeho výroku vidíme, že ešte aj on pokladal vieru za najlepšiu udržiavateľku mravnosti a poctivosti.

Viera — ako vidíme — má veľký význam nielen pre náš život večný, ale aj pre náš život pozemský: preto ju právom môžeme vyhlásiť za najcennejší poklad človeka.

Opatrujme si tento drahocenný poklad viery a chráňme si ho čo najúzkostlivejšie!

Šťastlivý je ten človek, ktorý si až do smrti neporušene vie zachovať svoju vieru!

Písmo sväté.

Cirkev katolícka za prameň viery vždy pokladala a aj dnes pokladá Písmo sväté.

Písmo sväté je sbierka tých kníh, ktoré z vnuknutia Ducha svätého boli napísané.

Písmo sväté nazýva sa aj bibliou. Slovo „biblia“ pochádza z gréckeho slova „biblos-kniha“.

Slová „z vnuknutia Ducha svätého“ znamenajú, že Duch svätý pisateľov Písma svätého zvláštnym spôsobom osvietil, písať povzbudil a pri písaní od každého omylu chránil.

Písmo sväté nazýva sa „sbierkou kníh“, lebo obsahuje 72 rozličných kníh.

Delíme ho na Starý a Nový zákon.

Starý zákon obsahuje 45 kníh (21 dejepisných, 7 mravoučných a 17 prorockých) a opisuje nám to zjavenie božie, ktoré dal Pán Boh ľuďom pred narodením Krista Pána.

Nový zákon obsahuje 27 kníh (5 dejepisných, 21 mravoučných a 1 prorockú), a opisuje to zjavenie božie, ktoré dostali ľudia od Krista Pána a prostredníctvom jeho apoštolov.

Písmo sväté pokladalo sa za prameň viery už od najstarších časov.

Starý zákon pokladali za prameň viery už aj Židia pred narodením Kristovým, a preto oproti nemu správali sa čo najúctivejšie. Uschovávali ho vo svätostánku a neskoršie v chráme jeruzalemskom a každú sobotu predčítavali z neho ľudu pri službách božích. Posvätné knihy Starého zákona Židia veľmi úzkostlivo opatrovali. Mali v nich spočítané nielen verše, ale aj slová, ba aj litery. Niektorí Židia poznali text Starého zákona skoro nazpa-

mäť. Úcta Židov oproti Pismu sv. Starého zákona bola tak veľká, že synovia a dcéry národa židovského hotoví boli za posvätné knihy starozákonné aj život položiť. Vidíme to jasne zo slov židovského spisovateľa J o z e f a F l a v i a⁷, ktorý píše: „Všetkým Židom vrodené je presvedčenie, že tie knihy sú výrokmi božími. Preto videli sme mnohých, že radšej zniesli veľké muky, ako by boli slova prehovorili proti tým knihám.“

Starý zákon, daný Židom ako prameň viery a mravov Boh príchodom Ježiša Krista doplnil Novým zákonom. Vyplýva to zo slov samého Spasiteľa: „Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov; neprišiel som ho zrušiť, ale doplniť.“ (Mat. 5, 17.) Pod Písmom svätým my katolíci rozumieme teda tak Starý ako aj Nový zákon a obidve tieto časti Písma svätého pokladáme za knihy napísané z vnuknutia Ducha sv. Svedčí nám o tom rozhodnutie snemu vatikánskeho, že Písmo sväté „je napísané vnuknutím Ducha svätého, Boh je jeho pôvodcom a ako také je cirkvi odovzdané.“ (Ses. 3. cap. 2.) Písmo sv. vyhlásila cirkev za prameň viery na všeobecnom cirkevnom sneme vo Florencii (Firenze) a v Tridente. Zato však už aj pred týmito snemami cirkev ho vždy pokladala za prameň viery.

Keď sa prokonzul Saturninus (200) pýtal pred súdom kresťanov:

— Ktoré sú to knihy, ktoré s božskou úctou čítate?

Odpovedali mu:

— Štyri sväté evanjeliá, epištoly sv. Pavla a celé Bohom vnuknuté Písmo!

Cirkev natoľko mala v úctivosti Písmo sväté, že jeho vydanie pohanom pokladala za zaprenie viery a trestala vylúčením.

Za Diokleciánovho⁸ prenasledovania biskup Felix z Tibury v Afrike bol vyzvaný, aby vydal sv. knihy kresťanov na spálenie. Statočný biskup však vyhlásil:

— Radšej mňa spália ako posvätné knihy. Boha treba predsa viac poslúchať ako ľudí!

Preto ho sviazali refazami a vhodili do žalára. Odtiaľ ho odviekli na biednu loď a tam bol štyri dni a štyri noci trápený hladom a smädom. Na tejto lodi previezli ho do Itálie a tam znovu vyzvali, aby vydal posvätné knihy. On však odpovedal:

— Ja posvätné knihy síce mám, ale ich nevydám!

Potom ho odsúdili na smrť mečom a popravili. Zomrel ako

mučeník a vylial svoju krv za Písmo sväté. Jeho mučenícka smrť nám je najlepším dôkazom toho, že Písmo sväté ako prameň viery mali vo veľkej úcte aj kresťania a to hneď od najstarších časov. Kresťania hneď od začiatku pokladali Písmo sv. za list Otca nebeského a za drahocenný poklad, preto mu preukazovali tú najväčšiu úctu.

Cisár Konštantín poslal raz list s v. A n t o n o v i⁹ pustovníkovi. Tento list veľmi prekvapil žiakov tohto skromného pustovníka, ale svätec skromne vyhlásil:

— Tomu sa nemáte čo čudovať. Radšej sa čudujte tomu, že kráľ neba a zeme napísal list nám hriešnikom!

Jeho slová nám jasne svedčia o tom, že Písmo sväté kresťania pokladali za list Otca nebeského a za slovo božie. Preto nás ani len najmenej neprekvapuje, že stredovekí rytieri pri čítaní evanjelia vytasili meče na znak svojej úcty oproti slovu božiemu. Tým dávali najavo, že sú ochotní Písmo sväté brániť aj mečom a svojou krvou.

Uctime si aj my Písmo sväté a čítajme ho usilovne! Pritom si však uvedomujme, že jediným oprávneným vykladačom Písma svätého je cirkev, ako Kristom Pánom ustanovená vykladateľka viery a mravov!

Cirkev čo najvрейšie odporúča svojim veriacim čítanie Písma svätého, ale len Písma svätého cirkevne schváleného (Len cirkev je učiteľkou viery!) a poznámkami opatreného. Pápež P i u s X.¹⁰ povedal: „Nič si tak neželáme, než aby sa čítanie biblie (Písma svätého) stalo denným čítaním.“ Čítanie Písma svätého odporúčala cirkev katolícka svojim veriacim už dávno pred vystúpením M a r t i n a L u t h e r a.¹¹ V Nemecku napr. už pred Lutherom vydaných bolo 15 prekladov Písma svätého v nárečí hornonemeckom a 5 v nárečí dolnonemeckom.

Text Písma svätého bránila cirkev vždy veľmi úzkostlivo proti všetkým nepriateľom a najmä proti rozličným bludárom, ktorí výrokmi posvätných kníh sa usilovali dokazovať svoje bludy.

Uctime si Písmo sväté a bráňme ho ako drahocenný poklad!

V nejakej „osvietenej“ spoločnosti v Paríži robili si raz posmech z Písma svätého. Robilo sa to v prítomnosti B e n j a m í n a F r a n k l i n a.¹² Franklin nejaký čas len mlčal, ale po dlhšom mlčaní vytiahol z vrečka nejakú knihu a povedal:

— Páni, ja som dnes ráno v ktoromsi kníhkupectve objavil starú knihu, ktorá ma svojou krásou priamo okúzliła. Smiem vám z nej prečítať jednu ukážku?

Potom prečítal niekoľko ukážok z knihy proroka Habakuka.

— Nádherné niečo! — ozvalo sa vtom so všetkých strán.

— Páni, to boly ukážky práve z tej biblie, z ktorej ste pred chvíľou posmech robili. Ak vy častejšie budete čítať bibliu, nájdete v nej ešte aj viac takých nádherných a krásnych vecí!

Písmo sv. je nám katolíkom klenotnicou a hlavným prameňom viery. Majme ho teda v úctivosti! Čítajme ho často a nikdy ho nedovoľujme zaznávať vo svojej prítomnosti!

Ústne podanie.

Okrem Písma svätého cirkev katolícka za prameň viery pokladá aj ústne podanie (tradíciu).

Ústne podanie je zjavenie božie, ktoré apoštolovia síce ústne hlásali, ale nenapísali.

Ústne podanie dostalo sa k nám ústnym vyučovaním, cirkevnými obradmi, vyznaniami viery, výrokmi pápežov a cirkevných snemov, v spisoch cirkevných spisovateľov, rozličnými cirkevnými pamiatkami atď., z ktorých možno bezpečne zistiť, čo bolo všeobecným učením Cirkvi od časov apoštolských až podnes.

Protestanti zavrhujú ústne podanie a za jediný prameň viery pokladajú Písmo sväté. Toto ich počínanie je nesprávne.

Písmo sväté mohlo by sa pokladať za jediný prameň viery len vtedy:

1. keby obsahovalo celé zjavenie božie (rýchlopisné záznamy rečí Kristových),
2. keby neboly v ňom ťažké miesta, ktoré potrebujú výkladu,
3. keby Pán Ježiš bol svojim apoštolom rozkázal písať a nie kázať,
4. keby všetci ľudia vedeli čítať,
5. keby Pán Ježiš alebo voľaktorý evanjelista aspoň len na jednom jedinom mieste Písma svätého bol vyhlásil Písmo sväté za jediný prameň viery.

Všetky tieto podmienky nie sú však splnené:

1. **Písmo sväté neobsahuje celé zjavenie božie**, neobsahuje najmä zpravu o tom, ktoré knihy a v akom rozsahu tvoria Písmo sväté. Sv. Ján píše: „I mnohé iné zázraky robil Ježiš pred očami svojich učeníkov, ktoré nie sú napísané v tejto knihe.“ (Ján 20, 30.)

2. **V Písme svätom sú ťažké miesta, ktoré potrebujú výkladu.** Takýchto miest je v ňom veľmi veľa a nepriatelia usilujú sa ich poprekrucovať a falošne vykladať. Týmto miestam Písma svätého teda treba dať pravý smysel a ten môžeme zistiť len pomocou ústneho podania. Sv. Peter píše o niektorých listoch sv. Pavla, že ich „neučení a nestáli prekrucujú, ako i ostatné písma na svoju vlastnú skazu.“ (2. Peter 3, 16.) S v. A u g u s t í n¹³ k tomu dodáva: „Odkiaľ vznikajú mnohé bludy, ako že Písmo sväté, ktoré je samo o sebe dobré, býva zle porozumené.“

3. **Pán Ježiš nekázal svojim apoštolom písať**, ale ich poslal ústami hlásať svoje učenie. Jasne to vysvitá zo slov: „Idte teda, učte všetky národy!“ (Mat. 28, 19.) Písmo sväté nebolo napísané z rozkazu Krista Pána. Neskôr síce z vôle božej a z vnuknutia božieho vzniklo aj Písmo sv. Nového zákona, — pre zvláštne výhody, ktoré v istom ohľade má písané slovo božie — ale tým nebolo odvolaný rozkaz Kristov, ktorým Kristus Pán poslal apoštolov ústne kázať, ani neboly odstránené ťažkosti, ktoré tu spomíname a ktoré dokazujú, že Písmo sv. nie je jediným prameňom viery. Vysvitá to aj z toho, že bolo napísané pomerne veľmi včasne a príležitostne, často len pre niektorých veriacich. Sv. Lukáš píše: „Uznan som za dobré i ja . . . napísať ti o tom po poriadku, slovutný Teofil, aby si poznal pravdu tých vecí, o ktorých si bol poučený.“ (Luk. 1, 3—4.)

4. **Všetci Iudia nevedia čítať**, a preto sa sami nemohli a ani nemôžu z Písma svätého presvedčiť o zjavení božom. Takíto Iudia vždy boli a aj dnes sú odkázaní na ústny výklad cirkvi, Kristom Pánom to ustanovenej učiteľky viery a mravov.

5. **Pán Ježiš a evanjelisti nikde nevyhlásili Písmo sväté za jediný prameň viery.** Sv. Pavol píše: „Bratia, buďte stáli a zachovávajte podania, ktoré ste sa naučili, či už z reči a či z nášho listu.“ (Thes. 2, 14.)

Cirkev katolícka teda plným právom pokladá okrem Písma svätého za prameň viery aj ústne podanie. Bez ústneho podania totiž nebolo by bývalo možné šírenie kresťanstva pred napísaním

Písma svätého medzi negramotnými národmi rozličných končín zeme.

Cirkev jestvovala o pekných pár rokov skôr ako Písmo sväté a apoštoli šíрили kresťanstvo už dávno pred napísaním biblie. To je najlepší dôkaz toho, že apoštoli vyučovali zo začiatku len na základe ústneho podania a nie na základe Písma svätého.

Cirkev — ako vidíme — pokladá Písmo sväté za dôležitý prameň viery, ale ako neomylná učiteľka viery pokladá za prameň viery aj ústne podanie. Robí tak z vôle božej, na základe rozkazu Kristovho, ktorý je uvedený aj v samých evanjeliách a na ktorý sa apoštoli v svojich spisoch často odvolávajú.

Tajomstvá.

Dnešný človek priveľa rozumkuje a všetko sa usiluje pochopiť. Nechce uveriť, že jeho rozum je slabý a nedokonalý, a preto sa nijako nevie spriatelíť s tajomstvami nášho náboženstva.

Tajomstvami nazývame tie náboženské pravdy, ktoré svojím slabým ľudským rozumom nevieme pochopiť.

Takýmito tajomstvami v našom náboženstve sú napr. tajomstvo Najsv. Trojice, vtelenia Syna Božieho, vykúpenia, najsv. Sviatosti Oltárnej a iné. Všetky tieto tajomstvá my katolíci veríme, hoci ich aj dostatočne nechápeme. Veríme ich preto, lebo nám ich Pán Boh zjavil. Nechápeme ich však preto, lebo si náš slabý rozum tieto tajomstvá nemôže náležite objasniť. Sú totiž určité hranice, za ktoré svojím rozumom nemôžeme preniknúť, a práve za týmito hranicami sa začínajú tajomstvá.

Tajomstvá sú pravdy, ktoré sú nad chápacosť ľudskú a nad rozum ľudský, ale nie sú proti rozumu ľudskému. Vševedúci Boh nemôže predsa oznamovať ľuďom také pravdy, ktoré by boli nerozumné.

Že sa v našom náboženstve vyskytujú aj tajomstvá, to nás ani len najmenej neprekvapuje. Náboženstvo poučuje nás predsa o Bohu, no a Pána Boha my ľudia svojím obmedzeným rozumom nikdy nebudeme môcť úplne pochopiť. Jasne nám svedčí o tom aj udalosť zo života s v. A u g u s t í n a.

Sv. Augustín chodil raz po brehu morskem a rozmýšľal o ta-

jomstve Najsv. Trojice. A vtedy zbadal na brehu morskom malého chlapca, ktorý do malej jamky prelieval vodu z mora.

— Čo robíš, chlapček? — opýtal sa ho svätec.

— Chcem preliať more do tejto jamôčky! — odpovedal chlapček.

Sv. Augustín sa na to usmial a povedal:

— To je nemožná vec!

No chlapček mu odpovedal:

— Skôr vyčerpám ja celé more do malej jamky, ako ty všíkúmaš tajomstvo Najsvätejšej Trojice.

Náš rozum je obmedzený a Pán Boh je neobmedzený a nekonečný, a preto nie je možné, aby sme ho úplne pochopili. Ako nemožno more preliať do malej jamky, tak nemožno ani nekonečného Boha pochopiť obmedzeným rozumom ľudským. Preto my v povedomí obmedzenosti a nedokonalosti svojho rozumu samým Bohom zjavené tajomstvá ochotne prijímame a uznávame.

Viera v tajomstvá je rozumná a osožná.

1. Rozumná je naša viera v tajomstvá preto, lebo sa opiera o autoritu vševediaceho Boha, ktorý ani klamať, ani oklamany byť nemôže.

2. Osožnou nám je viera v tajomstvá preto, lebo nás poučuje o takých veciach, ktoré by sme svojím rozumom poznať nemohli a ktoré nám Boh zjavil, aby sme tak nevýslovnú, nadprirodzenú blaženosť a spasenie dosiahli (napr. vnútorný život boží — najsv. Trojica — a nám sľúbená účasť na tomto živote božom.)

Tajomstvá nemôžu byť príčinou náboženskej pochybovateľnosti, veď **sa s tajomstvami stretávame nielen v náboženstve, ale aj vo vede**. Tak napr. nevieme, čo je elektrina alebo život a predsa nepochybujeme o nich. Nevieme, čo je magnetizmus alebo gravitácia a nepopierame ich.

Chýrečný *Lacordaire*¹⁴ (čítaj Lakordér) vošiel raz s nejakým pánom v piatok do hostinca a objednal si na obed vaječnú omeletu. Jeho spoločník pri obede začal s ním rozhovor o veciach náboženských a medzi iným začal napádať aj tajomstvá nášho náboženstva. Lacordaire nejaký čas len mlčal, ale nakoniec predsa sa len ozval:

— Dovoľte mi jednu otázku? — opýtal sa ho. — Vedeli by ste mi povedať, ako sa robí vaječná omeleta?

— Pravdaže!

— No, ako?

— V palacinkári rozpustí sa trošku masla, potom sa rozbije niekoľko vajíčok ... potom sa to všetko trošku poobracia ...

— Výborne! Ako vidím, vyznáte sa v tom veľmi dobre! ... A teraz mi povedzte, aké býva maslo pred rozpustením? ...

— Pevné.

— Áno. A v palacinkári sa rozpustí a stane sa tekutým. Všetky? No a vajíčka bývajú najprv tekuté a na ohni sa stanú pevnými. Všetky áno?

— Áno.

— Zaujímavé! Jeden a ten istý oheň urobí maslo tekutým a vajíčka pevnými. Rozumiete vy tomu?

Spoločník Lacordaireov sa usmial a zamíkol, ale Lacordaire pokračoval:

— Vidíte, — povedal mu — vy nechápete ani len jednu omeletu a predsa chcete všetko porozumieť v náboženstve! Tajomstvá — ako vidíte — vyskytujú sa všade, ešte aj pri jedlách, ktoré požívate!

Lacordaire mal pravdu. Tajomstvami preplnený je celý svet, a my tieto tajomstvá ochotne prijímame. Prečo by sme mali teda pochybovať o tajomstvách viery? Prečo sa silou-mocou chceme na poli náboženskom spravovať zásadou „Len to verím, čo pochopím“?

Náš rozum je krehký a slabý, a preto ním Boha celkom pochopiť nemôžeme. My si túto krehkosť a slabosť svojho rozumu plne uvedomujeme, a preto Bohom zjavené tajomstvá ochotne prijímame. Pán Boh ešte nikdy nikoho neoklamal, preto sme presvedčení, že neklame ani nás.

„Len to verím, čo vidím!“

Keď sa Pán Ježiš po svojom zmŕtvychvstaní prvý raz zjavil svojim apoštolom, Tomáš nebol prítomný medzi nimi. Ostatní apoštoli mu preto hneď pri prvej príležitosti s radosťou oznamovali:

— Videli sme Pána!

Neveriaci a pochybovačný Tomáš však nechcel uveriť túto radostnú zprávu a na veľké ich prekvapenie vyhlásil:

— Ak len neuvidím jazvy od klinov na jeho rukách a nevložíim svoj prst do miesta klinov a nevložíim svoju ruku do boku jeho, neuverím! (Ján 20, 25.)

Pochybovanie Tomášovo však netrvalo dlho. Na ôsmy deň po svojom zmŕtvychvstaní Pán Ježiš znovu sa zjavil svojim apoštolom a vtedy už aj Tomáš bol medzi nimi. Vtedy Pán Ježiš išiel rovno k Tomášovi a vyzval ho, aby vložil svoju ruku do jeho boku. A Tomáš poznal svojho Majstra a radostne zvolal:

— Pán môj a Boh môj! (Ján 20, 27.)

Tomáš videl a poznal svojho Pána a uveril v jeho zmŕtvychvstanie. Vtedy Pán Ježiš povedal pamätné slová:

„Že si **ma** videl, Tomáš, uveril si; blahoslavení, ktorí nevideli a uverili!“ (Ján 20, 29.)

Neveriacich Tomášov vyskytuje sa aj dnes veľmi veľa a títo neveriaci Tomáši stále nám opakujú slová:

„**Ja len to verím, čo vidím!** Preto aj na poli náboženskom len to verím, o čom sa na vlastné oči môžem presvedčiť!“

Nás takéto výroky, pravda, ani len najmenej neprivedú do rozpakov, veď o ich nerozumnosti presvedčí sa už aj malé dieťa.

V železničnom vozni tretej triedy bolo raz plno cestujúcich a medzi nimi sedel aj nejaký dedinčan. Medzi cestujúcimi viedla sa živá debata o náboženstve. Vedľa nášho dedinčana sediaci pán strúhal veľkého učenca a pyšným hlasom hovoril:

— Ja len to verím, čo vidím!

Pritom sa pohrdlive pozrel na chudobného dedinského strýčka. Dedinčan nejaký čas len mlčal, ale keď bolo toho chvastania už priveľa, zodvihol pánovi čiapku na hlavu, ako by pod ňou hľadal voľačo.

— Čo robíte? — opýtal sa ho pán.

— Pozerám, či máte rozum.

— Pod čiapkou ho nemám.

— Myslím, že ho vy vôbec nemáte! — odpovedal dedinčan.

— Nedopáľujte ma! — srdil sa pán.

— Aké dopaľovanie! Ja váš rozum nevidím, teda ho nemáte! Ja totiž tiež len to verím, čo vidím!

Dedinčan takýmto rukolapným spôsobom dokázal pánovi nerozumnosť tvrdenia: „Ja len to verím, čo vidím.“ A predsa sa

ešte nájdú ľudia, ktorí sa oháňajú touto otrepanou frázou! Týchto rozumný človek len poľutovať môže, veď sám život vyvracia ich tvrdenie.

Len si spomeňme, čo všetko my veríme v živote!

Spomeňme si napr. na svoje školské roky! Keď sme boli malými chlapcami, rodičia zaviedli nás do školy. Učitelia nám v škole vykladali všelijaké veci: zemepis, dejepis, prírodopis atď. To všetko boli veci, ktoré sme nevideli na vlastné oči. A uverili sme ich. Keby sme v škole len to boli uverili, čo sme na vlastné oči videli, naše vedomosti boli by dnes veľmi chatrné. Zo zemepisu poznali by sme len tie kraje, ktorými sme precestovali. Z dejepisu vedeli by sme len to, čo sa pred našimi očami odohralo. Z prírodopisu mohli by sme rozprávať len o tých rastlinách a zvieratách, ktoré sme videli na vlastné oči. O nejakom vyššom vzdelaní nemohlo by byť ani len reči. Vo všetkých školách totiž, počnúc od školy ľudovej až po univerzitu, prednáša sa v prevažnej väčšine len o tom, čo iní videli a skúsili.

Celé naše vzdelanie zakladá sa na viere. Keď chce byť voľakto učeným a vzdelaným, musí veriť aj to, čo nevidel na vlastné oči.

Viera je tak dôležitým činiteľom, že jej ďakujeme aj za niektoré vedecké objavy. Dejepis nás učí, že by nikdy nebolo došlo k niektorým vedeckým objavom, keby ľudia len to verili, čo na vlastné oči videli. Keby sa napr. **K r i s t o f K o l u m b u s¹⁵** bol spravoval podľa zásady „Len to verím, čo vidím“, nikdy by nebol objavil Ameriku. Podobne by ani **L e v e r r i e r¹⁶** nebol objavil Neptúna, keby bol býval prívržencom tejto zásady. Veď ho objavil len na základe výpočtov a len preto, že veril aj v také veci, ktoré nevidel.

To všetko je nám dôkaz, že zásada „Len to verím, čo vidím“ je najvyšš nerozumná. A o jej nerozumnosti sa ešte lepšie presvedčíme, keď si uvedomíme, že **nás oči veľmi často klamú v živote**. Následkom toho veríme aj také veci, ktoré celkom inakšie vidíme.

My napr. tak vidíme, že je slnce len tak veľké ako ľudská hlava, a jednako veríme, že je 1300000 ráz väčšie ako zem. Tak vidíme, že slnce má podobu veľkého plochého taniera a veríme, že je guľa. Tak vidíme, že slnce ráno vychodí a večer zapadá: a veríme, že sa v skutočnosti zem pohybuje okolo slnca.

Tak sa nám zdá z rýchlika, že sa susedný vlak pohybuje a v skutočnosti sa pohybuje náš rýchlik. Okrem toho veríme ešte celý rad vecí, ktoré inakšie vidíme, ako sú v skutočnosti.

Keď teda veríme toľko vecí nevidaných, prečo by sme neverili aj pravdy náboženské, hoci aj nie sú prístupné nášmu zraku a našim smyslom? Veď nám za pravdivosť týchto právd ručí autorita pravdovravného a vševediaceho Boha.

Príčiny nevery.

V našich búrlivých časoch často sa stretávame s ľuďmi, ktorí sa chvastajú svojou neverou. Títo nešťastníci odvrátili sa od svojho náboženstva a stali sa nevercami. My po rozhovore s takýmito ľuďmi mimovoľne sa pýtame: Prečo títo naši spolubratia stratili svoju vieru a prečo sa stali nevercami? Pokúsme sa dnes odpovedať na tieto otázky v krátkosti.

Príčiny nevery nie sú u všetkých ľudí rovnaké.

1. Niektorí naši súčasníci stávajú sa nevercami len preto, lebo v istých kruhoch je **módou byť nevercom**. Móda je veľmi nebezpečný a ťažko premožiteľný nepriateľ. Proti všetkému možno bojovať, len proti móde nie! Dnes v istých kruhoch stalo sa módou neveriť, a preto niektorí ľudia zriekajú sa viery svojich otcov. Počínajú si tak ako tie divé húsky, o ktorých rozpráva univerzitný kazateľ T ó t h¹⁷ vo svojej kázni.

Nejaký sviatočný strelec — tak rozpráva spomenutý kazateľ — vystrelil raz zo svojej pušky na divú hus a odstrelil jej niekoľko pier z chvosta. Úbohej húske ostaly len dve pierka z celého chvosta. Pošpatená hus takto nechcela ísť domov, aby ju iní nevysmiali. Začala sa teda túlať a na svojich potulkách dostala sa do ďalekého kraja, kde sa zdržovali divé husy. Keď ju tam zazrely mladé húsky, zo začiatku ju vysmievaly:

— Pozrite sa na to strašidlo s tými dvoma pierkami v chvoste! — ukazovali na ňu posmešne.

Lenže jedna staršia hus sa jej zastala.

— Prosím vás, — povedala im — to je predsa celkom zaujímavý zjav! Akiste to bude módou!

— Mne sa táto móda aj pozdáva! — poznamenala iná hus.

— Veď je to veľmi praktická vec!

A na druhý deň čakalo celú tú husiu kolóniu veľké prekvapenie. Mladé húsky mali už len po dvoch pierkach v chvoste. Staré husy boli zo začiatku aj mrzuté, že svojim dcérkam musely kvôli móde vytrhať pierka z chvosta, ale na tretí deň si už aj ony vytrhaly svoje staromódne pierka a ošklbané sa zjavily na husom korze pri brehu jazera.

Toľkoto nám hovorí rozprávka. My sa však vráťme k svojej téme. Voľakto raz uviedol do módy neveru a ľudia — ako tie divé húsky — začali ho napodobňovať a jedine z módy zriekajú sa mnohí ešte aj dnes viery svojich otcov.

2. Iní naši súčasníci stávajú sa nevercami preto, lebo **nepoznajú dostatočne svoje náboženstvo a majú falošnú predstavu o učení svojej cirkvi**. Náboženské vedomosti takýchto nešťastníkov bývajú obyčajne veľmi chatrné a to bez ohľadu na to, či ide o ľudí jednoduchých alebo o inteligenciu. Mnohí zpočiatku ich nevedia z náboženstva ani len toľko ako najposlednejší žiačik v zapadlej dedinke. Ký div teda, že nepriateľ tak ľahko otrasie ich náboženským presvedčením?!

Cestovala raz vlakom nejaká dáma a viedla veľmi živý rozhovor o veciach náboženských. Pri rozhovore s akýmsi pyšným sebavedomím vyhlasovala prítomným, že ona už nič neverí. V tom istom oddelení cestoval aj nejaký vzdelaný pán a toho veľmi domrzalo jej chvastúnstvo. Zpočiatku len mlčal, ale konečne sa už nevedel viac zdržať a opýtal sa tej panej:

— Milostivá pani, čítali ste vy už nejakú apologetiku?

— Nie! — odpovedala.

— A nejakú knihu o zázrakoch v Lurde?

— Tiež nie!

— A nejaké dielo o Kristovi?

— Ani to nie!

Potom jej vymenoval celý rad náboženských diel v slovenčine, v nemčine, v češtine a maďarčine, ale jej odpoveď znela:

— Nečítala som ich.

Tu ten pán už nevedel ďalej zakrývať svoju rozhorčenosť a dôrazným hlasom jej povedal:

— Milostivá, vy nieže nič neveríte, ale nič neviete!

Podobne je to veľmi často aj s mnohými modernými nevercami, ktorí sa chvastajú svojou neverou.

3. Niektorí dnešní ľudia len preto sú nevercami, lebo sa **náboženstvo protiví ich pýche a namyslenosti**. Takíto ľudia si obyčajne namýšľajú, že sú dostatočne vzdelaní vo všetkých odvetviach vedy a vo svojej pýche opovrhujú náboženstvom. Pritom zabúdajú na to, že práve tí najväčší priekopníci vedy boli ľuďmi veriacimi.

Medzi cestujúcimi vo vlaku viedla sa raz debata o náboženstve a istý pán povýšeneckým hlasom vyhlasoval:

— Ja neverím v Boha, a vôbec nič neverím!

Pritomný kňaz ho však čoskoro zavrátil a povedal mu:

— Pán môj, vy toho veríte oveľa viac ako všetci tu prítomní!

— Ako to? — pýtal sa ho urazený pán.

— Nuž pozrite! Vy ste presvedčený, že ste múdrejší ako my všetci dohromady! Ja vám však smeľe môžem povedať, že my to neveríme!

4. Sú aj takí ľudia, ktorí sa len preto stávajú neveriacimi, lebo **náboženstvo odsudzuje ich hriešny život**. Ich rozum by bol prípadne aj ochotný uznať pravdy náboženské, ale ich vôľa sa vzpiera proti tomu. Počínajú si tak ako rímsky miestodržiteľ Felix, ktorému sv. Pavol rozprával o Pánu Ježišovi. Felix zpočiatku s veľkým záujmom počúval slová sv. Pavla, ale keď mu ten začal rozprávať „o spravodlivosti a čistote a budúcom súde“, Felix prestrašene zvolal: „Nateraz id', no v príhodný čas ťa zavolám.“ (Sk. ap. 24, 25.) Kým bolo treba len veriť, Felix sa proti viere v Krista nestaval, ale keď sa ten Kristus začal miešať do jeho života, už bolo po viere.

V ktoromsi časopise bola opísaná humoristická síce, ale zato veľmi poučná udalosť.

Istý otec pre svoje zamestnanie nemal času na výchovu svojho syna, poslal ho teda do vychovávacieho ústavu. Ale čo sa stalo? Chlapec mu o niekoľko dní pribehol domov. Namrzený otec zaviedol ho ťa znova, ale o krátky čas chlapec zas bol len doma. Otca už vtedy opustila trpezlivosť a začal syna prísne karhať.

— Prečo si ušiel? Čo ti tam chýba? — pýtal sa ho prísne. — Bijú ťa tam?

— Nie! — odpovedal chlapec.

— Hladuješ tam?

— Nie.

— Prečo si teda ušiel?

— Lebo som sa tam musel každý deň umývať a česať.

Cirkev je v istom slova smysle tiež akýmsi vychovávacím ústavom, ktorý má svoje výchovné pravidlá a svoj domáci poriadok. Mnohým ľuďom sa nepozdáva zachovávanie týchto pravidiel a toho jej domáceho poriadku, preto, ako ten nerozumný chlapec, utekajú z vychovávacieho ústavu cirkvi a stávajú sa nevercami.

5. Mnohí ľudia stávajú sa nevercami len preto, lebo sa **dostatočne nevyhýbajú zlej spoločnosti**, a tá ich pomaly pripravuje o vieru a náboženstvo.

Naše slovenské porekadlo hovorí: Povedz mi s kým obcuješ a ja ti poviem, aký si! V týchto slovách skrýva sa veľmi hlboká pravda. S akými ľuďmi sa stýkame, takými sa staneme aj my. Ak chodievame medzi dobrých ľudí, dobrými sme aj my; ak chodievame do zlej spoločnosti, zlými sme alebo sa staneme aj my. Je to už dávna skúsenosť, potvrdená miliónmi príkladov zo života. Dobrá spoločnosť človeka povznáša, zlá ho strhuje do bahna hriechu a nevery. Kto chodieval do mlyna, zamúči sa a, kto chodieval do spoločnosti nevercov, pokazí sa a stane sa časom nevercom.

6. Nájdu sa konečne aj takí ľudia, ktorí zo zvedavosti a náboženskej ľahostajnosti **čítali protináboženskú tlač** a tak sa pripravili o svoje náboženstvo.

Napoleon I.¹⁸ zakázal svojim poddaným čítať neverecké knihy a na odôvodnenie tohto svojho zákazu vyhlásil: „Necítim sa dosť silný vládnuť nad ľuďom, ktorý číta Voltairea a Rousseaua (čítaj Voltér a Russó)“. Tento jeho výrok nám jasne svedčí o tom, že zlá kniha a zlá tlač zanecháva v duši človeka nebezpečné stopy na poli mravnom. Tlač má však veľký vplyv aj na náboženské smýšľanie človeka. Právom teda napísal Paul Bourget (čítaj Pól Burže): „Každý, ktorý z nás sostúpi do hĺbin svojho svedomia, musí sa priznať, že by nebol taký, aký je, keby nebol čítal tú alebo onú knihu.“ Tieto slová oprávnenne môžeme vzťahovať aj na nevercov, lebo väčšina z nich len pod vplyvom zlej knihy a zlej tlače sa dostala na klzkú cestu nevery.

Najčastejšími príčinami nevery bývajú teda: náboženská móda, náboženská nevedomosť a neinformovanosť, ľudská pýcha, hriešny život, zlá spoločnosť a zlá tlač. Našou povinnosťou

je teda, aby sme si náboženské módy nevšimali, svoje náboženské vedomosti doplňovali, svoju pýchu premáhali, hriechu sa chránili a zlej spoločnosti a zlej tlači sa vyhýbali. Len tak môžeme svoju vieru nielen zachovať, ale aj prehĺbiť.

Prehĺbenie viery.

Viera je veľmi dôležitým činiteľom v živote človeka. Pán Ježiš ju vyhlásil za hlavnú podmienku spasenia a povedal: „Kto neuverí, bude zatratený.“ (Marek 16, 16.) Je preto našou povinnosťou, aby sme si svoju vieru nielen zachovali, ale podľa možnosti aj prehĺbili.

Ako si prehĺbime svoju vieru?

Svoju vieru si prehĺbime tak, že si nashromaždíme čo najviac náboženských vedomostí.

Žiaľbohu, náboženské vedomosti našich ľudí bývajú väčšinou veľmi slabé.

V istom časopise uverejnený bol veľmi poučný článok.

Do lekárne v meste L. zavítal istý človek s akademickým vzdelaním.

— Úctivosť! Ruky bozkávam! — pozdravil lekárnika a jeho paniu.

— Vitajte! Teší nás, že ste nás navštívili! — vítala ho pani lekárnikova a odvieďla ho do salónu.

Hosť si zasadol k stolu a rozpriadol sa rozhovor o bežných udalostiach, o literatúre a nakoniec aj o náboženstve.

Pani lekárnikova bola evanjelička a medzi rečou opýtala sa svojho hosťa, podľa matriky katolíka:

— Čo sú sviatosti? Vy katolíci ich máte nejako priveľa!

Hosť sa pri tejto otázke začervenal. Všeliako sa vykrúcal, ale nakoniec predsa sa len musel priznať, že nevie, čo sú sviatosti a koľko ich je. Katechizmus učil sa už dávno. Zabudol to už vraj.

— Pán K., — ozvala sa vtom pani lekárnikova, — my máme slúžku katolíčku. Zavolám ju. Možno, že nám to ona bude vedieť povedať.

Zacengala na slúžku a tá sa hneď zjavila vo dverách:

— Želáte si niečo, milostivá pani?

— Anka, — hovorila jej pani, — pýtala som sa pána K., koľko sviatostí máte vy katolíci. Nevedel mi to povedať. Pravda, ani ty to nevieš?

— Je pán K. katolík?

— Áno.

— To je teda veľmi smutná vec. Človek s akademickým vzdelaním, a . . . nevie ani tie najzákladnejšie veci z náboženstva! Sviatosti sú viditeľné znaky, ktoré Kristus Pán ustanovil, aby nimi našej duši milosť udelil. Kristus Pán ustanovil ich sedem: krst, birmovanie, Sviatosť Oltáru, pokánie, posledné pomazanie, posvätenie kňazstva a stav manželský. Keď budem mať času, potom vám poviem o nich viac. Teraz sa musím ponáhľať, aby mi mlieko nevykypelo . . .

Tolkoto stálo v tom časopise. Možno, že to bola len vymyslená udalosť, ale zato výborne charakterizovala naše pomery. Náboženské vedomosti našich ľudí, a to aj z radov inteligencie, bývajú veľmi nedostatočné, a preto naši ľudia tak ľahko strácajú svoju vieru. Len sa ich opýtaj Desatoro božích alebo Pätoro cirkevných príkázaní, opýtaj sa ich na počet sviatostí, na cirkev, na pápežstvo, na odpustky a dostaneš odpoveď, že ti budú vlasy dupkom stávať na hlave. Tí ľudia ani len poňatia nemajú o náboženstve, hoci by mali aj diplom alebo doktorát. Ja sa potom nečudujem, že sa takíto ľudia ľahko stávajú nevercami. Nevedomému človekovi stačí niekoľko fráz o Ríme alebo niekoľko vymyslených historiek o kňazoch a mniškách a už je hotový . . .

Odkiaľ tá veľká náboženská nevedomosť u našich súčaníkov? — Odtiaľ, že sa dnešní ľudia nevzdelávajú dostatočne vo svojom náboženstve. Voľakedy sa síce učili v škole náboženstvo, ale to už bolo dávno. Od tých čias už uplynuly celé roky, ak nie celé desaťročia. Za ten dlhý čas oni na kázne nechodievali, náboženské knihy nečítali, katolícke noviny neodoberali a o prehĺbenie svojich náboženských vedomostí sa nestarali. Ký div teda, že sa ich náboženské vedomosti scvrkly na minimum. Čo si človek neopakuje, to ľahko zabúda. Istý pán bol kedysi dobrým hudobníkom. Potom dlhší čas nemal husle v ruke. Míňaly sa roky a dnes? . . . Už nevie hrať. Ktosi dlhší čas žil vo Francúzsku a dokonale sa naučil francúzsky. Potom sa vrátil domov, nemal príležitosť francúzsky hovoriť. A dnes? Už len láme francúzštinu.

Tak je to aj s náboženstvom. Kto sa v ňom necvičí a nezdokonaľuje, časom ho zabúda.

Stane sa, že niektorý človek má dobrú pamäť a nezabudol to, čo sa kedysi učil v škole z náboženstva, a predsa podľahne útokom nepriateľov. Ako si to vysvetliť? Odpoveď na túto otázku je celkom jednoduchá: Jeho náboženské vedomosti nie sú dostatočné a nie sú primerané jeho veku. Znázorníme si to príkladmi! Vieme to všetci veľmi dobre, že sa malé dieťa zpočiatku živí len mliekom. Neskôršie, keď zpevnie, potrebuje však už silnejšiu stravu. Tak je to aj vo veci náboženstva. V detskom veku postačia človekovi aj katechizmové vedomosti, ale vo veku dospelého potrebuje už človek širšie a hlbšie náboženské znalosti. Čo je dobré pre deti, nemusí byť dobré — a zpravidla ani nebýva dobré — aj pre dospelých. Šaty môžu byť dobré malej Aničke a čižmičky Jankovi, ale sú malé oteckovi a mamičke. Tak je to aj s náboženskými vedomosťami. Školské vedomosti náboženské celkom dobre postačia školským deťom, ale nepostačujú modernému človekovi dospelému. Sú mu priúzké, lebo jeho duševný obzor sa časom už hodne rozšíril. Človek, ktorý sa vo svojom náboženstve nevzdelával, vo veciach svetských stáva sa síce dospelým, ale vo vedomostiach náboženských ostáva len dieťaťom. Ako dieťa potom neunesie ťarchu, ktorú mu moderná doba na pleciah kladie, a dochádza k náboženským katastrofám.

— Prečo teda neposkytujú dieťaťu už v škole potrebné vedomosti? — povieš mi.

Cirkev na tomto poli robí, čo môže. Svojich členov pripraví už v škole pre život, ale celkom pripraviť ich nemôže. Malému dieťaťu — ako sme už spomenuli — nemožno hneď dať silnú stravu, jeho žalúdok ju neznesie. Na poli náboženskom je to podobne. Školákovi nemožno dať veľmi silnú stravu náboženskú, lebo jeho duša ju neznesie. Malému dieťaťu nemožno vtlačiť do hlavy také veci, ktoré ešte pochopiť nemôže. Tie si musí osvojiť v živote:

a) pravidelným počúvaním nedeľnej a sviatočnej kázne a navštevovaním náboženských prednášok.

b) čítaním náboženských kníh a časopisov.

Počúvanie nedeľnej a sviatočnej kázne sa nám síce výslovne nenariaďuje prikázaniami božími alebo cirkevnými, ale to ešte neznamená, že by sme od kázne boli oslobodení. V prvých

časoch kresťanských kázeň sa pokladala za súčiastku omše sv. a konala sa hneď po evanjeliu. Dnes sa už kázeň oddeľuje od omše sv., ale zato si ju bez príčiny vynechať nesmieme. Keď nám cirkev v druhom prikázaní cirkevnom nariaďuje počúvať omšu sv., znamená to omšu sv. spojenú s výkladom evanjelia, t. j. s kázňou. Kristus Pán povedal: „Kto je z Boha, počúva slovo božie.“ (Ján 8, 47.) Kázeň môžeme počúvať po nedeliach a v dni sviatočné aj z rozhlasu alebo ju môžeme nahradiť aj nábožným čítaním.

Podobne je to aj s nábožným čítaním. Keď chceme, aby nám lampa horela, musíme do nej prilievať oleja. Keď chceme mať na poli úrodu, musíme pôdu obrábať. Keď chceme mať v srdci vieru, musíme si svoje náboženské vedomosti doplňovať a prehľbovať. Na svoje školské vedomosti sa na poli náboženskom spoliehať nemôžeme. Tie nám ľahko vyprchajú z hlavy a okrem toho nám ani nepostačujú pre celý život. Dobrý katolík sa preto neuspokojuje so svojimi školskými náboženskými vedomosťami, ale sa vzdeláva ďalej v svojom náboženstve tak, že číta náboženské knihy a časopisy.

Náboženské knihy, pravda, čítame len vtedy, keď majú cirkevné schválenie (Imprimatur). Toto schválenie býva v katolíckych knihách vytlačené na začiatku alebo na konci knihy. Obvyčajne znie takto: „Nihil obstat“ — nič neobsahuje proti viere a mravom. Podpis cirkevného cenzora. Číslo biskupského úradu. „Imprimatur“ — možno tlačiť. Dátum a podpis biskupa. Náboženské knihy bez cirkevného schválenia nekupujeme, nečítame a doma neprechováваме.

Pri náboženských časopisoch musíme si počínať podobne. Katolík má čítať len katolícké časopisy a noviny, lebo len tie mu podávajú spoľahlivé informácie o náboženských otázkach nášho veku.

Len počúvaním nedeľnej a sviatočnej kázne a náboženských prednášok a čítaním katolíckych kníh a časopisov si môže katolík upevniť a prehĺbiť svoje náboženské vedomosti.

Najlepší prostriedok na zachovanie viery.

Viera je otázkou rozumu, ale azda ešte viac otázkou srdca. Rozum ľudský ochotne prijme pravdy náboženské, ak ony nekrižujú záujmy ľudského srdca. Životná skúsenosť nás učí, že človek až vtedy pociťuje v sebe pochybnosti náboženské, keď stratil čistotu svojho srdca a upadol do hriechu. Z toho teda nasleduje, že najlepším prostriedkom na zachovanie viery je čisto-
ta srdca.

V salóne chýrečného francúzskeho spisovateľa Chateaubrianda¹⁹ (čítaj Šatobriana) sišla sa raz väčšia spoločnosť učencov a umelcov a v tejto spoločnosti rozpriadol sa rozhovor aj o náboženstve. Väčšina prítomných bola tej mienky, že vzdelaný človek nemôže veriť. Počas debaty povstal však Chateaubriand a povedal:

— Páni, ruku na srdce! Priznajte sa, že by ste aj vy vedeli veriť, keby ste vedeli čiste žiť!

Slová tohto francúzskeho spisovateľa nám jasne svedčia o tom, že príčinu nevery nemáme hľadať len v rozume, ale v prvom rade v skazenom a hriešnom srdci ľudskom. Preto aj my len vtedy si zachováme svoju vieru, keď si zachováme čisté srdce.

Sv. farár arský, Ján Vianney²⁰, veľmi zaujímavým spôsobom vracal ľuďom vieru a pre pochybovačov mal veľmi účinný liek.

Raz prišiel k nemu nejaký inteligent a povedal mu:

— Pán farár, mám veľké náboženské pochybnosti a rád by som sa ich zbavil.

Svätec vypočul svojho hosťa. Potom si sadol na stoličku vedľa kľakadla a povedal mu:

— Ráďte si kľaknúť!

Hosť bol prekvapený takouto rečou a začal sa vyhovárať:

— Prosím vás, ja ešte nie som vo viere tak ďaleko, aby som sa spovedal. Ja len chcem...

Ján Vianney ho však požehnal a začal sa ho pýtať na všedné hriechy, aby ho neodstrašil. Potom vždy hlbšie a hlbšie začíeral do jeho duše a nakoniec ho vyspovedal.

Po spovedi posadil svojho hosťa do kresla a povedal mu:

— No, a teraz sa porozprávame o tých vašich pochybnostiach!

Ten mu však povedal:

— To je čudné, veď vám ja už nemám nijaké pochybnosti!

Nevera a náboženské pochybnosti majú svoj koreň v hriešnom živote. Mnohí len preto sú nevercami, lebo majú srdce obťažané hriechmi. Zachovajme si teda svoje srdce čisté a vtedy bez akýchkoľvek ťažkostí zachováme si aj svoju vieru! Ak by sme však niekedy predsa len upadli do hriechu, očistíme si svoje srdce čo najskôr dobrou sv. spoveďou a viera naša nebude zoslabená. Hriešnemu človekovi viera robí výčitky, preto sa jej chce zbaviť, čím sa — prirodzene — ešte viacej rúti do priepasti.

V ktorej si dedine žil chudobný obchodník, ktorý okrem skliepku mal aj malú krčmičku. Tomuto človekovi minulo sa víno. Sadol teda na voz a vo svojich každodenných zamastených šatách dal sa zaviesť do blízkeho mesta. Tam zašiel k najlepšiemu veľkoobchodníkovi s vínom, aby si kúpil novú zásobu vína. Obchodník mu predložil niekoľko vzoriek a dedinčan ich radom pochutnával. Nepáčilo sa mu ani jedno víno.

— Dobré víno ... dobré ..., — hovoril veľkoobchodníkovi, — ale niečím razí! Má akúsi čudnú vôňu!

Pochutnáva ďalší rad vzoriek, ale márne: každá mu niečím „razí.“

Veľkoobchodník mu dá nakoniec aj zo svojho najlepšieho vína. Darmo! Dedinčanovi aj to niečím „razí.“

Vtedy si veľkoobchodník dobre obzrie dedinského kupca v zamastených, v zaolejovaných a v zaľakovaných šatách a povie mu:

— Priateľ môj, choďte domov a preoblečte sa do čistých šiat. Potom prídte a povedzte, či moje víno ešte niečím „razí!“

Táto rada je vhodná aj pre nás, ak sa v nás ozývajú náboženské pochybnosti. V takom prípade shodme so seba šatu hriechu a žime životom čistým, a vtedy tie náboženské pochybnosti samy od seba prestanú.

Z ktoréhosi prístavu vyplavila sa na zámorskú cestu veľká oceánska loď. Na palube lode bolo všetko vo vzornom poriadku, stroje pracovali bezchybne, kompas ukazoval stále dopredu a ... odrazu predsa len zbadali, že sa loď plaví v zlom smere. Kapitán zastavil loď a začal počítať a sa radiť. Všetko márne. Na lodi bolo všetko v poriadku a ostrov, ku ktorému sa dostali, predsa bol na opačnej strane. Onedlho predsa len našli chybu. Vo vnútri lode

ležala veľká zásielka železa a toto železo odvrátilo magnétku od pravého smeru. Vyhodili z lode železo a magnétka ihneď začala ukazovať na sever; loď zmenila smer a nerušene pokračovala v ceste. Šťastie, že ešte zavčasu prišli na chybu...

Poučný to prípad aj pre nás. Dakedy sa aj v našom vnútri začnú javiť isté výkyvy a pochybnosti vo veci viery. V takomto prípade preskúmame svoje vnútro, a ak nájdeme v ňom hriechy, odstránime ich čo najskôr, aby sme duševne nezblúdili. Nezabúdajme, že čistota srdca je najlepší prostriedok ako si zachovať vieru!

Aká má byť naša viera?

Aby nám naša viera raz umožnila vstúpiť do kráľovstva nebeského, musí byť: všeobecná, pevná, živá a stála.

1. Naša viera je **všeobecná**, keď veríme všetko, čo Boh zjavil a čo nám cirkev ako článok viery predkladá. Kto čo len jedinu zjavenú a cirkvou za článok viery vyhlásenú pravdu popiera, ten nemá všeobecnú vieru a následkom toho vôbec nemá opravdivú vieru, lebo popiera pravdovravnosť božiu a preto sa veľmi ťažko prehrešuje proti prvému prikázaniu božiemu. Je to aj pochopiteľné. Pán Boh nám predsa nedal plnú moc na to, aby sme si medzi zjavenými pravdami vyberali. Vyplýva to nad slnko jasnejšie zo slov: „Učte ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal.“ (Mat. 28, 20.) Keď apoštoli dostali rozkaz hlásať všetko učenie Pána Ježiša, tak aj my musíme veriť všetko, a nesmieme si beztriestne vyberať z kresťanstva len to, čo sa nám páči a čo nám z neho lahodí. Pán Boh svojou autoritou ručí nám za každú zjavenú pravdu, preto my musíme veriť všetky zjavené pravdy. V otázke zjavených právd musíme si počínať tak, ako si počínali žiaci **Pytagorovi**.²¹ Natoľko si ctili svojho učiteľa, že každé jeho slovo pokladali za sväté a nedotknuteľné. Keď napr. vznikla medzi nimi hádka o nejakej otázke a voľfaktorý z nich vyhlásil: „On (totiž Pytagoras) to povedal“, hádku pokladali za skončenú. Podobne si musíme počínať aj my. Za zjavené pravdy ručí nám sám Boh, a preto ani jednu z nich nepopierame. No a hlásaním a ochraňovaním týchto právd poveril cirkev tiež Boh, preto veríme aj jej ako jedinej a oprávnenej hlásateľke učenia Kristovho. Veď

jej Pán Ježiš predsa nesľúbil nadarmo pomoc Ducha sv. pri hlásaní viery, keď povedal: „Ja budem prosiť Otca, a dá vám iného tešiteľa, aby s vami zostával naveky, Ducha pravdy... Ten vás naučí všetkým veciam a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal.“ (Ján 14, 16—26.) Na ňu sa vzťahujú aj jeho slová: „Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda.“ (Luk. 10, 16.), a slová: „Hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“ (Mat. 28, 20.)

2. Naša viera je **pevná**, keď o pravdách viery nepochybujeme. Dobrovoľné pochybovanie o zjavených pravdách je práve takým ťažkým hriechom ako ich popieranie, lebo je vlastne nedôverou proti učeniu samého Boha. Kresťan-katolík v otázke viery nesmie byť trstinou vetrom klátenou, nesmie mať pochybnosti vo viere, ale musí sa spravovať pravidlom: Kristus to povedal, a čo On povedal, to musí byť nezvratnou pravdou.

Zo života cisára **Napoleona** rozpráva sa zaujímavá príhoda.

Pri jednej vojenskej prehliadke vyšmykla sa Napoleonovi z ruky uzda a kôň mu utiekol. Akýsi jednoduchý vojak však priskočil, koňa chytil a zaviedol k cisárovi. Povďačný cisár koňa prevzal a vojakovi poďakoval sa slovami:

— Ďakujem, pán kapitán!

— Pri ktorom pluku, Vaše Veličenstvo? — opýtal sa ho vojak.

— Pri mojej telesnej stráži! — odpovedal cisár a ponáhlal sa preč.

Vojak pod dojmom týchto slov odložil pušku a utekal na vojenské veliteľstvo.

— Čo chceš, vojačík? — opýtal sa ho tam jeden z generálov.

— Som kapitánom pri telesnej stráži — odpovedal vojak.

— Ty?

— Ja, pán generál, tak to povedal cisár!

— Ach, prepáčte, pane, ja som to nevedel! — odpovedal mu generál so všetkou úctou. — Ja som to nevedel.

Ten vojak nemal ani kapitánsku uniformu, ani kapitánske dištinkcie, ale generál bez slova ho uznal za kapitána. Slovo cisárovo pokladal za nezvratnú pravdu.

Slovo božie aj my pokladáme za nezvratnú pravdu, a preto ani len najmenej nepochybujeme o pravdách náboženských.

3. Naša viera je **živá**, keď podľa nej žijeme. Kto nežije podľa svojej viery, ten vlastne nie je ani katolíkom.

O macedonskom kráľovi Alexandrovi Veľkom²² sa rozpráva, že mal vo svojom vojsku vojaka, ktorý sa volal Alexander. Bol to veľký zbabelec, ktorý vždy utiekol z boja. Raz Alexander Veľký robil prehliadku svojho vojska a pri tej príležitosti upozornili ho na tohto zbabelého vojaka. Aby ho priviedol k rozumu, pristúpil k nemu a opýtal sa ho:

— Aj ty si Alexander? Alebo ži tak, ako sa na Alexandra patrí, alebo odlož to meno, lebo mu len hanbu robíš!

Keby tak dnes Pán Ježiš robil prehliadku svojich vyznavačov, neviem-neviem, ako by to dopadlo s mnohými zpomedi nás. Pán Ježiš by asi nejednému povedal: „Alebo ži tak, ako sa na katolíka patrí, alebo odlož meno katolíka, lebo nie si ho hodný nosiť!“

Viera je pasom do neba, ale aby sme sa s týmto pasom do neba dostali, potrebujeme naň aj vízum, a tým je katolícky život.

4. Naša viera je **stála** vtedy, keď sme ochotní za ňu aj život položiť. Viera je totiž viac ako život.

Za prenasledovania kresťanov v Mexiku chytili v štáte Jalisco aj 18-ročného mladíka. Krvaví vojaci Callesa²³ žiadali od neho, aby zakričal: Dolu s Kristom!

— To ja neurobím, lebo som katolík! — odpovedal im mladík.

— Teda si revolucionár?

-- Revolucionár? To nie! Nikdy som ním nebol. To o mne nikto nemôže dokázať; som však katolík a Krista nezapriem!

Vtedy mladíka priviazali k nákladnému autu a auto uviedli do pohybu. Takto potom ťahali za autom statočného mladíka, takže bol celý pokrytý krvou a prachom. Keď došli k jeho rodičovskému domu, vrahovia zastavili auto a žiadali od mladíka, aby zvolal:

— Nech žije Calles (vodca prenasledovateľov cirkvi)!

Mladík posbieral všetky svoje sily a zvolal, ako mu sily stáčily:

— Nech žije Kristus!

Rozzúrení vojaci sa vtedy dali do neho bodákmi, aby ho uro-

bili povoľnejším. Keď to videla okoloidúca žena, zabehla ku matke hrdinského vyznavača viery:

— Pod' chytro von, — povedala jej, — lebo ti syna nútia, aby zaprel svoju vieru!

Trasúca sa matka vybehla von, pristúpila k umierajúcemu synovi a povedala mu:

— Keby ťa aj zabili, nezapri svoju vieru! Viera je viac ako život! Nech žije Kristus-kráľ!

Syn vtedy posbieral posledné svoje sily a opakoval slová matky:

— Nech žije Kristus-kráľ! — a zomrel tam na ulici pred očami svojej matky.

Stalo sa to roku 1927.

Nezabúdajme na slová tej hrdinskej Mexičianky: „Viera je viac ako život!“ Po príklade miliónov mučeníkov budme teda ochotní za ňu aj život položiť!

Usilujme sa mať vieru všeobecnú, pevnú, živú a stálu, lebo len takáto viera nám umožní po smrti vstúpiť do kráľovstva nebeského.

Vyznanie viery.

Dňa 29. apríla naša cirkev každoročne slávi sviatok s v. P e t r a V e r ó n s k e h o²⁴, ktorý aj mučeníckou smrťou spečatil svoju katolícku vieru. Tento hrdinský muž bol členom rehole kazateľov a ako taký veľmi horlivo pracoval na obrátení bludárov. Bludári ho preto veľmi nenávideli a vo svojej nenávisti najali dvoch vrahov, aby ho zavraždili. Najatí vrahovia sv. Petra Verónskeho istého dňa aj naozaj napadli a smrteľne poranili. Ťažko poranený svätec padol na zem a zvolal:

— Credo! Verím!

A keď už nevládal rozprávať, zamočil si prst do vlastnej krvi a napísal na zem vlastnou krvou slovo:

— Credo! Verím!

Sv. Peter Verónsky teda ešte aj v poslednej chvíli svojho života vyznal svoju vieru.

Príklad hrdinského sv. Petra Verónskeho nám pripomína povinnosť: vyznať svoju vieru. Táto povinnosť vyplýva zo slov Pá-

na Ježiša: „Kto mňa vyzná pred ľuďmi, i ja ho vyznám pred svojím Otcom, ktorý je na nebesách. Ale kto mňa zaprie pred ľuďmi, i ja ho zapriem pred svojím Otcom, ktorý je na nebesách.“ (Mat. 10, 32—33.) Sám Božský Spasiteľ teda žiada od nás, aby sme s časom na čas vyznali svoju vieru.

Ako máme vyznať svoju vieru?

Odpoveď na túto otázku je celkom jednoduchá: Vieru svoju máme vyznať slovom a svojím životom.

1. **Vieru svoju máme najsamprv vyznávať slovom.** Viera je síce našou intímnu vecou a úzkostlivo ochraňovaným pokladom, ale v živote vyskytujú sa okolnosti, keď ju musíme vyznať aj pred verejnosťou. Vyznanie viery je naša povinnosť, zakaždým, keby naše mlčanie mohlo byť pokladané za zapretie viery, za opovrhovanie náboženstvom, za nespravodlivosť voči Bohu a urážku Boha a pohoršovalo bližného. (Kán. 1325. § 1.) V takýchto prípadoch by sme páchali ťažký hriech, keby sme nevyznali svoju vieru. Dobrý katolík však nielen v týchto prípadoch vyzná svoju vieru, on sa k nej hrdo hlási zakaždým, keď je tupená a posmievaná. On vie veľmi dobre, že takýmto vyznaním viery najlepšie obráni svoje náboženské presvedčenie.

Po rovine pádskej, pod krásnym nebom talianskym uháňal rýchlik. V jednom oddelení tohto rýchlika rozprávali sa dvaja cestujúci a ich rozhovoru načúvala zvedavá dáma. Obidvaja cestujúci boli cudzinci a s veľkým oduševnením sa shovárali o krásach Talianska a najmä Florencie (Firenze). Vychvaľovali jej umelecké zbierky, jej námestia a múzeá... a vtedy sa paničke pri obloku od radosti zajagaly oči a jej ústa s pyšným seabedomím povedaly slová:

— Anch'io sono Fiorentina! Aj ja som Florentánka!

Koľko národnej hrdosti sa skrýva v týchto niekoľkých slovách Talianky! Koľko národného povedomia sa skrýva v jedinej vete! Učme sa od nej a nasledujme ju; lenže trochu v inej forme. Ako sa ona hrdo hlásila k svojmu mestu, tak sa aj my hrdo hlásme k svojej viere, v rozličných okolnostiach životných! Učme sa z príkladu apoštolov, ktorí sa rozišli po svete a tam vydávali svedectvo o Kristovi. Nasledujme príklad mučeníkov a miliónov vyznavačov, ktorí aj za cenu vlastného života vyznali svoju vieru. Nebudme nikdy zbabelcami a zapieračmi svojho náboženského presvedčenia!

Za prenasledovania kresťanov v Japonsku, japonská kráľovná Faxiba, mala pri sebe dve kresťanské dvorné dámy, ktoré veľmi milovala. Keďže vyznávanie kresťanskej viery bolo v Japonsku pod trestom zakázané, tieto kresťanské dvorné dámy prosily kráľovnú, aby ich prepustila zo svojej služby. Kráľovná ich však nechcela prepustiť. Radila im, aby svoju vieru utajily a súčasne im sľubovala, že nebude od nich požadovať nič takého, čo by sa protivilo ich náboženskému presvedčeniu. Lenže jedna z tých dvorných dám, menom Magdaléna, sa nedala nahovoriť a na naliehanie kráľovnej odpovedala slovami:

— Kráľovná, kresťania nemajú dvojakú tvár, ktorá by raz javila lož a druhý raz pravdu. Kto vidí ich tvár, ten vidí aj ich srdce. Keby neišlo o česť božiu, rady by sme vyhoveľ vo všetkom Vášmu Veličenstvu, ale takéto pretvarovanie naše náboženstvo nedovoľuje. Kto nevyzná svoju vieru, zapiera ju. My nemôžeme poslúchať kráľa pozemského, a neposlúchať Boha, Pána neba a zeme.

Bola to ozaj dôstojná odpoveď! Obidve dámy potom opustili kráľovský palác, ale ostaly v sídelnom meste, aby za svoju vieru aj životy položily.

Učme sa od týchto statočných dvorných dám statočnosti vo vyznávaní viery a vyznávajme aj my slovom svoju vieru!

2. Svoju vieru nemáme však vyznávať len slovom, ale ju **máme vyznávať aj svojím životom**. Životom vyznávame svoju vieru tak, že celý svoj život usporiadame podľa predpisov svojej viery a keď Krista urobíme stredom celého svojho života.

Neďaleko Palerma stojí jedna z najkrajších pamiatok cirkevného staviteľstva, dóm monreálsky. Dlážka, dolná časť stien a stĺpy tohto dómu sú zhotovené z krásneho mramoru, ostatné časti dómu sú však pokryté nádhernými mozaikami. Tieto mozaiky vyobrazujú anjelov, archanjelov, starozákonných prorokov a patriarchov, apoštolov a svätých, ale uprostred týchto vyobrazení stenu svätyne vyplňuje veľké poprsie Krista Pána. Kamkoľvek sa postavíme v tom dome, oči Kristove všade sa dívajú na nás.

My si takto máme postaviť Krista Pána do svojho života. On má byť stredom všetkých našich snáh. On má viesť a spravovať naše myšlienky, naše slová, naše skutky a všetko naše počínanie má byť také, aby oči Kristove vždy a všade s úľubou hľadely

na nás. Keď si podľa smerníc Kristových usporiadame celý svoj život, tak celým svojím životom budeme vyznávať svoju vieru.

S v. Augustín vo svojich spisoch uvádza nám rozhovor mučenika Simpliciána s pohanským rečníkom Viktorínom.

— Len sa uspokoj, — hovorí v tomto rozhovore Viktorín Simpliciánovi — ja som vašim človekom a ešte ako kresťan zmriem jeden raz.

— To ti ja neverím do tých čias, kým ťa neuvidím v kostole!
— odpovedá mu Simplicián.

— Nuž a či kostol robí človeka kresťanom? — pýta sa Viktorín.

— To nie! — odpovedá mučeník. — Ale Kristus Pán povedal: „Kto mňa zaprie pred ľuďmi, i ja ho zapriem pred svojím Otcom, ktorý je na nebesách.“

Viktorín sa zamyslel nad týmito slovami a nakoniec uznal, že Simplicián má pravdu. Krista treba aj verejne vyznať a za jeho meno treba sa aj verejne postaviť. Prví kresťania obetovaním svojich životov vyznávali svoju vieru a my ju vyznávame tým, že sa bez akýchkoľvek ľudských ohľadov zúčastňujeme na katolíckom hnutí svojej farnosti.

Našou povinnosťou je teda vyznávať svoju vieru slovom a katolíckym životom.

Vyznávajme teda svoju vieru smelo a nebojácne tak slovom, ako aj životom! Nezabúdajme na slová Pána Ježiša: „Kto mňa zaprie pred ľuďmi, i ja ho zapriem pred svojím Otcom, ktorý je na nebesách.“ (Mat. 10, 33.)

II. Praktický katolík musí plniť svoje náboženské a stavovské povinnosti.

Plnenie povinností.

Veža chýrečného kolínskeho dómu bola už pred dokončením a na samom jej vrchu pracoval istý veľmi svedomitý majster, ktorý s veľkou starostlivosťou vypracovával kamennú okrasu. Vtedy prišiel k nemu akýsi cudzí pán a oslovil ho:

— Priateľ môj, načo sa len toľko trápите? Veď zdola nikto nebude vidieť túto vašu peknú robotu!

Majster pozdvihol hlavu, poďíval sa na cudzinca a vyčítavým tónom mu odpovedal:

— Ja tú okrasu robím pre Pána Boha, a ten veru vidí moju robotu!

Krásne a poučné to slová, ktoré až dojímavým spôsobom vyjadrujú náš kresťanský názor na prácu a na plnenie povinností! Tieto slová mali by sme zaštepíť hlboko do svojej pamäti všetci a podľa nich by sme sa mali spravovať vždy a všade pri vykonávaní tak svojich povinností náboženských, ako aj stavovských. Mali by sme si už raz uvedomiť, že svoje povinnosti náboženské a stavovské máme konať nielen kvôli ľuďom, ale v prvom rade kvôli vševediacemu Bohu. Potom by sme ich nezanedbávali zo všelijakých ohľadov ľudských a zo všelijakej ľudskej vypočítavosti.

Praktický katolík spravuje sa podľa príkladu toho svedomitého majstra, preto svoje náboženské a stavovské povinnosti nezanedbá pre nič a kvôli nikomu.

O bývalom rakúskom cisárovi a uhorskom kráľovi Františkovi Jozefovi²⁵ zaznamenali nám životopisci veľmi zaujímavú príhodu.

František Jozef po smrti svojho dvorného lekára potreboval nejakého nového doktora a vo vplyvných kruhoch mu odporúčali istého mladého muža od vojska. Cisár rád by ho bol osobne poznal, preto ho povolal k sebe na určitý deň na 10. hodinu predpoludním. Na veľké jeho prekvapenie sa mu však Dr. Kerzl — tak sa volal mladý lekár — na stanovenú hodinu nedostavil. Prišiel k cisárovi o celú hodinu neskoršie a cisár prijal ho veľmi neutrlo.

— Ja som si vás zavolať na 10. hodinu! — zavolať na neho vo všetkom presný cisár. — Teraz je už 11 hodín, a preto už pre vás nemám času!

Zarazený lekár zastal pri dverách, ale sa ihneď spamätal a povedal:

— Ráďte láskave prepáčiť, Veličenstvo, vo vojenskej nemocnici mal som súrnu operáciu: išlo o jeden ľudský život!

Cisár bol milo prekvapený jeho slovami.

— Kto bol ten človek, kvôli ktorému ste sa oneskorili? — opýtal sa mladého lekára.

— Istý vojak od 73. pešieho pluku.

Vtedy sa cisár pozrel tomuto svedomitému vojenskému lekárovi do očí, potriasol mu ruku a povedal mu:

— Dobre. Budete mojím osobným a dvorným lekárom.

Lekár ani kvôli cisárovi, ani kvôli kariére nezanedbal svoje povinnosti. Podobne si musí počínať aj praktický katolík, a preto nesmie kvôli nikomu a ničomu zanedbať svoje náboženské a stavovské povinnosti. Praktický katolík dostojí vždy aj svojim najmenším povinnostiam, hoci by sa aj zem triasla okolo neho.

Roku 79 po Kr. vybuchol taliansky Vezuv. Horúca láva zaliala celé okolie a popol zasypal celé mestá, medzi nimi aj mesto Pompeje. Keď nastal tento katastrofálny výbuch, nastrašení ľudia utekali z Pompejí, aby si zachránili aspoň len svoje holé životy. A vtedy stál v ohrozenom meste na stráži rímsky vojak. Vo veľkej trme-vrme zabudli naňho a neodvolali ho. Vojak preto stál na svojom stanovisku aj vtedy, keď už všetci utiekli z mesta. Prišla horúca láva, zaliala všetko, ale on sa ani len nepohol z miesta. Stál na svojom stanovisku, až kým ho láva nepochovala. Keď pred nedávnom vykopali mesto Pompeje, našli tohto vojaka mŕtveho stáť na stráži. A dnes najvzácnejším pokladom neapolského múzea je prilbica, pancier a kopija tohto hrdinského vojaka, ktorý radšej zomrel, ako by sa bol zpreneveril svojim vojenským povinnostiam.

Podobný príklad môžeme si uviesť aj z Japonska, kde roku 1923 bolo veľké zemetrasenie. Toto zemetrasenie zasiahlo najbohatšiu časť Japonska, Yokohamu a Tokio, a spojené bolo s miliónovými škodami. A v čase tohto zemetrasenia odohralo sa niečo, čo si zasluhuje obdivu ešte aj budúcich pokolení.

V Tokiu v tom čase delovým výstrelom oznamovali obecnstvu poludnie a tento výstrel každodenne pripravoval vysokopostavený dôstojník, plukovník Tetsoura. Bol to muž, ktorý v rusko-japonskej vojne stratil jednu ruku, a preto po skončení vojny bol cisárom poverený touto čestnou úlohou. Tetsoura bol oznamovateľom správneho času.

Dňa 1. sept. 1923 niekoľkými minútami pred poludním plukovník Tetsoura už zasa stál pri svojom dele. Svoju ruku mal už položenú na kanón, keď sa odrazu zatriasla pod ním zem. V niekoľkých okamihoch zrútily sa najkrajšie paláce a pagody. Ľudia ako zbláznení utekali z mesta, ale Tetsoura ako nejaká žula

stál na svojom mieste. Povinnosť prikovala ho k delu, a kým si iní chránili svoje životy, on plnil svoju každodennú povinnosť. Stál na svojom mieste, díval sa na svoje hodinky, a — ako mu povinnosť kázala — presne o 12. hodine vystrelil z kanóna. Nie div, že mu cisár dal titul „najsvedomitejší človek“ a že sa stal vzorom verného plnenia povinnosti.

Takýmito Tetsourami by mali byť všetci katolíci a takými by sme mali byť aj my. Takými nás chce mať Boh, vlast a národ.

Nasledujme príklad pompejského vojaka a plukovníka Tetsouru a plníme svoje povinnosti náboženské a stavovské verne aj za najťažších okolností!

V istom cudzozemskom chráme znázornené sú na obraze životné úlohy. Je tam vyobrazený pápež v plnej ozdobe a pod ním je nápis: „Ja vás učím všetkých!“ Je tam cisár s korunou na hlave a so žezlom v ruke a pod ním je nápis: „Ja vás spravujem všetkých!“ Je tam vojvodca s mečom v ruke, s prilbicou na hlave a pod ním je nápis: „Ja vás bránim všetkých!“ Je tam roľník, ako preoráva brázdou a vraví: „Ja vás živím všetkých!“ Celkom na spodku namaľovaný je na tom obraze aj diabol, ako sa škerí a vraví: „Ja vás vezmem všetkých, ak nebudete plniť svoje povinnosti!“

Povinnosti má v živote každý z nás, plníme ich teda čo naj-svedomitejšie tak na poli náboženskom, ako aj vo svojom povolání, aby sme sa pre ich zanedbávanie raz nedostali do rúk diablových.

Prikázania.

Medzi rozličnými našimi povinnosťami najhlavnejšie sú naše povinnosti náboženské a medzi tými prvá je povinnosť zachovávať prikázania.

Prikázania, ktoré máme zachovávať, sú trojaké: hlavné prikázania, božie prikázania a cirkevné prikázania.

1. **Hlavné prikázania** sú tie prikázania, ktoré všetky ostatné prikázania v sebe obsahujú. O týchto prikázaniach dôkladne nás poučil sám Pán Ježiš v čase svojej verejnej činnosti. Raz totiž prišiel k Pánu Ježišovi učiteľ zákona a spýtal sa ho:

— Učiteľ, ktoré prikázanie je veľké v zákone?

Pán Ježiš mu odpovedal:

Milovať budeš Pána Boha svojho, z celého svojho srdca a celou svojou dušou a celou svojou myslou. Toto je najväčšie a prvé prikázanie. Druhé však podobné je tomuto; milovať budeš svojho bližného ako seba samého. V týchto prikázaniach obsahuje sa všetok zákon i proroci. (Mat. 22, 35—40.)

Ak chceme byť praktickými katolikmi, musíme teda podľa slov Pána Ježiša Boha milovať nadovšetko a bližného ako seba samého.

Svoju lásku k Bohu najlepšie dokazujeme tak, že plníme vôľu božiu a svoju lásku k bližnému prejavujeme najmä telesnými a duševnými skutkami milosrdenstva.

2. Prikázania božie dal Boh kedysi na vrchu Sinaj národu židovskému a shrnuté sú v Desatore božích prikázaní. Tieto prikázania neviažu však len Židov, ale viažu aj nás kresťanov-katolíkov. Sám Pán Ježiš to povedal, keď vyhlásil: „Nemyslíte si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov, neprišiel som zrušiť, lež naplniť.“ (Mat. 22, 17.) Aj po narodení Kristovom ostaly teda v platnosti zákony Desatora, ktoré Pán Boh dal kedysi Židom na vrchu Sinai. Svedčí nám o tom aj udalosť zo života Pána Ježiša.

Istého dňa bohatý a milý mladík prišiel k Pánu Ježišovi, uprel na neho svoje oči a zvedavo sa ho pýtal:

— Učiteľ dobrý, čo dobrého mám robiť, aby som mal život večný?

Pán Ježiš mu odpovedal:

— Ak chceš vojsť do života, zachovávaj prikázania!

Mladík sa však neuspokojil s touto odpoveďou a zvedavo sa pýtal:

— Ktoré?

Pán Ježiš na to vymenoval príkazy Desatora hovoriac:

— Nezabiješ, nezcudzolíš, nepokradneš, nepovieš krivého svedectva, cti otca svojho i matku svoju. (Mat. 19, 16—19.)

Táto odpoveď Pána Ježiša nám jasne svedčí o tom, že Desatoro neviazalo len Židov, ale viaže aj nás kresťanov-katolíkov. Praktický katolík zachováva ho teda až do najmenších dôsledkov.

3. Prikázania cirkevné dostali sme od cirkvi a shrnuté sú v Päťore cirkevných prikázaní. Tieto prikázania dala nám cirkev na základe slov, povedaných Pánom Ježišom sv. Petrovi: „Čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané i na nebesách.“ (Mat. 16, 19.)

Záväznosť týchto prikázani pre praktického katolíka vyplýva zo slov: „Keď cirkev neposlúchne, maj sa ako pohan a mýtnik!“ (Mat. 18, 17.) — „Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda.“ (Luk. 10, 16.)

Hlavné prikázania a božie prikázania sú nezmeniteľné a večné: nemožno ich meniť práve tak, ako nemožno meniť ani zákony prírodné. O nich totiž platia slová Pána Ježiša: „Kým sa pomíne nebo i zem, jedna písmenka alebo jedna čiarka nepomíne sa zo zákona, kým sa všetko nestane.“ (Mat. 5, 18.) — „Nebo a zem pomínú, ale moje slová nepomínú.“ (Luk. 21, 33.) Keby sa na oblohe nebeskej vyšinula čo len jedna hviezda zo svojej koľaje, došlo by k strašnej katastrofe. A keby sa zrušil čo len jediný zákon zo zákonodarstva božieho, malo by to v zápätí hroznú katastrofu v živote ľudstva. Cirkevné zákony sú meniteľné, ale ich môže meniť len cirkev (napr. pôstne nariadenie a iné).

Kristus Pán povedal kedysi mládencovi: „Ak chceš vojsť do života, zachovávaj prikázania!“ (Mat. 19, 16.) Tieto slová Pána Ježiša platia aj nám katolíkom. Ak teda aj my chceme raz vojsť do života večného, musíme zachovávať prikázania božie a cirkevné. Tieto prikázania musia usmerňovať naše myšlienky a skutky. Tie prikázania musia udávať smer nášmu životu súkromnému, rodinnému, spoločenskému a verejnému. Podľa týchto prikázani musíme žiť vždy a všade. Podľa nich si musíme počínať doma, v kostole, v práci, na ulici, vo verejnosti, v zábave... a vo všetkých okolnostiach života.

O Napoleonovi sa rozpráva, že si raz pred seba rozprestrel mapu Paríža a urobil na nej dve rovnobežné čiary.

— Túto cestu vybudujte! — povedal svojim inžinierom.

— Veličenstvo! V smere tých čiar stoja verejné budovy a paláce! — vyhovárali sa inžinieri.

— O to sa ja nestarám! — odpovedal Napoleon. — Ja som vám cestu naznačil, a vy ju vybudujte!

A cestu vybudovali.

Pán Boh aj nám vyznačil cestu, po ktorej máme v živote kráčať. Tou cestou je cesta prikázani. Kráčajme touto cestou po celý svoj život a neohrožene odstraňujeme z nej všetky prekážky, lebo len po nej sa dostaneme do kráľovstva nebeského!

Modlitba.

S v. František Salezský²⁶ rozprával raz deťom o blaženosti prvých našich rodičov a medzi iným im povedal:

— Najväčšou slasťou prvých našich rodičov bolo, že sa mohli stýkať a rozprávať s Pánom Bohom.

Keď tieto jeho slová počul jeden z prítomných chlapcov, hlboko si vzdychol a povedal:

— Škoda! Škoda!

— Čoho je škoda? — opýtal sa ho svätec.

— Toho strateného raja! — odpovedal chlapec. — Keby prví naši rodičia neboli stratili raj, dnes by sme sa aj my mohli s Pánom Bohom stýkať a rozprávať.

Slovami tohto chlapca vyjadrená je vlastne túžba každého srdca ľudského. Srdce ľudské túži po styku a po rozhovore s Pánom Bohom a hľadá možnosť, aby svoje city nejakým spôsobom mohlo tlmočiť svojmu Stvoriteľovi. Táto jeho túžba po šťastí nie je daromná, lebo modlitba výborne umožňuje jej ukojenie.

Čo je modlitba?

Modlitba je vlastne rozhovor s Pánom Bohom. Keď sa modlíme, rozprávame sa s Pánom Bohom, aby sme:

1. ho chválili,
2. jemu ďakovali a
3. jeho o niečo prosili.

Istý bohatý a vysokopostavený pán cestoval vlakom a z dlhej chvíle nadviazal tam rozhovor s rehoľným kňazom. Pri rozhovore vlak prebehol popri malej dedinke, ktorej obyvatelia sa práve ponáhľali do kostola na popoludňajšiu pobožnosť.

— Toto stále modlenie sa mi nijako nepáči! — poznamenal vtedy pán.

— Nuž, a ako by ste to chceli zaviesť inakšie? — opýtal sa ho rehoľník.

— Ja myslím, že by sme sa mali modlievať len vtedy, keď cítime potrebu takejto modlitby.

— Potrebu?! ... Nuž a cítite vy často takúto potrebu?

— Úprimne sa vám priznám, nie.

Pri týchto jeho slovách sa rehoľník vážne zamyslel a o chvíľku pokračoval:

— Pán môj, ak ráčite s tým súhlasiť, môžeme sa trochu porozprávať o modlitbe. Času máme na to dosť.

Pán na znak súhlasu prikývol hlavou a rehoľník sa rozhod-
voril:

— Vy hovoríte, že by sme sa mali len vtedy modlievať, keď cítime toho potrebu. To je nesprávny názor. Len si predstavte napríklad, že vy ráno pridete do svojho úradu a váš tajomník sa vám vôbec nepozdraví. Opýtate sa ho na príčinu tohto jeho čudného chovania, a on vám povie, že necíti potrebu pozdraviť vás. Čo mu na to poviete? Poviem vám iný príklad. Na Vianoce dáte svojmu kancelárskemu zriadencovi 100 Ks vianočného. On tých 100 Ks strčí do vrečka a odíde bez slova. Čo poviete na to? Uvediem vám ešte jeden príklad! Povedzme, že máte doma syna. Chlapec chce ísť na výlet a potrebuje naň peniaze. Siahne teda do vašej pokladne, vyberie si z nej potrebnú sumu a odíde. Vôbec necíti potrebu toho, aby si tie peniaze vypýtal od vás. No a teraz aplikujte toto porovnanie na seba samého a presvedčíte sa, že je vašou povinnosťou Boha pozdraviť, Bohu ďakovať a Boha prosiť. To nie je však ešte dosť! My nielen že sa máme modliť, ale sa musíme častejšie modlievať. Aj to vám objasním príkladom. Som presvedčený, že od svojich dietok a od svojich zamestnancov žiadate, aby vás aspoň raz denne pozdravili. Pozrite sa, to isté žiada od vás aj Pán Boh. Žiada to od vás tým skôr, lebo on vás vlastne už prv pozdravil a vy svojou modlitbou vlastne na jeho pozdrav len odpovedáte. Len si predstavte, koľko rás vás Pán Boh prv pozdravil ako vy jeho! On vám dal život skôr, ako by ste ho vy boli mohli oň poprosiť. On vám dal pri krste svoju milosť skôr, ako ste vy mysliet vedeli. A od tých čias koľko rás vás pozdravil a koľko dobrého vám preukázal Pán Boh! Každé vaše prebudenie ráno je pozdravom božím. Každá spokojná noc je pozdravom božím. Každé vaše jedlo je dobrodením božím. Každé zvonenie je pozdravom božím. A na konci vášho života ešte aj smrť bude pozdravom božím.

Cestujúci pán len počúval a nakoniec sa ozval:

— Máte pravdu a v budúcnosti sa už budem pravidelne modlievať.

— Áno. Modlievajte sa! Veď modlitbou odpovedáte na pozdrav Pánu Bohu, modlitbou ďakujete Bohu za každodenné jeho

dobrodenia, modlitbou si vyprosujete milosť a pomoc božiu. Preto som vám povedal, že sa máte častejšie modlievať, ba povedal by som: stále modlievať.

— Stále modlievať?! To je predsa nemožné!

— Mýlite sa! To je možné. Robieva sa to tak, že pomocou dobrého úmyslu aj svoju prácu premeníme na modlitbu. Nezabudnite si každé ráno aj vy vzbudiť v sebe tento dobrý úmysel, a vtedy sa aj vaša práca stane modlitbou.

Pri týchto slovách rehoľník podal ruku pánovi a rozlúčil sa s ním slovami:

— Sbohom! Do videnia!

Po jeho odchode cestujúci pán sa zamyslel a nakoniec si povedal:

— Od týchto čias sa musím modlievať, veľa modlievať, stále modlievať!

A keď si ten svoj rozhovor s tým rehoľníkom od začiatku až do konca zopakoval, zašepkal slová:

— Do videnia, páter! Do videnia pri večnom cieli!

Uvedený príklad nám jasne svedčí, že modlitba je našou povinnosťou, lebo ňou:

1. Boha chválime,
2. Bohu ďakujeme,
3. Boha o milosť a pomoc prosíme.

Konajme teda radi a ochotne túto svoju povinnosť a modlievajte sa!

Nezabúdajte na slová básnika:

S Bohom vstávaj, tak deň každý
požehnaným sa ti stane!
S Bohom k práci, s Bohom v práci
i zdará sa ustávanie!
S Bohom líhaj, sily tvoje
občerství ti spánok sladký!
S Bohom na cestu sa vyber,
šťastne pôjdeš ta i zpiatky!

(Martin Sládkovič.)

Výhovorky od modlitby.

Známy neverec Ernest Renan²⁷ letoval raz kdesi na viedku a denne chodieval na prechádzku so svojím priateľom. Na jednej takejto prechádzke stretol sa raz s procesiou. Vtedy sa neverec Renan hlboko poklonil pred krížom. Pri ňom stojaci priateľ bol veľmi prekvapený týmto jeho správaním a opýtal sa ho, či to urobil z presvedčenia?

— Čo si si to myslel? — odpovedal Renan. — My dvaja s Kristom sa len navzájom pozdravujeme, ale sa nikdy nerozprávame!

Týmito istými slovami mohli by sme charakterizovať aj pomer nejedného dnešného človeka k Pánu Bohu. Mnohý náš súčasník totiž kedy-tedy — pri pohrebe, pri sobáši, pri procesii — pozdraví síce Pána Boha, ale sa s ním nerozpráva, nemodlieva sa.

Prečo sa nemodlieva? Na túto otázku nech nám odpovie on sám svojimi vlastnými slovami.

1. „**Modlieval by som sa, ale nemám času modliť sa!**“ — tak nám hovorí jeden náš spolubrat. A, bohužiaľ, tieto slová nebývajú vždy len akousi planou výhovorkou. Skrýva sa v nich aj čosi pravdy. Mnohí dnešní ľudia skutočne ťažko nájdú času na modlitbu. Sotvaže sa ráno prebudia, už musia utekať do práce a len neskoro večer sa vracajú domov ustati a unavení. Potom pokľaknú síce k modlitbe, ale ich obkľučujú drieroty a po niekoľkých daromných pokusoch zanechajú modlenie. Zato si však nájdú niekoľko minút na modlitbu aj títo pri troške dobrej vôle. Áno, nájdú si čas pomodliť sa aj títo, ak sa skutočne chcú pomodliť. Mnohí ľudia len preto nemajú čas modliť sa, lebo nemajú chuti k modlitbe.

Španielsky kráľ Karol V.²⁸ mal veľa roboty, a predsa si našiel čas pomodliť sa. Našiel si čas, lebo sa chcel modliť. Raz práve si konal rannú modlitbu, keď si francúzski vyslanci v dôležitej veci žiadali u neho audienciu. Karol V. im odkázal: „Nech páni trochu počkajú, lebo som teraz ja na súkromnej audiencii!“ Vyslanci nejaký čas čakali, ale o krátky čas stratili trpezlivosť a audienciu súrili. Karol V. však ani vtedy nebol hotový so svojou modlitbou, a preto im odkázal: „Páni veľmi horlive slúžia svojmu kráľovi, a ja s nie menšou horlivosťou sa venujem Bohu a svojej duši; nech len počkajú!“

Veru, nejedného „veľmi zamestnaného“ človeka zahanbí vytrvalá modlitba tohto panovníka Svätej ríše rímskej.

Priklad Karola V. nám jasne dokazuje, že si človek nájde čas pre modlitbu, keď sa naozaj chce modliť. Kto nemá chuti, ľahko sa vykrútil!

Dobrý kresťan-katolík si za nijakých okolností nevynechá svoju modlitbu. Keď je zavalený prácou, vykoná tú modlitbu síce kratšie, ale ju celkom nikdy nevynechá.

2. „Nemodlím sa, lebo moja modlitba aj tak bude márna!“ — tak hovorí druhý náš spolubrat.

Čo povieme na tieto slová?

My ľudia všetko konáme len pre nejaký viditeľný výsledok. Politik, obchodník, robotník, vychovávateľ chce vidieť výsledok svojej práce; keď sa mu ten výsledok hneď nedostavuje, stráca chuť a povie: „Darmo som pracoval“. Ký div potom, že niektorí ľudia aj modlitbu posudzujú podľa viditeľného výsledku. Lenže takéto počínanie nie je správne. O výsledku našej modlitby rozhoduje Pán Boh, a to dakedy inakšie, ako si to my želáme. Rozhoduje o ňom Pán Boh tak, ako to on za najlepšie pokladá. Pán Boh vidí ďalej ako my, a preto on lepšie vie posúdiť, či našu modlitbu môže vyslyšať v pôvodnej jej forme, alebo nie. My vyslyšanie svojej modlitby obyčajne pokladáme za dobrú vec, Pán Boh vo svojej vševetúcnosti však vidí škodlivosť takéhoto vyslyšania, a preto výsledok našej modlitby upraví vzhľadom na naše večné blaho. Mohli by sme povedať, že Pán Boh vyslyší našu modlitbu v opravenom vydaní a so zreteľom na naše večné blaho.

Znázorníme si to príkladom!

Predstavme si otca, ktorý miluje svojho chlapčeka. Pred týmto otcom na stole stoja dve fľašky. V jednej je malinová šťava a v druhej otrava. Chlapček začne prosiť otca:

— Otecko, daj sa mi napiť tej malinovky!

Nuž a otec mu dá, lebo má chlapca rád. Vtedy však ten chlapec ukáže na tú druhú fľašku a povie:

— Daj sa mi napiť aj z tej druhej fľašky!

A otec mu nedá, lebo má chlapca rád. Chlapec sa vtom pustí do plaču, ale darmo. Otec jeho žiadosti nevyhoví.

Myslím, že už nepotrebujeme viac vysvetľovať, prečo niekedy nedostaneme, čo si od Boha žiadame. Preto, lebo Boh vidí, že

by to škodilo našej duši alebo nášmu telu. My si, pravda, myslíme, že by nám žiadaná vec bola na osoh, ale Pán Boh to vidí ináč. Zabúdame, že náš obzor je veľmi úzky a šomreme proti Bohu. Neuvedomíme si, že obzor Pána Boha je oveľa širší ako náš.

Pán Boh si nepočína tak ako v príklade uvedený otec. On ani jednu modlitbu nenechá bez vyslyšania. **Pán Boh vyslyší každú modlitbu.** Veľa ráz ju vyslyší ináč ako to my očakávame, ale predsa ju len vyslyší. Nemodlíme sa teda nikdy nadarmo. Dakedy ju vyslyší hneď, inokedy neskoršie a vo vhodnejšom čase. Ale ju vyslyší. Sv. Monika sa 16 rokov modlila za obrátenie svojho syna Augustína a nakoniec ju Boh vyslyšal. Nemodlila sa nadarmo. Keď Augustín chcel odcestovať do Itálie, do Ríma, Monika sa modlila, aby Boh znemožnil jeho cestu. Nuž a nestalo sa podľa jej vôle. Augustín odišiel do Itálie, ale tam v Miláne stretáva sa so sv. Ambrózom a ten svojimi rečami kladie do jeho srdca základy neskoršieho jeho obrátenia. Boh nevyslyšal modlitbu Moniky v pôvodnej forme, ale len podľa jej obsahu. On urobil ešte viac, ako si Monika žiadala. Ona si želala len obrátenie Augustína a Pán Boh svojou milosťou dopomohol Augustínovi až k úplnej svätosti. Augustín stal sa svätcom a jednou z najväčších ozdôb našej cirkvi.

Na jeho príklade najlepšie vidíme, že sa darmo nemodlíme.

O bytinských plavcoch sa rozpráva, že sa za svojej plavby dostali na nejaký opustený ostrov. Zjedli tam niekoľko pomarančov, jadierka z nich porozhadzovali a odišli. Po rokoch sa zasa dostali na ten ostrov a vtedy na veľké svoje prekvapenie videli, že z tých porozhadzovaných jadierok vyrástol celý pomarančový les.

Tak je to aj s našou modlitbou. Pán Boh dakedy až po rokoch vyhovie našej žiadosti a vyhovie jej azda trochu v inej forme, ale ju nikdy neodloží nevybavenú.

Benjamin Franklin rozpráva, že raz počúval kázeň Wiedfieldeta, najväčšieho to kazateľa svojho veku. Wiedfieldet vo svojej kázni žiadal od svojich poslucháčov podporu na stavbu nejakého kostola a Franklin hneď na jej začiatku sa rozhodol, že na ten kostol neprispeje ani len halierom. Cez kázeň však pozmenil toto svoje rozhodnutie, a to v tom smysle, že na stavbu kostola venuje aspoň len niekoľko drobných peňazí. Onedlho pod dojemom krásnej kázne pozmenil aj toto svoje rozhodnutie

a okrem všetkých svojich drobných peňazí bol ochotný venovať na kostol aj všetky svoje strieborné peniaze. No a ku koncu kázne bol už natoľko dojatý slovami kazateľa, že priniesol na kostol z domu aj svoje zlaté peniaze.

Tak veľký výsledok mala jedna kázeň. Aký krásny výsledok môže mať potom modlitba, ktorou sa obraciame k Pánu Bohu? Veď Pán Boh aj sám nás vyzýva k modlitbe a sľubuje nám jej splnenie slovami: „Pýtajte a dá sa vám, hľadajte a nájdete, klopte a otvorí sa vám.“ (Luk. 11, 9.)

Nezanedbávajme teda svoje modlitby, ale ich konajme čo najsvedomitejšie. Buďme presvedčení, že sa nemodlíme nadarmo, „lebo každý, kto si pýta, dostane a kto hľadá, nájde a klopajúce-mu otvorí sa.“ (Luk. 11, 10.)

Kedy a ako sa máme modliť?

Istý pán katechéta prednášal deťom v škole o modlitbe a pri svojej prednáške opýtal sa jedného z chlapcov:

- Modlievate sa doma?
- Áno! — odpovedal mu chlapec.
- Nuž a kedy sa modlievate? Ráno?
- Nie! — odpovedal chlapec.
- Večer?
- Ani vtedy nie!
- Pred jedením a po jedení?
- Nie.
- Nuž teda kedy?

Chlapec zaváhal, ale nakoniec predsa len povedal:

- Keď hrmí.

Tak si počínajú aj niektorí dnešní ľudia. Modlia sa len vtedy, keď hrmí a keď je s nimi zle, ale ináč modlitbu zanedbávajú. A potom si ešte nariekajú, že Pán Boh nevyslyší ich modlitby. My nenasledujme príklad týchto poblúdlilcov a modlievajme sa pravidelne každý deň! Ako dobrí katolíci modlitbou začínajme deň a cez deň pri svojej práci častejšie sa obracajme k Bohu strelnými modlitbami. V ťažkej svojej práci a vo veľkom pokušení obráťme sa k Bohu vzdychmi: „Pane Bože, pomáhajže!“ „Ježišu, stoj pri mne!“ Okrem toho nevynechávajme si ani stolnú

modlitbu a modlitbu večernú, pri ktorej si odbavíme aj krátke spytovanie svedomia. S času na čas pomodlíme sa aj za zvláštne svoje potreby a v nedeľu a vo sviatok obetujeme v kostole omšu svätú spolu s kňazom vo vrúcnych omšových modlitbách.

No a teraz sa pýtajme: **Ako sa máme modliť?**

Odpoveď na túto otázku je veľmi jednoduchá: Modliť sa máme dobre.

Kedy sa však modlíme dobre?

Dobre sa modlíme vtedy:

1. keď sa modlíme za to, čo je na česť a slávu božiu a pre naše duševné spasenie,
2. keď sa modlíme v mene Pána Ježiša, t. j. dovolávame sa zásluh Pána Ježiša a v tie skladáme všetku svoju dôveru,
3. keď sa modlíme pobožne, pokorne, s dôverou, vytrvalo a s odovzdanosťou do vôle božej.

Pobožne sa modlíme vtedy, keď sa vyhýbame roztržitosti a pri modlitbe na Boha myslíme.

Pokorne sa modlíme vtedy, keď si pri modlitbe uvedomujeme svoju hriešnosť a nehodnosť.

S dôverou sa modlíme vtedy, keď pevne dúfame, že Boh vyslyší našu modlitbu, ak jej vyslyšanie posluží nášmu duševnému spaseniu.

Vytrvalo sa modlíme vtedy, keď sa ani v tom prípade neprestaneme modliť, ak nás Boh hneď nevyslyší.

S odovzdanosťou do vôle božej sa modlíme vtedy, keď sa čo do vyslyšania svojej modlitby úplne spoľahneme na Pána Boha. V tejto veci nám je vzorom Pán Ježiš, ktorý sa na hore Olivovej modlil: „Nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane!“ (Luk. 22, 42.)

Po tomto dôkladnom vysvetlení si ešte všimnime, aká asi má byť dobrá ranná a večerná modlitba.

Najprv si všimnime rannej modlitby!

Ráno po dokončení obliekania a pred začatím dennej roboty pokľaknime na kolená a vzdychneme si k Pánu Bohu asi takto:

„Bože, ďakujem Ti, že si mi dal dožiť tohto dňa!... Koľkí ľudia umreli v uplynutej noci a mňa si zachoval!... Vďaka Ti za to, Bože! Prosím Ťa, ochraňuj ma aj tohto dňa! Chráň všetkých mojich najbližších! Pomáhaj mi v práci! Posilňuj moje ramená! Nedaj, aby som zabudol na Teba! Nedovoľ, aby som upadol do

hriechu! Bože, buď mi na pomoci dnešného dňa! Všetko chcem konať ku tvojej cti a sláve. Tebe obetujem dnes svoje myšlienky, svoje slová, svoje skutky a celý tento deň. Pane Bože, pomáhaj!”

K tejto úprimnej modlitbe pripojíme ešte Otčenáš a Zdravas. Ak nemáme viac času na modlitbu, toľkoto nám postačí. Potom sa už môžeme dať do roboty. Boh nám bude pomáhať a celá naša denná práca stane sa krásnou a velebnou modlitbou.

A večer?

Pred spaním obrátime sa k Bohu týmito slovami:

„Bože, ďakujem Ti, že si ma dnes chránil! . . . (Tu sa rozpo-
menieme, čo sa nám toho dňa prihodilo v robote.) . . . Vrúcna
vďaka Ti za všetko Tvoje dobrodenie! . . . Ďakujem Ti, že si chrá-
nil mojich najbližších! . . . Odpusť mi moje hriechy, ktorými som
Ťa dnes obrazil! Srdečne ich ľutujem. O keby som ich vôbec ne-
bol spáchal! Nabudúce sa ich chcem lepšie chrániť! . . . Chráň ma,
Bože, aj s celou našou rodinou aj nastávajúcej noci! Pane, do rúk
tvojich porúčam svojho ducha!”

Potom sa pomodlíme Otčenáš, Zdravas a ak môžeme, ešte aj nejaké iné krátke modlitby a spokojne složíme hlavu na noč-
ný odpočinok.

Po svedomite vykonanej modlitbe a ťažkej dennej práci bu-
deme spať sladko a anjel strážca bude bdieť nad nami a nad na-
šími najbližšími.

Kostol.

V dejepise spomína sa meno bohatého lydkého kráľa Kr é-
z a,²⁹ ktorý mal nesmierne poklady v zlate a v drahokamoch. Vše-
tky tieto svoje poklady uschovával vo veľkej klenotnici, ktorej
kľúče stále nosieval pri sebe. Tento bohatý kráľ stretol raz na
ulici chudobného roľníka a vo svojej dobrej nálade vzal ho so
sebou do kráľovského paláca. Tam ho vraj zaviedol do svojej kle-
notnice a povedal mu:

— V klenotnici môžeš sa zdržať len sedem minút a za tých
sedem minút môžeš si vyberať poklady. Čo si za ten čas vybe-
rieš, stane sa tvojím majetkom! Po siedmich minútach musíš sa
však rozhodne vzdialiť odtiaľto!

Roľník sa vraj nedal veľa núkať do vyberania a za tých sedem minút navyberal si toľko pokladov, že bol dobre zaopatrený až do svojej smrti.

Bohatou klenotnicou je aj každý katolícky chrám, a preto je našou povinnosťou, aby sme do neho chodievali a v ňom si načerpali čo najviac milostí pre svoj duševný život.

1. Katolícky chrám je klenotnicou, lebo sa v ňom skrýva najdrahší náš poklad: **Pán Ježiš vo Sviatosti Oltárnej.**

Chýrečný kardinál a arcibiskup londýnsky *V a u g h a n*, rozpráva vo svojich spisoch túto udalosť:

Nejaký anglikánsky kazateľ prišiel raz do katolíckeho kostola so svojou päťročnou dcéruškou. Pozornosť dcérky v kostole ihneď upútala večná lampa. Nie div, že sa hneď zvedavo spýtala svojho otca:

— Otecko, prečo tu horí tá lampička?

— Aby ľudia vedeli, že za tými malými dvierkami je Pán Ježiš! — odpovedal jej otec.

— Otecko, — ozvalo sa na to dievčatko, — ja by som chcela vidieť Pána Ježiša.

— To nie je možné! Dvierka sú teraz zamknuté a Ježiško je za nimi zakrytý záclonou.

— Ach, otecko, škoda! Ja by som ho tak rada videla a tak rada by som sa k nemu pomodlila!

Potom išli ďalej a cestou vošli aj do blízkeho protestantského kostola. Tam už dievčatko nevidelo večnú lampu a bolo tým nemálo prekvapené. Preto sa ihneď opýtalo svojho otca:

— Otecko, prečo tu nehorí lampička?

Otca zarazila táto otázka, a preto len o chvíľočku odpovedal:

— Pretože tu nie je Pán Ježiš.

A od tých čias to dievčatko rozprávalo len o katolíckom kostole a nechcelo chodiť do kostola protestantského. Keď ho voľakto chcel vziať do kostola protestantského, obyčajne hovorievalo:

— Ja nejdem do takého kostola, v ktorom nehorí lampička a v ktorom nie je Pán Ježiš!

Tieto slová však natoľko dojaly otca, že sa po dlhom boji zriekol svojich bohatých dôchodkov a so svojou rodinou stal sa katolíkom.

To malé dievčatko plne pochopilo, čo znamená prítomnosť Pána Ježiša v kostole. Učme sa od neho a navštevujme v kostole často Pána Ježiša vo svätostánku. Vyhovme jeho volaniu: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa ustávajú a ste obťažení, a ja vás občerstvím.“ (Mat. 11, 28.) Budme radi, že nás Pán Ježiš vo svätostánku kedykoľvek prijme na audienciu a v každom čase ochotne vypočuje naše ťažkosti a prosby.

2. Katolícky kostol je klenotnicou, lebo na jeho oltári pri svätej omši nachodia sa najdrahocenejšie perly: **kvapky krvi Kristovej**.

V Neapoli v malej ampulke uschovávajú krv beneventského biskupa s v. J a n u á r a, ktorý začiatkom IV. storočia po Kristu podstúpil mučenícku smrť. Táto uschnutá krv v deň sv. Januára stáva sa každoročne tekutou. Ľudia v tisícových zástupoch putujú preto v ten deň do Neapola, aby na vlastné oči videli var tej vzácnnej mučeníckej krvi.

My katolíci vo svojom kostole máme na oltári vzácnu krv, a to krv Kristovu. Táto krv však neuschla. Ona pri omši sv. stále tečie a prúdi a vlieva milosť do sŕdc všetkých svojich návštevníkov. Veď omša svätá nie je ničím iným ako krvácaním rán Kristových a stálym obnovovaním golgotskej obete. Keď sme na omši svätej, ako by sme boli na Kalvárii, na Golgote.

Nie sú teda pochybnosti o tom, že náš kostol je klenotnicou, v ktorej sa pri svätej omši nachodia drahocenné perly krvi Kristovej.

3. Katolícky kostol je konečne klenotnicou aj preto, lebo **v ňom môžeme čerpať milosti** pre svoju dušu, a to v tej najhojnejšej miere.

O slávnom P a s t e u r o v i³⁰ (čítaj Pastör) čítame, že štúdiom baktérií unavený utekal do chrámu. Tam si nasbíral novej sily k práci, takže sa posilnený vracal do svojho laboratória k novej práci.

S v. M a r g i t a K a r t ó n s k a, ktorá po dlhé roky viedla hriešny život, keď sa spamätala z hriechu, neosmelila sa ísť domov poprosiť rodičov o odpustenie. Namiesto toho išla do chrámu a tam sa uspokojilo jej rozbúrené srdce.

Podobne sa viedlo aj s v. A u g u s t í n o v i. Ten v Miláne chodieval s inými ľuďmi na kázne s v. A m b r ó z a,³¹ biskupa, a s veľkým napnutím počúval jeho slová. Chodieval na ne len

zo zvedavosti a, hľa, stal sa svätcom. Pravda našla si cestu k jeho srdcu, a on — bývalý hriešnik — úplne zmenil svoj život. Čerpal z klenotnice chrámu a stal sa svätým.

Podobných príkladov mohli by sme si uviesť veľa, ale nie je to potrebné. Veď aj tieto spomenuté tri príklady nám jasne svedčia o tom, že katolícky chrám je bohatou klenotnicou, z ktorej môžeme v hojnej miere čerpať milosti pre svoju dušu.

Vážme si teda svoj chrám! Milujme ho! Chodievajme doň často a s radosťou a čerpajme z neho duševné poklady, ktoré tak veľmi potrebujeme!

Nejaký neverec opýtal sa raz istého katolíka:

— Ste vy katolík?

— Áno! Som! — dostal odpoveď.

— Chodievate vy každý deň do kostola na svätú omšu?

— Nie. Nemám na to času, a ani náboženstvo ma k tomu nenúti. Ono žiada odo mňa návštevu kostola len v nedeľu a zasvätený sviatok.

Neverec sa však neuspokojil s touto odpoveďou a povedal:

— Povedzte mi úprimne, či veríte, že je vo Sviatosti Oltárnej skutočne prítomný Ježiš Kristus, váš Spasiteľ, ktorý za vás zomrel na kríži?

— Pravdaže, verím!

— Počujte, keby som to ja mohol veriť, tak by som každý deň chodieval do kostola.

Neverec mal pravdu. Kto verí, že je vo Sviatosti Oltárnej prítomný Pán Ježiš, že na oltári pri svätej omši tečie sv. krv Kristova a že pri sv. omši čerpáme milosti, ten pokladá kostol za vzácnu klenotnicu a s najväčšou radosťou chodieval doň. Ten je šťastný, keď z tejto klenotnice môže čerpať poklady pre svoj duševný život.

„Ja nepotrebujem kostol...!“

Ustatá, unavená europská karavána uberá sa po vyprahnutej Sahare... Slnko páli... Ľudia a zvieratá len s najväčšou námahou vlečú svoje údy... Odrazu zjaví sa im v diaľke zelená oáza... Karavána radostne vykročí v nádeji, že pod palmami oázy sa občerství a osvieži.

Vyprahnutou Saharou je celý náš život a kostol je oázou na tejto životnej Sahare. Dalo by sa teda očakávať, že Iudia s najväčšou radosťou budú navštevovať chrám boží. Žiaľbohu, nie je to tak. Mnohí takzvaní „katolíci“ vôbec nejdú do kostola a pri jeho spomenutí s pohrdlivým úsmevom v tvári hovoria: „Ja nepotrebujem kostol. Boh je všade, môžem sa teda k nemu pomodliť aj doma alebo v lone panenskej prírody...“

Tieto slová počujeme veľmi často, nemôžeme ich teda nechať bez povšimnutia.

Opýtajme sa teda: **Môžeme sa modliť aj doma alebo v prírode?**

Môžeme. Pán Boh je prítomný všade a vypočuje našu modlitbu na každom mieste: doma, na ulici, v dielni, v kancelárii, vo vlaku a aj vonku v prírode. Modliť sa môžeme všade, hlavná vec je, aby sme sa dobre modlili. No ale najlepšie a najvrúcnejšie modliť sa predsa len vieme v kostole. Pán Boh je síce prítomný všade, ale najlepšie cítime jeho blízkosť v chráme božom. A nielen že ju cítime, my o nej aj vieme, my v ňu veríme. My katolíci sme presvedčení, že najbližšie je k nám Pán Boh — Pán Ježiš — v kostole vo Sviatosti Oltárnej na oltári. Preto sa schádzavame na modlitbu do kostola.

„No ale Pán Ježiš nežiada od nás, aby sme chodili do kostola. On celkom jasne povedal, že sa máme modliť k Bohu doma, vo svojej izbičke, pri zatvorených dverách a v skrytosti... Načo by som teda chodil do kostola?... Ja kostol nepotrebujem, modlím sa doma...!“

Hovoril Pán Ježiš dakedy o tom, že sa máme modliť doma vo svojej izbe, pri zatvorených dverách a v skrytosti?

Áno, hovoril. Pri istej príležitosti skutočne povedal: „Keď sa budeš modliť, vojdí do svojej izby, zatvor dvere a modli sa k svojmu Otcovi v skrytosti; a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti.“ (Mat. 6, 6.) Nuž a neodsudzuje tým Pán Ježiš verejnú, spoločnú modlitbu a návštevu kostola? Vôbec nie! Pán Ježiš totiž vtedy nerozprával o kostole a spoločnej modlitbe, ale o pokrytectve farizejov. „Keď sa modlíte, nebuďte ako pokrytci, ktorí sa radi modlievajú v synagogách a stojačky na rohoch uličných, aby ich Iudia videli.“ (Mat. 6, 5.) Vyššie uvedenými slovami teda neodsudzoval spoločnú a verejnú modlitbu a návštevu kostola, ale pokryectvo farizejov.

Že Pán Ježiš nezavrhoval verejnú modlitbu a návštevu kostola, jasne plynie z jeho slov: „Kde sú dvaja alebo traja shromaždení v mojom mene, tam som ja uprostred nich.“ (Mat. 18, 20.) Tieto slová nám jasne hovoria, že spoločná modlitba je pred Pánom Bohom vzácnejšia a účinnejšia ako modlitba súkromná.

Podme však ďalej!

Keby Pán Ježiš bol odsudzoval návštevu kostola, istotne by tam nebol chodieval aj sám. Je však zaujímavé, že Pán Ježiš chodieval do kostola. (Luk. 4, 16.) Po jeho príklade aj apoštoli navštevovali kostol. Prví kresťania síce zpočiatku nemali kostoly, ale sa schádzavali na služby božie v súkromných domoch a neskôršie v katakombách, vystavujúc sa tak aj prenasledovaniu svojich protivníkov. Nuž, a veru, apoštoli a prví kresťania sotva by boli riskovali svoj život pri slyšaní sv. omše, keby sa jeho návšteva nebola srovnávala s učením Krista Pána.

Ako vidíme, Kristus Pán nezakazoval návštevu kostola. Ba naopak. Svojím vlastným príkladom nám ukazoval, že čím častejšie máme navštevovať chrám boží. Je to teda nesprávne, keď sa voľakto odvoláva na jeho slová: „Keď sa budeš modliť, vojdi do svojej izby, zatvor dvere a modli sa k svojmu Bohu v skrytosti.“ (Mat. 6, 6.) V tých slovách nie je reč o návšteve kostola, tam sa rozpráva o pokrytectve farizejov. Keby sme tie slová vzťahovali na návštevu kostola, to by sme prišli k smiešnym dôsledkom. Kde by sa potom modlili tí, ktorí nemajú vlastnej izby a vlastného prístrešia? Kde by sa mali modliť vojaci v kasárňach, študenti v internáte, chorí v nemocnici? Či by tí boli oslobodení od modlitby?

Nie, nie! Kristus Pán nezavrhoval návštevu kostola. Naopak, on sám si ju želal od nás, a preto dobrý katolík vyhovie jeho želaniam a aspoň po nedeliach a vo sviatky navštevuje chrám boží.

— Ja uznám, že Pán Ježiš nezavrhoval návštevu kostola! — povedia niektorí. — No ja predsa nejdem do kostola. Načo by som tam aj šiel, veď sa môžem pomodliť aj vonku, v lone panenskej prírody!

Majú pravdu títo ľudia. Aj v prírode sa možno modliť. Príroda je veľkolepý chrám boží a môže povznášať naše myšlienky k Pánu Bohu. Málo je však tých, ktorých tá príroda nadchne k modlitbe. V prírode málokedy vidíme človeka pohrúženého do modlitby. Vonku v prírode stretávame len hulákajúcich výletní-

kov, polonahých turistov, ihrajúce sa deti a pracujúceho roľníka. Modliť sa ľudia nechodievajú do prírody, ale do kostola, do chrámu. V prírode nachádzame totiž len stopy Pána Boha, ale v kostole nájdeme vo svätostánku živého Krista Pána, volajúceho: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa ustávajú a obťažujú ste, a ja vás občerstvím!“ (Mat. 11, 28.) Do prírody sa chodievame občerstviť na tele, ale do kostola sa chodievame osviežiť na duši. V prírode čerpáme občerstvenie z kryštalovej vody horskej studnice, ale v kostole čerpáme občerstvenie z tela a krvi Krista Pána v obeti svätej omše.

Nevyhýbajme sa teda kostolu, ale horlivo ho navštevujeme aspoň po nedeliach a v dni sviatočné. Tá nedeľná a sviatočná sv. omša je zázračnou studnicou, z ktorej môžeme čerpať posilu, oduševnenie a milosť pre svoju prácu a pre svoje námahy.

Ako sa máme správať v kostole?

Do väčšieho mesta zavítal nejaký cudzí pán a chcel si pozrieť aj tamojší protestantský kostol. Dal si zavolať kostolníka a požiadal ho, aby mu za slušnú odmenu ukázal pamätnosti chrámu. Kostolník ochotne vyhovel jeho žiadosti, vzal kľúče a otvoril mu kostolné dvere. Pán vošiel dovnútra a podľa katolíckeho zvyku sňal klobúk s hlavy, ale kostolník mu povedal:

— Len si nechajte klobúk na hlave, veď tu niet nikoho!

Takéto niečo nebolo by možno povedať o našich katolíckych kostoloch, lebo v našich kostoloch vo svätostánku vo dne v noci prebýva Pán Ježiš. Dobrý katolík sa preto s tou najväčšou úctivosťou správa v kostole a vyhýba sa všetkému, čo by ten kostol mohlo znesvätiť. Tak to vyžaduje naša úcta k Pánu Ježišovi vo Sviatosti Oltárnej a tak to vyžaduje aj naša katolícka etiketa (pravidlá slušnosti). Kostol je dom boží, musíme sa teda v ňom správať čo najúctivejšie. Keď prídeme do cudzieho domu, musíme sa tam správať úctivo a nesmieme sa previniť proti pravidlám zdvorilosti. O čo úctivejšie máme sa však správať v kostole, kde je domácim pánom náš Pán a Boh — Pán Ježiš Kristus?!

Ako sa teda máme správať v kostole?

Keď vkročíme do cudzieho domu, najsamprv sa musíme pozdraviť. To isté musíme urobiť aj v kostole. Musíme pozdraviť

domáceho pána — Pána Ježiša vo svätostánku. To sa deje pokľaknutím pred svätostánkom. Nestačí nám teda len hlavu skloniť, ale si musíme pred svätostánkom slušne a zdvorilo pokľaknúť, a to až na zem. Žiaľbohu, že sa pri tomto pokľaknutí mnohí katolíci nechcú spravovať pravidlami katolíckej etikety. Veľká väčšina našich ľudí trochu kopne dozadu a myslí si, že tým už urobila zadosť svojej povinnosti a pozdravila Pána Ježiša. Mnohí si zas tak kľakajú pred svätostánkom ako tí pohanskí vojaci, ktorí sa po bičovaní posmievali Pánu Ježišovi. To už ozaj nie je počínanie katolícke. Katolík si musí uvedomiť, že na oltári je jeho Pán a Boh, oproti ktorému sme my len slabými červíkmi. Pokľakne teda pred oltárom v tom povedomí, že sa kľania svojmu všemohúcemu Bohu, ktorý ho raz aj súdiť bude. Nestará sa teda o to, čo povedia iní a či sa mu neskrčia vyhladené nohavice.

V súvislosti s pokľaknutím načim sa nám zmieniť aj o prežehnaní. Keď sa prežehnávame, robíme na seba kríž. Mnohí naši ľudia nerobia však pri prežehnaní na seba kríž, zašermujú trochu pred nosom, hodia rukou, ako by muchy odháňali alebo sa chceli poškrabať, a... toto má byť znak kríža. Takéto počínanie rozhodne nesvedčí o nejakej hlbokej viere a je poriadneho katolíka nedôstojné. Poriadny katolík sa prežehnáva tak, aby tým uctil kríž Pána Ježiša.

A teraz poďme ďalej!

Druhou našou povinnosťou v kostole je, aby sme sa tam vyhýbali svetským myšlienkam a starostiam. Keď vstupujeme do kostola, obyčajne sa pokropíme svätenou vodou. To nám má pripomínať, že pri dverách kostolných máme so seba smyť všetky svetské myšlienky, starosti, túžby, plány... a pred kostolný oltár máme priniesť len svoju dušu, po Bohu túžiacu. Kostol je predsa domom modlitby, a nemôže sa dobre modliť ten, kto sa pri modlitbe nevie odtrhnúť od svojich pozemských starostí... V kostole neobdivujeme maľovku, ani spev, tam neštudujeme najnovšiu módu, ani postavu a krásu druhého pohlavia. Kostol nie je divadlom. Tam sa nejdeme dívať, ale modliť. Takéto a podobné svetské veci sú zneuctením kostola.

V živote aquitánskeho kniežata W a l t e r a čítame, že tento udatný muž vo svojej starobe hľadal miesto, kde by mohol v pokoji stráviť posledné dni svojho života. Vzal si teda do ruky pútnickú palicu a odišiel do sveta hľadať kláštor, v ktorom by spo-

kojne mohol slúžiť Bohu. Aby sa presvedčil o nábožnosti budúcich svojich spoluobyvateľov, vymyslel si zvláštny prostriedok. Na horný koniec svojej palice pripevnil si niekoľko cengáčikov a tak navštevoval kláštorné kostoly. Keď vošiel do kostola, pokľakol a o chvíľu potriasol svoju palicu. A tu na veľké svoje prekvapenie videl, že sa prítomní hneď začali obzerať. Ich zbožnosť nebola veľká, a preto Walter putoval ďalej. Takto chodil Walter po svete a po dlhom putovaní prišiel do mesta Novales v Savojsku. Tam vošiel do kláštorného kostola práve vtedy, keď sa žiaci so svojím novicmajstrom spoločne modlili. Knieža Walter pokľakol a o chvíľu potriasol svoju pútnickú palicu. Cengáčiky sa rozozvučaly a hľa, ani jeden z prítomných žiakov sa neobzrel. Všetci boli pchrúžení do svojich modlitieb. Walter si vtedy povedal: „Kde sa ľudia natoľko vedia pchrúžiť do svojich modlitieb, tam iste nájdem túžený pokoj!“ Vstúpil teda do kláštora a po čase stal sa tam záhradníkom. A keď po rokoch zomrel, pochovali ho do hrobu, ktorý si za svojho života na blízkom vrchu sám vykopal.

Pravá zbožnosť ponoruje sa do modlitby tak, že sa nedá z nej vytrhnúť náhodilým hukom. Opravdive nábožný človek počúva v kostole len hlas svojho srdca a o iné sa nestará.

To ešte nie je všetko, čo sme si chceli tu pripomenúť. My katolíci máme v kostole ešte aj iné povinnosti.

Kostol je dom modlitby, preto sa musíme v ňom vyhýbať všetkému, čo by ostatných, v ňom prítomných, mohlo v modlitbe vyrušovať alebo nejako pohoršovať. Musíme sa teda vyhýbať rozhovorom, búchaniu, prechádzaniu, smiechu a vôbec všetkému, čo by mohlo rušivo zasahovať do pobožnosti iných. Takéto počínanie budí pohoršenie nielen u ľudí nábožných, ale aj u inovercov.

Akýsi Turek cestoval po kresťanských krajinách Európy. V ktoromsi meste zišlo mu na um, že by sa mal podívať aj do kresťanského kostola. Zastavil teda istého pána na ulici a požiadal ho, aby ho zaviedol do najbližšieho kresťanského kostola. Pán mu ochotne vyhovel a zaviedol ho do blízkeho chrámu, ale Turek čoskoro vyšiel z kostola a povedal pánovi: — Ja som chcel vidieť váš chrám a nie miesto, na ktoré ste ma zaviedli! — Veď ste predsa boli v kresťanskom kostole — odpovedal pán. — To je skutočne náš chrám. — To vám nemôžem uveriť, — odpo-

vedal mu na to Turek — lebo čo sa tam dialo, to by sa v našom kostole nesmelo diať! — A rozprával pánovi, ako sa tam ľudia neslušne chovali, ako šeptali, smiali sa, obzerali atď., a preto vraj nemohol ten kostol pokladať za chrám boží.

Nedajme sa zahanbiť týmto Turkom a chovajme sa v kostole úctivo!

Ku koncu tejto kapitoly pripomeňme si ešte jednu vec.

Naša katolícka cirkev má aj niektoré zvláštne kostolné pravidlá. Takými sú napr., že na evanjelium stojíme, na pozdvihovanie kľačíme atď. Naše katolícke presvedčenie musí nás teda pohnúť na to, aby sme sa týmito pravidlami aj spravovali. Keď teda treba v kostole stáť, tak povstaneme, keď treba kľačať, tak pokľakneme.

Eleonóra, manželka kráľa Leopolda I., cez celú sv. omšu kľačievala v kostole. Jej príbuzní ju preto raz aj napomenuli. Ona im však povedala:

— Ani jeden z mojich poddaných si netrúfa sadnúť v mojej prítomnosti, hoci som len biednou hriešnicou. Ako by som si teda mohla sadnúť v kostole, kde vo Sviatosti Oltárnej prebýva najláskavejší Boh?

O týchto jej slovách mali by často uvažovať najmä tí, ktorí celú sv. omšu presedia v laviciach a nepokľaknú ani len na pozdvihovanie a prijímanie.

Kostol je dom boží, správajme sa teda v ňom podľa pravidiel katolíckej etikety. Navštevujme ho často, ale nevstúpme doňho nikdy bez modlitebnej knižky. Bez nej si dobrého katolíka v kostole nemožno ani len predstaviť.

Nedele a sviatky.

Dôležitou povinnosťou praktického katolíka je svätenie nedeľ a sviatkov.

1. Svätenie nedeľ prikazuje nám sám Boh v treťom svojom prikázaní: „Spomni, aby si deň sviatočný svätíš!“ Toto prikázanie vzťahovalo sa voľakedy na deň sobotný, dnes nám však predpisuje svätenie nedele. Cirkev katolícka svätenie dňa siedmeho preložila totiž zo soboty na nedeľu. Urobila to preto, lebo: 1. Pán Ježiš vstal z mŕtvych v nedeľu a 2. Duch svätý sostúpil na apo-

štolov tiež v nedeľu. Následkom tejto zmeny teda my katolíci namiesto soboty svätíme nedeľu ako deň Pána.

No a teraz sa pýtajme: **Prečo máme svätiť deň Pána alebo nedeľu?**

Nedeľu máme svätiť, lebo si ju Pán Boh vyhradil pre seba.

Istý kresťanský Kafer slúžil u bohatého holandského farmára, ktorý svojich zamestnancov nútil aj v nedeľu pracovať. Kafer ako horlivý kresťan ťažko znášal toto znesväcovanie nedele a rozhodol sa, že svojho pána privedie k rozumu. V jednu nedeľu pristúpil k nemu a povedal mu:

— Pán môj, dovoľíš jednu otázku?

— Prosím, — odpovedal mu farmár.

— Predstav si, — povedal mu na to Kafer, — že by si mal sedem kráv. Šesť z nich by si daroval svojmu synovi a jednu by si si ponechal pre seba. Čo by si urobil, keby ti syn potom ukradol aj tú siedmu?

— Čo by som urobil? Dal by som ho potrestať a zatvoriť do klady! — znela odpoveď Holanďana.

— Tak? ... No a teraz si všimni, ako si počínaš ty! Týždeň má sedem dní a Pán Boh ti dal z nich šesť na prácu. Len jeden jediný deň v týždni si vyhradil pre seba, a to nedeľu. Vtedy mám aj ja jemu slúžiť. Ty však berieš Pánu Bohu aj nedeľu a nútiš ma, aby som v nedeľu namiesto neho tebe slúžil. Je to správne?

Kafer mal pravdu. Pán Boh si nedeľu vyhradil pre seba a preto je nesprávne, keď ho my o tento deň olupujeme. Pán Boh ako darca všetkého si predsa zaslúži, aby sme mu z vďačnosti za preukázané dobrodenia venovali aspoň len jeden deň v týždni. Je to teda nevďačnosť, keď mu ani len tento jediný deň nevenujeme. Škodíme tým len sami sebe, veď svätenie nedele je aj našou vlastnou životnou potrebou.

— Čím by bol život bez nedele? — pýta sa istý cirkevný Otec a na túto otázku odpovedá slovami: — Život bez nedele by bol cestovaním po vyprahnitej púšti bez akéhokoľvek občerstvenia.

Istý mladík opýtal sa raz svojho učiteľa: — Načo vlastne svätíme nedeľu? Či jeden deň nie je ako druhý? Či slniečko nesvieti každý deň rovnako? — Učiteľ na túto otázku odpovedal mu nasledujúcim podobenstvom:

Keď sa kedysi Židia vrátili z Egypta do zaslúbenej zeme, žil na hranici Mezopotámie židovský levita, Boni. K tomuto Bonimu prišiel raz v podobe vyslanca kráľa Arthesostu anjel boží a povedal mu:

— Vezmi svoj majetok a svoju rodinu a choď do zeme svojich otcov!

Boni bol nemilo prekvapený týmto rozkazom. Nerád by sa bol rozlúčil so svojim bydliskom, preto sa začal vyhovárať.

— Pozdrav v mojom mene kráľa, — povedal vyslancovi, — a povedz mu, že nepoznám cestu cez púšť, preto nemôžem opustiť svoje bydlisko!

— Len sa vyber na cestu so svojou rodinou! Spoľahni sa na kráľa! — odpovedal mu na výhovorky vyslanec.

Boni poslúchol vyslanca. Na druhý deň vzal so sebou manželku a dietky a odcestoval do zeme svojich otcov. Cesta viedla cez púšť a bola veľmi namáhavá. Keď prešiel šesť perzských míľ, bol už hodne unavený a unavení boli aj ostatní členovia jeho rodiny. Na veľké svoje prekvapenie videl však pred sebou stan, ktorého majiteľ ho láskavo volal:

— Pod' dovnútra a odpočiň si tu so svojou rodinou!

Boni vošiel do stanu a odpočinul si so svojou rodinou. Potom chcel pokračovať v ceste, ale nepoznal ten kraj. Preto sa opýtal svojho hostiteľa na ďalšiu cestu. Ten ho dostatočne informoval o ceste, upozornil ho na rázcestia, ba mu ju nakreslil aj na papier až do vzdialenosti ďalších šesť perzských míľ. Boni sa mu poďakoval za ochotu a pokračoval v ceste.

Keď prešiel ďalších šesť míľ, zasa videl pred sebou stan, v ktorom od poverenca kráľovského dostal informácie na ďalších šesť míľ cesty. A tak to bolo po každých šiestich míľach cesty, až kým nedošiel do zeme svojich otcov.

Život ľudský je vlastne cestovaním cez vyprahnutú púšť do zaslúbenej zeme. Tých šesť míľ na tejto životnej ceste znamená šesť dní práce. Po každom šiestom dni práce nasleduje deň odpočinku a v ten deň si človek má nasbierať nových síl na konanie povinností. V ten deň má človek dostať informácie o ďalšej ceste od sluhu večného kráľa, aby bez ťažkostí mohol prekonať ďalší úsek životnej cesty. Ináč sa nedostane do zaslúbenej zeme, ktorá je jeho cieľom. V celom tom rozpovedanom podobenstve skrýva sa teda tá nezvratná pravda, že bez nedele je život cestovaním

po vyprahnutej púšti a to bez akéhokoľvek občerstvenia. Nedeľa poskytuje človekovi občerstvenie telesné a duševné. Preto sám sebe škodí, kto nedeľu znesväcuje. Svätenie nedele je teda našou životnou potrebou, preto ho nemôžeme zanedbávať bez poškodenia seba samých.

2. Praktický katolík nesväti však len nedeľu, ale **svätí aj sviatky**.

Svätenie sviatkov prikazuje nám cirkev v prvom svojom prikázaní: Zasvätené sviatky svätí! A prikazuje nám ho plným právom na základe slov Krista Pána: „Čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané i na nebesách.“ (Mat. 16, 19.)

Prečo nám cirkev prikazuje aj svätenie sviatkov?

Svätenie sviatkov prikazuje nám cirkev preto, aby sme sa nimi rozpomätúvali na dôležité udalosti zo života Pána Ježiša, Panny Márie a svätých a tieto udalosti si čo najlepšie vpísali do svojej pamäti.

Sviatkami nás cirkev upozorňuje na dobrodenia, ktoré sme dostali od Pána Ježiša, od Panny Márie a svätých a povzbudzuje ku vzornému náboženskému životu. Ich zavedením usiluje sa teda cirkev dosiahnuť to isté, o čo sa usiluje aj štát zavádzaním národných a štátnych sviatkov a pamätných dní. Kým sa však štát zavádzaním národných a štátnych sviatkov a pamätných dní usiluje na svojich občanov vplývať v smere štátnom a národnom, cirkev zavádzaním cirkevných sviatkov usiluje sa vplývať na svojich veriacich v smere náboženskom. Z toho vidíme, že sviatky majú byť pre katolíkov akousi vzpruhou k vzornému katolíckemu životu.

Sviatky rozoznávame trojaké:

- a) **sviatky Pána**, na ktoré si pripomínáme nejakú udalosť zo života Pána Ježiša;
- b) **sviatky Panny Márie**, na ktoré si pripomíname nejakú udalosť zo života Panny Márie;
- c) **sviatky svätých**, na ktoré si pripomíname nejakú udalosť zo života svätých.

Zasvätených sviatkov Pána je sedem a medzi ne patria:

Vianoce alebo deň Narodenia Pána (25. dec.),

Nový rok alebo deň Obrezania Pána (1. jan.),

Zjavenie Pána alebo sviatok Troch kráľov (6. jan.),

Veľká noc alebo deň Zmŕtvychvstania Pána,

Nanebevstúpenie Pána (40. deň po Veľkej noci),
Turice alebo deň Soslania Ducha svätého (50. deň po Veľkej noci),

Božie Telo alebo sviatok Sviatosti Oltárnej (druhý štvrtok po Turíciach).

Zasvätené sviatky Panny Márie sú len dva:

Nepoškvrnené Počatie Panny Márie (8. dec.),

Nanebevzatie Panny Márie (15. aug.).

Zasvätené sviatky svätých sú tiež dva:

Sviatok sv. Petra a Pavla (29. júna),

Sviatok Všetichsvätých (1. nov.).

Všetky tieto uvedené sviatky sú sviatkami nariadenými, a preto ich máme svätiť pod tarchou smrteľného hriechu.

Okrem týchto nariadených sviatkov u nás na Slovensku podľa starého zvyku svätíme ešte aj: Pondelok veľkonočný, Pondelok turíčný, Hromnice (2. febr.), Zvestovanie Panny Márie (25. marca), Narodenie Panny Márie (8. sept.), sviatok sv. Štefana (26. dec.), pamiatku Posvätenia kostola (hody) a sviatok sv. Cyrila a Metoda (5. júla). Svätenie týchto sviatkov je sice dovolené, ale nie je nám prikázané pod tarchou smrteľného hriechu.

My ako dobrí synovia svojich otcov zasvätime aj tieto sviatky, hoci nám ich svätenie cirkev aj neprikazuje.

Nedeľná a sviatočná omša svätá.

Nedeľu a sviatky tak zasvätime, že sv. omšu nábožne počujeme a služobné práce nekonáme a iným konať nekážeme.

Prvou našou katolíckou povinnosťou v nedeľu a vo sviatok je teda **nábožné počúvanie sv. omše**. Táto povinnosť prikazuje sa nám v druhom prikázaní cirkevnom: „V nedeľu a vo sviatok omšu svätú nábožne počúvať!“ Toto prikázanie viaže všetkých kresťanov-katolíkov od siedmeho roku až do smrti, ak ich len nejaká dôležitá príčina od počúvania svätej omše neospravedlňuje.

Od počúvania svätej omše ospravedlňujúcimi príčinami sú:

a) nemožnosť fyzická (napr. ťažká choroba, cestovanie v kraji nekatolíckom),

b) nemožnosť mravná — keď počúvanie svätej omše naráža na veľké prekážky a spojené je s veľkou škodou (napr. veľká vzdialenosť kostola vyše hodiny cesty pešo, vozmo raz toľko; veľmi zlé počasie, neodkladná služba,

c) konanie skutkov milosrdenstva (napr. ošetrovanie chorého, dozor nad malými dieťkami atď.; kde je viac svätých omší, tam majú domáci striedavo chodiť na omšu svätú a majú všetci ísť na služby božie).

Kto v nedeľu alebo vo sviatok bez dostatočnej príčiny zamešká celú svätú omšu alebo nejakú jej dôležitú časť, pácha smrteľný hriech. Kto však zamešká menej dôležitú čiastku omše svätej, pácha len všedný hriech. Kto napr. zamešká z vlastnej viny začiatok omše svätej aj s Krédom, pácha hriech všedný. Kto však zamešká aj obetovanie, pácha už hriech smrteľný. Podobne pácha hriech smrteľný aj ten, kto sa síce dostaví na obetovanie, ale po prijímaní už odíde z kostola.

Kde je viac omší svätých, tam môžeme ísť aj na poslednú omšu svätú; ale musí sa na ňu dostaviť presne. Ak by sme sa na omšu sv. dostavili neskoro (ale ešte pred premenením), máme na nej zotrvať až do konca a potom (ak je aj druhá omša sv.) zameškanú časť mámeslyšať na nasledujúcej omši sv. Ak by sme sa na omšu svätú dostavili až po premenení, máme už ísť na nasledujúcu omšu sv. V takomto prípade nemožno totiž nahradzovať zameškanú časť.

Dobrý katolík pozná cenu svätej omše, preto s radosťou zúčastňuje sa na nej tak v nedeľu ako aj vo sviatok. Žiaľbohu, že my dnes okrem vzorných katolíkov v hojnom počte máme aj katolíkov chladných, ktorí sa pod všelijakými zámienkami odľahujú od nedeľnej a sviatočnej svätej omše.

— Nemám času ísť na svätú omšu, — vyhovára sa jeden z nich, ale zato na zábavu nájde si v nedeľu a vo sviatok času.

— Zle sa cítim, preto nejdem do kostola! — hovorí druhý, ale zato v nedeľu a vo sviatok ide do kina alebo divadla.

— Nemám si čo obliecť! — tvrdí tretí, ale zato sa celý deň túla po ulici.

— Veľmi zavčasu je svätá omša! — vraví štvrtý, ktorý ináč ešte včasse chodieval ráno na výlety.

— V kostole je veľmi ťažký vzduch a ja to neznesiem! —

ospravedlňuje sa piaty, ale zato znesie vzdych v krčme, v tanečnej sieni, v kine a divadle.

Takto sa vyhovárajú od počúvania svätej omše často aj tí, ktorí si ináč namýšľajú, že sú dobrými katolíkmi. Zabúdajú na to, že svätá omša je stredom katolíckeho života a že nemožno nazývať katolíkmi tých, ktorí sa na svätú omšu ukázu len na výročité sviatky. Takíto katolíci mali by sa učiť horlivosti od prvých kresťanov, ktorí boli hotoví aj život obetovať za jednu jedinú sv. omšu.

Len si spomeňme na krvavé prenasledovanie v ríši rímskej!

Cisár rozkázal, aby boli povraždení všetci kresťania. Svätá omša nemohla sa teda konať verejne. A čo urobili kresťania? Neskoro v noci schádzavali sa v katakombách a tam počúvali sv. omšu. Pre ňu obetovali noc a pritom sa vystavovali nebezpečenstvu, že ich chytia a umučia.

Kdeže sme my od horlivosti prvých kresťanov v počúvaní svätej omše?

Za francúzskej revolúcie koncom XVIII. storočia boli vo Francúzsku kostoly na rozkaz revolučnej vlády pozatvárané a slúženie svätej omše bolo zakázané. Ale katolíci si vedeli poradiť. Keď sa nemohli zúčastňovať na svätej omši v kostole, shromažďovali sa na služby božie v noci na skrytých miestach, v drevených kôlnach a šopách. V prístavnom meste Le Havru našli si však ešte vhodnejšie miesto na slúženie svätej omše. Keď prišla polnoc, tamojší katolíci sadli do člnov a vyviezli sa na otvorené more, kde bolo vidieť v diaľke matné svetlo. Tam na loďke čakal na nich kňaz. Priblížili sa k nemu a čakali. Keď boli už všetci pohromade, pri tom mihotavom svetielku, na loďke obliekol sa kňaz do omšového rúcha a odslúžil im svätú omšu. Katolíci obklopili na svojich člnoch jeho loďku, pokľakali si v člnoch na kolená a tak počúvali svätú omšu.

A nielen u prvých kresťanov a francúzskych katolíkov sa stretávame s takouto horlivosťou v počúvaní svätej omše. Oj nie, vo všetkých krajinách nájdeme katolíci, ktorí by ani za celý svet nevynechali nedeľnú alebo sviatočnú svätú omšu.

Chodievajme radi na svätú omšu aj my! Nevymeškávajme si ju zo všelijakých malicherných príčin! Učme sa v tomto ohľade svedomitosti od poštového holuba, o ktorom sa nedávno rozpisali ktorési nemecké noviny.

Istý obchodný cestujúci — tak písaly tie noviny — narýchlo musel odcestovať z Lipska do Draždian, a to práve pred narodeninami svojej manželky. Chcel však urobiť radosť svojej žene, preto vzal so sebou do Draždian poštového holuba. V deň narodenín svojej manželky priviazal holubovi v Dražďanoch na nožičku krásny gratulačný list a holuba pustil na cestu. Po troch dňoch sa potom obchodný cestujúci vrátil domov a naradostený sa ponáhlal k svojej žene. Tá ho však prijala s kyslou tvárou.

— Čo ti je, drahá? — pýtal sa jej.

— Si mi ty pekný muž! — odpovedala mu žena. — Ani ti len na um neprišlo, že som mala narodeniny!

— Ako by nie! Ba naopak! Celkom zvláštny spôsob gratulácie som vymyslel pre teba. Ráno o šiestej poslal som k tebe poštového holuba a ten mal tu byť o deviatej.

— Ku mne, veru, neprišiel nijaký holub.

Nastalo rozčadenie. Muž a žena bez slova sedeli pri večeri. Odrazu však bolo počuť nejaký škrabot pred dvermi. Obchodný cestujúci otvoril dvere a na svoje veľké prekvapenie videl na prahu svojho poštového holuba. Pierka mal rozčuchané a nožičky zakrvavené. Chudáčika zastihlo na ceste veľké nešťastie. List sa mu zaplietol medzi krídelká a on nemohol letieť. Dlhú cestu vykonal teda pešo.

Učme sa od tohto holuba svedomitosti v počúvaní svätej omše! Chodievajme v nedeľu a vo sviatok svedomite do kostola! Chodievajme tam na holubích krídlach! A keby nám život zaviazal naše holubie krídla, tak choďme do kostola pešo! Nech nás vedie do kostola svedomitosť a tá nech nám nedovolí nikdy vynechať nedeľnú a sviatočnú svätú omšu bez závažných dôvodov. Nedeľnú a sviatočnú svätú omšu vynechávajme len vtedy, keď sa na nej za nijakých okolností zúčastniť nemôžeme!

Druhé prikázanie nežiada však od nás len počúvanie svätej omše, žiada od nás aj to, aby počúvanie svätej omše bolo nábožné počúvanie.

K nábožnému počúvaniu svätej omše požaduje sa:

a) nepretržitá telesná a

b) nepretržitá duševná prítomnosť na svätej omši.

Telesne je prítomný na svätej omši ten, kto sa cez svätú omšu zdržuje v kostole hoci aj v kaplnke, pri preplnenom kostole aj vonku pred kostolnými dverami a je spojeý s ostatnými účast-

níkmi svätej omše. Kto zo značnej vzdialenosti pozoruje svätú omšu, alebo ju počúva rozhlasom alebo telefonom, nie je na nej telesne prítomný.

Duševne je prítomný na sv. omši ten, kto pri sv. omši má svoju myseľ a pozornosť obrátenú k Pánu Bohu a k obeti konanej na oltári. K duševnej prítomnosti na svätej omši je potrebné, aby sme svätú omšu obetovali spolu s kňazom, sprevádzajúc jednotlivé jej časti vŕcnuou modlitbou z modlitebnej knižočky. Z modlitebnej knižočky modlíme sa vždy tú časť, ktorú koná kňaz na oltári. Keď sme s príslušnou modlitbou skôr hotoví ako kňaz, dočkáme alebo sa pomodlíme nejakú inú modlitbu. Na nijaký pád sa však nezamestnávame nejakými svetskými myšlienkami a starosťami. Tie do kostola nepatria práve tak, ako nepatrí ani obzeranie, rozhovor, smiech a podobný pohoršlivý čin.

Nepretržite je prítomný na svätej omši ten, kto vytrvá na celej svätej omši. Kto **dobrovoľne** zamešká značnú časť svätej omše, pácha smrteľný, kto však menšiu časť, pácha všedný hriech (ako to už bolo aj podrobnejšie vysvetlené).

Svätá omša je stredom katolíckeho života. Chodievajme preto na ňu s radosťou aspoň v nedeľu a vo sviatok, ale nikdy nechodievajme na svätú omšu bez modlitebnej knižky! Dobrého katolíka ani len predstaviť si nemožno na svätej omši bez modlitebnej knižky.

Sochár nevytvorí umelecké dielo bez dláta a kladiva.

Maliar nenamaľuje obraz bez farieb a štetca.

Spisovateľ nenapíše knihu bez atramentu, papiera, ceruzky alebo písacieho stroja.

Stolár nezhotoví nábytok bez hoblíka, pílkou a iného materiálu.

Vojak nemôže bojovať bez pušky, bodáka a zbrane.

A dobrý katolík nemôže náležitým spôsobom a „nábožne“ počúvať svätú omšu bez dobrej modlitebnej knižky.

Chodievajme teda v nedeľu a vo sviatok svedomite na svätú omšu, ale nosme vždy so sebou na ňu aj modlitebnú knižku!

Nedeľný a sviatočný pokoj.

K náležitému sväteniu nedeľ a sviatkov nestačí len účasť na svätej omši, ale je potrebné zanechať aj akékoľvek služobné práce. Dobrý katolík však nielen že sám nekoná v nedeľu a vo sviatok služobné práce, ale konanie takýchto prác bez veľmi dôležitých príčin nežiada ani od svojich podriadených alebo zamestnancov.

Služobnými prácami nazývame tie telesné práce, ktoré obyčajne vykonávajú služobníci, nádenníci, remeselníci a roľníci. Sú to teda ťažké práce, konané telesnými silami, ktoré voľakedy konali len otroci a služobníci. Tieto práce celou svojou povahou sa akosi nesrovnávajú so sviatočným a nedeľným odpočinkom a preto sú zakázané. V prípade vážnej a súrnej potreby môže konanie takýchto prác v nedeľu a vo sviatok jednotlivým svojim veriacim alebo jednotlivým rodinám aj mimo svojho územia a na svojom území aj pocestným dovoliť nielen miestny biskup, ale aj miestny farár. (Kán. 1245. § 1.)

Zanechanie služobných prác v siedmy deň žiadal Pán Boh od ľudí už v Starom zákone, keď na vrchu Sinaj im za hromobití vyhlásil: „Šesť dní budeš pracovať a robiť všetku svoju robotu. Ale siedmeho dňa je sobota Pána, Boha tvojho; nebudeš robiť nijakej roboty v ňom ani ty, ani tvoj syn, ani tvoja dcéra, ani tvoj sluha, ani tvoja slúžka, ani tvoje hovädá, ani príchodzí, ktorý je v tvojich bránach. Lebo za šesť dní učinil Pán i zem, i more, i všetko, čo je na nich a siedmeho dňa si odpočinul; preto požehnal Pán deň sobotný a zasvätil ho.“ (2 Mojž. 20, 8—11.) Tento zákon boží neviazal však len ľudí Starého zákona, ale viaže aj nás. Vidíme to jasne zo slov Pána Ježiša: „Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov, neprišiel som zrušiť, lež naplniť.“ (Mat. 22, 17.) Zákon o zanechaní služobných prác v siedmy deň ostal teda v platnosti aj po narodení Kristovom. Zmena v porovnaní s pomermi starozákonnými nastala len v tom, že sa dnes namiesto soboty z rozkazu cirkvi svätí nedeľa. Zanechanie služobných prác vo sviatok Pán Boh neprikázal, ale nám ho prikazuje cirkev a to na základe slov: „Čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané i na nebesách.“ (Mat. 16, 19.) Z toho vidieť, že zachovanie nedeľného a sviatočného pokoja je našou katolíckou — Bohom a cirkvou — určenou

povinnosťou. Nemôže sa teda pokladať za dobrého katolíka ten, kto nedeľný a sviatočný pokoj ľahkomyselne porušuje.

Zanechanie služobných prác v nedeľu a vo sviatok okrem Boha a cirkvi žiada od nás aj náš vlastný záujem. Životná skúsenosť nás učí, že všetko vo svete potrebuje odpočinok. Odpočinok potrebuje ovocný strom, odpočinok potrebuje pôda, odpočinok potrebuje s času na čas ešte aj stroj. Z toho nasleduje, že odpočinok potrebuje aj človek, a to tak v záujme svojho tela, ako aj v záujme svojej duše. Strunu nemožno napínať do nekonečna a podobne ani človek nemôže svoje sily napínať do nekonečna. Lekári nám hovoria, že bez narušenia zdravia človek nemôže v jednom ťahu dlhšie pracovať ako šesť dní. Ak si voľakto nevšima napomenutia lekárov, škodí si sám sebe. V nedeľu a vo sviatok zarobené peniaze obyčajne neprinášajú požehnanie a aj s bohatými úrokami vydané bývajú na lieky a lekára. Pán Boh sa predsa nedá vysmievať. Zlatokopi v Kalifornii vo svojej dychtivosti po peniazoch pracovali aj v nedeľu a vo sviatok a namiesto zlata vykopali si predčasný hrob. Za francúzskej revolúcie bolo nariadené, aby sa namiesto dňa siedmeho odpočívalo od práce až každý desiaty deň. Toto opatrenie sa však neosvedčilo. Roľníci aj naďalej svätili len nedeľu a keď ich preto brali na zodpovednosť, vyhlásili: — Deväť dní nepretržitej práce nevydržíme my a nevydrží ani náš dobytok. Pravdu mali tí roľníci. Šesť dní práce natoľko vyčerpá telesné a duševné sily človeka, že na siedmy deň nevyhnutne potrebuje odpočinok.

Zanechanie služobných prác v nedeľu a vo sviatok žiada teda od nás Boh, cirkev a náš vlastný záujem. Zachovajme teda čo najsvedomitejšie nedeľný a sviatočný pokoj a neporušujme ho bez vážnej príčiny!

S v. Notburga bola jednoduchá slúžka a predsa čo najúzkostlivejšie zachovávala nedeľný a sviatočný pokoj. Do služby vstúpila len pod tou podmienkou, že v nedeľu a vo sviatok a po večernom zvonení aj v sobotu a v deň pred sviatkom nebude musieť pracovať.

Krištof Kolumbus v nedeľu a vo sviatok nikdy nedal zdvihnúť kotvy a nevychádzal na more. Ešte aj za svojej plavby do Ameriky sa usiloval čo najprisnejšie zasvätiť nedele a sviatky. V takéto dni svojim námorníkom zakázal nepotrebné služobné práce a svojich plavcov povzbudzoval k modlitbe a k zbožnosti.

Jeho lode v nedeľu a vo sviatok robily dojem plávajúcich kostolov, lebo sa na nich ozýval spev nábožných piesní a panoval na nich duch vrúcnej zbožnosti.

Učme sa aj my svedomitosti v zachovávaní nedeľného sviatočného pokoja a neznesväcujme nedeľu a dni sviatočné!

Neznesväcujme bez vážnych príčin prácou nedeľu a sviatky kvôli nikomu a ničomu. Zapamätajme si, že nedeľná a sviatočná práca ešte nikdy nepriniesla človekovi požehnanie.

No, a teraz sa pýtame, ktoré práce sú dovolené v nedeľu a vo sviatok?

V nedeľu a vo sviatok dovolené sú:

a) práce nevyhnutne potrebné pre jednotlivcov alebo pre spoločnosť ľudskú a práce konané na česť a slávu božiu (napr. príprava jedál, kŕmenie dobytky, železničná služba, súrna poštová služba,

b) práce, zanedbaním ktorých by vznikla veľká škoda jednotlivcom alebo celku (napr. mimoriadne a nevyhnutne potrebné práce v továrňach, práce poľné v daždivom počasí, záchranné práce v prípade ohňa alebo povodne).

V nedeľu a vo sviatok dovolené je ďalej prevádzka živnost hostinskú, predávať potravné články v ranných hodinách v tom rozsahu, ako je to všeobecným zvykom toho kraja ustálené, a zaoberať sa štúdiom, hudbou, maľovaním, hrami atď., ak toto všetko nemá za následok zanedbanie služieb božích.

Nedeľný a sviatočný pokoj okrem významu náboženského a osobného má aj význam rodinný a potrebný je aj preto, aby sa človek po týždennej práci mohol trochu venovať aj svojej rodine.

Ku koncu musíme si ešte uvedomiť, že nedeľu a sviatky nezneuctujeme len prácou, ale aj nedôstojnými zábavami a samopašnosťami.

Ktosi bol raz povedal: Keby sme na jednu hĺbu mohli posnášať všetky hriechy popáchané v nedeľu a vo sviatok a na druhú všetky hriechy popáchané vo všedné dni, hĺba nedeľných a sviatočných hriechov by bola skoro dva razy taká vysoká ako hĺba hriechov popáchaných vo všedné dni. Tieto slová zdajú sa byť prepäté, ale skrývajú v sebe aj veľa pravdy. Ľudia zabúdajú na prvotný cieľ nedeľ a sviatkov a v tieto dni odovzdávajú sa samopašnostiam, pijatykám a nedôstojným zábavám a tým znesvä-

cujú posvätné dni. Človeku sa mimovoľne pozdáva, že sa nedele a sviatky staly mnohým našim súčasníkom dňami hriechu a nie dňami posvätnými.

Podľa starodávnej rozprávky diabol vraj poprosil sostavovateľa kalendára, aby mu aspoň jeden jediný deň ponechal v týždni. Sostavovateľ kalendára mu do istej miery aj vyhovel a ponechal mu nedeľu v nádeji, že v tento posvätný deň návštevy kostola diabol nebude môcť zvieŕť ľudí k hriechu. Prerátal sa však veľmi. Diabol náležite využil deň nedeľný a o krátky čas sa mu prišiel poďakovať za pozornosť, lebo sa mu výborne darila jeho skazonosná práca. Od tých čias sú vraj nedele v kalendári červenými, lebo sa červenajú pre množstvo nedeľných hriechov.

Táto vtipná rozprávka nám jasne svedčí, že ľudia nedeľu z dňa Pána premenil na deň hriechu a na deň diablov. My sa nepridávajme k týmto znesväcovateľom nedele! Vážme si nedeľu a zasväťme ju nielen svätou omšou a zanechaním služobnej práce, ale aj zanechaním hriešnych zábav a samopašností! Tým istým spôsobom zasväťme aj sviatky ustanovené cirkvou! Len tak sa nám stanú nedele a sviatky dňami telesného a duševného občerstvenia a dňami náboženského obrodenia!

Pôsty.

K praktickému katolicizmu patrí aj zachovávanie prikázaných pôstov. Zachovávanie pôstov prikazuje nám cirkev v treťom svojom prikázaní: „Prikázané pôsty zachovávať a v isté dni mäsitého pokrmu sa zdržovať.“

Pôstny poriadok cirkvi nie je vždy rovnaký a častejšie býva pozmeňovaný. Dnes už ani nie je tak prísny, ako bol voľakedy.

Podľa nateraz platného pôstneho poriadku pôsty u nás na Slovensku sú nateraz (r. 1942) dvojaké: zdržovanie sa od mäsitého pokrmu a prísne pôsty.

I. Zdržovanie sa mäsitého pokrmu je v tom, že v isté dni mäsitý pokrm nepožívame.

Zdržovať mäsitého pokrmu podľa platného pôstneho poriadku sa máme:

1. každý piatok (ak len neprípadá naň nejaký zasvätený sviatok alebo sviatok Očistovania, Zvestovania a Narodenia Panny

Márie, sviatok sv. Cyrila a Metoda, sv. Štefana — mučeníka, sv. Silvestra alebo deň 1. mája),

2. na Bielu sobotu do 12. poludňajšej hodiny.

Zdržovať mäsitého pokrmu sa majú všetci katolíci, ktorí siedmy rok doplnili (Kán. 1254 § 1. C. I. C.)

V dňoch zdržovania sa mäsitého pokrmu dovolené je používať k pripravovaniu jedál aj masti zvieracej, ale zakázaná je mäsová polievka. Podobne je dovolené v takéto dni jesť aj pomastený chlieb a mäso vodných zvierat (rýb, obojživelníkov). Zákaz požívania mäsa vzťahuje sa teda len na mäso suchozemských zvierat a na všetko, čo z nich možno používať (napr. krv, mozog, slaninu atď.). Požívať ryby dovolené je preto, lebo ryby boli hlavným jedlom pobrežných krajov Stredozemného mora (Malej Ázie, Makedónie, Grécka, Talianska), v ktorých sa najskôr šířilo kresťanstvo. Zakázať v týchto krajoch požívanie rýb v dni pôstne bolo by asi toľko, ako keby u nás v dni pôstne zakázala cirkev požívanie zemiakov a chleba. Cirkev brala teda zreteľ na túto dôležitú okolnosť a požívanie rýb v dni pôstne povolila všetkým svojim veriacim.

Od zdržovania sa mäsitého pokrmu majú oslobodenie:

1. jednotlivé miesta, keď sa v nich konajú jarmoky, cirkevné alebo svetské slávnosti za veľkej účasti ľudu, prípadne pohrebne kary (príkaz zdržovať sa mäsitého pokrmu prestáva u nás aj vo sviatok patróna alebo posvätenia kostola, ak sa slávi navonok a za veľkej účasti ľudu);

2. jednotliví veriaci okrem Veľkého piatku;

a) úradníci, továrni robotníci, baníci, kamenári, lesní robotníci (keď neobedujú doma), poľnohospodárski robotníci v čase sväzania a mlatby, železniční a lodní zamestnanci a pltníci.

b) strážci verejného poriadku, finanční strážnici, väzenskí strážnici a policajti so svojimi rodinami,

c) zamestnanci železníc, elektrik, automobilov a lodí,

d) kúpeľní hostia na zotavení i s rodinami a služobníctvom,

e) cestujúci v čase cestovania bez ohľadu na to, či jedia v jedálnom voze, v reštaurácii, v hostinci alebo si jedlo vzali z domu,

f) svetskí ľudia, stravujúci sa v hostincoch alebo z hostincov a súkromných domov a tiež aj hostinskí so svojimi rodinami,

g) ľudia stravujúci sa alebo zdržujúci sa v rodinách, neza-
chovávajúcich pôsty,

h) členovia rodín, v ktorých čo len jeden jediný člen smie
požívať mäso, a v ktorých sa stravujú vojaci,

i) všetci, ktorí sa stravujú mimo domu alebo si pravidelne
nosia so sebou jedlo z domu.

Chudobní, ktorí sú odkázaní na milosrdenstvo iných, chorí
a rekonvalescenti nie sú povinní zdržovať sa mäsitého pokrmu
a' smú požívať mäso kedykoľvek.

Z uvedeného vidíme, že cirkev v svojom pôstnom nariadení
nie je už dnes taká prísna, ako bola voľakedy. Dobrý katolík sa
preto ochotne podrobuje pôstnemu nariadeniu svojej cirkvi a
neprestupuje ho.

Roku 1870 bol francúzskym vyslancom v Londýne horlivý
katolík Albert de Broglie. Tento bol raz na hostine u an-
glickej kráľovnej Viktórie. Bolo to v piatok a na stôl boli pri-
nášané mäsité jedlá. Vyslanec ako katolík nechcel prestúpiť
pôstne nariadenie svojej cirkvi, preto si nevzal ani z jedného
takéhoto jedla. Kráľovná Viktória si to všimla a opýtala sa ho:

— Prečo neje Vaša Excelencia?

Albert Broglie jej to povedal celkom úprimne:

— Veličenstvo! Ja som katolík, preto čakám na nejaké
pôstne jedlo.

A výsledok jeho úprimnosti? O krátku chvíľu mu priniesli
pôstne jedlá.

Učme sa od tohto vyslanca svedomitosti a zdržujme sa aj
my v predpísané dni mäsitého pokrmu!

II. Okrem zdržovania sa mäsitého pokrmu predpisuje nám
ešte cirkev v niektoré dni aj prísny pôst. Tento **prísny pôst je**
v tom, že sa v určité dni zdržujeme mäsitého pokrmu a len raz
sa nasýtime.

Takýto prísny pôst nateraz platným pôstnym poriadkom nám
je predpísaný:

1. na Popolečnú stredu,
2. na Veľký piatok a
3. na Štedrý deň (24. dec.).

V dni prísneho pôstu len raz sa smie do sýtosti najesť každý
katolík, ktorý 21. rok doplnil a do 60. roku ešte nevročil.

V dni prísneho pôstu okrem hlavného jedla smieme ešte dva

razy niečo zjesť pridržiavajúc sa pritom miestneho zvyku čo do množstva a akosti jedál.

Večerné nasýtenie môže byť zámenou za nasýtenie obedajšie.

Nariadenie ohľadom jediného nasýtenia v dni prísneho pôstu neviaže tých, ktorí konajú práce telesne alebo duševne veľmi vyčerpávajúce.

Odporúča sa veriacim, aby pôst aspoň vo všedné dni veľkého pôstu a v piatky kántrové zachovávali.

Cirkev — ako vidíme — je už aj v otázke prísnych pôstov miernejšia, ako bola voľakedy. Zato však žiada od nás, aby sme namiesto pôstov almužnou pamätali na chudobných.

My budme aj v zachovávaní prísnych pôstov čo najsvedomitejší. Učme sa v tomto ohľade presnosti a svedomitosti od Napoleona!

Napoleon pre svoju žalúdočnú chorobu bol oslobodený od prísneho pôstu, ale zato tento pôst napr. na Veľký piatok presne dodržiaval.

Tým nám dal príklad, ako si aj my máme počiť v otázke prísneho pôstu.

Zachovávajme teda aj my čo najsvedomitejšie predpísané prísne pôsty! Keby sme ich však z nejakej vážnej príčiny nemohli zachovať, pamätajme miesto nich almužnou na chudobných!

Ako dobrí katolíci plníme si svoje povinnosti aj zachovávaním predpísaných pôstov a nezabúdajme nikdy na tretie prikázanie cirkevné: „Prikázané pôsty zachovávať a v isté dni mäsitého pokrmu sa zdržovať!“

Prečo zaviedla cirkev pôsty?

Mnohí naši súčasníci dostatočne nechápu význam pôstov a odsudzujú pôstne nariadenie svojej cirkvi. Svoju nevôľu a nespokojnosť s pôstami dávajú najavo aj verejne a pri každom kroku hovorievajú: — Pôsty v dnešných časoch sú celkom zbytočné a už aj nemoderné! Čudujeme sa, že ich cirkev ešte nezrušila! Akýže to má význam predpisovať dnes ľuďom zdržovanie sa mäsitého pokrmu a jedno nasýtenie? Čože môže záležať cirkvi na tom, či voľakto v piatok alebo vo štvrtok je mäso a či sa voľakto raz alebo viac ráz denne naje dosýtosti alebo nie?! — Tieto

a podobné výroky počujeme dnes veľmi často, preto musíme k nim zaujať nejaké stanovisko.

Opýtajme sa teda: Prečo zaviedla cirkev pôsty?

1. Cirkev zaviedla pôsty v prvom rade z dôvodov výchovných. Ona totiž pomocou pôstov chce svojich veriacich naučiť sebaovládaniu a sebazapieraniu.

Cirkev je starostlivou matkou svojich veriacich a ako matka stará sa o svoje detky. Starostlivá matka nesmie vo všetkom povoľovať svojim deťom a nesmie vyplňovať všetky túžby svojich detí, lebo by tým rozpútala ich nezriadené chútky a urobila ich nešťastnými. Naopak. Starostlivá matka usiluje sa zákazmi a napomenutiami túžby svojich detí usmerňovať a udržiavať v pravej koľaji. Ona si svoje detky už od malička učí sebaovládaniu a sebazapieraniu, aby raz bez ťažkostí vedeli prekonávať životné prekážky. To isté robí aj cirkev. Pomocou svojich pôstov usmerňuje naše pudy, udržiava v pravej koľaji naše nezriadené túžby a tým nás cvičí v sebaovládaní a v sebazapieraní, aby sme bez ťažkostí odolávali aj najväčším pokušeniam.

V istom kláštore opýtal sa raz večer opäť jedného z rehoľníkov:

— Čo si robil dnes?

— Dnes som mal toľko práce, že by som ju ani nebol mohol vykonať bez milosti božej! — odpovedal rehoľník. — Musel som krotiť dvoch sokolov, mierniť dvoch jeleňov, zdržiavať dvoch krahulcov, premáhať jedného červa, na uzde držať jedného medveďa a ošetrovať jedného pacienta.

— Netárajze! — usmial sa opäť. — Veď takejto práce ani niet v našom kláštore!

— Veruže je! — odpovedal mu rehoľník. — Dva sokoly, to sú moje oči, na ktoré musím dávať pozor, aby sa nedívaly na hriešne veci. Dva jelene, to sú moje nohy. Musím ich strážiť, aby ma nezviedly do pokušenia. Dva krahulce, to sú moje ruky: tie musím neprestajne zdržiavať od zlého. Červom je môj jazyk: ten musím stále držať na uzde, aby zbytočne a hriešne nebľabotal. Medveďom je moje srdce, s ktorým musím zápasiť. Pacientom je moje telo, ktoré musím chrániť, aby nepodľahlo smyselnosti.

Boj proti nezriadeným pudom, to je život každého človeka. V tomto boji obstoí len ten, kto sa stále cvičí v sebaovládaní a

v sebazapieraní. Cvik robí majstra. Kto chce ukázať niečo pekného na hrazde alebo na bradlách, musí stále cvičiť na tomto náradí. Kto chce pekne hrať na klavíri, musí stále brnkáť na jeho klávesoch. A kto chce byť umelcom a majstrom pevnej vôle, musí sa stále cvičiť v sebaovládani a v sebazapieraní.

Po zasneženej stráni mihne sa popri nás lyžiar. Pred ním je hlboká priepasť. Lyžiar letí ako šíp, ale pred priepasťou v poslednej chvíli urobí telemark a odrazu zastaví.

— Bravo! Kde si sa to naučil? — opýtame sa ho.

— Najprv som sa cvičil zastavovať len na miernom svahu, ale mi to išlo len veľmi ťažko. Časom som sa však naučil. Potom som sa už odvážil aj na prudší svah. No, a stálym cvikom som sa stal majstrom.

Tak je to aj na poli duševnom. Tam sa človek tiež len stálym cvikom stáva majstrom. Cirkev to dobre vie, a aby z nás vychovala majstrov sebaovládania a sebazapierania, ukladá nám pôsty. Pohnútkou pôstu je teda sebaovládanie a sebazapieranie. Pôst je skúškou vôle: či totiž žalúdok je v nás pánom alebo duch? Či sa vieme ovládať alebo nie?

U niektorých indiánskych kmeňov je obyčaj, že vyrasteného mládenca slávnostným spôsobom vyhlasujú za muža. Pred týmto slávnostným vyhlásením obyčajne pošlú mladíka na dva týždne do kraja oplývajúceho zverinou, aby sa presvedčili o jeho pevnej vôli. Dajú mu do ruky luk a šíp a povedia mu, že nesmie postreliť ani jedno zviera. Mladík za tie dva týždne vidí pred sebou množstvo divej zveri, chveje sa od rozčúlenia, ale nesmie vystreliť svoj šíp. A len ak sa vedel opanovať a ani uprostred najväčšieho pokušenia nevystrelil svoj šíp, je vyhlásený za muža. U tých Indiánov teda pevná vôľa pokladá sa za dôkaz dospelosti a mužskosti.

Podobne si počína aj naša cirkev a práve preto predpisuje svojim dieťkam pôsty, aby pomocou pôstov vyskúšala ich pevnú vôľu. Kto pri tejto pôstovej skúške obstojí, pokladá sa za ozajstného katolíka. Takého človeka si cirkev aj váži, lebo vie, že taký človek odolá aj najväčším pokušeniam.

Pôsty v očiach cirkvi nie sú teda cieľom, ale len prostriedkom v pestovaní nezlomných katolíckych charakterov.

2. Cirkev nezaviedla však pôsty len z dôvodov čisto výchovných, ale ich do istej miery zaviedla aj z dôvodov zdravotných.

Voľakedy sa hovorievalo, že pôsty škodia zdraviu človeka. O škodlivosti pôstov nemôže však byť dnes ani reči. Ba naopak. Lekári dnes už aj sami čo najvrelejšie odporúčajú svojim pacientom zachovávanie pôstov. Pôst podľa názoru dnešných lekárov je človeku nielen dovolený, ale aj najvyšš osožný. Svedčí nám o tom aj zaujímavá príhoda zo života kartuziánov.

Kartuziáni — ako je všeobecne známe — majú svojimi rehoľnými pravidlami zakázané požívanie akéhokoľvek mäsa. Pápežovi Urbanovi V. bolo však ľúto týchto zbožných rehoľníkov, preto v rehoľných pravidlách kartuziánov zrušil predpis o zákaze mäsa. Myslel si, že týmto zrušením spraví radosť prísnyim kartuziánom; ale sa sklamal. Zpráva o zrušení zákazu mäsa vyvolala medzi kartuziánmi hotovú revolúciu a generálny predstavený kartuziánov čo najráznejšie protestoval proti zmierňovaniu rehoľných pravidiel svojej rehole. Všetko márne. Pápež Urban V. odvolal sa na chorých kartuziánov a na všetko možné a o ponechaní zákazu mäsa nechcel ani len počuť. Generálny predstavený sa darmo odvolával na výborný zdravotný stav svojich rehoľných spolubratov, pápež Urban V. nechcel popustiť. Vtedy kartuziáni urobili zaujímavý pokus na záchranu prísnych predpisov svojej rehole. Zo zástupcov rozličných kartuziánskych kláštorov zostavili deputáciu a poslali ju k pápežovi. Bola to veľmi zaujímavá deputácia. Najmladší jej člen bol 88-ročný a ostatní jej členovia boli o niekoľko rokov starší. Členovia deputácie bez ohľadu na svoj vysoký vek putovali k pápežovi väčšinou pešo a šťastlivo sa dostali pred jeho tvár. Ich hlavný rečník takto oslovil pápeža:

— Svätý Otče, prišli sme k tebe z ďalekých krajov, aby sme ti dokázali, že zdržovanie sa mäsitého pokrmu neškodí nášmu zdraviu. Pôvodne sme chceli k tebe poslať 70—80 ročných spolubratov, ale tých sme pokladali za veľmi mladých v našich kláštoroch. Namiesto nich prišli sme my, a starých sme nechali doma. Ja sám mám už bezmála sto rokov, najmladší z nás je 88-ročný a ostatní už majú všetci vyše 90 rokov...

Keď to pápež počul, zalomil rukami a zvolal:

— Choďte len domov a postite sa ďalej v mene Pánovom. Po svojom návrate povedzte však takým ľuďom, čo sa doteraz nepostievali, aby sa v budúcnosti aj oni postili!

Táto príhoda zo života kartuziánov nám nad slnko jasnejšie

svedčí o tom, že zdržovanie sa mäsitého pokrmu osoží zdraviu človeka. Kartuziáni nikdy nejedávajú mäso a žijú priemerne pri dobrom zdraví až 90 rokov. Niektoré moderné choroby (napr. rakovina, porážka, žľčové choroby, zlatá žila) sa vôbec nevyskytujú medzi nimi. Podobne je to aj u trapistov a kamaldulov, ktorým je požívanie mäsa tiež zakázané. Preto len človek nevedomý môže povedať, že zdržovanie sa mäsitého pokrmu škodí zdraviu človeka.

Teraz sa pýtajme, či azda prísny pôst (jednodenné nasýtenie) neškodí zdraviu človeka?

Na túto otázku tiež musíme odpovedať rozhodným: Nie!

Známy lekár V. storočia pred Kristom Hippokrates³³ žil 140 rokov pri dobrom zdraví. Raz sa ho pýtali, čomu ďakuje svoje zdravie a svoj vysoký vek. Odpovedal:

— Tomu, že som nikdy nevstal od stola dosýta najeđený!

Druhý známy lekár Galenus³⁴ žil tiež vyše 100 rokov a každý 10. deň držal prísny pôst.

Chýrečný padovský profesor Lodovico Cornaro (1467—1566) následkom svojho nezriadeného života natoľko ochorel, že mu v 30. roku jeho života už aj truhlu prichystali. Vtedy sa začal postiť. Jedával len toľko, čo mu stačilo na zachovanie života. A výsledok? Nielenže nezomrel, ale sa aj uzdravil. Pri dobrom zdraví dožil sa 90. roku. Vtedy sa začal lepšie stravovať a následkom toho čoskoro ťažko ochorel. Nútený bol teda pokračovať vo svojom prísnom pôste a tým si ešte 9 rokov udržal svoj život.

Americký spisovateľ Upton Sinclair stále chorľavel a vyskúšal na sebe všetky možné lieky, ale bezvýsledne. Istého dňa stretol sa so ženou, ktorá sa až podivným spôsobom uzdravila zo svojich chorôb (reumy, žalúdočnej choroby atď.). Tá mu radila pôst. Sinclair ju poslúchol a prísnyim pôstom sa vyliečil zo svojich chorôb.

Chýrečný kazateľ jezuita Bourdaloue stretol sa raz s bývalým svojim spolužiakom — lekárom. Ten sa ho dopytoval, ako sa má. Bourdaloue mu celkom úprimne povedal, že vo svojom živote ani len tri razy nepotreboval lekára.

— Ako je to možné, že si pri toľkej práci taký zdravý? — pýtal sa ho lekár.

— Netvrdím to s istotou, ale sa mi tak zdá, že nemalú záslu-

hu o moje zdravie má aj stravovanie! — odpovedal Bourdaloue. — Ja som sa totiž od svojej mladosti vždy len raz nasýtil denne a ráno lenže som niečo do úst vložil.

Lekár na to nedôverčivo krútil hlavou a nakoniec s úsmevom poznamenal:

— Priateľ môj, ja ťa len o jedno prosím. O tomto svojom stravovaní nerozprávaj, lebo ak ľudia budú nasledovať tvoj príklad, lekári musia hladom pomrieť.

Spomenuté príklady nám dokazujú, že ani prísny pôst nie je škodlivý zdraviu. Ba naopak. Prísny pôst osoží zdraviu a predlžuje život človeka. Len si spomeňme na pustovníkov na púšti, ktorí sa prísne postievali. Všetci títo pustovníci dožili sa vysokého veku. Sv. Pavol žil napr. 113, sv. Anton 105, sv. Pachómios 110 a sv. Hieronym 100 rokov. Títo pustovníci by rozhodne neboli žili vyše 100 rokov, keby pôst škodil zdraviu ľudskému.

O užitočnosti pôstu pre zdravie človeka svedčí nám konečne aj tá okolnosť, že lekári dnes aj sami predpisujú svojim pacientom zdržovanie sa mäsitého pokrmu a prísny pôst. Oni tento lekárske pôst nazývajú síce dietickou stravou, ale koniec-koncov aj tá dietická strava je len pôstom.

Na začiatku tejto kapitoly sme sa pýtali: Prečo zaviedla cirkev pôsty? Zamysleli sme sa nad touto otázkou a nakoniec sme prišli k presvedčeniu, že ich zaviedla z dôvodov výchovných a zdravotných.

Cirkev svojimi pôstami hľadá len naše duševné a telesné blaho, preto jej buďme povďační za predpísané pôsty!

Odporcovia pôstu v súvislosti so zdržovaním sa mäsitého pokrmu a jediným denným nasýtením radi sa odvolávajú na slová Pána Ježiša: „Nie to, čo vchádza do úst, poškvŕňuje človeka“ (Mat. 15, 11.). Robia to neprávom. Pán Ježiš totiž pri tej istej príležitosti povedal aj slová: „Čo zo srdca vychádza, to poškvŕňuje človeka. (Mat. 15, 18.) Neposlušnosť oproti prikázaniu cirkevnému pochádza zo srdca a preto je hriechom, ktorý poškvŕňuje človeka. Pekne to povedal sv. Augustín: „Jablko nepoškvŕnilo Adama, ale Adam poškvŕnil jablko.“ Podobne je to aj s pôstami. Nie mäso alebo iné zakázané jedlo poškvŕnilo človeka, ale človek svojou neposlušnosťou poškvŕnil toto zakázané jedlo.

My ako dobrí katolíci nedáme sa námietkami svojich protivníkov sklátiť vo svojej poslušnosti oproti cirkvi a ochotne zachováme jej pôstne nariadenia. Vieme totiž veľmi dobre, že cirkv aj predpisovaním pôstov hľadá len naše blaho.

Láska k bližnému.

Po uliciach Ríma okolo roku 1223 chodil veľký svätec našej cirkvi sv. František z Assisi.³⁵ Oblečený bol do hrubých šiat a prepásaný bol povrazom. Z jeho očí žiarila dobrota a jeho ústa plačlivo opakovali slová: „Amore non è amato — Láska nie je milovaná!“ Jeho počínaním prekvapení chodci pokladali sv. Františka za choromyseľného. Opytovali sa ho, prečo tak narieka: ale on namiesto odpovede opakoval im slová: „Amore non è amato — Láska nie je milovaná!“ Nečudujme sa tomuto žialeniu sv. Františka! Sv. František v tom čase videl okolo seba len samolásku a hrubé sebestvo, preto tak žiaľil a plakal.

Keby tak sv. František pozoroval ten dnešný život, akiste by ešte bolestnejšie plakal ako voľakedy. Pán Ježiš označil za hlavné prikázanie prikaz lásky k Bohu a lásky k bližnému. On nám celkom jasne vyhlásil: „Milovať budeš svojho bližného ako seba samého.“ (Mat. 22, 39), ale my tento jeho prikaz nezachováme. My šliapeme prikaz lásky k bližnému, ktorý podľa slov Pána Ježiša má byť odznakom jeho učeníkov. (Ján 13, 35.).

Čo je toho príčina?

1. Prvá a hlavná príčina nelásky medzi nami je, že **vo svojich bližných nevidíme svojich spolubratov a spolusestry.**

Španielskeho kráľa Filipa II.³⁶ trápila pri poľovačke nevoľnosť a bolo mu treba seknúť žilu. Keďže dvorného lekára nemal so sebou, zavolali mu napochytro lekára z blízkeho mesta. Bol to človek celkom neznámy, ktorý nepoznal kráľa. Na potrebný lekársky zákrok chystal sa tak chladnokrvne, že to napadlo aj samému kráľovi.

— Či vieš, komu máš seknúť žilu? — opýtal sa ho kráľ.

— Viem, — odpovedal lekár celkom spokojne, — jednému človekovi.

Kráľovi sa veľmi páčila táto odpoveď: Pomyslel si:

— Tento lekár nevidí vo mne kráľa, ale človeka, ktorého

Boh stvoril, ktorého Kristus Pán vykúpil, a preto ma pokladá za svojho brata. Tomuto človekovi môžem dôverovať.

Krásne to poučenie aj pre nás! Viďme v každom svojom spolubližnom Bohom stvoreného a Kristom Pánom vykúpeného svojho spolubrata a budeme mať viac lásky k iným ľuďom!

My však, žiaľbohu, nevidíme vo svojich spolubližných svojich spolubratov a spolusestry, preto je tá láska k bližnému tak málo milovaná medzi nami.

2. Druhá príčina nelásky medzi nami je, že sa **na svojich spolubližných nepozieráme láskavými očami Pána Ježiša**. My totiž na svojich spolubližných vidíme len samé chyby a nevidíme na nich nič dobrého.

Na ulici Jeruzalema zahynul raz túlavý pes. Jeho špinavé telo pokryté bolo všelijakým hmyzom a tisícami múch. Okolo-idúci chodci s najväčším hnusom sa odvracali od neho a stále robili na neho svoje poznámky.

— Aká hnusná to zdochlina! — hovoril jeden.

— Aký je špinavý! — poznamenal druhý.

— Ako zapácha! — vravel tretí a zapchával si nos.

Vtom zjavil sa na rohu ulice Pán Ježiš so svojimi apoštolmi. Priblížil sa k psovi a na chvíľočku sa zastavil pri ňom.

— Pozrite, — povedal svojim učeníkom, — aké má krásne zuby!

Poučná to legenda.

Kristus Pán nevšimal si len zlých vlastností toho hladom a biedou umoreného psa, ale hľadal a našiel na ňom aj niečo dobrého. Tak to robieval vždy a všade. Na každom našiel aj niečo dobrého, a preto svojou láskavosťou každého chcel pohnúť ku kajúcnosti a ku láske k Bohu. Neodohnal od seba Magdalénu, neopovrhol Zachejom, nehodil kameň na hriešnu ženu, dal sa do reči so Samaritánkou, milosrdným okom hľadel na zradného Judáša, láskavo sa díval na Petra a na lotra. A to všetko preto, lebo popri všetkých zlých vlastnostiach našiel na nich aj niečo dobrého. Tak si musíme počínať aj my. Životná skúsenosť nás učí, že ani jeden človek nie je celkom zlý a skazený. V každom človekovi nájde sa aj niečo dobrého. Hľadájme teda v každom človekovi to dobré a zažmurme oči pred jeho zlými vlastnosťami! Dívajme sa aj na najhoršieho svojho spolubližného očami Kristovými a budeme mať dostatok lásky k bliž-

nému! My nevidíme do duše bližného, a preto nikoho nesmieme ľahkomyselne posudzovať.

3. Tretia príčina nelásky medzi nami je, že **sa neusilujeme pochopiť sa navzájom a nechceme sa vžiť do situácie spolubližných**. Bolo by viackej lásky medzi nami, keby sme sa usilovali nazrieť do srdc svojich spolubližných a pochopiť sa navzájom.

Po železničnej trati uháňal vlak. Bola noc a cestujúci spokojne podriemkavali vo vozňoch. Len jeden bledý muž chodil nespokojne po chodbe vagóna a usiloval sa utíšiť plačúce dieťaťko. Všetko márne. Dieťaťko plakalo ďalej a stále zobúdzalo driemajúcich cestujúcich.

— Toto je predsa len bezočivosť! — šomrali ľudia vo vlaku.

— Ani len spať nenechajú človeka!

— Kde je sprievodca?

— Prečo nezanesiete to dieťa k matke? — oborila sa na bledého muža nejaká nervózna žena.

Bledý muž na to zastal pred tou ženou. Pery sa mu triasly, v očiach sa mu zjavily slzy a s plačom jej odpovedal:

— Boh mi je svedkom! Tak rád by som zaniel to dieťa k matke, ale nemôžem. Matka dieťaťa cestuje mŕtva v poslednom vozni tohto vlaku.

Hnev cestujúcich sa odrazu premenil na sústrasť.

— Chudák! — ozvala sa tá šomrajúca žena. — Odpustte, my sme to nevedeli. Dajte sem to dieťa, ja ho uspiť!

A ochvíľu dieťa už spokojne spalo v lone tej nervóznejej ženy.

Krásne poučenie pre nás všetkých. Usilujme sa vzájomne sa pochopiť! Usilujme sa vžiť do pomerov! Usilujme sa vycítiť vzájomné bolesti! A budeme mať viac vzájomnej lásky.

Pokoj so spolubližnými.

Človek je spoločenský tvor, preto sa musí stykať so svojimi spolubližnými. Tento jeho styk s inými ľuďmi možný je však len vtedy, keď sa usiluje v pokoji nažívať so všetkými svojimi spolubližnými.

Praktický katolík je pokojamilovný, preto láskavo zachádza so svojimi spolubližnými a s najväčšou ochotou odpúšťa svojim protivníkom.

1. Praktický katolík zachádza čo najlákavejšie so svojimi spolubližnými, nedráždi ich a vyhýba sa všetkému, čím by ich mohol nejako uraziť. Je šetrný oproti slabostiam iných a ani v najväčšej rozčúlenosti sa nedá strhnúť k urážaniu iných.

Rudolfa Habsburského³⁷ opýtal sa raz jeho dôverník a osobný ctiteľ:

— Veličenstvo, prečo ste sa tak zmenili vo svojom zachádzaní s poddanými? Prečo ste sa stali odrazu takým dobrým a jemným, keď ste kedysi s veľkou prísnosťou začali svoje panovanie?

— Preto, — odpovedal Rudolf Habsburský, — lebo svoju prísnosť som neraz musel obanovať, ale svoju láskavosť nie.

Pravdivé slová! Prísnosť voči spolubližným obyčajne obanujeme, ale láskavosť nie. Prísnosť a nešetrnosť vyvoláva odpor našich spolubližných, láskavosť získava nám ich srdcia. Skúsenosť nás učí, že na jednu lyžicu medu chytíme viac múch ako na celý sud octu. S medom viac dosiahneme ako s octom, láskavosťou si skôr nakloníme srdcia svojich spolubližných ako prísnosťou a nešetrnosťou.

V ktoromsi hostinci stál pre obveseľovanie hostov starý klavír. Na tomto klavíri každú nedeľu hrával do tanca nejaký klavírista a okrem toho stále tlkli do neho aj turistiku pestujúci výletníci. Klavír následkom toho bol obtlčený, struny na ňom zhrdzavely, potrhaly sa a klávesy ožltly. Istého dňa zavítal však do hostinca akýsi umelec a ten dojatý krásou okolia začal mierne udierať na jeho klávesy. Na jeho jemné údery odpovedal klavír zo začiatku len ticho a nesmelo ako nejaké prekvapené dieťa. Umelec potom klavír očistil, potrhane struny nahradil, rozladené naladil a potom začal jemne hrať. Zpočiatku hral len pomaly a mierne, potom vždy silnejšie a silnejšie, až sa klavír rozjasal čistými a krásnymi tónmi. Prítomní sa čudovali tejto premene. Mysleli si, že je ten starý nástroj očarovaný.

Takým starým klavírom je každý človek. Keď s ním tvrdo zachádzame, chová sa k nám hrubo. Keď sa však priblížime k nemu s láskou a šetrnosťou, v jeho srdci istotne nájdeme strunu, ktorá sa rozozvučí príjemným tónom.

Dobrý a praktický katolík to vie veľmi dobre, preto vždy čo najlákavejšie zachádza so svojimi spolubližnými, nezarmucuje ich, ba pri každej príležitosti usiluje sa im nejakú radosť spôsobiť.

Okolo roku 300 po Kristu utiahol sa na púšť do samoty sv. Anton pustovník. Postavil si tam chudobnú chatrč a žil bohumilým životom. Časom pripojili sa k nemu aj mnohí iní horlivci a nasledovali jeho prísny život. Zo života týchto horlivcov rozpráva nám legenda veľmi poučnú udalosť.

Istého dňa zaklopali na dvere pustovníka Makária.

— Otče, — oslovil Makária chudobný roľník, — prinášam ti stravec hrozna. Prijmi ho a občerstvi sa trochu.

Makáriu prevzal stravec hrozna a požehnal roľníka, ale zrazu mu prišlo na um:

— Dnes je horúco a, veru, by som si pochutnal na tomto strapci. Som aj tak smädný, ale . . . nezjem ho. V susednej chatrči žije odo mňa starší pustovník a je chorý. Urobím mu tým hroznom radosť.

Vzal hrozno a zanesol ho susedovi Nazáriovi. Ten sa vyhovárал:

— Akože by som to ja mohol zjesť? Môjmu Spasiteľovi na kríži dali piť ocot a ja chcem byť jeho verným nasledovníkom.

Nakoniec hrozno predsa len prijal, ale hneď si myslel:

— Môj sused mi často pomáhal v práci a preukázal mi jednu službu. Jemu darujem ten stravec.

Zanesol teda hrozno do susednej pustovne, ale aj obyvateľ tej pustovne chcel urobiť radosť svojmu susedovi a tak aj obyvateľ ďalšej cely. Takto podávali pustovníci stravec hrozna jeden druhému až do večera, lebo každý chcel ním urobiť radosť svojmu susedovi. A večer ktosi znovu ponúkol stravec Makáriovi.

Tak by sme si mali počínať aj my. Mali by sme sa usilovať urobiť radosť svojim spolublížným a vtedy by sme sa nikdy neznepriatelili s nimi. Keby sme však niekoho predsa len urazili, mali by sme ho hneď odprosiť, aby pretrhnuté priateľské styky znovu ožili.

Narušenie priateľského pomeru k iným ako katolíci pokladáme za hriech proti láske k bližnému, preto sa mu všemožne vyhýbame.

2. Praktický **katolík** nielen že láskavo zachádza so svojimi spolublížnými, ale aj **ochotne odpúšťa** svojim protivníkom. Tak

to žiada od neho jeho náboženstvo. Písmo sväté hovorí: „Každý, kto nenávidí svojho brata, je vrahom.“ (I. Ján 3, 15.) — „Každý, kto sa hnevá na svojho brata, vinen bude súdu; a kto povie svojmu bratovi raka (darebák), vinen bude rady; a kto mu povie blázon, vinen bude pekelného ohňa.“ (Mat. 5, 22.) Praktický katolík si je vedomý týchto slov Písma svätého, preto potlačí v sebe nenávisť a pomstivosť voči iným. Odpovedá na pozdravy iných a nevyhýba sa svojim spolubližným. Nejaké zvláštne dôkazy lásky nie je síce povinný preukazovať svojim nepriateľom, ale zato neprechováva ani nenávisť a hnev vo svojom srdci voči nim a to im aj vonkajšími znakmi (napr. oslovením) dáva najavo. Nevyhovára sa teda slovami „Ja sa síce nehnevám, ale sa s ním nerozprávam“, lebo takáto vyhovorka je znakom pýchy a nelásky. Praktický katolík odpúšťa svojim vinníkom tak, ako aj jemu odpúšťa Pán Boh. On vie, že vôbec nemožno nazývať kresťanom toho, kto nevie odpúšťať. Najkrajším príkladom odpúšťania mu je Kristus Pán, ktorý sa na kríži modlil za svojich nepriateľov: „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia.“ (Luk. 23, 34.)

Odpustenie pokladá praktický katolík za svoju kresťanskú povinnosť a to na základe slov Pána Ježiša.

Pán Ježiš celkom otvorene povedal: „Počuli ste, že bolo povedané: milovať budeš svojho bližného a nenávidieť svojho nepriateľa. No ja povedám vám: Milujte svojich nepriateľov, dobre čiňte tým, ktorí vás nenávidia a modlite sa za tých, ktorí vás prenasledujú a osočujú.“ (Mat. 5, 43—44.) Kto by teda neodpustil svojim nepriateľom, prestúpil by toto prikázanie. Inokedy zas povedal Pán Ježiš: „Keď odpustíte ľuďom ich hriechy, i váš Otec nebeský odpustí vám vaše previnenia, a naproti tomu, ak neodpustíte ľuďom, ani váš Otec neodpustí vám vaše hriechy“ (Mat. 6, 15.). A keď sa sv. Peter opýtal: „Pane, koľko ráz zhreší môj brat proti mne a mám mu odpustiť? až po sedem ráz?“ — Pán Ježiš odpovedal: „Nepovedám sedem ráz, lež po sedemdesiatšedem ráz“, t. j. vždy (Mat. 18, 21—22.). A túto povinnosť Pán Ježiš ešte lepšie zdôraznil, keď povedal: „Tak i môj Otec nebeský učiní vám, ak neodpustíte každý svojmu bratovi zo svojich srdiec“ (Mat. 18, 35.). Uvedené slová Pána Ježiša nám jasne svedčia, že odpustenie je povinnosťou každého katolíka. Preto prví kresťania ochotne odpúšťali svojim protivníkom. Sv. Štefan sa napr. v hodine svojej smrti modlil za svojich nepriateľov.

No nielen prví kresťania odpúšťali svojim vinníkom, svojim viníkom odpúšťali aj všetci kresťania minulých storočí.

Cisár O t o I.³⁸ mal brata Henrika, ktorý sa niekoľko ráz vzbúril proti nemu. Oto ho tri razy porazil a zakaždým mu odpustil. Keď sa Henrik aj po štvrtý raz vzbúril proti nemu, Oto ho konečne odsúdil na smrť. Henrikovi sa však podarilo utiecť a zachrániť si život. No onedlho sa predsa vrátil k svojmu bratovi. Bolo to na Vianoce roku 945. Cisár Oto bol práve na polnočnej svätej omši v Quedlinburgu, keď do chrámu vstúpil odsúdený Henrik ako kajúcnik a so sklopenými očami kráčal k oltáru. Tam si pokľakol a len po dlhšej chvíli zodvihol svoje oči. Oto ho hneď poznal a zvolal:

— Tri razy som ti odpustil, ale po štvrtý raz ti už neodpustím!

Vtom však zaznely s kazateľnice slová:

— Nie sedem ráz máš odpustiť, ale sedemdesiatsedem ráz!"

Cisár Oto sa zamyslel nad týmito slovami. Spomenul si na Boha, ktorý s neba sostúpil, aby nám zaistil odpustenie hriechov. Slzy sa mu zjavily v očiach. Zodvihol zo zeme svojho brata, pobožkal ho a vymenoval ho za knieža bavorské.

Tak si máme počínať aj my. Ak máme nepriateľov, odpustime im!

V čase nedávneho prenasledovania v Mexiku staručký obchodník Farfan vyvesil vo svojom obchode plakát s nápisom „Nech žije Kristus — kráľ! Kristus žije! Kristus panuje! Kristus kráľuje!" Popred jeho obchodu viezol sa na koči generál Pueblo. Keď uvidel plakát, vošiel do obchodu a zvolal:

— Dolu s tým plakátom!

— Nie! — odpovedal obchodník Farfan.

Vtedy generál strhol plagát, obchod dal zavrieť a starca zastrelil. Pred popravou generál vysmieval Farfana a posmešne zavolať:

— Zvedavý som, ako umierajú títo kresťania!

— Takto! — odvetil Farfan a pozdvihol v ruke kríž so slovami: — Odpúšťam ti!

To boli jeho posledné slová. Výstrel zaznel a on mŕtvý klezol na zem.

Ozaj krásny a nasledovaniahodný príklad.

Kto z nás má nepriateľov, nech nasleduje príklad tohto hrdinského mučeníka! Nech pristúpi čo najskôr k svojim nepriateľom a nech každému z nich povie:

— Odpúšťam ti!

Potom nech si pokľakne a zo srdca sa pomodlí:

— Odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom!

Praktický katolík má nielen slovami hlásať lásku k bližnému, ale ju má aj prakticky pestovať vo svojom okolí. Musí teda tak žiť, aby si svojím láskavým zachádzaním s inými a svojou ochotou odpustiť spôsobené mu urážky získal priazeň a lásku svojich spolubližných a čo najviac zásluh u Pána Boha.

Práca.

Staré pohanské národy si rozprávaly o bludisku, ktoré volaly labyrintom. Veľké množstvo chodieb a všelijakých chodbičiek bolo v tom bludisku a beda bolo tomu človekovi, ktorý sa do neho odvážil. Z labyrintu sa nikdy nikto nedostal von. Mytický hrdina Tezeus však prešiel tým bludiskom a šťastlivo sa z neho navrátil. Ani jemu by sa to nebolo podarilo, keby nebol poslúchol radu múdrej Ariadny. Tá mu totiž pred odchodom do bludiska podala kľbko nití a upozornila ho:

— Upevni si niť pri vchode do labyrintu a potom rozvinuj za sebou toto kľbko. Kamkoľvek pôjdeš, niť sa povinie za tebou. Pri návrate svinuj kľbko a niť ťa zasa vyvedie na svetlo božie!

Tezeus si počínal podľa jej rady a šťastlivo vyviazol z bludiska.

Celý svet by sme mohli prirovnať k veľkému labyrintu, bludisku. Križuje sa v ňom tisíce všelijakých zamestnaní a povolání a všetky tieto povolania spojené sú s prácou. Každý človek vo svete má nejaké povolanie a každý človek vo svete koná nejakú prácu: jeden sa od rána do večera hrbí nad písacím stolom, druhý v škole vyučuje mládež, tretí plúži zem, štvrtý

obsluhuje stroj, piaty vchádza pod zem a vynáša napovrch jej poklady. Preto treba, aby sme si aj o práci povedali niekoľko slov.

Ako má hľadiť katolík na prácu?

Pohani opovrhovali prácou a pokladali ju za človeka nedôstojné zamestnanie. Pán Ježiš však opravil tento pohanský názor na prácu a navrátil práci patričnú česť. Urobil to tým spôsobom, že do tridsiateho roku svojho života aj sám pracoval v dielni svojho pestúna, sv. Jozefa a že si za svojich apoštolov vyvolil mužov, ktorí si prácou svojich rúk vyhľadávali svoj každodenný chlieb. Okrem toho aj vo svojich podobenstvách — napr. v podobenstve o lenivom služobníkovi (Mat. 25, 14—30.) a o robotníkoch vo vinici (Mat. 20, 1—16.) — povzbudzoval svojich poslucháčov k vytrvalej a svedomitej práci. Podobne si počínal aj sv. Pavol, a preto ešte aj na svojich apoštolských cestách sa zaoberal ručnou prácou, hoci bol až nadmieru zaujatý hlásaním slova božieho a mal právo na výživu od veriacich. Robil to nielen preto, aby nemusel byť na farchu svojim veriacim, ale aj preto, že prácu pokladal za svoju ľudskú povinnosť. Podobne hľadí na prácu aj naša cirkev.

Po tomto úvode môžeme si už teda do niekoľkých bodov shrnúť náš katolícky názor na prácu.

Podľa katolíckeho názoru:

1. Práca je povinnosťou každého človeka. V prírode všetko musí pracovať, preto nemôže byť v prírode oslobodený od práce ani človek. Písmo sväté hovorí: „Človek sa rodí pre prácu a vták pre lietanie.“ (Jób. 5, 7.) Práca je teda prirodzenou povinnosťou človeka a od prirodzeného zákona niet dišpenzácie. Prvým zákonom ľudstva bol zákon práce. Keď Pán Boh stvoril človeka, postavil ho do raja, „aby ho obrábal“ (I. Mojž. 2, 15.). Z toho vidieť, že už aj prvý človek musel pracovať. Nečudujme sa teda, že cirkev prácu pokladá za povinnosť každého človeka. Veď sv. Pavol celkom otvorene vyhlásil: „Kto nechce pracovať, nech ani nejde!“ (2. Thes. 3, 10.) Ľudia, čo nepracujú, podľa názoru sv. Pavla a tiež aj našej cirkvi sú parazitmi — príživníkmi spoločnosti ľudskej.

2. Práca je bohoslužbou. Bohoslužbou je, pravda, len tá práca, ktorú konáme s dobrým úmyslom a pri ktorej nezabúdame na Pána Boha. S dobrým úmyslom konáme svoju prácu vtedy, keď v jej vykonávaní vidíme plnenie vôle božej a plnenie Bohom určenej povinnosti. Ak v konaní práce vidíme len nechutné zaťaženie, nemáme pri práci dobrý úmysel. Takáto práca nie je potom bohoslužbou. Jedine dobrý úmysel dáva cenu našej práci. Dobrý úmysel je jednotkou, napísanou pred nekonečný rad núl. Keby sme napísali kilometer dlhý rad núl, dostali by sme množstvo bezcenných núl. Keby sme však pred tento dlhý rad núl napísali jednu jednotku, dostali by sme číslo veľmi veľkej ceny. Tak je to aj s prácou, konanou s dobrým úmyslom; takáto práca pod vplyvom toho dobrého úmyslu dostáva nekonečnú cenu. Stáva sa bohoslužbou. Vzbudíme si teda pred každou prácou dobrý úmysel slovami: „Všetko na Tvoju česť, ó Bože!“ a naša práca stane sa bohoslužbou!

3. Práca je prameňom časného a večného zisku. Práca kresťana-katolíka má totiž časnú a večnú cenu. Jej časná cena je v tom, že si prácou zaistujeme svoj každodenný chlieb. Jej večná cena je však v tom, že si ňou splácame svoje dlhy voči Pánu Bohu. Pán Boh vo svojej добрote prijíma totiž od nás naše práce ako splátky pri splácaní našich dlhov a ako vklady pre nebo. O večnej cene našej práce svedčí nám aj stredoveká legenda, podľa ktorej rehoľníci ktoréhosi kláštora mali vraj raz pri večeri zvláštne videnie. Zjavil sa im Kristus Pán a s ním dvaja apoštoli. Apoštoli niesli nádoby, naplnené akousi tekutinou až po hrdlo a bez slova obišli užasnutých rehoľníkov. Potom sa ponáhľali k dverám, pri ktorých Kristus Pán povedal: „V týchto nádobách sú všetky kvapky potu, ktoré ste dnes pri poľnej práci vypotili. Moji apoštoli ich nesú do neba, aby vám ich Pán Boh pripísal k zásluhám.“

4. Práca je školou kresťanského charakteru. Ona totiž vo veľkej miere upevňuje vôľu, lebo vyžaduje sebaovládanie, seba-premáhanie a vytrvalosť. Kto má pevnú vôľu, kto vytrvale a svedomito pracuje, ten sa aj v pokušení lepšie osvedčí ako leňoch.

5. Práca je najlepší prostriedok ako zachovať zdravie. Udržiava pružnosť nášho tela, robí naše telo odolným oproti všelijakým škodlivým vplyvom. Preto ju dnes odporúčajú aj lekári,

a preto ju aj náš štát zavádza v podobe pracovnej služby inteligentov.

Práca je dvojaká: telesná a' duševná. Telesnou prácou voláme tú prácu, ktorú konáme svojou fyzickou silou; duševnou prácou zas tú, ktorú konáme svojím rozumom. Spoločnosť ľudská potrebuje obidva druhy práce, preto ani jedna z týchto prác nemôže byť vyhlásená za menejcennú a zbytočnú. Spoločnosť ľudská potrebuje prácu inžiniera práve tak, ako aj prácu remeselníka, roľníka, živnostníka alebo robotníka. Krásne to dokázal rímsky senátor Menenius Agrippa už v dávnom staroveku.

V meste Ríme za starodávnych časov žili patricijovia (šľachti) a pracujúci ľud. Patricijovia sa bavili a pospolitý ľud pracoval. Jedného dňa sa pospolitý ľud vzbúril proti patricijom, ktorí vraj len leñošili. Nespokojný ľud opustil mesto a vysťahoval sa na kopec za Rímom, chcúc si tam postaviť nové mesto. Prekvapení patricijovia museli poslať k nemu posolstvo a začať s ním vyjednávať, ale — ako sa zdalo — bezvýsledne. Na šťastie bol však v tom posolstve aj senátor Menenius Agrippa a ten takto prehovoril k zástupom pracujúceho ľudu: — Raz znepriatelili sa údy ľudského tela so žalúdkom, lebo žalúdok len „leñošil“, a ony musely preň pracovať. Rozhodly sa teda, že mu vypovedia službu a nebudú viac pracovať. Skutočne aj zastavily prácu. Žalúdok, ktorý predtým dodával sily všetkým ostatným údom, nedostával potravu. Nemohol teda posilňovať údy, a tie začaly ochabovať. Údy videly, že je zle. Uznaly, že sa neobídu bez žalúdka a znovu sa dali do roboty.

Takto rozprával Menenius Agrippa nespokojencom. Rímsky ľud pochopil význam tejto bájky a vrátil sa nazpät do Ríma k svojej obvyklej práci.

Telo ľudské skladá sa z viacerých údov a' každý z týchto údov v tele ľudskom má svoju zvláštnu úlohu. Tak je to aj v spoločnosti ľudskej. Aj tá sa skladá zo všelijakých stavov a každý z tých stavov má svoju vlastnú povinnosť. Spoločnosť ľudská potrebuje prácu všetkých stavov. Každá práca je potrebná pre spoločnosť ľudskú. Nezáleží teda na tom, akú prácu konáme v spoločnosti ľudskej. Hlavná vec je, aby sme svoju prácu dobre vykonali. Kto nekoná prácu telesnú, môže konať prácu duševnú; kto nemôže pracovať silou, môže pracovať rozumom. Hlavná vec

je, aby sme všetci primeraným spôsobom pracovali na svojej životnej postati. Práca nie je hanbou, nech by ona už bola akákoľvek.

Istý maďarský gróf cestoval po Amerike a tam prednášal o pomeroch vo svojej vlasti. Na svojich cestách zavítal aj do istého veľkého mesta, ale namiesto hlavnej stanice sosadol s vlakom na predchádzajúcej stanici. Z vlaku vyhrnuli sa ľudia a odrazu bola stanica prázdna. Pán gróf mal ťažký kufor, a keď nevidel na stanici nosiča, stal sa nervóznym. Vtedy zbadal ho nejaký starší pán a opýtal sa ho, čo mu chýba?

— Chcel by som si dať zanieť batožinu do hotela! — odpovedal gróf.

— Ak vám len to chýba, vďaka vám pomôžem! — odpovedal starý pán a už niesol kufor do najbližšieho hotela.

Pán gróf sa ponáhľal za ním.

— Čo som dlžen? — opýtal sa svojho nosiča po príchode do hotela.

— Jeden dolár, — odpovedal starý pán a odišiel.

Na druhý deň gróf urobil návštevu u starostu mesta a bol nemálo prekvapený, keď poznal v ňom svojho nosiča.

— Hádám som už mal šťastie vás niekde vidieť? — povedal mu gróf.

— Áno, — odpovedal starosta, — včera som vám niesol kufor zo stanice. U nás sa za prácu nehanbíme!

Starosta mal pravdu. Práca je čestná a prirodzená povinnosť človeka, preto nie je hanbou ju vykonávať, nech by ona bola akákoľvek nízka.

Konajme teda svoju prácu vždy s dobrým úmyslom a pracujme vo svojom povolaní tak, aby sme si svojou prácou zaistili svoje blaho pozemské, a najmä nebeské.

V ktoromsi kláštore umieral jezuitský brat — bývalý to krajčír. Na smrteľnej posteli pýtal si od okolostojacích ihlu. Keď mu ju dali, s radosťou ju pozdvihol a zvolal:

— Táto ihla mi je kľúčom do neba! S touto ihlou chcem aj umrieť, lebo ňou si otvorím nebol!

Okolostojaci sa ho pýtali, prečo sa tak spolieha na tú ihlu. A on im odpovedal:

— Tou ihlou som pracoval a prácu vždy Bohu obetoval!

Pracujme aj my s dobrým úmyslom, a vtedy raz na smrteľnej posteli aj my budeme môcť povedať:

— Vo svojom živote pracoval som vždy poctivo svojimi rukami! Svojimi pracovitými rukami otvorím si nebo!

A umrieme sladko v Pánu.

Ako máme pracovať?

Roku 211 v ďalekej Británii ležal na smrteľnej posteli rímsky cisár *Septimius Severus*. Keď sa už blížila jeho posledná hodinka, prišiel k nemu tribún (vojenský hodnostár) a vyžiadal si od neho denné heslo pre rímske légie. Severus ochotne vyhovel jeho žiadosti a svojim légiám určil za denné heslo slovo „laboremus — pracujme.“

Slovo „laboremus — pracujme“ je vlastne aj životným heslom všetkých praktických katolíkov, ktorí v práci vidia životnú náplň, a nie bremeno. Slovo „laboremus — pracujme“ má byť aj našim životným heslom.

Zo skúsenosti však vieme, že práca môže byť všelijaká. Preto je potrebné toto životné heslo ešte aj niečím doplniť. Doplníme si ho tým, že si odpovieme na otázku: Ako máme pracovať?

Odpovedzme si teda na túto otázku!

1. Pracovať máme predovšetkým svedomite. To znamená: Pracovať máme tak, aby nám svedomie nikdy nevytýkalo nejakú nedbalosť, povrchnosť alebo lenivosť. Tak to žiada od nás naše náboženstvo. Len si spomeňme na prvých kresťanov! V prvých storočiach po tom poznali kresťanov, že si čo najsvedomitejšie plnili svoje povinnosti. Je tomu tak aj dnes? Nech nám rozprávajú o tom príklady.

V istej dedinke stavali komín. S murárom sa dohovorili, že bude platený na hodiny. Murár sa dal do roboty, ale nedajbože ten komín postavil.

V tej istej dedinke pracoval aj iný murár a tiež stavал komín. S tým sa však spravili na celok. A výsledok? Ten druhý murár bol so svojim komínom oveľa skôr hotový ako ten prvý.

Kto z týchto dvoch pracoval svedomite? Ten, ktorý sa zjednal na celok. A ten druhý? Robil pomalšie, aby mu robota dlhšie

potrvala. To je nesvedomitosť. Zarábať na škodu druhého a nezaslúžene je hriechom proti siedmemu prikázaniu božiemu.

Podobné zjavy vyskytujú sa vo všetkých vrstvách spoločenských. Stačí si len porovnať výkon zamestnancov s denným platom s výkonom zamestnancov akordných a presvedčíme sa o tom. Aký ohromný to rozdiel! To by však nemalo byť. Či už pracuje človek za dennú mzdu alebo na akord, vždy má pracovať svedomite, a to aj v neprítomnosti svojho nadriadeného. Boh ho predsa vždy vidí. Keby ľudia pracovali svedomite, takýto veľký rozdiel vo výkone by sa nemohol vyskytnúť.

2. **Pracovať máme poctivo.** To znamená, že máme robiť sto-percentnú a dôkladnú prácu.

Michelangelo³⁹ navštívil raz akýsi priateľ a vytýkal mu:

— Vaša práca nič nenapreduje!

— Ako by nie! — odpovedal Michelangelo. — Veľa som na nej opravil: tu som vzal niečo, tam som jednu vrásku lepšie vypracoval, tamto som zas ústa urobil výraznejšími.

— Veď sú to len maličkosti! — divil sa návštevník.

— Áno, sú! — odvetil mu majster. — Lenže maličkosti robia dielo dokonalým a dokonalé dielo nie je maličkosťou!

Zo slov Michelangela jasne vidíme: Nie to je hlavné, koľko sme urobili, hlavné je to, aké dielo sme vytvorili. Stopercentná a dôkladná práca, to je ideálom praktického katolíka.

3. **Pracovať máme vytrvale.** To znamená, že sa vo svojej práci nesmieme dať znechutiť prípadnými neúspechmi.

Stephenson⁴⁰ na oprave svojej lokomotívy pracoval 15 rokov, kým dosiahol úspech. Herschel⁴¹ k jednému svojmu ďalekohľadu chcel zhotoviť duté zrkadlo. Zhotovil prvé a nebolo zodpovedné. Zhotovil druhé a nepodarilo sa. Tretie a nevyhovovalo. Zhotovil vyše dvesto dutých zrkadiel, až sa mu podarilo zhotoviť vyhovujúce. Herschel nestratil teda nervy, nedal sa znechutiť, vytrval v práci a svoje dielo šťastlivo dokončil. My asi nemusíme konať toľkoto bezvýsledných pokusov pri svojej práci, ale pri svojej práci stretáme sa s neúspechmi aj my. Tie nech nás však neznechutia! Buďme v práci vytrvalí aj v prípade nezdarov, lebo len vytrvalá práca býva korunovaná úspechom!

4. **Pracovať máme len pokiaľ nám sily stačia.** To znamená,

že nesmieme pracovať nad svoje sily. Niekedy je síce človek nútený viac pracovať, ale zato ani vtedy nie je dovolené pracovať nad svoje sily. Pekné je, keď voľakto viac pracuje, ale je hriechom pracovať nad svoje sily. Žiaľbohu, nájdú sa aj takí ľudia, ktorí pracujú nad svoje sily. Robia neprestajne a neoddychnu si ani v nedeľu a vo sviatok. Zabúdajú, že ľudské telo nemožno napínať do nekonečna. Takíto ľudia zarobia síce za mladi, ale to všetko vydajú neskoršie na lekára. Na staré kolená stávajú sa mrzákmi a žobrákmi. Pri práci vždy pamätajme „na svoje zadné kolesá!“ Nepretrhujme sa v robote! Nepracujme nikdy nad svoje sily, aby sme sa nestali predčasne mrzákmi! Majme vždy na mysli slová: „Čo osoží človeku, keby celý svet získal, ale škodu by utrpel na svojej duši?!“ (Mat. 16, 26.) Nezabúdajme nikdy, že práca, ktorú konáme nad svoje sily, je nielen na škodu tela, ale je aj na škodu našej duše, a je hriechom.

5. Pracovať máme s radostným srdcom. To znamená, že sa pri práci máme vyhýbať akejkoľvek mrzutosti a máme si zachovať spokojnú myseľ. Práca je síce dakedy ťažká, ale nebude ľahšia, keď sa pri nej staneme mrzutými.

V krásny letný deň traja kamenári pracovali na svojom pracovnom mieste. Každý z nich obrábal kus žuly. Okoloidúci chodec rád by sa bol dozvedel, na čo sú tie žulové kocky. Opýtal sa teda jedného kamenára, čo to robí.

— Krešiem kameň! — odpovedal mu oslovený mrzutým tónom.

— Nuž, a ty čo robíš? — opýtal sa chodec druhého kamenára.

— Za niekoľko mizerných korún sa trápim na horúcom slneci! — odpovedal urážlivým tónom.

— No, a ty čo robíš? — obrátil sa chodec k tretiemu kamenárovi, ktorý si veselo pohvizdával.

— My všetci, — odpovedal veselý človek, — pracujeme na stavbe kostola a sme šťastní, že môžeme robiť oltár do toho chrámu Pána.

Všetci tí traja kamenári konali jednakú prácu, a predsa aký veľký rozdiel sa javí v ich odpovediach. Tí dvaja prví stali sa pri práci mrzutými, kým si ten tretí zachoval spokojnú myseľ. My pri práci nasledujme príklad toho tretieho kamenára a zachovaj-

me si pri nej svoju spokojnú myseľ. Vtedy nám práca nikdy nebude bremenom, hoci by bola spojená aj s najväčšou námahou!

6. Pracovať máme bez preklínania a zlorečenia. Preklínaním a zlorečením si prácu neuľahčíme. Naopak, tým si ju len prekľajeme. Akože potom môžeme očakávať pri nej požehnanie božie? Prekliata práca nemôže byť predsa požehnaná. Plutarchus v jednom svojom diele spomína býka, ktorý vraj tak rozprával ako nejaký človek. U nás to býva práve naopak: mnohý náš človek pri práci tak rozpráva ako splašený býk. Uráža Pána Boha, Krista Pána, Pannu Máriu a svätých a potom chce, aby mu Pán Boh pri práci pomáhal. Či môže na takej práci spočívať požehnanie božie?!

— Ja by som nezlorečil, ale predsa len musím voľačo povedať, aby sa mi odľahčilo na duši! — vyhovárajú sa mnohí. To je však slabá výhovorka. Keď už musia takíto rozzúrení ľudia niečo povedať, nech povedia hocičo, ale meno božie, meno Panny Márie a svätých nech neberú nadarmo. Nech povedia také slovo, ktorým nezahrešia!

Abbé Rohrbacher, známy francúzsky cirkevný dejepisec, napomenul raz nejakých povozníkov pre zlorečenie a rúhanie. Jeden z týchto povozníkov mu na to povedal:

— Bez zlorečenia a rúhania sa my neobídeme. Keď nám voz zaviazne v blate, akože máme pohnúť svoje kone? Ako vidíte, potrebujeme niekoľko zvučných slov!

— Ak vám ide len o zvučné slová, — odpovedal mu Rohrbacher, — ja vám poradím niečo. Užívajte moje meno! Rohrbacher! To je oveľa zvučnejšie ako slová, ktoré používate. Len to oprobujte. Zakričte na kone „Rohrbacher!“ a uvidíte, ako vám budú ťahať!

Ozaj to dobrá rada! Bolo by potrebné, aby sa podľa nej riadili aj naši Slováci. Dobré dieťa neuráža svojich rodičov, dobrý vlastenec neuráža hlavu svojho štátu, verný pes neublíži svojmu pánovi a dobrý katolík nemá urážať svojho Boha. Ak je už veľmi nahnevaný, môže povedať čokoľvek, ale meno božie nesmie brať nadarmo. Židia v Starom zákone neodvážili sa vysloviť meno božie, a my katolíci máme byť horší v tomto ohľade?

Neberme teda meno božie nadarmo pri svojej práci! Nesvolávajme trest a kľatbu božiu na seba! Buďme istí, že Pán Boh nenechá beztrestne urážať a zneuctovať svoje meno. Jasne to ho-

vorí Písmo sv.: „Nevezmeš mena Pána Boha svojho nadarmo, lebo Pán nebude mať za nevinného toho, kto by bral meno Pána Boha nadarmo.“ (Ex. 20, 7.)

Pracovať máme teda svedomite, poctive, vytrvale, v medziach svojich síl, s radostným srdcom a bez preklinania a zlo-rečenia. Uvedomme si to vždy pri svojich každodenných prácach a podľa toho sa aj správajme! Ináč pri svojich prácach darmo očakávame požehnanie božie.

Naše povinnosti voči rodičom.

V ktorejsej krajine bolo zvykom, keď niekto stretol kráľa alebo niektorého člena kráľovskej rodiny, poctil ho darom. Stalo sa však, že najstarší syn kráľov, Bion, cestoval raz po krajine. Kamkoľvek zavítal, všade bol obdarovaný nejakými zvláštnosťami. Istého dňa bolo veľké sparno a vtedy Bion stretol na hradskej starca, ktorý sa s poľa vracal do svojho domova. Starec hneď spoznal kráľoviča, ale nemal ničoho. Smutne sklonil teda svoju hlavu, ale o chvíľočku sa spamätal. Priskočil k blízkeму pramienku, nabral vody a podal ju kráľovičovi so slovami:

— Prijmi, pane, tento môj skromný dar! Viac ti dať nemôžem!

Kráľovič bol dojatý touto srdečnosťou a rozprával neskoršie o tejto príhode aj svojmu otcovi. A kráľovi sa natoľko páčilo počínanie starcovo, že pozornému chudákovi poslal zlatú skrinku, ktorá sa podobala jeho nádobke na vodu a naplnená bola zlatými peniazmi. A na tú skrinku dal napísať slová:

„Aj nepatrný skutok lásky zasluhuje kráľovskú odmenu!“

Keď si aj nepatrný skutok lásky zasluhuje odmenu, tým viac si teda zaslúžia odmenu tie mnohé skutky lásky rodičovskej. Je preto našou povinnosťou, aby sme sa svojim rodičom nejakým spôsobom odmenili za všetky tie dobrodenia, ktoré sme od nich obdržali.

Ako sa odmeníme svojim rodičom za všetko ich dobrodenie?

Svojim rodičom najlepšie sa odmeníme vtedy: 1. keď si ich ctíme, 2. keď ich milujeme a 3. keď ich poslúchame.

1. **Úcta voči rodičom** je v tom, že si vysoko vážime svojich rodičov a svoju náklonnosť im aj vonkajším spôsobom preuka-

zujeme. Písmo sväté hovorí: „Cti svojho otca skutkom, slovom a všetkou trpezlivosťou!“ (Sir. 3, 9.) — „Maj v úcte svoju matku po všetky dni jej života!“ (Tob. 4, 3.)

Proti tejto povinnej úcte voči rodičom prehrešili by sme sa vtedy, keby sme sa hanbili za svojich rodičov. Ako dobrí katolíci sa však nikdy nepozabudneme natoľko, žeby sme sa z akýchkoľvek príčin hanbili za svojich rodičov. Keď sme sa nehanbili od rodičov prijať mnohé dobrodenia vo svojej mladosti a prípadne aj neskôršie, prečo by sme sa hanbili za nich samých.

Mohučský arcibiskup Willigis mal vo svojom erbe koleso. Ľudia si rozprávali, že si toto koleso preto dal vložiť do svojho erbu, lebo bol synom kočiša. Arcibiskup — ako vidieť — nehanbil sa za svojho otca, ba pamätal na neho aj vo svojom erbe. Svojím erbom uctil svojho otca, ale ešte viac uctil seba samého. Veď ľudia ešte aj dnes — skoro po tisícich rokoch — pri pohľade na ten erb s úctou sa klonia pred Willigisom pre jeho úctu k otcovi.

Uctíme si aj my svojich rodičov, a tým uctíme seba samých. Nehanbíme sa nikdy za svojich rodičov, ani vtedy nie, keď sú to ľudia jednoduchí a chudobní alebo aj krehkí a s chybami!

Po ulici išiel raz zástup trestancov. Týchto trestancov stretol nejaký mladík a bez váhania priskočil a jednému z nich pobožkal ruku.

— Čo to robíte? Trestancovi bozkávate ruku?! — skríkol na neho väzenský dozorca.

Mladík celkom spokojne mu odpovedal:

— Áno, trestancovi, ale ten trestanec je mojím otcom!

Tento príklad nám svedčí, že sa nikdy nemáme hanbiť za svojich rodičov. Keď sme sa od svojej mladosti nehanbili využívať ich mozole, prečo by sme sa za nich hanbili a prečo by sme si ich neuctili?

2. Láska voči rodičom je v tom, že svojich rodičov milujeme, svojim rodičom radosť spôsobujeme a pomáhame a za svojich rodičov sa modliame.

Proti tejto povinnej láske sa prehrešujeme vtedy, keď svojich rodičov nenávidíme, svojim rodičom nepomáhame a za nich sa nemodliame.

Pomáhať svojim rodičom máme najmä v ich starobe. Vyplý-

va to zo slov Písma svätého: „Synu, zaujmi sa v starobe svojho otca a nezarmucuj ho, dokiaľ žije; a keby zoslabol na rozume, prepáč a nepohrdaj ním!“ (Sirach 3, 14—15.)

Istý pán stretol na ulici svojho priateľa a povedal mu:

— Priateľu, ako viem, máš pekný dôchodok, ale to vôbec nevidieť na tebe! Kam ty len dávaš svoje peniaze?

— Kam? Splácam nimi svoje dlžoby.

— Ale veď — ako ja viem — ty nemáš dlžoby!

— A veru mám. Keď som bol mladý, rodičia vynaložili na mňa ohromné tisíce, a ja im teraz vraciam tieto tisíce.

Ten statočný pán mal pravdu. Rodičia vynaložili kedysi na nás veľké sumy peňazí, a preto je našou povinnosťou, aby sme im v prípade potreby vracali ich v starobe.

3. Poslušnosť voči rodičom je v tom, že ochotne plníme spravodlivé rozkazy a ochotne prijímame rady a napomenutia svojich rodičov. Písmo sväté hovorí: „Slyš, syn môj, kázeň svojho otca a neopúšťaj prikázania svojej matky!“ (Prísl. 1, 8.)

Svojich rodičov musíme poslúchať až do tých čias, kým sme pod ich právomocou. Keď sa osamostatníme, už nemusíme poslúchať svojich rodičov, ale zato ani vtedy nesmieme pohrdáť ich radou. Jedine vtedy nie sme povinní poslúchať svojich rodičov, keď nám niečo zlého kážu.

Proti povinnej poslušnosti voči rodičom prehrešili by sme sa vtedy, keby sme si nevšíмали ich rozkazov, napomenutí a výstrah.

Známy jezuita P. A b e l v 15. roku svojho života dostal kostižer do nohy. Domáci lekár jeho rodičov mu nariadil, aby išiel do Mníchova a dal si nohu operovať. Pätnásťročný Abel v sprievode svojho otca odcestoval teda do Mníchova a tam sa dozvedel, že noha musí byť oškrabaná. On o tom nechcel zpočiatku ani len počuť. Jeho otec si však kľakol k jeho posteli a poprosil ho:

— Henrich, urob mi po vôli!

Vtedy mladík privolil a povedal:

— Áno, otecko, urobím to tebe kvôli! Pán doktor, a teraz robte so mnou, čo chcete!

Operácia bola prevedená a chlapec stal sa neskôršie apoštolom Viedne.

Priklad toho 15-ročného mladíka nás učí, že sa aj my máme

usilovať vyplniť vôľu svojich rodičov. A plníme ju vtedy, keď svojich rodičov poslúchame.

Spomenuli sme už, že sa svojim rodičom máme nejako odmeniť za preukázané dobrodenia. Najlepšie sa im odmeníme vtedy: 1. keď si ich uctíme, 2. keď ich milujeme a 3. keď ich poslúchame.

Sme katolíci a ako takí nemôžeme byť nevďační voči svojim rodičom. Naopak, musíme sa usilovať pri každom kroku vďačnosťou splácať všetky dobrodenia svojich rodičov. Ako to však máme robiť?

Francúzsky spisovateľ François Coppée⁴² v jednom svojom diele opisuje veľmi poučnú udalosť.

Do Bretónska prišiel do ktorejsi rybárskej dedinky bohatý Parížan. Ubytoval sa v hostinci, zjedol tam obed a chcel platiť tisícfrankovkou. Hostinský ešte nikdy nemal v ruke tak veľkú bankovku, a preto mu povedal:

— Takými peniazmi tu nemožno platiť. Tu sa platieva len drobnými peniazmi!

Večer prišli do hostinca chudobní rybári a Parížan ich požiadal, či by mu nepremenili tú bankovku. Rybári tiež ešte nevideli tak veľký peniaz. Prezerali ju teda nedôverčivo a potajomky si vymieňali o nej svoje názory. Jeden zpomiedzi nich povedal, že tisícfrankovka ani nejestvuje; druhý zas dokazoval, že tisícfrankovku má len pán prezident v Paríži. Keď sa Parížan po večeri chcel uložiť na odpočinok, počul pod svojimi oblokmí poznámku:

— Ten cudzinec mi je nejako podozrivý. Ja myslím, že on vôbec nemá peňazí. Je to akiste podvodník. Najlepšie by bolo, keby sme ho poslali ta, odkiaľ prišiel!

Táto udalosť má v sebe veľa poučného. Nestačí sa nám pyšiť len veľkými bankovkami, t. j. ohromnými zásobami vďačnosti voči rodičom, ale je potrebné tieto veľké bankovky vďačnosti premeniť na drobné peniaze. Vďačnosť voči rodičom treba preukazovať aj drobnými prejavmi lásky. More skladá sa z kvapiek a veľkosť vďačnosti meria sa množstvom drobných a nepatrných skutkov. Svoju vďačnosť voči rodičom nehlásajme teda len slovami, ale ju dokazujme každodenne svojimi skutkami! Nespoliehajme sa na to, že sa rodičom odplatíme vo veku dospelosti! Bohvie, či sa dožijeme dospelého veku a či nám rodičia nezomrú

skôr, ako my dorastieme. Splácajme im teda svoje dlhy už teraz a to konaním drobných služieb! Pritom si vždy uvedomme, že naše služby sú len nepatrnými maličkosťami v porovnaní s dobrotami rodičovskými!

Predstavení a podriadení.

V spoločnosti Iudskej nemajú všetci Iudia rovnaké spoločenské postavenie. Niektorí Iudia zastávajú úlohu predstavených, iní zasa sú podriadenými. Z toho však vyplýva, že v spoločnosti Iudskej nemajú Iudia ani rovnaké povinnosti: iné povinnosti majú predstavení a iné podriadení.

Povedzme si teda niekoľko slov aj o týchto povinnostiach.

1. Povinnosťou podriadených je: svedomite konať povinnú prácu, ochotne plniť rozkazy predstavených, trpezlivo znášať prípadné krivdy a uctiť si svojich nadriadených.

Túto povinnosť ukladá im už Písmo sväté, v ktorom čítame: „Sluhovia, poslúchajte svojich telesných pánov vo všetkom a ne-slúžte len naoko, len aby ste sa Iuďom Iúbili, ale s úprimným srdcom z bázne božej! Čokoľvek robíte, pracujte zo srdca ako Pánovi, a nie Iuďom!“ (Kolos. 3, 22—23.)

Mnohí dnešní podriadení si však akosi nevšímajú týchto slov Pisma svätého; poznajú len práva a o nejakých povinnostiach nechcú ani len počuť. Svoju prácu preceňujú a prácu svojich predstavených podceňujú. Počínajú si práve tak ako istý malý chlapec, ktorého otec po prvý raz vzal so sebou na loď. Chlapec bol celý vyjavený. Páčila sa mu práca námorníkov, ale sa nijako nevedel spriatelíť s kormidelníkom. Svoj odpor voči tomuto kormidelníkovi ani nevedel skrývať dlho a raz celkom otvorene povedal svojmu otcovi:

— Otecko! Na tejto lodi každý pracuje, len ten pán tam za tým sklom stále leňoší. Kedy-tedy pokrúti to koleso, a to je celá jeho robota...

Otec ho však vyviedol z omylu a povedal mu:

— Nuž, a veru, syn môj, ten koná najdôležitejšiu a najťažšiu robotu. Bez jeho bdlosti a bez jeho vedenia daromná by bola práca všetkých tých ostatných!

Pravdu mal ten otec. Bez bdlosti a vedenia kormidelníka

daromná by bola práca lodného personálu. A bez bdelosti a vedenia predstavených daromná by bola aj práca podriadených v každodennom živote. Spoločnosť ľudská potrebuje práve tak prácu predstavených, ako aj prácu podriadených.

Nepodceňujme teda nikdy prácu svojich predstavených a čo najvernejšie plňte svoje povinnosti voči nim! Buďme dobrými podriadenými a neprehrešujme sa nikdy proti svojim nadriadeným! Písmo sväté píše: „Sluhovia aby boli svojim pánom poddaní, vo všetkom po vôli, nie odvrávační, aby neokrádali, ale vo všetkom nech dokazujú pravú vernosť.“ (Tit. 2, 9—10.) Majme tieto slová stále na mysli a dajme si dobrý pozor aj na to, aby sme o svojich predstavených neúctivo nerozprávali, predstavených neohovárali, ich rodinné veci na verejnosť nevynášali a svoju prácu vždy poctivo vykonávali!

2. Povinnosťou predstavených je, aby svojim podriadeným riadne vyplácali ujednanú spravodlivú mzdu, pri práci šetrili zdravie svojich zamestnancov, nepreťažovali ich prácou, bdeli nad ich mravným a náboženským životom, s nimi otcovsky zachádzali a dali im času aj na plnenie náboženských povinností.

Cisárovi Trajanovi⁴³ vytýkal raz istý dvoran, že je veľmi priateľský voči svojim podriadeným. No on mu odpovedal:

— Nuž, a či by som nemal byť takým cisárom voči svojim poddaným, akého by som si aj ja sám želal, keby som bol len jednoduchým podriadeným?

Chovajme sa teda voči svojim podriadeným tak, aby nám svedomie nikdy nič nevytýkalo v tejto veci.

Písmo sväté hovorí: „Páni, spravodlivo a slušne nakladajte so sluhami v povedomí, že i vy máte Pána v nebesách!“ (Koloz. 4, 1.)

Ako nadriadení prehrešili by sme sa proti svojim povinnostiam, keby sme so svojimi podriadenými surovo zachádzali, za slúženú mzdu im nevyplácali, prácou ich preťažovali, bez príčiny ich z práce vypovedali, nedali im času na plnenie náboženských povinností, zlý príklad im dávali a od zlého ich neodvracali.

Vzájomnému pomeru medzi predstavenými a podriadenými podobá sa **pomer zamestnávateľov a robotníkov.**

Povinnosťou robotníkov je verne a svedomite konať tú prácu, na ktorú sa pracovnou smluvou zaviazali.

Povinnosťou zamestnávateľov je však svedomite dodržiavať pracovnú zmluvu a vyplácať robotníkom takú mzdu, akú potrebujú na slušné živobytie svojej rodiny. Spravodlivosť žiada, aby zamestnávatelia zaistili svojim robotníkom výživu aj na čas neschopnosti k práci a na dobu ich staroby. Zamestnávatelia musia sa starať aj o to, aby pri práci nebolo ohrozené zdravie robotníkov. Robotníkom musia zamestnávatelia dať času odpočinúť si, pookriať a osviežiť sa, voľnosť ísť v nedeľu a vo sviatok na svätú omšu atď. Za mimoriadnu prácu majú zamestnávatelia poskytovať robotníkom mimoriadnu odmenu.

Na čistý zisk z práce robotníci nemajú nárok, lebo nepracujú s vlastnými strojmi a neberú účasť na prípadnej strate podniku. Bolo by si však želať, aby zamestnávatelia aspoň len čiastku svojho zisku venovali v prospech robotníctva.

My, ako praktickí katolíci, spravujeme sa vždy a všade prikázaniami božími a čo najsvedomitejšie plníme svoje povinnosti bez ohľadu na to, či sme predstavenými alebo podriadenými, zamestnávateľmi alebo zamestnancami!

Pomer k vrchnostiam.

K sv. Makáriovi zavítal raz diabol. Svojím falošným pohľadom premeral si svätca a takto ho oslovil:

— Makáriu, uveď si, že ja môžem urobiť všetko to, čo ty robievaš. Ty sa napr. postievaš, no a ja to tiež robievam. Ja nikdy nejedávam. Ty bdievaš a ja tiež. Ja nikdy nespávam. Len jedna vec je, ktorú ty môžeš urobiť, ale ja nie.

— Čo to len môže byť? — opýtal sa ho zvedavo Makáriu.

— To, že sa ja neviem uponižiť a že neviem poslúchať! — odpovedal mu diabol.

Dnešní ľudia sa tiež nevedia uponižiť a dnešní ľudia tiež nevedia poslúchať. My katolíci si však musíme osvojiť poníženosť a poslušnosť a musíme ju mať najmä vo svojom styku s vrchnosťami, ktoré spoločnosť ľudská nevyhnutne potrebuje ku svojmu spravovaniu.

Vrchnosti v spoločnosti ľudskej sú dvojaké: cirkevné a štátne. Cirkevným vrchnostiam sveril Pán Boh správu nesmrteľných duší a zaisťovanie našej večnej blaženosti a svetským vrchnostiam starosť o našu blaženosť časnú.

Bez cirkevných a svetských vrchností nie je možný organizovaný náboženský a štátny život spoločnosti ľudskej, a preto praktický katolík chápe význam obidvoch týchto vrchností a ochotne sa im podrobuje. Robí to preto, lebo si plne uvedomuje význam slov Pisma: „Kto sa protiví vrchnosti, božiemu zriadeniu sa protiví, a tí, ktorí sa protivia, sami si odsúdenie nadobývajú.“ (Rim. 13, 2.)

My, ako dobrí a praktickí katolíci, musíme si tiež uvedomiť význam tých slov Pisma svätého a ochotne sa musíme podrobovať vrchnostiam cirkevným a svetským.

1. **Vrchnosti cirkevné** podľa ustanovenia Krista Pána tvoria: pápež, biskupi a ostatné duchovenstvo.

Našou katolíckou povinnosťou je, aby sme sa voči týmto reprezentantom cirkevných vrchností správali podľa vôle božej a podľa predpisu svojej cirkvi.

a) **Reprezentantov cirkevných vrchností máme ctíť a milovať.** Túto povinnosť ukladá nám Písmo sväté slovami: „Z celej svojej duše boj sa Pána a jeho kňazov maj v úctivosti!“ (Sirach 7, 31.)

b) **Vedeniu a nariadeniam cirkevných reprezentantov máme sa ochotne podrobovať.** Táto povinnosť vyplýva zo slov sv. Pavla: „Poslúchajte svojich predstavených a buďte im poddaní, lebo oni bedlia ako takí, ktorí majú vydať počet z vašich duší!“ (Žid. 13, 17.)

c) **Na slušné živobytie reprezentantov cirkevných máme podľa možnosti prispievať** a za cirkevných reprezentantov máme sa modliť. Túto povinnosť pripomína nám sv. Pavol slovami: „Tak i Pán nariadil, žeby tí, ktorí evanjelium zvestujú, z evanjelia žili“ (1 Kor. 9, 14) a „vyzývam teda, aby sa predovšetkým vykonávaly prosby, modlitby, prihovárania a poďakovania za všetkých ľudí... i za všetkých, ktorí sú vo vysokom postavení.“ (1. Tim. 2, 1—2.)

Proti povinnostiam voči svojim cirkevným predstaveným prehrešujeme sa vtedy, keď sme v cirkevných veciach ľahostajní a keď o cirkevných predstavených potupne rozprávame a im patričnú úctu odopierame.

2. **Štátnu vrchnosť** tvorí hlava štátu a všetci tí, ktorí sú k vedeniu a spravovaniu štátu povolani.

Našou povinnosťou, ako občanov štátu, je, aby sme si aj voči

reprezentantom svetskej vrchnosti čo najvernejšie plnili svoje povinnosti.

Ktoré povinnosti máme voči reprezentantom štátnej moci?

a) Prvou našou povinnosťou je, aby sme hlave štátu a predstaviteľom štátnej moci preukazovali patričnú úctu, vernosť a poslušnosť. Túto povinnosť pripomína nám sv. Peter slovami: „Budte teda poddaní každej ľudskej správe pre Pána, či to kráľovi ako panovníkovi, či to vladárom, ako od neho poslaným potrestať zločincov a pochváliť dobrých, lebo tak to chce Boh!“ (1. Peter 2, 13—15.)

b) Druhou našou povinnosťou je, aby sme svedomite dodržiavali zákony a nariadenia štátu (ak sa ony neprotivia zákonom božím). Táto povinnosť vyplýva zo slov: „Skrze mňa kráľujú králi a zákonodarcia ustanovujú, čo je spravodlivé; skrze mňa panujú kniežatá a mocní usadzujú spravodlivosť.“ (Prisl. 8, 15—16.)

c) Tretou našou povinnosťou je, aby sme vrchnostiam pomáhali a ich proti neoprávneným útokom bránili. Na túto našu povinnosť upozorňujú nás slová sv. Pavla: „Preto sa treba podriaďiť nielen pre trest, ale i pre svedomie . . . Dávajte teda každému podľnosť; daň, komu daň; mýto, komu mýto; úctu, komu úctu; česť, komu česť!“ (Rim. 13, 5—7.)

Zvláštne naše občianske povinnosti sú:

- a) platiť dane,
- b) plniť vojenskú povinnosť,
- c) plniť voličskú povinnosť a
- d) svedčiť pred súdom.

Voličskú povinnosť povinní sme konať vtedy, keď sme oprávnení voliť. Túto povinnosť musíme však konať opatrne a podľa najlepšieho svojho vedomia a svedomia. Za poslancov máme pri voľbách voliť len ľudí statočných, ktorí sa budú usilovať katolíckej zásady aj v štátnej správe uplatňovať. Ako katolíci nikdy nesmieme hlasovať na osoby, ktoré hlásajú rozvrtné a štátu nebezpečné zásady alebo bojujú proti cirkvi.

Odôvodnená kritika zákonov a nariadení je so stanoviska náboženského prípustná a dovolená. Proti nespravodlivým zákonom môžeme sa však brániť len dovolenými prostriedkami, ako sú: tlač, právo petičné atď. Násilné prostriedky (napr. vzburá, vražda št. reprezentanta, zrada vlasti) sú nám zakázané.

Na začiatku tejto kapitoly sme si pripomenuli, že spoločnosť

Ľudská práve tak potrebuje vrchnosti cirkevné, ako aj vrchnosti svetské. Potom sme zisťovali, aké povinnosti máme oproti týmto vrchnostiam. Tie povinnosti — ako sme videli — nie sú ťažké a pri dobrej vôli môžeme ich plniť bez akýchkoľvek väčších ťažkostí. Znalosť týchto povinností však ešte nepostačuje, ale treba tie povinnosti aj skutočne plniť. Sme katolíci a ako takí musíme stopercentne plniť všetky svoje povinnosti. Plňme teda svedomite aj svoje povinnosti oproti cirkevným a svetským vrchnostiam a v styku s týmito vrchnosťami správajme sa vždy a všade podľa zásad a predpisov svojej cirkvi! Vtedy budeme nielen dobrými katolíkmi, ale aj dobrými vlastencami.

Tlač.

Istá starodávna bájka rozpráva nám o oslovi, ktorý chcel poplašiť ostatné zvieratá. Tento podnikavý osol obliekol sa raz do levovej kože a tak sa zjavil pred ostatnými zvieratmi. Týmto spôsobom vyvolal v ríši zvierat ohromný rozruch a poplach. Niektoré bojazlivejšie zvieratká pokladaly ho totiž za skutočného leva a boly natoľko poplašené jeho zjavom, že sa začaly triasť na celom svojom tele a rozutekaly sa. Poplach, vyvolaný oslom, netrval však dlho a skončil sa všeobecnou veselosťou. Podaktoré smelšie zvieratá zbadaly totiž dlhé uši domnelého leva a poznaly v ňom hlúpeho osla.

Pri čítaní tejto bájkky mimovoľne nám prichádza na rozum diabol, o ktorom sv. Peter píše, že „ako lev ručiaci obchádza a hľadá, koho by zožral.“ (1. Peter 5, 8.) Tento odveký náš nepriateľ sa však už do istej miery zriekol svojho starodávneho zvyku a najnovšie sa už obyčajne nezjavuje v nápadnej podobe leva, lebo by tak nedosiahol svoj cieľ a nemohol by strhnúť ľudí do svojich osidel. On namiesto podoby leva berie na seba celkom nevinnú podobu a nenápadným spôsobom sa usiluje uškodiť ľuďom. Zakupuje redakcie a nakladateľstvá a svoje vyhlíadané obete povzbudzuje kupovať nemravné a protináboženské knihy, časopisy a noviny a nenápadným spôsobom celé milióny ľudí strhuje s cesty pravdy a náboženského života. Nám katolíkom nemôže byť ľahostajná táto podkopná činnosť diabla, a preto jej musíme venovať aspoň len trošku pozornosti.

Istý ruský spisovateľ napísal zaujímavú rozprávku. Tá rozprávka je síce mylná, — rozpráva tak, ako by utrpenie v pekle malo aj koniec — ale za to veľmi dobre opisuje veľké škody, spôsobené zlou tlačou.

Pred súdnu stolicu božiu — tak rozpráva ruský spisovateľ, — prišli naraz duše zomretých mužov: duša obeseného vraha a duša slávneho spisovateľa, ktorého knihy boli preplnené rúhaniami a nemravnosťami. Pri súdnej stolici božej niet nijakej protekcie a niet ľudských ohľadov, a preto obidvaja zomretí boli prísne potrestaní. Na ohromných refazách zavesené boli vraj dva železné kotly, do jedného z nich vložili vraha — do druhého toho slávneho spisovateľa, a potom poriadne pod ne zakúrili.

Míňaly sa roky a obidvaja odsúdenci trpeli hrozné muky. Istého dňa však oheň pod kotlom vraha začal vyhasínať a omedlho aj celkom vyhasol: vrah si odtrpel svoj trest. Oheň pod kotlom spisovateľa horel však ďalej, možno, že ešte lepšie ako v prvý deň po odsúdení.

— Pane, to je od Teba krutosť a nespravodlivosť! — zvolal vo svojom utrpení spisovateľ. — Ja som nevraždil ako tento vrah a nezomrel som na šibenici! Ľudia na zemi práve teraz oslavujú 100. výročie mojej smrti, a ja tu trpím!

— Nešťastník, ešte sa opovážiš niečo povedať?! — odpovedal Boh na jeho volanie. — Ty sa ešte opovažuješ porovnávať seba s tým druhým? Ten zavraždil len jedného človeka, a aj to v záchvate hnevu. Nuž, a ty? Pozri na toho mladíka, čo potajomky číta tvoje nemravné čmáraniny! Pozri len, ako sa pri čítaní tvojej knihy zakaľuje jeho kryštálová duša! Ešte sa opovažuješ niečo povedať? Pozri, koľkých ľudí zbavujú tvoje knihy viery, a to ešte aj dnes, po uplynutí jedného storočia! Ty sa opovažuješ obviňovať ma? Ten vrah zavraždil len jedného človeka, a ty? Pozri, koľko tisíc ľudí si okúzľil svojimi medovými rečičkami, svojím slohom, a koľko tisíc si ich urobil neveriacimi a nemravnými. Ty máš najmenej práva niečo hovoriť. Tvoj oheň nikdy nevyhasne, lebo beda tomu, kto čo len jedného zpomedzi veriacich pohorší!...

Toľkoto nám rozpráva ruský spisovateľ, ale aj týchto niekoľko jeho slov nám jasne svedčí o tom, že pod kepienkou tlače a v osobách niektorých spisovateľov niekedy vlastne sám diabol

pracuje na záhube ľudstva. Preto pozor na zlú tlač, lebo tá nás strhuje do záhuby časnej a večnej!

V ktoromsi mestečku zavraždený bol 13-ročný chlapec. Začalo sa teda vyšetrovanie a vraha čoskoro dolapili. Bol to 16-ročný mladík, syn poriadnych rodičov. Pri súde sa priznal, že si čítaním zlých kníh celkom otrávil dušu. Vraždu spáchal vraj len preto, aby ňou napodobnil hrdinov prečítaných románov.

V inom meste stál zas pred súdom mladík, ktorý bol odsúdený na 10 rokov ťažkého žalára. Chcel vylúpiť pokladnicu nejakého peňažného ústavu, a preto zabil dievča, ktoré malo pri nej službu. Keď sa ho pri súde pýtali na príčinu vraždy, vyhlásil, že čítal zlú knihu a to mu dalo podnet k zločinu.

Tieto dva príklady nám nad slnko jasnejšie dokazujú, že zlá tlač ohrozuje našu dušu a je vlastne nástrojom diablovým na zabíjanie nesmrteľných duší ľudských. Našou povinnosťou teda je, aby sme ju nekupovali, nepodporovali, nerozširovali a nečítali.

To však nie je ešte dosť. My musíme ísť o krok ďalej a musíme pracovať aj na vybudovaní silnej katolíckej tlače. Keď sa na Slovensku vieme postarať o zdravú pitnú vodu, keď sa vieme starať o dobré osivo, tak sa musíme vedieť postarať aj o dobrú a zdravú katolícku tlač. Dobrá tlač je najlepšou zbraňou proti znemravňovaniu a duševnému ničeniu nášho národa. Dobrá tlač je najlepším prostriedkom ako udržať a upevniť katolíckeho ducha.

Jasne nám to hlása aj nasledujúca legenda.

Po potope sveta — tak hovorí táto legenda — Noe prosil Boha, aby už viac netrestal ľudstvo potopou. Pán Boh ochotne vyhovel jeho žiadosti a prisľúbil mu splniť jeho vôľu.

Dvaja diabli však potajomky odpočúvali rozhovor Pána Boha s Noemom a začali sa radíť:

— Predsa by sme len mali nejak uškodiť tomu prekliatemu ľudstvu! — hovoril jeden.

— Lenže ako? Mohol by si vymyslieť nejaký dobrý prostriedok na záhube ľudstva! — vravel druhý.

— Vieš, čo? Oheň sošleme na zem... a po ohni vojnu. Oheň a krv, to sú najlepšie prostriedky ako uskutočniť naše plány. To sú najúčinnnejšie naše zbrane! — tešil sa ten prvý.

— To je myšlienka, braček! — odpovedal mu ten druhý. — Ale pre mňa je to všetko málo. Oheň a krv len na zemi robia člo-

veka nešťastným. Ja by som však chcel ľudí urobiť nešťastným aj za hrobom...

— Nuž a čo by si ty chcel urobiť?

— Papierovú potopu, braček, papierovú potopu!

— ?

— Pozri, braček! Spustím na ľudí záplavu luhaním a skazenosti. Zaplavím ľudstvo novinami a knihami a tieto noviny a knihy budú opisovať skutky padlých a skazených ľudí. Budú čitateľom opisovať zločiny ľudských beští a tým budú rozpaľovať náruživosti. A keď raz všetci budú našu tmu považovať za svetlo, uvidíš, že nám bude patriť celý svet!

Diabli sa rozchichotali. Lenže v tej chvíli preletel ponad nich anjel pravdy a shodil im biely list, na ktorom boli napísané slová: „Tlač pravdy!“

Jeden z diablov zodvihol a prečítal ten list a potom zašomra!:

— Len aby táto biela tlač neprekrižovala naše plány!

Táto legenda nepotrebuje komentár. Dobrá tlač križuje plány diablove, a preto ju podporujeme, čítajme a rozširujme! Darmo zakladáme katolícke spolky, darmo sbieramo na zvony, darmo kupujeme zástavy, darmo staviame katolícke kultúrne domy, darmo ozdobujeme chrámy, darmo obetujeme na oltáre, darmo staviame kostoly, darmo sbierame na semináre, ak zanedbávame katolícku tlač. Prečo? Lebo bez silnej katolíckej tlače spolky vymrú, zvony umlknú, na oltáre nám postavia bohyňu necudnosti, kostoly nám zavrú...

Zapamätajte si raz navždy slová pápeža P i a X.: „Keby som bol už všetky prostriedky vyčerpал, predal by som ešte aj svoj náprsný kríž, aby som mohol podporovať katolícku tlač!“

Pijatyka.

Trácky kráľ L y s i m a c h u s — tak nám rozpráva Plutarch — pociťoval raz v boji páľčivý smäd. Opustil teda bojište a išiel hľadať vodu. Za jeho neprítomnosti nastala však bezhlavosť v jeho vojsku, jeho vojaci sa rozpáchli, a on sám sa dostal do zajatia svojich nepriateľov. Potom nie div, že vidiac následky svojho chybného kroku, bolestne zvolal:

— Oh, ja nešťastník! Pre mizerný nápoj stratil som slobodu a ríšu!

Kráľ Lysimachus stratil slobodu a ríšu pre niekoľko kvapiek vody a mnohí naši súčasníci strácajú zdravie, majetok a dušu pre požívanie alkoholu, pre pijatky. Zamyslime sa teda chvíľočku nad pijatkou a povšimnime si jej zhubných následkov. Súčasne si však urobme aj silné predsavzatie, že čo najúzkostlivejšie budeme vyhýbať liehovým nápojom.

Aké následky má pijatka?

1. Pijatka otravuje človeka telesne a duševne.

V životopise chýrečného panovníka Kýra⁴⁴ čítame veľmi poučnú udalosť. Ako 12-ročný chlapec dostal sa Kýros na dvor svojho starého otca, médskeho kráľa Astyaga. Bol tam už dlhší čas, keď raz Astyages zbadal, že si Kýros nedovolí naliať vína do pohára. Bol tým veľmi prekvapený, preto sa ho opýtal, prečo nechce piť víno? Kýros na jeho veľké prekvapenie odpovedal:

— Bojím sa, že je to víno otrávené. Minule pri oslave tvojich narodenín som totiž zbadal, že vám sluha nalial otravy do pohárov.

— Ale, chlapče, čo ti to len prišlo na um! — zvolal Astyages. Mladý Kýros sa však nedal mýliť jeho odporom a pokračoval:

— Spozoroval som, že všetci, ktorí pili z toho vína, boli akosi omámení. Najsamprv ste všetci bez rozdielu vykrikovali všeliaké sprostosti — čo nám deťom prísne zakazujete. Potom ste začali spievať akúsi sprostú pesničku a prisahali ste, že je to najkrajšia pieseň na svete. A keď ste sa nakoniec dali do tanca, nielen že ste nevedeli tancovať, ale ste sa nevedeli ani len na nohy postaviť. Nevedeli ste, kto ste. Ty si nevedel, že si kráľom a ostatní nevedeli, že sú tvojimi poddanými.

Pravdu mal ten mladý Kýros. Pijatka je otravou pre každého človeka, lebo snižuje človeka pod nerozumné zviera. Ničí ho telesne a duševne. Robí ho svojím otrokom a vrhá do bahna hriechu a nepravosti. Koľkým už otrávil život tá nešťastná pijatka! Koľkých už priviedla do záhuby! Koľkým už rozryla domáci pokoj a šťastie! Naši ľudia to vedia, a predsa sa jej oddávajú a tým si ničia svoju spokojnosť.

2. Pijatyka pripravuje človeka o ťažko zarobený groš a o majetok.

V istej bulharskej obci prihodila sa zaujímavá udalosť. Pred obecnou krčmou zjavil sa raz najväčší opilec celej dediny a začal odmeriavať výšku a šírku krčmových dvier. Okoloidúci sa zastavovali a zvedavo sa dívali na jeho počínanie. Mysleli si, že sa zbláznil ten úbožiak. Po dlhom pozorovaní ho konečne oslovil jeden z divákov:

— Prečo meriaš tie dvere, veď sú to práve také dvere ako všetky ostatné?

Opilec neodpovedal, meral ďalej a polohlasne sa rozprával sám so sebou:

— Jeden meter široké, dva metre vysoké... Ale sú to len čudné dvere!... Nedávno som mal ešte kone, voly, zem, a to všetko pošlo týmito dverami... Nikdy som ich viac neuzrel! Teraz už nemám ani haliera, preto už ani ja nesmiem ísť dovnútra!...

Koľko ľudí by mohlo opakovať aj u nás slová tohto bulharského opilca! Voľakedy mali zem, polia, kone, voly, domy, gazdovské staviská, a o toto všetko ich doniesla pijatyka.

Aká nebezpečná je teda pijatyka! Okráda človeka o ťažko zarobené groše a pomaly vedie ho do finančnej skazy.

3. Pijatyka privádza človeka k zločinom.

Istá arabská legenda rozpráva nám o človekovi, ktorému sa vraj ukázal raz diabol v strašnej podobe.

— Oznamujem ti, že zomrieš! — nastrašil ho. — Ale môžem ti ešte dať milosť, ak splníš voľaktorú z troch mojich podmienok: ak zabiješ svojho sluhu, ak vybiješ svoju ženu alebo ak budeš piť víno.

— Čo mám robiť? — hútal ten človek. — Mám zabiť človeka?... Nie, to neurobím... Mám vybiť ženu?... To by nebolo pekné... Budem teda piť víno!

Aj pil, ale keď sa opil, vybil svoju ženu a potom zabil aj sluhu, ktorý ju chcel brániť.

Pijatyka priviedla ho k zločinom.

Niet teda pochybnosti o tom, že následky pijatyky sú veľmi zhubné. Pijatyka otravuje človeka telesne a duševne. Pijatyka pripravuje človeka o ťažko zarobený groš a o majetok. Pijatyka

privádza človeka aj k zločinom. Právom teda môžeme vyhlásiť, že pijatyka je najväčším nešťastím človeka. Naši Iudia to dobre vedia, a predsa nevyhýbajú pijatyke. Počínajú si horšie ako nerozumné zvieratá.

Známy protialkoholový pracovník, františkán Elpidius, rozprával raz túto udalosť:

Pri ktoromsi pivovare stál vozík, do ktorého bol zapriahnutý somár. Bolo leto a horúčosť bola veľká. Jeden zo zamestnancov pivovaru zbadal vonku opusteného somára a prišiel na zvláštnu myšlienku.

— Ten somár je už istotne smädný! — hovoril svojim spolupracovníkom. — Viete, čo? Dajme mu za krhľu piva!... Bude to podarený vtip, keď sa ten somár opije v neprítomnosti svojho majiteľa.

Ako to navrhol, tak sa aj stalo. Somár bol už naozaj smädný. Pivo mu chutilo a vypil ho za celú krhľu. Lenže účinok nápoja sa čoskoro začal na ňom ukazovať. Keď sa o pol hodiny neskôršie vrátil jeho majiteľ, somár bol už celkom spitý. Reval a po ceste chodil križom-krážom. Nakoniec si však ľahol na zem a nechcel ísť ďalej.

O týždeň po tejto udalosti dostal sa somár zasa do pivovaru. Robotníci ho zasa chceli opiť a doniesli mu znovu plnú krhľu piva. Čo sa však stalo?! Keď somár uvidel pivo, začal zúriť a revať a nakoniec prevrhol krhľu, takže sa pivo rozlialo po zemi. Nijakým spôsobom ho nemohli pohnúť k tomu, aby sa napil tekutiny, ktorá ho minule tak omámila.

Ten sprostý somár bol rozumnejší ako mnohý človek. Mohli by sa od neho učiť všetci, ktorí vidia na sebe smutné následky pijatyky, a predsa pijú. Učme sa od neho aj my a nepime liehové nápoje! Buďme striezliví a chráňme sa pijatyky! Vyhýbajme spoločnosti milovníkov alkoholu! A keby sme dakedy predsa len museli piť liehové nápoje, nezabúdajme nikdy na slušnú mieru!

Kino a divadlo.

Zo skúsenosti vieme, že najtrvalejšie a najúčinnnejšie sú u človeka dojmy zrakové. Čo sme počuli alebo čítali, to chytro zabudneme; ťažko však zabúdame to, čo sme na vlastné oči vi-

deli. Dojmy zrakové sa hlboko vrývajú do našej duše. Z tohto dôvodu veľmi veľký vplyv majú na človeka filmy a divadelné predstavenia.

S kinami a divadelnými predstaveniami stretávame sa dnes nielen vo veľkých mestách, ale aj na dedinách. Kiná a divadlá mohli by teda konať dôležitú kultúrnu a výchovnú misiu. Ich hlavnou úlohou by vlastne malo byť poučovanie a vychovávanie obecnstva, ale na túto prvotnú úlohu kina a divadla dnes akosi zabúdajú nielen filmové spoločnosti a pisatelia divadelných hier, ale aj diváci a majitelia kín a poriadatelia divadiel. Všetci títo významní činitelia nazdávajú sa, že kiná a divadlá nemajú vychovávať, ale len zabávať. Tento nesprávny názor na kiná a divadlá má za následok, že sa poučné filmy a výchovné divadelné kusy čím ďalej tým väčšími stávajú zriedkavejšími a na ich miesto nastupujú filmy a divadelné kusy zlé, nemravné a pohoršlivé. V týchto filmoch a divadelných kusoch predstavujú sa samé ľúbostné zápletky, manželské nevernosti a hriech predstavuje sa v nich v úplnej svojej nahote. Takéto filmy a divadelné hry nemajú už potom celkom nič spoločného s kultúrou a ľudovými výchovou. Nepovznášajú človeka, ale ho kazia a mravne ničia.

Jasne nám o tom svedčia tieto príklady:

Istý väzenský kňaz píše:

V žalári vidím pred sebou bledého mladíka. Ten mladík odložil svoju prácu a dôverne sa díva na mňa.

— Vy máte tri roky sedieť v žalári? — pýtam sa ho.

— Áno, tri roky, — odpovedá.

— Ste trestaný po prvý raz?

— Áno, po prvý raz.

— Aj posledný raz?

Mladíkovi vtedy zažiarila oči a skoro slávnostne mi povie:

— Dôstojný pán, verte mi, že sa už nikdy viac nedopustím niečoho podobného... Viete, kde som sa skazil?... V kine... Dnes už viem, že namiesto zlých kín radšej som mal navštevovať nedeľnú svätú omšu, ale... je už neskoro.

— Ešte nie je neskoro! — hovorím mu. — Mnohí ľudia učievajú sa na vlastnej škode. Len sa v budúcnosti chráňte zlého kina a náboženstvo vám bude na pomoci, aby ste sa zmenili...

— Sľubujem vám, že sa budem hľadieť zmeniť!

Keď som opúšťal jeho celu, — tak píše ďalej väzenský kňaz,

— pocítoval som akúsi radosť nad tým, že sa ten mladík chce zmeniť...

Toľkoto nám píše väzenský kňaz. Jeho riadky sú nám dôkazom, že zlé filmy skazonosne vplývajú na dušu človeka.

O skazonosnom vplyve zlých filmov svedčí nám aj duchovný istej polepšovne pre padlé dievčence. Tento duchovný vyzval 78 chovaniiek svojho ústavu, aby bez udania svojich mien opísali svoje dojmy z filmových predstavení. Zpomiedzi týchto chovaniiek 8 podľa vlastného doznaní neutrpeľo v kine nijakú škodu. Boly to chovanky, ktoré navštívily kino v sprievode svojich rodičov alebo učiteľov. Ostatných 70 chovaniiek si veľmi trpko nariakalo na kino, ktoré bolo počiatkom ich životnej tragédie. Uvedme si tu aspoň niekoľko ukážok z ich dojímavých nárekov.

„Som 15-ročná“, — píše jedna z dievčenic, — „a už niekoľko rokov som chodievala do kina. Videla som tam veľa dobrého, ale moje myšlienky oveľa viac byly ovplyvňované zlými obrazmi. Život som si tam predstavovala celkom inakšie, ako sa on javí vo skutočnosti. Preto stala som sa blúznivou a nerada som pracovala.“

„Teraz mám 21 rokov“, — píše druhá, — „a ešte vždy trpím pod dojmami videných vecí, na ktoré nebudem môcť zabudnúť ani do konca svojho života. Len s veľkou námahou si viem zachovať čistotu svojej obrazotvornosti. Od tých čias nemôžem nájsť nijakej radosti v čistých veciach.“

„Elegantné zariadenie, teplota, tma a celé ovzdušie“, — tak píše tretia chovanka, — „sú vhodnou prípravou na to, čo bude nasledovať. Hudba, doprevádzaná obrazmi, pôsobila na mňa ohromujúcim dojmom, vybičovala moje nervy a vzbudila vo mne túžbu po zažití podobných vecí. Smyselnosť býva tam dráždená, všetky nižšie pudý bývajú tam vzbudzované, no a potom už nie je ťažkou vecou zviesť mladé dievča. Veď vo tme už aj pri predstavení dovoľuje si človek všelijaké neprístojnosti.“

„Ako veselé a spokojné dievča idem do kina. Tam vidím ľúbostný film, — tak opisuje svoje dojmy z kina štvrtá chovanka. — „Potom sa vrátim domov, ale zvláštna to vec: Kde sa podela moja spokojnosť? Moje nervy sú vybičované, vášne a túžby vo mne vzbudené. Aj ja chcem byť milovaná a aj sama chcem milovať ako tá filmová herečka a čo by ma to stálo aj to najväčšie a najcennejšie — moju čistotu a česť. Čo je toho príčinou? Spo-

kojnosť a rozumové uvažovanie som stratila, až kým neprišlo moje hrozné vytriezvenie."

Tak opísaly svoje dojmy z kina padlé dievčence. Právom teda napísal o kine ten duchovný správca polepšovne: „Film môže z človeka urobiť anjela, ale môže človeka priviesť aj do záhuby!"

To isté možno povedať aj o divadlách: aj tie môžu človeka povzniesť, ale ho môžu priviesť aj do záhuby.

Ako sa teda máme správať oproti filmom a divadlám?

Ako katolíci musíme si najsamprv uvedomiť, že sa nesmieme zúčastňovať na akýchkoľvek kinematografických a divadelných predstaveniach. Zpomedzi týchto predstavení musíme si vybrať najlepšíe a mravne nezávadné. Pritom sa nesmieme pozeráť len na ich technickú výpravu a herecký personál, ale si musíme všímať aj ich obsah. Hriech ostane hriechom a nemravnosť ostane nemravnosťou aj vtedy, keď sú oblečené do najdokonalejšieho technického a umeleckého rúcha. Umenie musí ustúpiť do úzadia zakaždým, keď je ohrozovaná naša nesmrteľná duša. Preto nikdy nenavštevujeme filmy a divadlá nemravné a mravne nebezpečné! Pred vstupom do kina alebo divadla informujme sa, čo budú hrať. Keď sa dozvieme, že budú dávať niečo nedobrého a závadného, ostaňme doma a odhovorme od návštevy takého predstavenia aj svojich známych! Tým zachránime pred hriechom nielen svoju dušu, ale aj duše svojich priateľov.

Dakedy sa nám môže stať, že pri predbežnom informovaní sa nezistíme pravý ráz filmu alebo divadelného kusa. Až pri predstavení zbadáme, že film alebo divadelný kus obsahuje aj veci závadné so stanoviska náboženského alebo mravného. V takomto prípade dajme najavo svoju neľúbosť majiteľovi kina alebo poriadateľovi divadla! Môžeme to urobiť ústne, písomne alebo demonštratívnym odchodom z predstavenia. Rozhodne však nesmieme mlčať. Keby náš zákrok nepomohol, začnime bojkot a pre ten získajme čo najväčší počet divákov!

Napokon pripomeňme si tu ešte jednu vec!

Nestačí nám len bojkotovať zlé filmy a divadlá, ale treba robiť aj propagandu a reklámu dobrým filmom a divadelným kusom. Prečože sú zlé kusy tak hojne navštevované? Pretože im robia reklámu. Ak teda chceme mať v kinách a v divadlách na programe dobré kusy, robme im reklámu! Verbujme na ne divákov! Keď bude majiteľ kina alebo poriadateľ divadla vidieť, že

sa dobré kusy stretávajú s väčšou sympatiou obecnstva, bude ich častejšie hrávať. Veď je on obchodníkom a hrá len to, čo mu prináša väčší zisk. Ak mu dobré kusy budú prinášať väčší zisk, už so stanoviska obchodného im bude dávať prednosť. Že sa u nás predvádzajú zlé a nemravné veci na plátne a na javisku, toho príčinou je naša nevšímavosť a ľahostajnosť.

Buďme teda katolikmi nielen slova, ale aj činu! Vyhýbajme zlým filmom a zlým divadelným kusom! Bojkotujme ich! Odraďme od ich návštevy svojich priateľov, príbuzných a známych! Naproti tomu robme reklámu dobrým filmom a divadelným kusom! Navštevujme dobré filmy a divadelné kusy! Nezabúdajme nikdy, že zlý film a zlé divadlo nás strhuje do bahna, dobrý film a dobrý divadelný kus nás však povznáša a vychováva.

Zábava.

Pod slovom „zábava“ vo všeobecnosti rozumieme každé zaneprázdnenie, pri ktorom sa obveseľuje srdce, občerstvuje myseľ a k novej práci posilňuje telo človeka. Takéto zaneprázdnenie potrebuje každý človek. Človek nemôže totiž len stále pracovať; po práci musí sa aj zotaviť, aby sa osviežilo jeho telo, občerstvila jeho krv, okrialy jeho nervy a uspokojila sa jeho duša. Takéhoto zotavenia dostáva sa človeku pri zábave.

Občerstvujúcou zábavou pre človeka môže byť nejaká hra, spoločnosť, hudba, kino, divadlo, prechádzka, výlet, čítanie nejakej dobrej knihy atď. To je zábava v širšom slova smysle. No my tu o všetkých týchto druhoch zábavy nejdeme rozprávať, ale venujme pozornosť len takzv. tanečnej zábave. Tú rozumejú totiž ľudia u nás pod slovom „zábava“.

Ako hľadí na tanečnú zábavu naša cirkev?

Vo veci tanečných zábav vytýka sa cirkvi prepiata prísnosť. To je výčitka neodôvodnená. Cirkev v otázke tanečných zábav nie je ani natoľko prísna, ako boli starí pohanskí Rimania. Tí boli vo veci tanca oveľa prísnejší. Jasne nám o tom svedčí prípad rímskeho konzula Murenu. Tohto konzula raz obžalovali, že tancoval. Proti tejto obžalobe hájil ho slávny rímsky rečník Cicero a medzi iným povedal: — Takéto obvinenie nemožno len tak ľahkomyseľne rozširovať o rímskom konzulovi. Akého zlo-

činu že sa dopustil doteraz, žeby sme takéto niečo mohli o ňom uveriť? Veď u nás tancuje len ten, kto je opitý alebo blázon! — (Pro L. Murena 6, 13.) Tak smýšľal o tanci Cicero, ale cirkev nie je natoľko prísna. Ona svojim veriacim, okrem zakázaného času, (v advente a vo veľkom pôste) dovoľuje tanec a zábavu, len nech to nie je na škodu ich nesmrteľných duší. Je preto nespravodlivosťou tvrdiť, že cirkev nedožičí svojim veriacim tanca, zábavy a obveselenia.

Cirkev nezakazuje teda svojim veriacim tance a zábavy, ale ich zato dôrazne napomína pri nich k opatrnosti. Robí to preto, lebo zábava môže byť nebezpečnou príležitosťou k hriechu. Príležitosťou k hriechu robia ju niektoré okolnosti, za ktorých sa ona odohráva. Takými okolnosťami sú: rozčuľujúca hudba, nočný čas, opojné nápoje, prepíata dôvernosc obidvoch pohlaví, oplzlé rozhovory a piesne, nedostatočné obleky u tanečník, odprevádzanie v nočných hodinách, menej slušné tance atď. To všetko sú veci, ktoré budia skryté vášne človeka a strhujú k hriechu. Cirkev dobre vie o týchto okolnostiach pri zábavách, preto stále a stále upozorňuje na ne svojich veriacich.

A teraz sa pýtajme: Ako si má počínať katolík v súvislosti s tanečnými zábavami?

1. Katolík musí si najsamprv uvedomiť, že nežijeme na svete len preto, aby sme sa zabávali. Život nie je len zábavou a zábava nie je cieľom nášho života. Z toho plynie pre každého katolíka poučenie, že sa nemá zúčastňovať na každej zábave, poriadanej v jeho bydlisku. Sv. František Salezský hovorí: „Tancuj málo a zriedka, lebo keď budeš často tancovať, hrozí ti nebezpečenstvo, že na tanec navykneš!“ To sú veľmi pravdivé slová. Keď človek často tancuje, navykne na tanec a nevie sa viac opanovať v tanci ani vtedy, keby ten bol na škodu jeho zdraviu a jeho hmotným pomerom. Zábava stane sa mu náruživosťou, unavuje a vyčerpáva ho. Preňho nie je už viac obveselením, ale je akýmsi zamestnaním, prevádzaným aj na úkor zdravia, duše, stavovských a rodinných povinností. Tanec má slúžiť obveseleniu a občerstveniu človeka a nesmie unavovať a vyčerpávať. Rozumný človek sa teda nedá strhnúť svojimi vášňami a aj na zábave tancuje mierne, aby sa neunavil a aby na druhý deň na duši a tele osviežený mohol vstúpiť do služieb svojho povolania.

2. Katolík v súvislosti so zábavami berie vždy ohľad na svoje hmotné pomery. Zábava stojí peniaze, a tie sa dnes ťažko zarábajú. Dnes aj tri razy musíme poobracať každý krajciar, ktorý vydáme. Preto katolík nevyhadzuje ľahkomyselne svoje groše na zábavy. Pamätá na svoje staré dni a na svoje rodinné povinnosti. U neho najprv príde rodina, šatstvo, splácanie dlhu, živobytie a len potom môže byť reč o zábave. Pre toto sa ochotne zriekne aj najpríjemnejšej zábavy.

3. Katolík pri zábave vždy pamätá aj na svoju dušu. Preto si dáva pozor, aby zábava nejako neuškodila jeho duši. Pri zábave vyhýba nemiernej pijatyke, zlým rečiam a prepiatej dôvernosti s druhým pohlavím. Slovom, vyhýba všetkému, čo by mohlo nejako rozduchať skrytý oheň jeho vášní. Praktický katolík na zábave má stále na mysli slová Písma svätého: „Či môže človek skryť oheň vo svojom lone, aby nezhorelo jeho rúcho? Alebo chodiť po žeravom uhli, aby sa nepopálily jeho nohy?“ (Prísl. 6, 27—28.) Keď aj ide na zábavu, vracia sa z nej čistý a so spokojným srdcom.

Sv. Karol Boromejský⁴⁵ hral raz biliard so svojimi spoločníkmi. Za hry ktosi z prítomných nadhodil otázku:

— Čo by sine urobili, keby tak o hodinu mal byť posledný súd?

Jeden z prítomných odpovedal:

— Odbavil by som si generálnu svätú spoveď.

Iní odpovedali ináč. Sv. Karol Boromejský však celkom spokojne odpovedal:

— Ja by som sa spokojne hral ďalej!

Učme sa aj my od sv. Karola Boromejského! A keď pôjdeme na tanečnú zábavu, zabávajme sa vždy tak, aby sme z tej zábavy s čistým svedomím mohli ísť hoci aj pred súdnu stolicu božiu!...

III. Praktický katolík musí žiť a umrieť v stave milosti božej.

Potreba milosti božej.

Okrem viery a plnenia náboženských a stavovských povinností k praktickému katolicizmu nevyhnutne je potrebný aj stav milosti božej. Kto nežije v stave milosti božej, toho vôbec nemožno pokladať za praktického katolíka. Stav milosti božej je to-

tiž tak dôležitou požiadavkou katolíckeho života, že bez neho o praktickom katolicizme nemôže byť ani len reči.

V stave milosti božej nachodíme sa vtedy, keď nemáme na duši nijaký smrteľný hriech. Keď sme sa narodili, neboli sme ešte v stave milosti božej. Vtedy mali sme na duši dedičný hriech a ten prekážal prílivu milosti božej do našej duše. Do stavu milosti božej dostali sme sa po prvý raz svätým krstom, pri ktorom bola naša duša očistená od hriechu dedičného. Tento stav zachovali sme si potom až do spáchania prvého smrteľného hriechu. Spáchaním smrteľného hriechu stratili sme stav milosti božej, ale dobrou svätou spoveďou sme sa znovu do neho dostali.

Stav milosti božej závisí od milosti posväcujúcej, ktorou nám Pán Boh udeľuje nový nadprirodzený život.

1. Milosť posväcujúca nám je nevyhnutne potrebná, lebo nás robí priateľmi a dieťkami božími.

Keď si turecký sultán — tak rozpráva istý spisovateľ — voľakoho vyvolil za svojho priateľa, tak ho obdaroval krásnymi šatami. Tieto šaty boli povyšované zlatom a ozdobené odznakmi sultánovými. Nositeľ takýchto šiat tešil sa veľkej úcte. Keď sa voľakde zjavil v tých šatách, bol ako nejaký princ uctievaný a ešte aj vojskom pozdravovaný. V nich mal prístup do sultánových komnát a na iné významné miesta. Jazdec pri jeho stretnutí musel sosadnúť so svojho koňa, musel sa pred ním hlboko pokloniť a musel pobožkať jeho šaty.

Od šiat sultánových oveľa vzácnejšími sú pre človeka šaty milosti posväcujúcej. Človek, nachodiaci sa v týchto šatách, je priateľom a dieťatom božím, preto je vzácnym ešte aj anjelom a svätým v nebi, hoci by bol aj najposlednejším žobrákom.

Vážme si teda drahocenné šaty milosti posväcujúcej a nezašpiňme si ich!

2. Milosť posväcujúca nám je potrebná, lebo naše skutky robí skutkami záslužnými.

Starí Gréci rozprávali si o kráľovi Midasovi. Tomuto kráľovi vraj bohovia sľúbili, že splnia všetky jeho túžby. Midas po tomto sľube ani dlho nerozmýšľal a omámený túžbou po zlate zvolal:

— Nech sa premení na zlato všetko, čoho sa len dotknem!

Táto túžba sa mu aj splnila, a to až prekvapujúcim spôsobom. Keď odtrhol so stromu konárik, ten sa mu premenil na zlato. Keď zodvihol zo zeme kameň, ten sa mu stal v ruke zlatom. Keď si umýval vo vode ruky, voda stekala mu po nich v podobe zlatých kvapiek. Keď si zasadol k stolu a vzal do ruky jablko, to mu stuhlo v zlato. Keď vzal do ruky pohár s vínom, víno premenilo sa mu v ňom na zlato. Keď chcel zjesť kus mäsa, zahryzol do zlata.

Celá historka o kráľovi Midasovi je len rozprávkou, ale to už nie je rozprávkou, to je skutočnosťou, že sa u človeka, nachodiacieho sa v stave milosti posväcujúcej, každý skutok stáva pre nebo záslužným a cenným.

3. Milosť posväcujúca nám je potrebná, lebo nám umožňuje vstúpiť do kráľovstva nebeského.

Panovník indicko-mongolskej ríše povolal raz všetkých dervišov svojej krajiny k sebe na hostinu. Tí sa k nemu aj dostavili. Podľa dvorného ceremonielu pred vstupom do hodovnej siene mali si však obliecť pripravené slávnostné šaty. Derviši to nechceli urobiť, lebo vo svojich handrách mali zašité zlaté peniaze. Preto neboli vpustení do hodovnej siene na hostinu.

Pán Boh nás všetkých povolal do kráľovstva nebeského. Do kráľovstva nebeského dostane sa však len ten, kto v chvíli svojej smrti oblečený bude do slávnostného rúcha milosti posväcujúcej. Bez rúcha milosti posväcujúcej sa nikto nedostane do kráľovstva nebeského. Milosť posväcujúca je jedinou vstupenkou, ktorá nám umožňuje vstup do kráľovstva nebeského.

Istý Iahkomyseľný a vo veciach náboženských ľahostajný človek stretol sa raz so svojim farárom a medzi rečou rozpovedal mu svoj sen.

— Snívalo sa mi, — hovoril mu, — že som zomrel a dostal som sa na druhý svet. Tam som sa hneď ponáhlal k bráne nebeskej a silne som na ňu zaklopal. Na moje klopanie zjavil sa ktosi za nebeskou bránou a cez malý otvor pýtal odo mňa vstupenku do neba. Ja som tú vstupenku nemal, preto som sa nedostal do kráľovstva nebeského.

Starostlivý farár s veľkou pozornosťou počúval slová svojho farníka a nakoniec mu povedal:

— Tou vstupenkou je milosť posväcujúca, bez ktorej sa nikto nemôže dostať do neba!

Pravdu hovoril ten pán farár. Bez milosti posväcujúcej sa nikto nedostane do neba. Našou povinnosťou je teda, aby sme si milosť posväcujúcu získali a si ju po celý svoj život aj zachovali.

4. Milosť posväcujúca je nám potrebná, lebo je zárukou našej pozemskej a večnej blaženosti.

Človek už od prirodzenosti túži po blaženosti a hľadá blaženosť. Naháňa ju ako dieťa pestrého motýľa medzi jarnými kvietkami, ale ju nezíska. Keď sa nazdáva, že ju už má, vtedy sa mu vyšmykne z hrsti a on stojí na zemi s prázdnyimi rukami. Prečo ju nezíska a prečo nie je blažený? Lebo ju hľadá na zlom mieste.

— Najblaženejším človekom je človek slobodný! — vzdychá rab vo svojom väzení.

— Najblaženejším človekom je zdravý človek! — volá chorý bankár na nemocničnej posteli.

— Najblaženejším človekom je víťaz! — vraví vojak porazenej armády.

— Najväčšou blaženosťou je krása! — volajú tisíce tých ľudí, ktorých Pán Boh neobdaril krásou a telesnými prednosťami.

— Najväčšou blaženosťou je výhra v loterii! — vravia chudobní.

Tito všetci sa však mýlia. Toto ich vysnené šťastie je totiž len chvíľkové a dočasné. Omámi ich ako voňavý olej a čoskoro vypáchne. Blaženosť trvalú im nezaistí, lebo k tej je potrebné niečo celkom iného.

Syn veľkého Haruna al Rašida⁴⁶ bol veľmi nešťastný. Zavolať si teda k sebe starého derviša a opýtal sa ho, ako by sa mohol stať šťastným. Skúsený derviš mu odpovedal, že na svete ťažko nájsť šťastie.

— No, — doložil, — ja predsa poznám jeden prostriedok, ktorý ti zaistí šťastie. Obleč si košeľu šťastného človeka!

Princ objal derviša a odišiel do sveta hľadať ten vzácny talizman. Ponavštevoval mestá a dediny. Obliekol si košeľu kráľov, cisárov a šľachticov. Všetko márne! Šťastným nebol. Obliekol si košeľu umelcov, vojakov a obchodníkov, ale ani to nepomohlo. Napokon smutný a sklamaný sa vracal domov. Cestou však videl na poli orať roľníka, ktorý si veselo vyspevoval.

— Ten je akiste šťastný, — pomyslel si princ, — alebo šťastia už vôbec niet na zemi!

Pristúpil k nemu a opýtal sa ho:

— Si šťastný?

— Áno! — odpovedal roľník.

— Netúžiš po ničom?

— Nie!

— Nežiadaš si zmeniť svoj stav s kráľom?

— Nie!

— Tak ty si ten človek, ktorého ja hľadám! — zvolal princ s veľkou radosťou. — Prosím ťa, požičaj mi svoju košeľu!

— Košeľu? — usmial sa roľník. — Moju košeľu ty nedosta-neš, ani nekúpiš! Pozri sa na ňu!

Rozopol svoje vrchné šaty a — nemal košele.

Blaženosť nie je závislá od nádherných šiat. Aj pod chudob-nými šatami môže sa skrývať šťastné srdce a naopak aj pod hod-vábom môže biť srdce nešťastné. K blaženosti nie je potrebné ani zlato. K blaženosti je treba len košeľa šťastia, a tou je posväcujú-ca milosť božia. Obrazom tejto milosti je biele rúcho, ktoré nám pri krste podal kedysi kňaz so slovami: „Prijmi toto biele rúcho a prines ho nepoškvrnené aj pred súdnu stolicu Pána Ježiša Kris-ta!“ Kto žije v milosti posväcujúcej, ten má pokoj v duši. A kto má pokoj v duši, ten aj uprostred najväčších neprijemností životných je blažený a môže rátať aj na večnú blaženosť. Milosť posväcu-júca robí ho šťastným a blaženým v živote a zaručuje mu aj večnú blaženosť.

Milosť posväcujúca robí nás priateľmi a dietkami božími. Milosť posväcujúca robí naše skutky záslužnými. Milosť posvä-cujúca umožňuje nám vstúpiť do kráľovstva nebeského. Milosť posväcujúca je zárukou našej pozemskej a večnej blaženosti. Vážme si ju teda a zachovajme si ju po celý svoj život! Žíme v milosti posväcujúcej, a vtedy raz aj umrieme v stave milosti posväcujúcej!

Ako si zachováme milosť posväcujúcu? *

Stalo sa to za minulej svetovej vojny. Po krvavom boji ležal na bojišti ťažko ranený mladý vojak. K tomuto vojakovi prišiel vojenský kňaz.

— Ako sa máte? — opýtal sa ho.

— Veľmi zle! — odpovedal vojak.

— Chcete sa vyspovedať?

— Spovedal som sa pred troma dňami, ale rád by som prijal Telo Pána!

Kňaz mu podal sv. prijímanie. Po sv. prijímaní sa však rane-
ný znovu ozval:

— Mám k vám ešte jednu prosbu.

— Akú? — pýtal sa ho kňaz.

— V mojom tlmoku je nákrčná stuha, ktorú som mal v deň prvého svojho svätého prijímania a ruženec, ktorý mi vtedy dala moja matka. Umienil som si, že si túto stuhu zachovám na dôkaz toho, že som si pred Bohom a pred ľuďmi zachoval čisté srdce. Presvedčený som, že sa mi to aj podarilo. Odovzdajte tú stuhu aj s ružencom mojej matke a odovzdajte jej aj môj posledný pozdrav!

Ozaj dojímavý to príklad!

Ten umierajúci vojak po celý svoj život si zachoval čisté srdce a po celý svoj život žil v stave milosti božej. Podobne si máme po celý svoj život zachovať čisté srdce a máme žiť v stave milosti posväcujúcej aj my.

Ako si však zachováme milosť posväcujúcu?

Milosť posväcujúcu si v duši zachováme, keď sa za jej zachovanie vytrvale modlíme. Okrem modlitby pre zachovanie milosti posväcujúcej, potrebná je aj naša vlastná práca

O tejto vlastnej práci si teda povedzme niekoľko slov.

1. Milosť posväcujúcu si v duši zachováme vtedy, keď **udatne bojujeme proti pokušeniam**.

Pokúšani bývame všetci bez výnimky. Nenarodil sa ešte človek, ktorý by nebol býval vystavený pokušeniam.

Pokúša nás diabol, o ktorom povedal sv. Peter, že nás obchádza ako lev ručiaci, hľadajúc, koho by pohltil (Peter 5, 8).

Pokúša nás svet, t. j. pokúšajú nás zlí ľudia.

Pokúša nás aj vlastné telo, náklonné k hriechu.

Preto pokušeniu neujdeme nikdy.

O istom pustovníkovi sa rozpráva, že žil spolu s ostatnými svojimi spolubratmi a veľmi často sa dával strhnúť hnevom. Tento pustovník vo svojej zaslepenosti a samoláske si myslel, že príčinou jeho hnevom bývajú jeho spolubratia. Odišiel teda od nich ďaleko do samoty a utiahol sa tam do opustenej jaskyne. Keď sa tam usadil, pred večerom vzal krčah a išiel k vzdialenému prameňu

po vodu. Po svojom návrate plný krčah chcel postaviť do kúta, ale ten sa mu prevrhol a voda vytiekla na zem. Bola to veľmi nemilá vec, ale pustovník nepovedal ani slova. Vzal krčah a išiel po druhý raz po vodu, ale aj tá sa mu vyliala. Bol tým nemálo rozmrzený, ale sa opanoval a išiel po tretí raz po vodu. Vodu šťastlivo doniesol až do jaskyne, ale tam sa mu aj po tretí raz vyliala. To ho už naozaj rozhnevalo a vo svojom hneve chytil krčah a hodil ho o zem. Ochvíľu sa však zamyslel a po krátkom rozmýšľaní prišiel k presvedčeniu, že príčinu svojej hnevливosti má hľadať v sebe a nie v iných. Vrátil sa teda medzi ostatných pustovníkov a usiloval sa bojovať proti svojim zlým náklonnostiam.

Príklad tohto pustovníka nám jasne svedčí o tom, že pokušeniu neujdeme nikdy. Keby nás aj nepokúšal diabol a svet, pokúša nás vlastné telo a pokúšajú nás naše vlastné vášne.

V južnom Tirolsku nejaký človek našiel raz večer vo svojej posteli hniezdo jedovatých hadov a bol tým nemálo poľakaný. Je to aj pochopiteľné, veď hady nie sú práve príjemnými hosťami medzi poduškami. S tým Tirolčanom máme niečo podobného aj my všetci. Jedovatých hadov prechováваме totiž všetci bez výnimky, a to vo svojich srdciach, a tými hadmi sú naše vášne, ktoré nás každú chvíľu môžu pokúšať k hriechu.

Na námestí v meste Maubeuge vo Francúzsku v jeseni roku 1935 ukazovali v cirkuse ohromného hada. Bol to krotký had, ktorý nikdy nikomu neublížil. Istého dňa stalo sa však niečo neočakávaného. V čase čistenia klietky had sa nejako rozzúrila a okrútil sa okolo svojho majiteľa Lamberta. Svieral ho vždy viac a viac a bol by ho aj celkom udusil, keby mu cirkusový personál nebol prišiel na pomoc. Úbohého Lamberta odviezli do nemocnice a len bolestnou operáciou bol zachovaný pri živote.

Spomínaný Lambert po celý rad rokov prevádzal svoje cirkusové kúsky so svojim hadom a nikdy sa mu neprihodilo nič zlého. Bol teda sväto-sväte presvedčený, že jeho had je celkom krotký a neškodný. A predsa sa mýlil! Podobne by sme sa mýlili aj my, keby sme sa nazdávali, že sa v nás vášne už nikdy neozvú. Svojim vášňami nikdy nemôžeme celkom dôverovať, lebo skôr-neskôr v nás znova ožijú a svierajú nás tak, ako ten had svieral Lamberta.

Z uvedených príkladov vidíme, že pokušeniu neujdeme nikdy.

Pred pokušením nezachráni nás ani vek, ani stav, ani nič na svete. Pokušenie strhuje nás však do bahna hriechu, a preto musíme proti nemu bojovať. Tento boj musíme viesť udatne, a to hneď od začiatku.

Starý turecký imam rozprával raz svojim dieťkam rozprávku o prechladnutej fave. Ďava odišla k mlynárovi na konci dediny a takto ho prosila cez zatvorený oblok:

— Prosím ťa, otvor mi trochu dvere, aby som si trochu zohriala svoj zamrznutý nos! Tu vonku je veľká zima!

Mlynárovi bolo ľúto úbohej favy, preto jej dovolil vstrčiť dovnútra nos.

Ďava však prosila ďalej, aby jej mlynár dovolil zohriať v mlyne celú hlavu. Mlynár jej to dovolil a fava vstrčila do mlyna najprv len hlavu a krk, potom jednu a druhú nohu a nakoniec vošla dovnútra celá. Keď už bola v teple, začala po mlyne tancovať a zničila tam všetko zariadenie. To už bolo priveľa aj mlynárovi, a preto ju začal vyháňať.

— Naničhodná potvora, čo to vystrájaš? — volal na ňu.

— Nuž a či nevidíš, čo vystrájam? — smiala sa mu do očí fava. — Už som sa zohriala, a preto od radosti tancujem. Ak sa ti nepáči moja spoločnosť, tak sa zober a odíď!

Toľkoto rozprával ten turecký imam svojim dieťkam a nakoniec im dal poučenie, aby sa hneď od začiatku čo najráznejšie postavily proti pokušeniu.

To isté poučenie čerpajme z tejto rozprávky aj my a hneď od začiatku čo najudatnejšie bojujme proti pokušeniam! Len udatným bojom proti pokušeniam si zachováme milosť posväcujúcu vo svojej duši.

2. Milosť posväcujúcu si v duši zachováme vtedy, keď sa vyhýbame príležitosti k hriechu.

Starodávna rozprávka rozpráva o magnetickom ostrove uprostred mora, ktorý svojou magnetickou silou priťahoval k sebe aj lode. Magnetická sila tohto ostrova bola tak veľká, že pod jej účinkami klince a skrutky na lodiach povoľovali a povypadávaly a lode sa rozsypávaly.

Tento magnetický ostrov v skutočnosti nikdy nejestvoval, ale zato nám veľmi vhodne znázorňuje zlú príležitosť. Zlá príle-

žitosť je ako ten magnetický ostrov. Príťahuje človeka a potom ho duševne ničí, preto je veľkým nebezpečenstvom pre každého z nás. Ak teda nechceme upadnúť do hriechu, musíme vyhýbať zlým príležitosťami.

Istý spisovateľ v súvislosti so zlými príležitosťami napísal veľmi poučnú bájku.

Podľa tejto bájky stará skúsená mucha takto poučovala svoje dietky:

— Deti moje, vyhýbajte medu, vínu a plameňu!

Mladé mušky si však nepovšimli jej naučenia.

— Naša maminka nám stále hudie: — povedala jedna z nich. — Toto nerobte a tamtoho sa chráňte! Čo si ja budem všimnúť jej napomínaní. Med je predsa sladký, prečo by som si na ňom nepochutnala?

Sadla na med, prílepila sa naň a zahynula.

— No ani víno nie je zlé! — myslela druhá.

Sadla na víno, opila sa a utopila sa v poháre.

— Svetlo nemôže byť nebezpečné, — zvolala tretia, — veď je také krásne!

Vletela do svetla a zhorela.

— Tak obídeme aj my, — poznamenal k tejto rozprávke spisovateľ, — keď nebudeme vyhýbať zlým príležitosťami.

Spisovateľ mal svätú pravdu. Príležitosť ku hriechu býva obyčajne človekovi sladká, ale ho čoskoro omámi a duševne ničí.

Pred rokami veľmi veľký rozruch vyvolávaly v Anglicku automobilové nešťastia, ktoré sa stávaly na jednom a tom istom mieste na ceste vedúcej z Londýna do Škótska. Pôverčiví Angličania pripisovali tieto nešťastia strašidlám a všelijakým vybájeným bytostiam.

Onedlho potom stávaly sa však podobné nešťastia aj v Nemecku na ceste vedúcej do Brém, a to pri meste Hagen. Nemecké úrady usilovali sa zamedziť tieto nešťastia, ale márne. Ich opatrenia nič nepomohly. Nakoniec poverily teda preskúmaním tohto javu dvoch hydrologov a tí zistili, že príčinou tých automobilových nešťastí je silné rádiumové vyžarovanie na tom mieste. Toto rádiumové vyžarovanie totiž tak mocne účinkovalo na šoférov, že stratili duchapritomnosť a vládu nad svojimi volantmi.

Podobne je to aj so zlými príležitosťami. Aj tie tak mocne účinkujú na človeka, že stráca svoju duchapritomnosť, nevie viesť

v správnom smere lodičku svojho života a duševne stroskotáva. Vidíme to jasne na sv. Petrovi, ktorý bez akýchkoľvek obáv vošiel do dvora Kaifášovho. Nestaral sa o to, že sa tým vydáva do nebezpečenstva hriechu a — na slovo slúžky zaprel Pána Ježiša. A to bol ten Peter, ktorého Pán Ježiš nazval skalou a ktorý bol ochotný aj svoj život položiť za svojho Majstra. O čo ľahšie môžeme teda upadnúť do hriechu my, ak nebudeme vyhýbať zlým príležitostiam!

K spartskému kráľovi Kleomenovi prišiel raz cudzinec, ktorý ho chcel nahovoriť na zlé. Ponúkal mu veľkú sumu peňazí, ak uvrhne do záhuby svoju vlasť. Kleomenes zamietol jeho návrh. Cudzinec vtedy zdvojnásobil ponúkanú sumu, ale márne. Keď ho Kleomenes znovu odmietol, cudzinec vždy viac a viac zvyšoval ponúkanú sumu, až tá dosiahla výšku 2 miliónov korún. Vtedy vstúpila do miestnosti 8-ročná dcérka Kleomenova a tá začala otcov rozhovor s cudzincom. Dcérka sa zamiešala do rozhovoru a zvolala:

— Otecko, odiď, lebo ťa ten cudzinec podplatí!

Kleomenes odišiel a neuvrhol svoju vlasť do nešťastia.

Vyhýbajme aj my zlým príležitostiam a neuvrhneme svoju dušu do nešťastia!

Sme katolíci a ako takí máme po celý svoj život žiť v stave milosti božej. Milosť božiu zachováme si však len tak, ak budeme bojovať proti pokušeniam a ak budeme vyhýbať zlým príležitostiam.

Bojujme teda udatne proti pokušeniam a vyhýbajme zlým príležitostiam, a vtedy si zachováme stav milosti posväcujúcej až do svojej smrti!

Svätá spoveď.

Človek je krehký a slabý tvor. Aj pri najlepšej vôli ľahko sa pozabudne a upadne do hriechu. Stane sa to aj tomu najlepšiemu a najdokonalejšiemu človekovi. Hriech je však veľkým nešťastím pre človeka. Keď si voľakto zlomí nohu, je to nešťastie; keď niekto príde o majetok, aj to je nešťastie; keď nám voľakto zomrie z rodiny, to je tiež nešťastie; ale hriech je ešte väčším nešťastím. Smrteľný hriech nás pozbavuje milosti posväcujúcej a

strata milosti posväcujúcej je pre nás najväčším nešťastím. V tomto svojom nešťastí máme však jedno veľké šťastie. Pán Ježiš ustanovil sv. spoveď a tá nám znovu dopomôže získať stratenú milosť posväcujúcu. Preto sv. spoveď právom môžeme vyhlásiť za najväčšie dobrodenie človeka.

Sv. spoveď čiže sviatosť pokánia je tá sviatosť, pri ktorej nám kňaz namiesto Boha odpúšťa hriechy po krste spáchané.

Sv. spoveď ustanovil Pán Ježiš slovami: „Prijmite Ducha svätého! Ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im a ktorým zadržíte, zadržané sú.“ (Ján 20, 22—23.) Týmito slovami dal totiž Pán Ježiš svojim apoštolom moc odpúšťať hriechy. Táto moc prešla potom na biskupov a tí ju pri vysviacke kňazskej odovzdávajú kňazom. Kňazi môžu však odpúšťať hriechy len vtedy, keď okrem vysviacky kňazskej majú aj zvláštnu spovednú právomoc. Bez spovednej právomoci udelené rozhrešenie je neplatné. V nebezpečenstve smrti môže každý kňaz udeliť rozhrešenie, a to aj bez spovednej právomoci.

Sv. spoveď je našou záchranou po upadnutí do hriechu a najlepším prostriedkom na odbremenenie našej duše.

Stará perzská povesť rozpráva nám o perzskom kráľovi, ktorý zavraždil svojho brata. Tento zločinný kráľ vraj každodenne vychádzal do kráľovskej záhrady a tam čosi robil v húštine. Jeho dvoranom stalo sa nápadným toto jeho počínanie, a preto raz potajomky pozorovali svojho panovníka v húštine. Vtedy zistili niečo veľmi zaujímavého. Bratovražedný kráľ zastal pod vysokou palmou, klakol si na zem, vyhrabal si v zemi malú jamku a skloniac sa nad ňou, viac ráz do nej zašepkal, že je vrahom svojho brata. Takýmto spôsobom si chcel odbremeniť svoju dušu, lebo svedomie mu nedalo pokoja.

V tejto starodávnej perzskej povesti skrýva sa veľké poučenie a toto poučenie mohli by sme shrnúť do slov: Duša človeka neznesie farchu viny, a preto sa jej chce zbaviť úprimným vyznaním. Preto sa dakedy zločinci aj celkom dobrovoľne hlásia k svojmu zločinu na policajných úradoch a na súdoch.

Vo veci náboženstva je to podobne. Duša obťažaná hriechom túži po odbremenení a hľadá niekoho, komu by sa sverila so svojimi ťažkosťami. Pán Ježiš dobre vedel o tejto skrytej túžbe ľudskej duše, a práve preto ustanovil sv. spoveď, aby ňou mohla byť odbremenená hriechami poškvrnená duša ľudská.

V malej dedinke byly misie, v čase ktorých sa spovedalo každý deň od rána až do večera. Tieto misie využil aj nejaký kopaničiar a na svojom somárovi dostavil sa do dedinky na sv. spoveď. Somára uviazal pred kostolom a sám vošiel dovnútra na sv. spoveď. Trvalo mu to dosť dlho, kým si dal svedomie do poriadku. Po spovedi vyšiel z kostola celkom spokojný a veselý. Pristúpil k svojmu somárovi, potľapkal ho po krku a s radosťou zvolal:

— Ej, kamarát, teraz už o celý metrický cent menej budeš niešť domov!

Príklad toho kopaničiara nám jasne svedčí o tom, že sv. spoveď je najlepším prostriedkom na odbremenenie duše ľudskej. Svätá spoveď zbavuje nás totiž hriechov a tým prináša uľahčenie do našej duše.

Účinky sv. spovede krásne nám opisuje katechizmus.

Podľa neho sv. spoveď:

- a) očisťuje našu dušu od všetkých hriechov,
- b) odpúšťa nám večný trest a zčiasťky aj časné tresty,
- c) vracia nám stratenú milosť posväcujúcu a dáva nám aj milosť pomáhajúcu.

Právom teda nazývame sv. spoveď dobrodením pre človeka.

A teraz sa pýtajme, čo je potrebné k dobrej sv. spovedi?

Na túto otázku odpovedá nám tiež katechizmus.

Aby sme sv. spoveď hodne vykonali, — tak nám rozpráva katechizmus — musíme:

- a) spytovať svoje svedomie,
- b) oľutovať svoje hriechy,
- c) silne pred seba vziať, že viac nezhrešíme,
- d) úprimne vyznať svoje hriechy a
- e) zadosťučiniť.

Pri sv. spovedi najdôležitejšia je ľútosť a silné predsavzatie, bez ktorých nemôžeme dosiahnuť odpustenie hriechov.

1. Ľútosť je bolesť duše nad spáchanými hriechami. Bez nej o odpustení hriechov a o sv. spovedi nemôže byť ani len reči.

Ľútosť môže byť dvojaká: dokonalá a menej dokonalá.

Ľútosť dokonalú máme vtedy, keď preto ľutujeme, že sme svojimi hriechami najdobrotivejšieho a najláskavejšieho Boha (ktorého nadovšetko milujeme) obrazili.

Ľútosť nedokonalú máme vtedy, keď len preto ľutujeme, že sme si za svoje hriechy, trest boží zaslúžili.

Ľutovať svoje hriechy máme z nadprirodzených pohnútok, lebo ľútosť z prirodzených pohnútok nepostačuje na odpustenie hriechov.

K sv. spovedi postačuje nám aj nadprirodzená ľútosť menej dokonalá.

Naprirodzenú ľútosť dokonalú potrebujeme vtedy, keď sme v nebezpečenstve života a nemôžeme sa už vyspovedať.

O veľkom význame ľútosti svedčí nám aj tento príklad.

Starí Peržania si rozprávali, že Boh poslal raz na zem svojho anjela, aby mu odtiaľ priniesol to, čo tam nájde najcennejšieho. Anjel aj skutočne sostúpil na zem a zašiel tam na bojište, kde ležaly tisíce mŕtvov a ranených vojakov. Myslel si totiž, že za vlast vyliata krv je najcennejšou vecou na svete. Vzal teda z tej krvi niekoľko kvapiek a zanesol ich Pánu Bohu. Bol však nemálo prekvapený, keď mu Pán Boh povedal:

— Za vlast vyliata krv je síce cennou vecou, ale nie je najcennejšou vecou na svete!

Sklamaný anjel vrátil sa teda po druhý raz na zem a priniesol z nej Pánu Bohu slzu, ktorú chudák vyliel nad hrobom svojho dobrodincu. Lenže Pán Boh ani tú neuznal za najcennejšiu vec na svete. Vtedy sostúpil anjel na zem aj tretí raz a po dlhom hľadaní našiel starca, ktorý bolestne oplakával hriechy svojej mladosti. Natešený anjel pristúpil k nemu, vzal kvapku z jeho kajúcich slz a zanesol ju Pánu Bohu. Tá slza leskla sa ako perla a Pán Boh prijal ju s veľkou radosťou.

— Teraz si mi priniesol to pravé, — povedal Pán Boh anjelovi pri pohľade na tú vzácnu slzu, — lebo nad kajúce slzy niet na zemi nič cennejšieho!

Kajúce slzy sú najcennejšou vecou v očiach božích aj pri sv. spovedi, a preto bez nich niet dobrej spovede a niet odpustenia hriechov. Pod kajúcimi slzami rozumie sa tú ľútosť. Táto ľútosť musí však byť: vnútorná (v duši — vo vôli človeka), všeobecná, nadovšetko a nadprirodzená (musí pochádzať z nadprirodzených pohnútok).

Opravdivá ľútosť nevyhnutne obsahuje v sebe aj silné predsavzatie. Preto si chcem dobre vykonať sv. spoveď, naša ľútosť musí byť pri nej spojená so silným predsavzatím.

2. Silné predsavzatie je pevná a úprimná vôľa, že život svoj polepšíme a viac nezehrešíme.

Kto nemá silného predsavzatia, ten nie je opravdivým kajúcnikom. Taký človek je hračkou v rukách diablových; rád by sa vzniesol do výšky, ale diabol mu to nedovolí.

Sv. Anzelm⁴⁷ — ako nám rozpráva životopisec — videl raz na ceste chlapca, ktorý mal na niti za nožičku priviazaného vtáčika. Chlapec si veľmi hrubým spôsobom zahrával s ním. Dovolil mu vyletieť do výšky, ale s výšky ho zakaždým strhol na zem. Pritom mal ohromnú radosť z toho, že je vtáčik úplne v jeho moci. Sv. Anzelmovi bolo ľúto bezbranného vtáčika a v duchu si želal, aby sa ten nevinný tvor vyslobodil z rúk svojho trápiteľa. Jeho želanie sa čoskoro aj vyplnilo. Nič sa pri jednom takom vzlete roztrhla a vtáčik uletel. Chlapec sa vtedy pustil do plaču, ale sv. Anzelm sa blažene usmieval a svojim spoločníkom povedal:

— Videli ste, ako si ten chlapec zahrával s úbohým vtáčikom? Práve tak si zahráva aj diabol s človekom, ktorého má ako by na niti pripevneného. Dovolí mu síce vzlietnuť, ale ochvíľu ho zase strhuje do hriechu!

Príklad toho vtáčika nás poučuje, že sa aj my máme vyslobodiť z rúk diablových. Ako to máme urobiť? Celkom jednoducho: ráznym trhnutím pretrhneme to puto, ktoré nás viaže k diablu, a navždy sa zriekneme hriechu. Inými slovami: Vzbudíme v sebe silné predsavzatie a tým urobíme koniec nadvláde diabla nad sebou. Bez silného predsavzatia niet dobrej spovede a niet odpustenia hriechov.

Ako sme videli, ľútosť a silné predsavzatie sú najdôležitejšími vecami pri sv. spovedi. Pristupujme teda k sv. spovedi vždy s ľútosťou a so silným predsavzatím, aby naša spoveď vždy bola dobrá!

Sv. spoveď vracia nám stratenú milosť posväcujúcu, preto pristupujme k nej zakaždým, keď sme sa smrteľným hriechom o túto milosť pozbavili! V smysle štvrtého prikázania cirkevného povinní sme síce pristupovať ku sv. spovedi len raz do roka, ale praktického katolíka jediná sv. spoveď v roku neuspokojuje. On sa stále usiluje žiť v stave milosti božej, a preto pristupuje ku sv. spovedi zakaždým, keď si je vedomý nejakého smrteľného hriechu.

Spovedné tajomstvo.

Istý kráľ mal na svojom dvore úradníka, ktorému preukázal veľa dobrodenia. Tento úradník dopustil sa raz veľkého zločinu, a preto bol odsúdený na smrť. Kráľ sa však zmiloval nad ním a bezprostredne pred vykonaním rozsudku poslal na popraviisko svojho posla s odkazom:

— Kráľ je ochotný udeliť odsúdenému milosť, ak sa ten úprimne vyzná zo svojho zločinu jednému kráľovskému služobníkovi.

Odsúdenec s radosťou prijal túto zprávu. Ihneď bol ochotný splniť vôľu kráľovu. Žiadal len toľko, aby mu bol označený ten kráľovský služobník, ktorému sa má vyznať zo svojho zločinu. K označeniu tohto služobníka však nedošlo, lebo dobehol na popravište druhý kráľovský posol s odkazom:

— Kráľ dovoľuje odsúdenému, aby si sám vyvolil kráľovského služobníka, ktorému sa chce vyznať zo svojho zločinu. Odsúdený môže si vyvoliť toho, ku komu má najviac dôvery.

Odsúdený bol hlboko dojatý toľkou pozornosťou kráľovou a verejne mu za ňu poďakoval. Vtom však prišiel na popravište tretí posol a priniesol zprávu:

— Kráľ vo svojej láskavosti nariaďuje čo najprísnejšie mlčanie tomu svojmu služobníkovi, ktorému sa odsúdený bude chcieť vyznať zo svojho zločinu. Ak by sa ten služobník opovážil niečo vyzradiť z vyznania odsúdeného, bude potrestaný smrťou... Odsúdený po úprimnom vyznaní svojho zločinu vráti sa nazpät do svojho úradu...

Uvedený príklad je krásnym znázornením láskavosti Pána Boha a najmä spovedného tajomstva, ktorým cirkev zaväzuje svojich kňazov. Týmto spovedným tajomstvom cirkev zaväzuje kňaza k hrobovému mlčaniu o tých veciach, ktoré sa dozvedel zo sv. spovede.

Prečo zaväzuje cirkev kňazov k spovednému tajomstvu?

Odpoveď na túto otázku je jasná: Preto, aby sa veriaci úprimnejšie mohli vyspovedať zo svojich hriechov.

Sv. spoveď nie je ľahkou vecou. Pri nej kajúcnik musí žalovať sám na seba a musí spovedníkovi odokryť aj najtajnejšie záhyby svojho srdca. Takéto vyznanie hriechov vyžaduje od člo-

veka hodne pokory a sebazapierania, lebo falošný stud nie je ľahko premáhať.

Naši predkovia rozprávali si veľmi poučnú legendu, z ktorej ešte aj my môžeme čerpať poučenie.

Istý spovedník — tak rozpráva legenda — zbadal raz pri svojej spovedelnici diabla.

— Čo tu hľadáš? — opýtal sa ho celý rozhorčený.

— Vraciam ľuďom to, o čo som ich pripravil! — znela diablova odpoveď.

— Nuž a o čože si ich pripravil? — pýtal sa ho ďalej spovedník.

— O čo iného ako o stud! — znela odpoveď diablova. — Keď chceli spáchať hriech, pripravil som ich o stud, aby sa nehanbili zle robiť; nuž a teraz im ten stud vraciam, aby sa hanbili vyznať svoje hriechy...

Táto legenda je nám dôkazom toho, že falošný stud odrádza človeka od úprimného vyznania hriechov. Cirkev to dobre vie, a preto nám to vyznanie hriechov uľahčuje zavedením prísneho spovedného tajomstva. Toto spovedné tajomstvo je tak prísne, že kňaz za nijakých okolností nesmie prezradiť dačo z toho, čo vie zo sv. spovede.

Istý kňaz mal vo svojom dome slúžku, na ktorú sa celkom spoľahol. Netýkala sa mu ničoho. Raz si však nechal na stole väčšiu sumu peňazí a niekam odišiel. V jeho neprítomnosti peniaze zmizly. Kňaz hľadal peniaze všade, prekutal pre ne celý dom, ale ich nenašiel. Oznámil teda celú vec žandárom, ale po zlodejovi nebolo ani len stopy. Istého dňa prišla však k nemu na spoveď jeho vlastná slúžka a kajúcne sa mu vyznala, že mu ona ukradla tie peniaze. Čo mohol robiť vtedy ten kňaz? Pripomenul slúžke, že peniaze musí prinavrátiť. Slúžka mu to aj prisľúbila a dostala aj rozhrešenie, ale nedostala svojmu sľubu. A čo urobil ten kňaz? Žiadal ich od nej? — Nie. — Oznámil vec žandárom? — Ani to nie. — Prečo? — Preto, lebo sa o veci dozvedel pri sv. spovedi. Musel o veci mlčať, ako by nevedel o ničom. Viazaný bol spovedným tajomstvom a slúžku nemohol brať na zodpovednosť.

Inému kňazovi prihodil sa podobný prípad. Pri sv. spovedi dozvedel sa niečo o istej osobe. Neskôršie dostal sa s tou osobou do sporu. Musel ísť aj na súd a tam mohol mať všetko vy-

hraté, keby bol použil tú vec zo sv. spovede. On to však nesmel urobiť a musel sa dať nevinne odsúdiť. O veci vedel totiž len zo sv. spovede. a preto bol viazaný spovedným tajomstvom.

Kdesi bol zas uverejnený článok o nejakom kráľovi. Ten kráľ sa raz opýtal svojho dvorného kňaza, či by mu povedal, keby sa mu niekto spovedal, že chce kráľa zavraždiť. A kňaz celkom správne odpovedal, že nie.

Spovedné tajomstvo — ako vidíme — je veľmi prísne strážené cirkvou. Spovedník nesmie ho zrušiť ani vtedy, keby preň aj nejakú škodu utrpel. Ba ani vtedy, keby ho zachovanie spovedného tajomstva aj život stálo. Cirkevný zákonník hovorí: „Spovedná pečať je nezrušiteľná;“ (Kán. 889.) Kňaz musí byť hotový radšej umrieť, ako niečo zo sv. spovedi prezradiť. Dejiny nám hovoria, že mnohí kňazi radšej umreli, ako by boli prezradili spovedné tajomstvo. S v. J á n N e p o m u c k ý,⁴⁸ generálny vikár pražského arcibiskupstva a kráľovský kazateľ, nedal sa napríklad ani hrozbami ani mukami donútiť k prezradzeniu spovedného tajomstva. Preto bol s Karolovho mostu v Prahe hodený do Vltavy (1393). Uctievame ho ako mučeníka a obeť spovedného tajomstva. Takýchto obetí má naša cirkev veľa, ale my si spomenieme len niektoré z minulého storočia.

Roku 1889 obžalovaný bol katolícky kňaz D u m o u l i n, z arcibiskupstva v Aix, že zavraždil a olúpil istú starú paniu. Na základe tejto obžaloby bol potom aj nevinne odsúdený a poslaný do trestaneckej kolónie. Tam zachádzali s ním ako s obyčajným zločincem. Nepriatelia cirkvi mali z jeho odsúdenia ohromnú radosť, ale táto ich škodoradosť čoskoro sa zmenila v obdiv. O tri roky po vynesení rozsudku ochorel kostolník z farnosti Dumoulinovej a priznal sa k vražde. Súčasne rozpovedal aj to, ako odvrátil od seba podozrenie z vraždy. Po spáchaní vraždy išiel vraj na spoveď k Dumoulinovi a pritom sa postaral o to, aby podozrenie padlo na farára. Kňaz Dumoulin viazaný bol spovedným tajomstvom, a preto sa pri súdnom rokovaní nemohol náležite brániť. Tento prípad s malými zmenami spracoval jezuita Jozef Spillmann vo svojom románe „Obeta spovedného tajomstva“ a podľa jeho románu spracovaný bol aj film pod tým istým nadpisom. Dielo Spillmannovo vyšlo aj v slovenčine.

Podobný prípad stal sa roku 1894 aj v Baltimore, kde katolícky kňaz P. L u r t z bol upodozrievaný, že sa pri zaopatrovaní

istého chorého bankára dopustil krádeže. Išlo o väčšiu sumu peňazí, ktoré v čase zaopatrovania zmizly z domu bankára a neskôršie sa našly u P. Lurtza. Obvinený P. Lurtz tvrdil pri súde, že je nevinný, ale nevedel povedať, ako prišiel k peniazom. Bol teda odsúdený na 10 rokov väzenia a trest aj nastúpil. Uplynuly dva roky. Synovia zomrelého bankára prezerali raz zápisky nebohého svojho otca a zistili, že ich otec kohosi veľmi poškodil. Prepočítali zavinenú škodu a dostali sumu tej výšky, aká sa stratila pri smrti otcovej. Tým bola vec objasnená. Umierajúci bankár pri zaopatrovaní odovzdal tie peniaze P. Lurtzovi, aby odškodnil poškodeného, ale o tom nič nepovedal svojim synom. Po odchode P. Lurtza bankár zomrel, a keď sa peniaze nenašli, podozrenie z krádeže padlo na nevinného kňaza. Toto podozrenie sa ešte stupňovalo, keď sa hľadané peniaze aj skutočne našly uňho. P. Lurtz sa pred súdom nemohol brániť, lebo bol viazaný svedeckým tajomstvom. Tak potom došlo k nešťastnému rozsudku. Na šťastie predsa len vyšla pravda najavo a nevinne väznenému kňazovi dostalo sa patričnej satisfakcie.

Toľkoto nám postačí na dôkaz toho, že kňaz za nijakých okolností nesmie prezradiť svedecké tajomstvo. Cirkiev tak prisnu opatrnosť ukladá kňazom ohľadom tohto tajomstva, že aj nepriame jej porušenie trestá prisnými trestami (napr. zákazom slúžiť omšu svätú, zákazom svedeať, pozbavením úradu atď.) Svedecké tajomstvo je nezrušiteľné, lebo slúži na ochranu kajúcnika. Nad týmto tajomstvom ako by bdel aj sám Pán Boh. O jeho porušení nepočujeme nikdy. Prezradenia svedeckého tajomstva nedopúšťajú sa ani len tí kňazi, ktorí odpadli od cirkvi alebo upadli do choromyseľnosti.

Kňaz pri sv. spovedi viazaný je svedeckým tajomstvom, a preto sa smele môžeme svedeať aj z tých najväčších svojich hriechov a previnení. O našich chybách nedozvie sa nikto. Vie o nich okrem nás samých len Pán Boh a kňaz. No kňaz svoje znalosti zo sv. spovede nesmie použiť nikdy a za nijakých okolností. Čo sa od nás dozvedel vo spovedelnici, to si ponesie so sebou do hrobu.

Výhovorky od sv. spovede.

Sv. spoveď nie je ľahkou vecou. Pri nej kajúcnik musí rozprávať o svojich chybách a musí svojmu spovedníkovi odokryť aj najtajnejšie záhyby svojho srdca. Niektorí ľudia preto zanedbávajú sv. spoveď a všelijakými výhovorkami sa usilujú udusiť výčitky svojho svedomia.

1. „Ja by som išiel na spoveď,“ — vyhovára sa jeden — „ale sa nemám z čoho spovedať. Nikoho som nezabil, nikoho neokradol... Ja nemám na duši nijaké hriechy...“

Je to trochu prismeľé tvrdenie. Podľa učenia našej cirkvi totiž jedine Panna Mária bola celkom čistá od hriechov a len Pán Ježiš sa mohol opýtať svojich nepriateľov: „Kto z vás obviní ma z hriechu?“ (Ján 8, 46.) Ostatní ľudia všetci boli poškvrnení akým-takým hriechom. Preto o každom človekovi platia slová sv. Jána: „Keby sme povedali, že nemáme hriechu, klamali by sme seba samých a nebolo by v nás pravdy.“ (1. Ján 1, 8.) Keď sa voľakto aj nedopustil vraždy alebo krádeže, to ešte neznamená, že je celkom bez hriechu a nepotrebuje spoveď. Okrem vraždy a krádeže sú ešte aj iné hriechy, z ktorých sa musíme spovedať. Boháč v evanjeliu tiež nevraždil a nekradol, a Pán Ježiš predsa povedal o ňom: „Umrel boháč a pochovaný bol do pekla.“ (Luk. 16, 23.) Márnotravný syn tiež nevraždil, nezbíjal, nekradol a predsa zhrešil. Hriešny je každý človek, a preto aj spoveď potrebuje každý, hoci by sa od nej akokoľvek vyhováral. Nielen vražda a krádež sú hriechom; hrešiť môžeme myšlienkami, žiadosťami, slovami, skutkami, opustením dobrého, zanedbávaním povinností atď. Hrešiť môžeme pri každom kroku, lebo sme všade vystavení tisícerym pokušeniam. Je to teda opovážlivosť, keď niekto tvrdí, že vôbec nemá na duši hriechu. Kto sa po niekoľko rokov nepozrie do zrkadla, namýšľa si, že je čistý, mladý a krásny. Keď sa však raz predsa len podíva do neho, s hrôzou spozoruje, že zostarievá, šedivie a je špinavý. To isté platí o duši. Kto sa roky a roky nepodíval do spovedného zrkadla, namýšľa si, že je čistý a nepotrebuje spoveď. Stačí sa však čo len na chvíľku zamyslieť nad svojou minulosťou a presvedčíme sa, že sme v živote nejdenný raz pochybili.

2. „Ja uznám, že som hriešnym človekom,“ — hovorí druhý

náš spolubrat — „ale na spoveď predsa len nejdem. Veď spoveď vymysleli kňazi!“

Toto tvrdenie tiež neobstojí. Kňazi vymysleli síce už veľa všeličoho, — ich vynálezom je ďalekohľad, mikroskop, hromosvod, striekačka, lietadlo, bicykle, pušný prach atď., — ale o kňazovi-vynálezcovi spovede nenájdeme zpravu v lexikonochoch. Z toho najlepšie vidíme, že spoveď nie je vynálezom kňazov. Lexikony uvádzajú nám mená všetkých vynálezcov, ale o vynálezcovi spovede nemajú ani len čiarky. O kňazovi-vynálezcovi spovede nám nevedia udať bližšie životné dáta ani najväčší nepriatelia sv. spovede, a tí si už istotne dali záležať na tom, aby takýmito dátami podkopali božský pôvod sviatosti pokánia. Nuž, a konečne prečo by boli kňazi aj vymysleli sv. spoveď? Veď sv. spoveď neprináša kňazovi nijaký hmotný osoh, neposkytuje mu nijaké pohodlie, ba naopak, žiada od neho veľké obete a je najväčším bremenom kňazského života. Kňazi aj sami častejšie pristupujú k sv. spovedi a tým najlepšie dokazujú, že sviatosť pokánia pokladajú za vynález všemohúceho Boha.

3. „Ja preto nejdem na spoveď,“ — vraví nám tretí náš spolubrat — „lebo aj kňaz je len človekom a možno väčším hriešnikom ako ja!“

Toto tvrdenie obsahuje v sebe aj trošku pravdy. Kňaz je skutočne len človekom, pozostávajúcim z tela a z duše. Žije vo svete a vystavený je pokušeniam práve tak ako každý iný človek. Medzi ním a inými ľuďmi je však jeden rozdiel. On pri svojej vysviacke za kňaza dostal od Boha moc odpúšťať hriechy, iní ľudia však tejto moci nemajú. Ak sa teda voľakto chce očistiť od svojich hriechov, musí ísť k nemu na spoveď. Podľa ustanovenia Pána Ježiša totiž len on môže odpúšťať hriechy. Jeho spovednej moci ani len najmenej neuškodí prípadné jeho hriechy. Konečne, čo nás po tom, či on má na duši hriechy alebo nie — len keď nám pomôže a smieri nás s Bohom! Kňaz je od Boha ustanoveným naším duchovným predstaveným, a preto nám práve tak môže odpustiť hriechy, ako sám Boh, ktorého plnou mocou zastupuje.

4. „Ja som svojimi hriechami neurazil kňaza, ale Pána Boha!“ — hlása do sveta štvrtý náš spolubrat. — „Ja sa spovedám len Pánu Bohu!“

Je to veľmi nesprávne stanovisko. Je síce pravda, že sme svojimi hriechami neurazili kňaza, ale zato ešte nie sme oslobodení od sv. spovede. Ani zločinec neuráža sudcu svojím zločinom —, previňuje sa ním proti štátu a jeho zákonom —, a predseda ho nesúdi prezident, ale sudca. Štát totiž všetku svoju súdnu moc odovzdal sudcovi, a ten v „v mene republiky“ vynáša nad zločincom svoj rozsudok. Podobne je to aj pri sv. spovedi. Uražený Pán Boh svojú súdnu moc odovzdal kňazovi, a ten svoj oslobodzujúci rozsudok vo spovedelnici vynáša nad nami v mene Pána Boha slovami: „Rozhrešujem ťa od hriechov tvojich v mene Otca, i Syna, i Ducha Svätého. Amen.“ No a tvrdenie „ja sa spovedám len Pánu Bohu“ vôbec nemožno nazvať duchaplným. Len si predstavme, že nejaký človek začne robiť v noci výtržnosti na ulici v Bratislave. Príde k nemu strážnik a upozorní ho na policajné predpisy. Výtržník sa však preto rozčúli a pustí sa do strážnika. „Čo sa stariete do mňa?“ — skríkne na neho. — „Starosť o verejný poriadok je povinnosťou ministra vnútra!“ Čo by asi povedal ten strážnik tomu výtržníkovi? Iste by mu povedal: „Ja som poverencom a zamestnancom ministerstva vnútra, a preto ma musíte práve tak poslúchať ako aj samého ministra!“ Potom by ho odviezol na policajnú strážnicu alebo do chládku. Urobil by tak plným právom, lebo ministerstvo vnútra jeho poverilo dozorom nad verejným poriadkom. No a teraz si všimnime sv. spovede! Kňaz je poverencom Pána Boha, a preto si s ním musíme vypořadať otázku svojho svedomia a nie so samým Bohom.

5. „Čo by si pomyslel o mne kňaz, keby som mu rozpovedal všetky svoje hriechy?“ — pýta sa rozpačite piaty náš spolubrat.

Odpoveď však na túto otázku je veľmi jednoduchá: Kňaz by sa tešil tvojej úprimnej kajúcnosti, dal by ti rozhrešenie a pomyslel by si o tebe, že si milým dieťaťom božím.

K sv. Františkovi Salézskemu prišiel raz na spoveď mladý muž. Mladý muž pokľakol do spovedelnice a začal vyznávať svoje hriechy. Úprimne sa vyznal, že zarmucoval svojich rodičov a že si nevšímal ich napomenutí. Sv. František ho spokojne počúval a ani len mihnutím oka neprejavil nejakú neľúbosť nad jeho hriechami. Mladého muža to posmelilo, takže neváhal vyznať aj väčšie svoje hriechy. Rozpovedal, že márnil peniaze, robil dlhy a klamal svojich rodičov, a pritom sa úzkostlivo pozeral na svojho spovedníka. Keď videl spokojnú tvár sv. Fran-

tiška, dodal si odvahy a vyznal sa aj z hriechov svojej mladosti. Pritom mu krv udrela do tvári a rumenec zalial jeho obličaj. Nakoniec sa bojazlivo pozrel na svojho spovedníka, ako by z jeho tvári chcel vyčítať dojem svojich slov. No keď videl spokojnú tvár svojho spovedníka, s veľkou zvedavosťou sa ho pýtal:

— Duchovný otče, čo si o mne myslíte?

— Myslím si, že ste najúprimnejším človekom na svete! — odpovedal sv. František a dal mu rozhrešenie.

6. „Čo by si pomysleli o mne ľudia, keby som šiel na spoveď?“ — stará sa šiesty náš spolubrat a pre ľudské ohľady nejde k sviatosti pokánia.

Na jeho obavy odpovedzme si príkladom.

V ktoromsi francúzskom meste konaly sa duchovné cvičenia pre vojakov. Po prednáške o sv. spovedi exercitátor vyhlásil svojim exercitantom, že večer celkom súkromne ospovedá tých, ktorí sa verejne boja ísť na sv. spoveď. Táto jeho vyhláška mala až zázračný účinok a večer neosvetlená predizba exercitátora preplnená bola Nikodémami. Exercitátor mal z toho veľkú radosť, a aby týmto Nikodémom ukázal nerozumnosť ich zbabelosti, rozhodol sa k neočakávanému kroku. Vošiel medzi nich, posvietil si na nich vreckovou lampou a s úsmevom na tvári poznamenal:

— Veľmi ma teší, že ste sa v tak hojnom počte dostavili. Myslím však, že môžeme odložiť všetky ľudské ohľady a môžeme sa pozrieť jeden druhému aj do očí!

Prítomní na jeho slová odpovedali hlasným smiechom.

Exercitátor vtedy zapálil lampu a prítomní sa zvedavo pozerali jeden na druhého. A keď sa poobzerali okolo seba, videli medzi prítomnými samé známe tváre, takže sa so všetkých strán ozývaly slová prekvapenia:

— Aj ty si tu?

— Aj ty si prišiel na spoveď?

— Aj ty?

— Ja som si práve pre teba netrúfal ísť verejne na sv. spoveď!

— A ja zas pre teba!

Strach prestal a tí ľudia si spokojne vykonali sv. spoveď. Jeden pred druhým sa skrývali a nakoniec išli spoločne ku sv. sviatostiam.

Táto udalosť nám jasne svedčí o tom, že je to nerozum, keď voľakto pre ľudské ohľady zanedbáva sv. spoveď.

Dobry katolík sa nikdy nestará o mienku iných ľudí a prístupuje k sv. spovedi smeľe a nebojáčne.

Dobry katolík pokladá sv. spoveď za najväčšie dobrodenie pohlúdených duší a ochotne k nej pristupuje.

Dobry katolík sa nevyhovára od sv. spovede a pristupuje k nej zakaždým po upandutí do smrteľného hriechu, lebo vie, že sv. spoveď v takomto prípade je jedinou záchranou našej duše.

Neodkladajme sv. spoveď!

Bohatý šľachtický mladík — tak nám rozpráva akýsi stredoveký mních — chcel robiť pokánie za svoje hriechy, a preto sa so svojim sluhom Kunzom vybral na púť do Ríma. Bolo to v lete, slnko páľilo nemilosrdne a preto sa rozhodol, že bude cestovať len za chládku a cez deň bude so svojim sluhom odpočívať. Toto svoje rozhodnutie aj uskutočňoval. Istého dňa prešiel tento mladý šľachtic po západe slnka so svojim sluhom dve míľe cesty a potom zašiel s ním do hostinca, kde si pri dobrom vínu poseďel až do desiatej hodiny večernej. Potom sa odobral na odpočinok, ale ešte predtým dôrazne prikázal svojmu sluhovi:

— Dnes ideme o niečo neskoršie spať, a preto dávaj dobrý pozor, aby sme ráno nezaspali! Vstaň trošku včasnšie a nakím kone, aby sme mohli odísť ešte za chládku!

— Nemajte nijaké starosti, mladý pán, zobudím sa včas! — odpovedal sluha.

Po tomto rozhovore uložili sa na odpočinok a hneď aj zaspali. Spali veľmi dobre, ale mladý šľachtic sa onedlho zobudil a začal budiť aj svojho sluha.

— Kunz, vstávaj a nakím kone! — volal na neho.

Sluha sa zobudil, pretrel si oči a uspokojil svojho pána slovami:

— Mladý pán, veď je ešte len poľnoc! Len pred chvíľou sme išli spať!

Mladý šľachtic sa uspokojil a spal ďalej. Po dvoch hodinách spánku však znovu zobudil svojho sluha. Ospalý sluha vyskočil z postele a hľadal oblok, ale namiesto obloka otvoril dvierka

malej skrinky v stene izbičky. V skrinke bola tma a preto si myslel, že je ešte noc.

— Mladý pán, nebuďte taký netrpezlivý, — povedal svojmu pánovi, — veď je ešte tma ako v rohu.

Mladý šľachtic uveril sluhovi a spokojne spal asi hodinu. Vtedy znovu zobudil svojho sluha a spolu s ním nakukol do malej skrinky v stene. V skrinke bola tma, a preto sa znovu uložil do postele a spal až do tých čias, kým hostinský neotvoril okenice. Vtedy vstal a na veľké svoje prekvapenie zistil, že je už desať hodín. Vo svojej rozčúlenosti rozkázal ihneď osedlať kone, ale sluha ho začal odhovárať:

— Mladý pán, najprv sa naraňajkujme a za ten čas si aj kone niečo zahryznú.

Mladý šľachtic prijal tento návrh svojho sluha a zasadol si k raňajkám. Zaraňajkoval si a po raňajkách chcel vysadnúť na koňa, keď sa znovu ozval sluha Kunz:

— Mladý pán, nechodme v tejto kánikule! Netrápme svoje koniky v tejto veľkej horúčosti. Cestujme radšej večer dlhší čas.

Šľachtic si dal povedať a ostal v hostinci až do večera. Večer však nepokračoval v ceste, ale sa vrátil domov. S lenivým Kunzom netrúfal si ísť na ďalekú cestu...

V tom mladom šľachticovi ako by sme videli obraz mnohých našich súčasníkov. Mnohí naši súčasníci by tiež veľmi radi nastúpili cestu pokánia, ale diabol ich stále zdržuje a znemožňuje im polepšiť sa. Tento ich odveký protivník im stále našepťáva: „Veď máš na pokánie dosť času aj neskôršie! Polepšíš sa o mesiac, o rok, na smrteľnej posteli...! A oni počúvajú na slová diablove a so dňa na deň, s mesiaca na mesiac, s roka na rok odkladajú sv. spoveď, okrádajúc seba samých o mnohé zásluhy pre život večný. Je to veľmi nerozvažené počínanie a nedôstojné dobrého katolíka.

Sv. spoveď je veľmi vážna vec a vážne veci nesmieme ľahkomyselne odkladať. Jasne nám o tom svedčí aj prípad Archia, o ktorom nám rozprávajú dejiny.

Archias bol vysokopostaveným úradníkom v starom Grécku a mal veľa nepriateľov. Títo nepriatelia ho chceli usmrtiť, a preto sa sprisahali proti nemu. Keď sa o tomto sprisahaní dozvedel jeho dobrý priateľ, poslal k nemu posla s listom, v ktorom ho upozorňoval na hroziace nebezpečenstvo. Posol dostal sa

k Archivovi práve vtedy, keď sa ten chystal na hostinu. List mu odovzdal a podľa rozkazu svojho pána pri odovzdaní listu mu povedal:

— Je to veľmi vážna vec, a preto ho ešte dnes máš prečítať!

Lenže Archias list neprečítal. Odložil ho s poznámkou:

— Vážne veci dnes už nevybavujeme!

Obliekol si tógu a odišiel na hostinu. A práve to bolo jeho záchubou. Z listu svojho priateľa bol by sa dozvedel, že ho na hostine čaká smrť. No takto sám išiel do náručia smrti. Cez hostinu bol zavraždený a na druhý deň už ležal mŕtvy v átriu svojho domu ako obeť ľahkomyseľného odkladania.

Vážne veci nikdy neodkladajme na neskorší čas! Spoveď je vážna vec, a preto ju vykonajme čo najskôr po spáchaní smrteľného hriechu!

V osemdesiatich rokoch minulého storočia musel byť vylúčený nejaký študent z jezuitského kolégia v Kalksburgu. Bol to chlapec dobrý, ale veľmi ľahkomyseľný. Z ľahkomyseľnosti dopustil sa nejakého priestupku, preto musel odísť z ústavu. Chlapec pred svojím odchodom z kolégia ministroval viedenskému apoštolovi P. A b e l o v i, ale na pozdvihovanie odrazu odpadol a zamdlel. Zaviezli ho do nemocnice a tam čoskoro ozdravel. Po tomto svojom ozdravení vstúpil do iného ústavu, ale aj odtiaľ musel byť vylúčený. Vtedy vstúpil do vojenskej školy vo Viedni a tam vo svojej ľahkomyseľnosti narobil za dva mesiace 24000 korún dlhu. Jeho otec bol tým veľmi pobúrený, ale on ho predsa len vedel uprosiť. Sľúbil mu polepšiť sa a celkom seabedome mu vyhlásil:

— Uvidíš, že od 8. decembra budem už iným človekom!

Na polepšenie však už nemal času.

Dňa 7. decembra stretol na ulici niekoľkých bývalých svojich spolužiakov a tí ho volali so sebou do Kalksburgu. Mladík nechcel ísť s nimi a čo najrozhodnejšie odmietal ich pozvanie.

— Ani mi len nepríde na um s vami ísť! — odpovedal im. — Ja pôjdem zajtra radšej do divadla, tam budú hrať veľmi pikantný kus!

A na druhý deň?

Keď sa jeho kamaráti vracali z Kalksburgu, videli nad Viedňou oheň a dym. Horelo viedenské divadlo a medzi stovkami

iných ľudí zhorel aj bývalý ich spolužiak, ktorého deň predtým darmo vyvolávali so sebou do Kalksburgu.

Mladík sa nemal kedy polepšiť.

Priklad toho ľahkomyseľného mladíka nám jasne hovorí, že polepšenie a sv. spoveď nikdy nesmieme odkladať. Nie my sme pánmi svojho života, a preto si sv. spoveď vykonajme čo najskôr po spáchaní smrteľného hriechu. Smrť môže prísť každú chvíľu a akože obstojíme pred súdnou stolicou božou, ak nás Pán Boh povolá neočakávane a náhle z tohto sveta?

Preto nepočúvajte na slová diabla, ktorý nás odvracia od cesty pokánia!

Nezabúdajte na to, že smrť nevyberá: berie starých a mladých, berie chudobných a bohatých. Smrť nepozná protekciu, a môže prísť aj pre nás. Pamätajte teda na ňu! Nebuďme ľahkomyselní a nevidme svoju smrť len v ďalekej budúcnosti!

Na cintoríne v ktoromsi meste už od rokov boli zamestnaní dvaja mestskí zamestnanci : hrobár a zvonár. Hrobár už vykopal na cintoríne 2000 hrobov a zvonár už ani sám nevedel, koľkým už odzvonil na poslednej ceste.

Istého dňa priniesli do cintorína novú mŕtvolu. Zvonár len zvonil, až sa pritom spotil. A medzitým sa hrobár oprel o svoju motyku pri čerstvo vykopanom hrobe a takto dupal:

— No, kamarát, ale si sa dnes nazvonil!... Máš už toho dosť... Aj v minulosti si neraz potiahol povraz svojho zvona. Celé stovky ľudí si už vypevďoval svojím zvončením na poslednej ceste. Ba či si spomenieš, že raz aj tebe budú zvoniť nad hrobom? Možno, že to bude čoskoro. Skôr ako sa sám nazdávaš...

Medzitým už došli s mŕtvolou k hrobu a zvony utíchly. Kňaz vykonal pohrebné obrady a hrobár začal hádzať hrudy na truhlu. V krátkom čase zakopal truhlu práve tak ako aj všetky ostatné truhly v minulosti. A kým on hádzal hrudu na hrudu, za ten čas si zvonár takto šomral popod fúzy:

— No, kamarát, zasa si odpratal jedného človeka! Ba či si aspoň len pomyslíš na to, že raz aj teba odpracú zo sveta a zahrabú na cintoríne?...

Takto dumali tí dvaja mestskí zamestnanci a tak smýšľame, žiaľbohu, aj my: vo svojej ľahkomyseľnosti myslíme vždy len na smrť iných, ale na svoju smrť zabúdame. Preto tak ľahkomyseľne odkladáme sv. spoveď.

A veru by sme si nemali takto počiť!

Smrť môže nás navštíviť neočakávane a to ešte aj dnes. Je to s nami ako s vojakmi cez vojnu. Svolávací lístok môžu dostať každú chvíľu. Preto neodkladajme sv. spoveď, ale ju vykonajme čo najskôr!

V ktorejsej knihe uverejnená bola veľmi poučná rozprávka. Podľa tejto rozprávky mali vraj raz diabli schôdzku a na tej sa radili, ako by najistejšie mohli ľudí priviesť do záhuby. Každý diabol navrhol niečo iného na zahubenie ľudstva.

— Ja som sa usiloval ľudí presvedčiť, — hovoril na schôdzke najmladší diabol, — že niet Boha, niet večnosti a niet rozdielu medzi čnosťou a hriechom.

— To nie je dobrá metóda! — povedal mu satan. — Ľudia predsa vedia, že je Boh, ktorý dobré odmeňuje a zlé trestá. Touto metódou ty toho veľa nedosiahneš!

— Ja som zas hovorieval ľuďom, — ozval sa druhý diabol, — že učenie cirkvi nie je pravdivé, a preto ho nemusia poslúchať!

Shromaždení diabli od radosti tleskali pri vypočutí týchto slov, ale skúsený satan im povedal:

— Ani tento návrh sa mi nepáči. Cirkev predsa pevne stojí v búrkach času a jej nepremožiteľnosť je najlepším dôkazom pravdivosti jej učenia.

Vtedy povstal tretí diabol a povedal:

— Ja som inou cestou prišiel k svojmu cieľu. O vieru ľudí v Boha som sa nestaral, učenie cirkvi som nenapádal, rozdiel medzi hriechom a čnosťou som nepopieral a potrebu polepšenia som vždy pred ľuďmi uznával. Ja som im vždy len jedno šepkal do ucha: „Na polepšenie máš aj zajtra dost času!“

— Ty máš tú najlepšiu metódu! — zvolal vtedy satan. — Tvojou sieťou oveľa viac duší možno chytiť pre moje kráľovstvo ako všetkými ostatnými dovedna!

Táto rozprávka je len výplodom bujnej fantázie, ale zato skrýva v sebe aj krásne poučenie. Poučuje nás o tom, že sa najviac ľudí dostáva do pekla pre odkladanie polepšenia a sv. spovede. Preto neodkladajme polepšiť sa a začnime s nimi hneď, lebo ani nasledujúci okamih života nie je nám istý!

Sväté prijímanie.

Pri dobre vykonanej sv. spovedi zpät získavame stratenú milosť posväcujúcu a znovu sa stávame dieťkami božími. My, ako dobrí katolíci, však poznáme cenu milosti posväcujúcej. Preto sa neuspokojujeme so zpätzískaním stratenej milosti posväcujúcej, ale všemožne sa vynasnažujeme, aby sme túto milosť posväcujúcu v sebe ešte aj rozmnožili. Milosť posväcujúcu po dobre vykonanej sv. spovedi rozmnožujeme v sebe sv. prijímaním.

Sv. prijímaním nazývame požívanie tela a krvi Pána Ježiša vo Sviatosti Oltárnej.

Telo a krv Pána Ježiša vo Sviatosti Oltárnej prijíma kňaz tak pod spôsobom chleba, ako aj pod spôsobom vína; veriaci však len pod spôsobom chleba. Prijímanie pod obidvoma spôsobmi nie je pre spasenie potrebné, lebo:

a) pod spôsobom chleba je okrem tela prítomná aj krv Pána Ježiša,

b) niet nijakého prikázania, ktoré by nám predpisovalo sv. prijímanie pod obidvoma spôsobmi.

V prvých storočiach po Kristovi podávali síce sv. prijímanie pod obidvoma spôsobmi, ale niektorí ľudia hneď od najstarších časov prijímali len pod jedným spôsobom. Pravidelne pod jedným spôsobom prijímali v prvých storočiach tí, čo doma prijímali, chorí a malé deti.

Sv. prijímanie pod jedným spôsobom zaviedla cirkev dnes už všeobecne, lebo podávanie Sviatosti Oltárnej pod spôsobom vína narážalo na veľmi veľké ťažkosti, a to:

a) Sviatosť Oltárna pod spôsobom vína ľahko sa môže vyliat a zneuctiť,

b) Sviatosť Oltárna pod spôsobom vína nemožno na oltári uschovávať, a to ani v krajinách teplých, ani v krajinách studených,

c) podávanie sv. prijímania pod spôsobom vína zo spoločného kalicha je nehygienické,

d) v mnohých krajinách je nedostatok vína.

Tieto ťažkosti boli teda príčinou toho, že cirkev na Západe vždy väčšmi a väčšmi upúšťala od podávania sv. prijímania pod spôsobom vína a nakoniec ho aj celkom zrušila.

Pristupovať k sv. prijímaniu je povinnosťou každého katolíka, ktorý už dospel k užívaniu svojho rozumu. Vyplýva to zo slov Pána Ježiša: „Jestli nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe života“ (Ján 6, 54.) — a: „Vezmite a jedzte!“ ... (Mat. 26, 26—27.) Tieto slová Pána Ježiša nám jasne svedčia o tom, že bez sv. prijímania nikto nemôže viesť vzorný život duchovný.

A je to aj pochopiteľné, veď účinky sv. prijímania sú veľmi veľké a ďalekosiahle.

1. Sv. prijímanie rozmnožuje v nás milosť posväcujúcu a v hojnej miere nám udeľuje aj milosť pomáhajúcu, a my sa bez milosti božej neobídeme.

Stalo sa to v Amerike. Na dvere katolíckej fary vo väčšom meste zaklopal vo večerných hodinách mladý poštový úradník a takto oslovil pána farára:

— Dôstojný pán, veľmi ma mrzí, že vás musím vyrušovať ... Je však prvý piatok, a preto by som chcel pristúpiť k sv. prijímaniu. Prosím vás, podajte mi najsv. Telo Pána Ježiša.

— Chcete pristúpiť k sv. prijímaniu? — pýtal sa pán farár prekvapene. — Veď je už šesť hodín preč a sv. prijímanie možno podávať len na lačný žalúdok.

— Ja viem, že je už neskoro, ale som ešte nejedol! — odpovedal mu úradník. — Môžem teda pristúpiť k sv. prijímaniu?

— Prečo ste nešli na sv. prijímanie ráno? — pýtal sa ho ďalej pán farár.

— Dôstojný pán, — odpovedal mu poštový úradník, — som poštovým úradníkom vo vlaku Spojených štátov severoamerických. Mój poštový vozeň bol vypravený na cestu ešte včera večer o 9. hodine a len dnes o 6. hodine došiel na stanicu Union. Celú noc a celý deň som bol na ceste. Vedel som, že je prvý piatok, a keďže som už 16 rokov — teda od svojho 8. roku ani len jeden jediný raz nevymeškal sv. prijímanie na prvý piatok, nechcel som ho vymeškať ani dnes ...

Pán farár s hlbokým dojatím hľadel na toho mladého úradníka.

— Nemali ste na ceste pokušenie na porušenie pôstu, veď dnes bola veľká horúčosť? — pýtal sa ho zvedavo.

— Áno, — odpovedal úradník, — moje hrdlo je ešte aj teraz celkom vyschnuté, lebo som cestoval horúcim krajom. Aj som sa

obával, že sa pozabudnem, a preto som hneď po odchode vlaku zo stanice X. vylial všetku vodu, čo som mal vo vozni.

Po týchto jeho slovách pán farár už neváhal. Išiel do kostola a podal mu sv. prijímanie.

S akou radosťou asi sostúpil Pán Ježiš do srdca tohto hrdinského muža, ktorý po celú noc a celý deň znášal horúčosť, hlad a smäd, len aby mohol na prvý piatok pristúpiť k sv. prijímaniu?! Ten poštový úradník nešiel na sv. prijímanie len zo zvyku. Svedčia nám o tom jeho vlastné slová, povedané pánu farárovi:

— Viete aj sám, že v dnešných časoch potrebuje človek milosť božiu, ak chce odolať všetkým pokušeniam a chce ostať verný Pánu Bohu.

Tieto jeho slová mali by sme mať stále na pamäti aj my a podľa jeho príkladu mali by sme čím častejšie pristupovať k svätému prijímaniu. Milosť božiu potrebujeme všetci, a tú možno načerpať v najhojnejšej miere pri sv. prijímaní,

2. Sv. prijímanie posilňuje nás k dobrému a oslabuje naše náklonnosti k zlému.

Keď roku 1901 zatvorili vo Francúzsku všetky kláštory a vyhnali z nemocníc všetkých rehoľníkov a všetky rehoľnice, v reimskej nemocnici ponechali aj naďalej rehoľné sestričky. O tom, prečo ich ponechali, rozprával raz v Paríži sám arcibiskup reimský *L a n g é n i e u x*, a to veľmi dojímavými slovami.

Podľa jeho slov dostavila sa raz do tejto nemocnice akási kontrolná komisia a vyzvala predstavenú sestričiek, aby otvorila všetky nemocničné miestnosti. Predstavená urobila to veľmi ochotne.

Otvorila prvú miestnosť, v ktorej ležali rakovinári. Členovia komisie neboli však zvedaví na rakovinárov. Podívali sa len na čisté posteľe a pre veľký zápach ponáhľali sa ďalej.

Predstavená zaviedla ich do druhej miestnosti, kde boli ešte horšie choroby. Dojem u pánov bol podobný. A tak to bolo aj v tretej, v štvrtej a piatej miestnosti. Členovia komisie len s veľkou nechufou chodili po nemocničných miestnostiach a pre veľký zápach vytiahli si aj vreckovky. Konečne celí bledí skončili prehliadku a hlboko dojatí odchádzali; pred odchodom sa však jeden z nich zvedavo opýtal predstavenej:

— Odkedy ste v tejto nemocnici, sestrička?

— Štyridsať rokov, prosím.

— Nuž a kde beriete silu, že ste to po toľký čas tu vydržali?
— pýtal sa jej zvedavý pán.

— Zo sv. prijímania! — odpovedala predstavená. — Keby sme tu nemali sv. prijímanie, ani jedna z nás by tu nevydržala. A sestričky aj naďalej ostaly v nemocnici.

Príklad tých reimských sestričiek nám jasne svedčí o tom, že sv. prijímanie posilňuje nás k dobrému a oslabuje naše náklonnosti ku zlému.

3. Sv. prijímanie očisťuje nás od hriechov všedných a zachraňuje nás od hriechov smrteľných.

Neďaleko Ríma leží mestečko Nettuno. V tomto mestečku stojí kostol Panny Márie, v ktorom sa nachodí pomník jednoduchého dedinského dievčaťa. Toto dievča volalo sa Mária Goretti a zomrelo roku 1902 skoro mučeníckou smrťou.

Mária Goretti už od mladosti vynikala hlbokou zbožnosťou. Zavčasu stratila otca a od tých čias mesačne chodievala na sv. prijímanie. Jej vrúcna zbožnosť odzrkadľovala sa aj na jej tvári a zvyšovala jej telesnú krásu. Potom nie div, že voči nej zahorel túžbou aj nešľachetný Alexander Serenelli. Alexander Serenelli rád by bol Máriu zviedol k hriechu, ale sa mu to nepodarilo. Preto sa jej začal vyhrážať a svoje vyhrážky aj uskutočnil. Dňa 5. júna 1902 vkradol sa do bytu Márie Goretti a po hroznom zápase ju usmrtil. Mestská rada zavraždenej Márii poskytla čestné pohrebne miesto a z milodarov bol postavený tejto hrdinke čistoty pomník z bieleho mramoru v nettunskom kostole blízko oltára.

Mária Goretti uchránila sa hriechu len častým sv. prijímaním. A podobne aj my len vtedy sa zachránime od hriechu smrteľného, keď budeme častejšie pristupovať k sv. prijímaniu.

Účinky sv. prijímania — ako vidíme — sú veľké a ďalekosiahle. Preto sv. prijímanie právom môžeme nazvať vitamínom duševného života. Bez sv. prijímania sme v duševnom ohľade bledými a slabými práve tak, ako sú bledými a slabými ľudia, ktorí nepoživajú dostatočné množstvo vitamínov. Nečudujme sa teda, že si dobrí katolíci vysoko cenia sv. prijímanie a častejšie pristupujú k nemu, hoci im to cirkev nariaďuje len raz do roka.

Kardinál Newman bol pôvodne anglikánom. Ako anglikánsky archidiakon mal 100000 frankov ročného dôchodku. Chcel

sa však dozvedieť pravdu a dal sa do štúdia katolíckej viery. Týmto štúdiom sa presvedčil o pravosti a božskom pôvode katolíckej cirkvi a chcel sa stať katolíkom. Keď sa o tom dozvedel jeho priateľ, prišiel ho odhovárať.

— Rozmyslel si si dobre, čo chceš urobiť? Ak sa staneš katolíkom, stratiš 100000 frankov ročne!

Newmann však povstal a povedal mu:

— Čože je 100000 frankov oproti jednému sv. prijímaniu?

Nedal sa odhovoríť a stal sa katolíkom a skutočnou ozdobou našej cirkvi.

Tak vysoko si cenil sv. prijímanie, že preň ochotne opustil aj svoje veľké dôchodky.

Ceníme si aj my tak vysoko sv. prijímanie? Chodievame naň ochotne?

Za vlády ukrutnej Alžbety⁴⁹ bolo sv. prijímanie v Anglicku zakázané pod pokutou 1200 korún. Keď sa o tomto zákaze dozvedel istý nábožný šľachtic, vo svojej zbožnosti si vzdychol:

— Pane Ježišu, ja sa milerád stanem chudobným, len nech Ťa môžem prijímať do svojho srdca!

Predal svoj majetok a vzal si k sebe katolíckeho kňaza, ktorý mu denne podával sv. prijímanie. Preto veľmi často musel platiť zákonom stanovenú pokutu za sv. prijímanie. On ju však platil ochotne a nakoniec stal sa celkom chudobným. Radšej obetoval svoj majetok, ako by sa bol mal zrieknuť sv. prijímania...

My nemusíme prinášať pre sv. prijímanie tak veľké obete. Nemusíme sa preň zrieknuť ani svojho dôchodku, ani výhod, ani majetku. Pristupujme teda ochotne k stolu Pána a pristupujme k nemu častejšie. Prví kresťania pristupovali k sv. prijímaniu pri každej sv. omši, prečo by sme nemohli k nemu pristúpiť aj my aspoň niekoľko ráz do roka?

Sv. prijímanie je vitamínom nášho duševného života, a preto sa usilujme čo najčastejšie pristupovať k nemu. Nezabúdajme, že sv. prijímanie je bohatou studnicou tých milostí, ktoré k svojmu životnému boju potrebujeme!

Dobré skutky.

Istý dedinský farár navštívil raz ťažko chorého starca, ktorého pred niekoľkými dňami bol zaopatril sviatosťami umierajúcich. Starostlivý farár usiloval sa chorého starca nejako potešiť, a preto mu dojímavými slovami rozprával o milosrdenstve božom. Ťažko chorý stavec pri jeho reči sa nejaký čas len díval na svoje mozolnaté ruky a nakoniec sa hlasno rozplakal. A svojím plačom natoľko dojal svojho farára, že sa ten napochytre ani nevedel vynájsť v trápnej situácii a svoje rozpaky usiloval sa zakryť slovami:

— Vy ste akiste veľa museli pracovať vo svojom živote!

— Veru veľa! — vzdychol si pri jeho slovách stavec. — Šesťdesiatštyri rokov som pracoval, ale nadarmo. Cez celý ten čas som žil v smrteľnom hriechu a teraz musím pred svojho Sudcu predstúpiť s prázdnyimi rukami!

Stavec na smrteľnej posteli úprimne ľutoval, že odchádza zo sveta „s prázdnyimi rukami“, lebo si za 64 rokov svojho života nenashromadil dostatočné množstvo pre nebo záslužných dobrých skutkov.

Príklad tohto umierajúceho starca poučuje nás o tom, že sa nám nestačí chrániť len hriechu, ale že musíme konať aj pre nebo záslužné dobré skutky.

Pre nebo záslužnými sú tie naše dobré skutky, ktoré konáme:

- a) v stave milosti božej,
- b) s dobrým úmyslom.

V stave milosti božej sme vtedy, keď nemáme na duši nijaký smrteľný hriech. Keď spáchame smrteľný hriech, strácame stav milosti božej a súčasne strácame aj nárok na započítanie vykonaných dobrých skutkov až do tých čias, kým si dušu neočistíme dobrou svätou spoveďou od škvrny hriechu. V stave smrteľného hriechu vykonané dobré skutky nám Pán Boh vôbec nepočíta za zásluhu.

S dobrým úmyslom konáme svoje skutky vtedy, keď ich konáme na česť a slávu božiu a keď chceme nimi Pánu Bohu radosť spôsobiť. Ak svoje skutky konáme len z nejakých ľudských pohnútok, o dobrom úmysle nemôže byť ani len reči.

Povinnosťou praktického katolíka je, aby všetky svoje skutky konal v stave milosti božej a s dobrým úmyslom. Človek kto-

rý už dospel k užívaniu svojho rozumu, podľa vôle božej má mať nielen čistú dušu, ale aj hojný počet záslužných skutkov. Takéto skutky bez stavu milosti božej a bez dobrého úmyslu však konať nemôžeme.

Záslužné skutky používa Pán Boh na rozmnoženie milosti a — nakoľko tie skutky majú cenu aj pri odpykávaní trestov — používa ich Pán Boh aj na vyrovnanie našich duševných účtov, a preto ich nevyhnutne potrebujeme.

Vo veľkých obchodoch mávajú účtovníkov, ktorí so dňa na deň zapisujú obchodné príjmy a výdavky. Na konci obchodného roku urobia potom na základe týchto účtov celoročnú bilanciu, aby sa majiteľ obchodu mohol presvedčiť o rozkveti alebo úpadku svojho podniku. V istom slova smysle účtovníkom je aj Pán Boh, preto pozorne sleduje svojim vševidiacim okom nielen naše výdavky, ale aj naše duševné príjmy. Našimi duševnými výdavkami sú naše hriechy a našimi príjmami sú naše záslužné skutky, ktoré sme vykonali v stave milosti božej a s dobrým úmyslom. Konečné vyúčtovanie prevedie s nami Pán Boh pri súde, pri ktorom sa bude rozhodovať o našej večnosti. Ak pri súde bude naša duševná bilancia v rovnováhe a na boží súd dostavíme sa v stave milosti božej, budeme spasení; ak pri súde bude sa javiť v našej duševnej bilancii nejaký schodok a budeme v stave milosti božej, prideme do očistca: ak sa však dostavíme na súd boží v stave smrteľného hriechu, bez ohľadu na duševnú bilanciu budeme zatratení. Našou povinnosťou je teda, aby sme si v čase svojho pozemského života shromažďovali záslužné skutky na vyrovnanie svojej duševnej bilancie. Naše náboženstvo nám celkom otvorene hlása: Nestačí sa len chrániť hriechu, ale treba konať aj záslužné skutky! Kto nekoná za svojho života záslužné skutky, ten sa na boží súd dostaví „s prázdnyimi rukami“.

Istý ľahkomyselný poľský šľachtic mal raz podivný sen. Snívalo sa mu, že sa dostal do celkom neznámeho kraja. V tom kraji videl množstvo anjelov, zpomiedzi ktorých niektorí čosi zapisovali. Šľachtic zvedavo pristúpil k jednému z nich a opýtal sa ho, čo to zapisuje?

— My sme anjeli boží, — odpovedal mu oslovený anjel, — a do knihy života zapisujeme dobré skutky všetkých ľudí!

Šľachtic bol zvedavý, čo on má zapísané v tej knihe života.

Požiadala teda anjela, aby mu dovolil nazrieť do nej. Anjel ochotne vyhľadal jeho list, ale ten bol prázdny.

— Ako je to možné, — pýtal sa ho pri pohľade na prázdny list prekvapený šľachtic. — Ja som predsa urobil veľa dobrého: staral som sa o svoj majetok, zveľadil som svoje hospodárstvo — a tu z toho nič nie je zapísané!

— Veru nič, — odpovedal mu anjel, — lebo tu sa zapisujú len tie dobré skutky, ktoré človek konal pre nebo!

Príklad tohto ľahkomyselného šľachtica nám jasne svedčí o tom, že je našou kresťanskou povinnosťou konať záslužné skutky.

Pán Ježiš bol raz povedal: „Nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane, vojde do kráľovstva nebeského, lež kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesách, ten vojde do kráľovstva nebeského.“ (Mat. 7, 21.)

Ak sa chceme dostať do kráľovstva nebeského, musíme teda konať záslužné skutky.

Istý muž — tak rozpráva sv. Ján Damascénsky⁵⁰ — mal štyroch priateľov, ktorých úprimne miloval. Jedného z nich miloval menej ako ostatných, a práve ten mu najviac pomohol. Keď sa totiž dostal pred súd a bol obvinený zo zločinu, potreboval nejakého zastancu, ale ho nenašiel.

Prvý priateľ zatvoril pred ním dvere.

Druhý ho poľutoval a potešil, ale k súdu nešiel.

Tretí zaplakal nad ním, odprevadil ho až pred súdnu budovu, ale tam sa obrátil a odišiel domov.

No a nakoniec požiadal o pomoc toho štvrtého, ktorého vôbec nemal v láske. Ten nad všetko očakávanie išiel s ním pred súd, obrátil ho a vymohol mu slobodu.

Toto podobenstvo sv. Jána Damascénskeho skrýva pre nás krásne poučenie.

Obžalovanými sme vlastne všetci, lebo sme všetci prestupovali zákony božie v svojom živote. Raz príde deň súdu a naše oči pred súdnou stolicou božou budú hľadať nejakého zastancu. Nuž, čo urobia vtedy naši priatelia: rozkoš, zlato, príbuzenstvo? Rozkoš nás opustí. Za zlato si kúpime rubáš do hrobu. Príbuzní na nás zabudnú. Len dobré skutky nás odprevadia za hrob a len tie budú za nás hovoriť pred súdnou stolicou božou.

V mierových časoch konávajú sa v Salzburgu slávnostné hry, na ktoré prichádzajú do mesta tisíce a tisíce cudzincov. Zpo-

medzi týchto hier najdojímavejšou býva hra „Jedermann“ od Huga z Hoffmannsthalu. Hrdinom tejto hry je „Jedermann to znamená „Ktokoľvek“ z nás. Je to zámožný človek, ktorý sa nestará o Boha a o ľudí, žije celkom bezstarostne, zabáva sa so svojimi priateľmi, kým mu nezaznie hlas smrti: „Jedermann!“ Jedermann sa strhne a načúva, ale vtedy mu už aj s druhej strany zaznie neprijemné volanie „Jedermann“. Rád by si nevšimol toho hlasu, ale nemôže; neprijemné volanie smrti ozýva sa mu stále a stále a k jeho ušiam raz s jednej a zas s druhej strany dolieha slovo „Jedermann“. Boh poslal pre Jedermannu smrť, a etn si jasne uvedomuje, že sa musí dostaviť pred súdnu stolicu božiu. Vo svojej bezradnosti začne prosiť smrť, aby mu ešte dožičila niekoľko rokov alebo aspoň len niekoľko mesiacov života, ale tá je neúprosná. Na veľké prosenie dožičí mu len jednu hodinu s poznámkou:

— Za tú hodinu nájdí si priateľov, ktorí sa ťa ujmú pred súdnou stolicou božou!

Jedermann sa s obavou pozrie okolo seba. Volá so sebou svojich veselých priateľov, ale tí sa rozprchnú. Volá so sebou svojich príbuzných, ale tí s ním nechcú ísť. Volá so sebou ženu, s ktorou hriechne žil, ale tá s hrôzou odmieta jeho návrh. Trpkosklamaný Jedermann si vtedy vezme pod pazuchu pokladnicu, v ktorej uschovával svoje peniaze.

— Aspoň teba si vezmem so sebou! — povie prestrašene. Ale diabol mamony sa mu vysmeje:

— Azda si nemyslíš, že pôjdem s tebou! — a vytrhne mu pokladnicu z ruky.

Uprostred hľadania zastancov čas uteká a Jedermannovi ostáva už len niekoľko minút života. V tých niekoľko minútach vykoná si sv. spoveď... A hľa, vtedy predstúpi pred neho niekoľko slabých a bezvládných dobrých skutkov, ktoré vo svojej mladosti vykonal. Tie sa mu ponúkajú, že ho odprevadia pred súdnu stolicu božiu...

Tým sa divadlo skončí a obecenstvo rozchádza sa s presvedčením, že záslužné skutky sú nevyhnutne potrebné každému človekovi.

Záslužné skutky potrebujeme aj my, lebo bez nich nebudeme môcť so spokojným srdcom skladať pred Bohom účty zo svojho života.

Pred J ú l i a C a e s a r a⁵¹ priviedli raz vojaka, ktorý sa hru-
bo previnil proti vojenskej disciplíne. Vojak bol odsúdený na
smrť a mal byť popravený, ale si ešte žiadal prehovoriť s Cae-
sarom. Keď mu bola splnená táto posledná žiadosť a stál už pred
svojím veliteľom, takto oslovil Caesara:

— Pamätáš sa, Caesar, že si raz v Španielsku od horúčosti
a smädu celkom vyčerpaný sedel v tóni stromu a že ti vtedy
jeden celkom jednoduchý vojak podal vody?

— Pamätám! — odpovedal mu Caesar. — Azda si len nebol
ty tým vojakom? Ten vojak predsa nebol na jedno oko slepý!

— Áno, ja som to bol! — vyhlásil mu vojak. — Vtedy som
ešte mal obidve oči, ale od tých čias som už jedno stratil pod
tvojou zástavou!

Caesar si lepšie obzrel toho vojaka a poznal v ňom niek-
dajšieho svojho dobrodincu. Namiesto odsúdenia ho teda vyzna-
menal.

Konajme teda aj my záslužné skutky, a tie raz budú najlep-
šími našimi zastancami pred súdnou stolicou božou!

Na ostrove Kosmii si každý rok volievali nového kráľa.
Starého kráľa totiž po jednom roku panovania vyviezli vždy na
pustý ostrov a nového kráľa zvolili si spomedzi cudzincov, ktorí
sa nejakou náhodou dostali na ostrov. Obyvatelia ostrova však
nikdy nepovedali novozvolenému kráľovi, aký osud ho očakáva
po jednom roku slávy. Raz zúrila v okolí Kosmie veľká búrka
a v tej búrke stroskotala nejaká loď. Posádka lode zahynula,
len jeden jediný lodník bol vlnamiorskými vyhodенý na ostrov.
Lodník dostal sa na ostrov v bezvedomí a nahý, a keď prišiel
k sebe, bol nemálo prekvapený. Okolo seba videl totiž zástup
ľudí, ktorí ho radostne vítali. Ani len vlastným očiam nechcel
veriť, keď mu tieto ľudia obliekli nádherné šaty a položili na
hlavu kráľovskú korunu... Myslel si, že je to všetko len sen...
Keď ho však zaviedli do kráľovského paláca a vyhlásili ho za
kráľa, presvedčil sa, že ide o skutočnosť, a nie o sen... Ujal
sa teda vlády nad ostrovom a všetci ho poslúchali... Len to
nevedel pochopiť, ako prišiel k tej kráľovskej hodnosti... Starý
kráľovský služobník objasnil mu však aj túto záhadu a súčasne
ho upozornil aj na osud, ktorý ho po jednom roku očakáva.

— Čo mám urobiť, aby som si zachránil život? — opýtal sa
cudzinec svojho služobníka.

Starec mu ochotne poradil a povedal mu:

— Kým si ešte kráľom, potajomky si uprav ten pustý ostrov; vystav si tam príbytok, daj tam obrobiť pôdu, aby si po jednom roku mal všetko pripravené...

Cudzinec poslúchol radu skúseného starca; dal na ostrove obrobiť pôdu, dal naň zaviezť všetko potrebné... Po uplynutí jedného roku bol potom vyvezený na ostrov, ale on na ňom nezahynul, lebo sa už vopred postaral o seba!

Aj my sme cudzincami na tomto svete. Prišli sme naň nahí a s holými rukami. Svet nám však dáva príležitosť k tomu, aby sme si za svojho krátkeho života mohli shromažďovať poklady pre nebo. Starajme sa teda aj my o svoju budúcnosť ako ten stroskotanec a usilovne si shromažďujme v pozemskom živote poklady pre nebo v podobe záslužných skutkov!

Príprava na dobrú smrť.

Praktický katolík veľmi dobre vie, že len v stave milosti posväcujúcej zomretý človek môže byť spasený. Preto sa po celý svoj život úzkostlivo chráni smrteľného hriechu a ak ho predsa spácha, usiluje sa čo najskôr pristúpiť k sv. spovedi. Veľký pozor si dáva najmä na to, aby ho smrť nezastihla v smrteľnom hriechu.

1. V prípade vážneho ochorenia praktický katolík nečaká na upozornenie svojich príbuzných, ale sám si dá zavolať k sebe kňaza a dá sa zaopatriť sviatosťami umierajúcich. Na upozornenie svojich príbuzných by aj tak darmo čakal, lebo tí si obyčajne netrúfajú upozorniť chorého na blížiacu sa smrť. Počínajú si tak ako dôstojníci talianskej lode „Principessa Mafalda“, ktorá stroskotala začiatkom novembra roku 1927.

K stroskotaniu tejto lode došlo za veľmi zaujímavých okolností.

Na lodi konala sa veľká zábava a zúčastnili sa na nej aj lodní dôstojníci. Táto zábava však bola príčinou, že zahynulo 321 cestujúcich, ktorí našli svoj hrob vo vlnách morských. Cestujúci podľa zistenia kompetentných úradov mohli tiež byť zachránení, ale lodní dôstojníci ich neupozornili včas na vážnosť situácie. Ba naopak, uspokojovali ich, že lodi nehrozí nebezpečenstvo a že sa netreba báť stroskotania.

My sa právom pohoršujeme nad nerozumným počínaním tých dôstojníkov, ktorí svojou ľahkomyselnosťou zavinili smrť toľkých nevinných ľudí. Pritom si však uvedomme, že si v prípade nášho ochorenia podobne počínajú aj naši najbližší príbuzní. Naši príbuzní zo všelijakých ľudských ohľadov nás neupozornia včas na vážnosť nášho stavu a nedajú nás zaopatriť sviatosťami umierajúcich. Boja sa, že by sme sa naľakali, preto sa pretvarujú pred nami. My preto v prípade vážneho ochorenia nemôžeme čakať na ich upozornenie a dáme sa zaopatriť sviatosťami umierajúcich hneď, len čo sa začne zhoršovať náš stav. Bez akéhokoľvek váhania dáme si zavolať kňaza a vyspovedáme sa zo svojich hriechov. Potom prijmemе sviatosť Oltárnu a posledné pomazanie a nakoniec vyžiadame si od kňaza aj apoštolské požehnanie. Takto zaopatrení potom spokojne čakáme na chvíľu, kedy nás Boh k sebe povolá. Sme predsa praktickí katolíci a praktickí katolíci sa aj bez svojich príbuzných musia vedieť postarať o svoju dušu.

(2.) Keď sa praktický katolík z nejakej vážnej príčiny už nemôže pred svojou smrťou dať riadne zaopatriť, pripraví sa na smrť tak, že vzbudí dokonalú ľútosť.

Dokonalá ľútosť je bolesť duše nad spáchanými hriechami.

Ľútosť dokonalá závisí od pohnútky. Ľútosť dokonalú máme vtedy, keď preto ľutujeme svoje hriechy, lebo sme nimi najľasťavejšieho a najdobrotivejšieho Boha, ktorého nadovšetko milujeme, urazili.

Takáto dokonalá ľútosť je jedinou záchranou človeka vtedy, keď sa už nemôže zo svojich hriechov vyspovedať.

Dokonalú ľútosť najľahšie si vzbudíme tak, že si pomyslíme:

a) na všetky dobrodenia, ktoré sme od Boha obsiahli, a uvážime, že všetky tie dobrodenia sú dôkazom lásky a dobroty božej voči nám; (Je to teda nevďačnosť, keď, ho hriechami urážame!)

b) na veľké utrpenie Pána Ježiša za naše hriechy, a uvážime, že to všetko podstúpil z lásky k nám. (Akí sme teda nevďační, že ho urážame!)

V dokonalej ľútosti musí byť zahrnutý úmysel, že sa zo svojich hriechov pri najbližšej príležitosti vyspovedáme. Tento úmysel zahrnutý je, však v dokonalej ľútosti aj vtedy, keď naň nemyslíme. (Kto totiž miluje Boha dokonale, ten chce splniť všetko, o č Boh žiada — chce sa teda aj vyspovedať, lebo i spoved

žiada od nás Boh). Kto by však vylúčil z ľútosti úmysel vyspovedať sa, ten by vôbec nemal ľútosť dokonalú.

Pravá dokonalá ľútosť očistí nám dušu, takže, keby sme po vzbudení dokonalej ľútosti zomreli, dokonali by sme v stave milosti božej. Keby sme nezomreli, museli by sme sa pri najbližšej príležitosti zo svojich hriechov riadne vyspovedať.

O veľkom účinku dokonalej ľútosti najlepšie nám svedčí príhoda, ktorá sa stala v bývalom Rakúsku.

Ku katolíckemu kňazovi prišla raz žena bývalého sociálno-demokratického poslanca a zvedavo sa ho pýtala:

— Dôstojný pán, je môj manžel naozaj zatratený? V živote viery nemal a v dome mi polámal všetky križe. O jeho zlodejstvách a bohorúhaniach je najlepšie ani nehovoriť. Vo svojej nevere zotrúval ešte aj na smrteľnej posteli a o Bohu skoro až do smrti nechcel ani len počuť... Bezprostredne pred svojou smrťou ma však prosil, aby som mu priniesla nejaký križ. Ja som mu ho aj doniesla a potajomky som ho pozorovala, čo bude s ním robiť. Vtedy som videla, že neprestajne bozkával nohy Ukrižovaného. Keď som sa ho potom pýtala, či mŕ nemám zavolať kňaza, povedal mi len toľko: „Ja nie som toho hodný, aby ma kňaz navštívil, a tým menej som hodný toho, aby sám Spasiteľ prišiel ku mne! Nech mi je Boh milostivý!“ — Po týchto slovách hneď aj zomrel.

— Milostivá pani, — odpovedal kňaz manželke toho zomrelého poslanca, — váš manžel si mla dať zavolať kňaza a mal sa dať zaopatriť, lebo tak to prikazuje Pán Boh. Ak však na to nemyslel a z dokonalej lásky k Bohu oľutoval svoje hriechy, tak sa zachránil. Vtom prípade zachránil sa váš manžel práve tak, ako sa zachránil aj úbohý lotor na pravici Kristovej, ktorému Pán Boh v poslednej chvíli života dal milosť dokonalej ľútosti.

Dokonalá ľútosť môže nám u Boha vymôcť v hodinke smrti odpustenie všetkých našich hriechov, preto nezabudnime na ňu, ak budeme v nebezpečenstve života. Vzbudenie dokonalej ľútosti neodporúča sa nám len v nebezpečenstve života. Človek je vlastne vždy v nebezpečenstve života — veď môže umrieť každú chvíľu, — preto sa nám odporúča vzbudiť dokonalú ľútosť po spáchaní každého smrteľného hriechu. Dobrý katolík vzbudzuje si dokonalú ľútosť každé ráno a každý večer, aby ho smrť náhodou nezastihla neočakávane v stave smrteľného hriechu.

Praktický katolík plnením vôle božej, vyhýbaním hriechu, modlitbou a dobrými skutkami usiluje natvalo sa zaistiť stav milosti božej. On je vždy pripravený na odchod z tohto sveta. Preto v rozhodujúcom okamihu smrti — hoc aj neočakávanej — nachodí sa v stave milosti posväcujúcej a v tomto stave vstupuje aj do večnosti. Dobrá smrť stane sa korunou jeho katolíckeho a bohumilého života.

IV. Praktický katolík musí pracovať na poli katolíckej akcie..

Pojem a minulosť katolíckej akcie.

Praktický katolík vo všetkých životných okolnostiach usiluje sa spravovať zásadami a predpismi svojej cirkvi. Zato však nezabúda ani na svojich spolubližných a horlivo pracuje aj na poli katolíckej akcie.

Slovo „akcia“ pochádza od latinského slova „actio“ a znamená činnosť alebo prácu.

„Katolícka akcia“ znamená teda katolícku činnosť alebo katolícku prácu.

Čo je katolícka akcia?

Katolícka akcia je všestranná organizovaná činnosť katolíckych veriacich pri pokresťančení spoločnosti ľudskej, vyvíjaná pod vedením cirkevnej vrchnosti.

Katolícku akciu nazývajú aj laickým apoštolátom, lebo je predovšetkým povinnosťou laikov (veriacich), ktorí svojou apoštolskou prácou majú dopĺňať činnosť svojho kňazstva. Takto chápanú katolícku akciu prevádza teda každý, kto sa usiluje odstraňovať náboženskú nevedomosť, uspokojovať duševné potreby a ku pokániu privádzať svojich spolubližných.

V úzkom slova smysle rozumieme pod katolíckou akciou vykonávanie všetkej tej práce na poli nábožensko-mravnom, ku ktorej nie je potrebná kňazská moc.

V širšom slova smysle rozumieme pod katolíckou akciou každú činnosť katolíckych veriacich, ktorá slúži obrane učenia a slobody cirkvi pred útokmi nepriateľov a uplatňovaniu katolíckych zásad v rodine, v škole, vo vede, v umení, vo verejnom živote atď.

Čo je cieľom katolíckej akcie?

Cieľom katolíckej akcie je: zobudiť ľahostajných katolíkov zo spánku, povzbudiť ich plniť náboženské povinnosti a pomocou nich pracovať na pokresťančení celého života súkromného, rodinného a verejného. Katolícka akcia sa teda neuspokojuje len s katolíckym životom jednotlivcov a rodín, ale sa usiluje uvádzať katolícke zásady aj do všetkých odvetví verejného života. Jej hlavným cieľom je obnovenie kráľovstva Kristovho v celej spoločnosti ľudskej: v rodine, v škole, vo vede, v umení, v tlači, vo verejných ustanovizniach, a to nielen navonok, ale aj do hĺbky.

Katolícka akcia nie je ničím novým. Stretávame sa s ňou už aj v kresťanskom staroveku. Jej dielom je napr. aj rýchle rozšírenie kresťanstva hneď po nanebevstúpení Pána Ježiša. Po celom svete roztratení apoštoli sotva by boli vykonali veľké dielo šírenia viery, keby neboli mali horlivých spolupracovníkov aj zpomedi veriacich. Na poli katolíckej akcie v dobách apoštolských pracovali tak mužovia ako aj ženy, a to zo všetkých vrstiev spoločenských. Neskoršie tomu tiež nebolo ináč. Cirkev sa totiž aj neskoršie opierala o pomoc svojich veriacich a do svojich služieb zapriahla všetkých: robotníkov, obchodníkov, otrokov, vojakov atď. Horlivosť veriacich na poli katolíckej akcie neochabla ani v stredoveku, veď prevažnou väčšinou jej možno ďakovať aj pokrstenie tak mnohých pohanských národov.

Cirkevné dejiny nám rozprávajú, že katolícka akcia prekvitala vlastne vo všetkých minulých storočiach, lebo v každom storočí nachádzame laikov, ktorí sa zaslúžili o uplatňovanie katolíckych zásad. Sv. Ján apoštol napr. laikovi Ga j o v i píše svoj tretí list, lebo diakon Diotrophes neposlúchol jeho rozkazy. Za časov pápeža Inocenca IV. s v. F r a n t i š e k konal najväčšiu apoštolskú prácu. V čase aviňonského zajatia pápežov najviac sa pričiňovala o návrat pápežov do Ríma s v. K a t a r í n a S i e n s k á⁵² a s v. B r i g i t a Š v é d s k a.⁵³ Šírenie protestantizmu v Španielsku okrem kardinála Ximena najviac hatila s v. T e r é z i a. Sv. Klement Hofbauer vo svojej apoštolskej práci vo Viedni najlepších spolupracovníkov našiel medzi svetskými. V misiách aj podnes neoceniteľné zásluhy si získavajú tzv. svetskí katechisti. Bolo by to teda nesprávne, keby sme v katolíckej akcii videli nejaký výplod našej doby.

Katolícka akcia bola horlivo prevádzaná vo všetkých minu-

lých storočiach, len ju ľudia nepoznali pod jej terajším menom. O prevádzaní katolíckej akcie svedčí aj nasledujúci prípad.

Spisovateľ L. Arthofer mal raz zaopatriť sviatosťami umierajúcich ťažko chorého väzňa, ktorý už veľmi dávno nebol na sv. spovedi. Väzeň o zaopatrení nechcel ani len počuť a nechcel sa smieriť s Pánom Bohom. V Arthoferovi vtedy skrsla šťastná myšlienka. K zatvrdlivému väzňovi poslal uväzneného vraha — lúpežníka a tomu sa ho podarilo nahovoriť na sv. spoveď. Po vykonaní dobrej sv. spovede väzeň zomrel. Po jeho smrti sa Arthofer poďakoval vrahovi za obrátenie toho zatvrdlivého hriešnika, a vtedy mu ten ináč surový človek povedal:

— Dôstojný pán, aj ja som už dvadsať rokov nebol na spovedi. Po tieto dni som sa však zamyslel nad svojím životom a rozhodol som sa, že sa obrátim. Teraz sa ešte nemôžem vyspovedať. Musím si najprv dobre preskúmať svoj život, ale na Veľkú noc istotne pôjdem na spoveď. To vám sľubujem.

Hľa, dôkaz na to, že katolícka akcia nie je nejakou neznámu vecou. Veď to nahovárание vrahovo nebolo ničím iným, ako katolíckou akciou. Cirkev vždy sa usilovala získať veriacich pre spoluprácu pri zachraňovaní nesmrteľných duší a veriaci túto spoluprácu nikdy neodmietali. Ba naopak, veriaci aj sami sa usilovali o získanie poblúdených svojich spolubližných. Dokazuje nám to aj príklad malého Černocha Viktora z kmeňa Nzobe v Portugalskom Kongu.

Tento malý černošský chlapec po svojom pokrstení musel opustiť misijnú stanicu a na žiadosť svojich rodičov musel sa vrátiť domov. Pred odchodom ho misionár otcovsky napomenul, aby ostal verný Pánu Bohu.

— To vám ochotne sľubujem! — povedal mu vtedy chlapec. — Ba sľubujem vám aj viac. Budem sa usilovať, aby som vám mohol priviesť aj svojich príbuzných.

Po týchto slovách chlapec odišiel, ale okolo Vianoc sa zasa dostavil na misijnú stanicu a priviedol so sebou 11 dievčieniec a 2 chlapcov. O niekoľko mesiacov neskôr dostavil sa znova k misionárovi a priviedol ku krstu 60 svojich súkmenovcov vo veku 18—20 rokov. Horlivosť toho malého Černocha nám jasne svedčí o tom, že katolícka akcia sa prevádzala v cirkvi v každom čase a na každom mieste, lebo horlivým katolíkom vždy záležalo

na nesmrteľných dušiach ľudských. Je teda povinnosťou nás všetkých, aby sme ju oživilí a priviedli k bývalej sláve.

Náš vek potrebuje katolícku akciu práve tak, ako potrebuje aj každodenný chlieb. Nábožensko-mravné pomery za našich časov veru nemožno nazvať dobrými. Mnohí naši súčasníci vôbec neplnia svoje náboženské povinnosti: nemodlievajú sa, nesvätia nedele a sviatky, nepristupujú k sv. sviatostiam a nestarajú sa o svoje náboženstvo. Sú katolíkmí, ale len podľa mena, lebo žijú životom úplne pohanským. Katechizmus zadeľuje síce katolíkov do troch skupín a delí ich na cirkev bojujúcu, cirkev trpiacu a cirkev víťaznú. Situácia je však dnes taká, že k týmto trom spomenutým skupinám veriacich musíme ešte pridať aj štvrtú, t. j. cirkev spiacu. Do tejto cirkvi môžeme zaradiť matrikových katolíkov, ktorí sú katolíkmí len podľa matriky a podľa mena, nie však podľa života. Takýchto katolíkov je dnes oveľa viac, ako by sme si mysleli. Nám títo katolíci nemôžu byť ľahostajní. My sa ich musíme pokúsiť zobudiť zo spánku a musíme sa ich usilovať priviesť na dobrú cestu. Lenže kto to má robiť? Kňazstvo je preťažené prácou v kostole, v škole, v kancelárii a v spolkoch a nemá často času na túto prácu. K niektorým týmto ospalcom sa kňazstvo ani len nedostane, preto nemôže pracovať na ich obrátení. Jedinou záchranou pre týchto poblúdilcov môžu byť horliví laici, ktorí sa medzi nimi môžu dopracovať väčších úspechov ako ten najoduševnenejší kňaz. Na kňaza pozerajú ľudia s akousi predpojatosťou a nedôverčivosťou, preto horlivý laik môže medzi nimi úspešnejšie pracovať ako kňaz.

K misijnému biskupovi pristúpil raz 12-ročný černošský chlapec Lev a pýtal sa domov na návštevu svojho chorého bračka. Biskup ho nechcel pustiť samého do tak vzdialenej osady. Chlapec sa však nedal prehovoriť a silou-mocou chcel ísť domov.

Otče, — hovoril biskupovi, — ja rozhodne musím ísť domov! Moji rodičia sú pohani a bračka nepokrstia, preto ho ja musím ísť pokrstiť, aby aj on prišiel po smrti do neba!

Biskup sa bál chlapca pustiť na ďalekú cestu, preto ho s krstom bračkovým odkázal na misionárov, ale darmo. Chlapec mu celkom otvorene vyhlásil:

— Rodičia im ho nedovolia pokrstiť, skryjú ho pred nimi a môj brat zomrie bez krstu!

To už bol taký dôvod, ktorý musel uznať aj biskup.

— Choď teda domov! Nech ťa sprevádza na ceste tvoj anjel strážca! — povedal chlapcovi biskup, a malý Lev s radosťou sa ponáhlal domov.

Na tretí deň Lev pokrstil svojho brata, ktorý onedlho potom zomrel ako kresťan.

Príklad toho 12-ročného chlapca nám je najlepším dôkazom toho, že katolícki laici dakedy s väčším úspechom môžu pracovať na poli náboženskom ako najhorlivejší kňazi. Katolícka akcia nie je teda nijakou zbytočnosťou, ale je životnou potrebou cirkvi. Vyžaduje ju najmä: a) nedostatok kňazstva, b) predpojatosť ľudí voči kňazovi, c) väčšia možnosť úspechu u svetských pracovníkov.

Katolícka akcia má za cieľ pomáhať kňazom pri pokresťančení moderného ľudstva, ale zato kňaza nečiní zbytočným. Svetskí pracovníci môžu síce na poli náboženskom vykonať veľmi veľa, ale zato pri vysluhovaní sv. sviatostí kňazstvo nemôžu nahradiť. Vysluhovanie sv. sviatostí a ostatných prostriedkov milosti ostane aj v dobe najväčšieho rozkvetu katolíckej akcie výhradnou výsadou katolíckeho kňazstva.

Pracovať na poli katolíckej akcie je povinnosťou každého katolíka.

Katolícka akcia je najlepší prostriedok ako zachrániť poblúdené duše, preto sa musí na nej zúčastniť každý katolík. Prácu na poli katolíckej akcie žiada od katolíkov láska k Pánu Ježišovi, láska k bližnému, láska k cirkvi a láska k národu a k vlasti.

1. Prácu na poli katolíckej akcie žiada od katolíkov **láska k Pánu Ježišovi.**

Pán Ježiš preto prišiel na tento svet, aby ľudí priviedol k večnému spaseniu. Spása ľudstva bola hlavným cieľom celého jeho života, celej jeho učiteľskej činnosti, celého jeho utrpenia a jeho bolestnej smrti na Kalvárii. Katolícka akcia je vlastne spoluprácou na spáse nesmrteľných duší a pokračovaním vo veľkom diele Pána Ježiša. Oproti tejto spolupráci nemôže teda ostať nevšímavým ten človek, ktorý naozajstne miluje Pána Ježiša. Láska k Pánu Ježišovi musí takéhoto človeka nadchnúť

k duševnej práci za vec Kristovu v rámci katolíckej akcie. Právom teda môžeme vyhlásiť, že kto nechce pracovať na poli katolíckej akcie, ten vlastne nemá lásky k Pánu Ježišovi.

2. Prácu na poli katolíckej akcie žiada od katolíkov ich **lásky k bližnému**.

Pán Ježiš nám prikazuje: „Milovať budeš svojho bližného ako seba samého!“ (Mat. 22, 39.) Tieto slová u katolíkov nesmú byť však len prázdnu frázou, ale musia katolíkov povzbudzovať aj k skutkom lásky a milosrdenstva voči ich spolubližným. Najkrajším prejavom lásky k bližnému u katolíkov je starosť o nesmrteľné duše spolubližných, ktorá sa najlepšie javí v práci na poli katolíckej akcie. Práca na poli katolíckej akcie je vlastne samaritánskou prácou na záchrane duší našich spolubližných, lebo ňou zblúdenému človekovi navraciame ten najdrahocenejší poklad — pokoj jeho nesmrteľnej duše. Prácou na poli katolíckej akcie zachraňujeme svojich spolubližných pred večným zatratením, a tým im preukazujeme najväčší skutok lásky a milosrdenstva. Ten miluje najlepšie svojho bližného, kto sa stará aj o záchranu jeho nesmrteľnej duše.

3. Prácu na poli katolíckej akcie žiada od katolíkov ich **lásky k cirkvi**.

Láska k cirkvi najlepšie sa dokazuje prácou za cirkev. Kto naozaj miluje svoju cirkev, ten sa usiluje aj o rozkvet a rozšírenie svojej cirkvi. Na rozkvet cirkvi najlepšie však pracuje katolícka akcia, preto už aj láska k cirkvi musí nás pobádať k tomu, aby sme sa na práci na poli katolíckej akcie čo v najväčšej miere zúčastňovali. Pápež Lev XIII.⁵⁴ bol napísal: „Je nevyhnutne potrebné, aby na obrane náboženstva pracovali aj vybraní laici, ktorým je drahá cirkev, spoločná to matka všetkých, a ktorých živé slovo a živé spisy môžu byť veľmi prospešné pri obrane katolíckych práv.“ (Enc. „Etsi nos“.)

4. Prácu na poli katolíckej akcie žiada konečne od katolíkov aj ich **lásky k národu a k vlasti**.

Kto miluje svoj národ a svoju vlasť, ten sa nemôže ľahostajne dívať na ich mravný úpadok, ale sa musí chopiť záchrannej práce v prospech svojho národa a svojej vlasti. Túto záchrannú prácu však najlepšie prevádza katolícka akcia, preto sa na práci katolíckej akcie musia zúčastňovať katolíci už aj z dôvodov národných a vlasteneckých. Náboženstvo a mravnosť sú najpevnejšími

oporami národa a vlasti, preto nemá lásky k národu a k vlasti ten, kto sa svojou prácou neusiluje upevňovať tieto základné piliere mravnosti v dušiach svojich spolurodákov.

Práca na poli katolíckej akcie nie je teda len niečím ľubovoľným, ale je to najprednejšia povinnosť každého katolíka.

Pápež P i u s X I. vyhlásil, že katolícka akcia patrí „k predným rysom kresťanského života“ a že „každý katolík má cítiť potrebu a povinnosť zasvätiť sa tomuto apoštolskému dielu alebo aspoň k nemu prispieť.“

Poľský biskup K u b i n a píše: „Katolicizmus činu nie je povinnosťou sv. Otca, biskupov a kňazov... Povolani sú k nemu aj veriaci.“

A kardinál B e r t r a m dodáva: „Laický apoštolát je naozajstnou a vážnou povinnosťou veriacich katolíkov. Je skutočnou povinnosťou. Nie je ponechané slobodne sa ti rozhodovať, či chceš prevádzať apoštolát, alebo nie. Je to tvojou povinnosťou. O tom Kristus nepripúšťa nijakú pochybnosť. Veď celkom zreteľne hovorí: »Kto neshromažďuje so mnou, roztrusuje...« (Luk. 11, 23.). ... Na večnom súde nemôže obstať ten, kto svoje schopnosti, svoj čas, svoje sily nepoužil verne na konanie týchto skutkov najvznešenejších zo všetkých ľudských skutkov. Zo všetkého toho jasne plynie, že laický apoštolát nie je tvojou ľubovôľou, ale je tvojou povinnosťou.“

Nemôže byť teda ani len najmenej pochybnosti o tom, že práca na poli katolíckej akcie je povinnosťou každého katolíka. Pán Boh bude nás raz všetkých brať na zodpovednosť za tie duše, ktoré pre našu nevšímavosť a ľahostajnosť zahynuly.

K r i š t o f K o l u m b u s nekonal svoju cestu na mori z nejakých hmotných dôvodov. Konal ju z dôvodov čisto náboženských. Chcel pre Krista získať nové národy, preto podnikal svoju ťažkú plavbu do neznámych končín zeme. Krištof Kolumbus pokladal totiž dušu ľudskú za najväčší poklad, preto bol hotový za duše ľudské aj najväčšie obete prinášať. Keď sa ho raz v akejsi spoločnosti dopytovali na poklady ním objavenej domnelej „Indie“, odpovedal:

— India je pekná a bohatá, ale najväčšou jej perlou je duša Indiána!

V očiach dobrého katolíka najväčšími pokladmi sú nesmrteľné duše ľudské, preto dobrý katolík v prospech týchto nesmr-

teľných duší ľudských s najväčšou ochotou pracuje aj na poli katolíckej akcie. Prácu na poli katolíckej akcie pokladá si dobrý katolík za svoju katolícku povinnosť.

Vlastnosti pracovníkov katolíckej akcie.

Katolícka akcia je vážna práca na získaní nesmrteľných duší, preto v jej rozličných odvetviach môžu úspešne pracovať len ľudia ucelení a v každom ohľade vynikajúci.

Pracovníci katolíckej akcie alebo laickí apoštoli musia vynikať najmä príkladným katolíckym životom, hlbokými náboženskými vedomosťami, smelosťou, obetavosťou, výbojnosťou a láskou k Bohu a k bližnému.

1. Pracovníci katolíckej akcie alebo laickí apoštoli musia vynikať **príkladným katolíckym životom**.

Katolícka akcia je vlastne úsilím o náboženské obrozenie ľudstva, preto môžu v nej s úspechom pracovať len takí ľudia, ktorí aj sami žijú životom katolíckym. Ku katolíckemu životu nemôže predsa viesť iných ten, kto sám nežíje životom katolíckym. Dobrý príklad je najúčinnnejším prostriedkom získať iných pre vec katolícku.

Vyplýva to jasne zo slov Pána Ježiša: „Tak nech svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesách.“ (Mat. 5, 16.)

Sv. František Salézsky píše: „Jeden gram dobrého príkladu má väčšiu cenu ako celý metrák slov.“

I starí Rimania hovorievali: „Verba movent, exempla trahunt — slová povzbudzujú, ale príklady tiahnu.“

O blahodarnom vplyve dobrého príkladu svedčí nám aj nasledujúca príhoda.

Gróf de Maillé (poslanec z Maine-et-Lou) dostal raz list, ktorý mu spôsobil veľkú radosť. V tomto liste medzi iným čítal totiž aj tieto slová: „Pamätáte sa ešte na toho mladého poručíka, ktorý istého večera roku 1870 neďaleko mesta Mans pri Vás ležal v akejsi šope? Vtedy ste sa pred spaním pomodlili svoju večernú modlitbu, a ja, ako neverec, som sa Vám vysmial preto. Neskôršie som o tom veľa premýšľal a veľa študoval a presvedčil som sa, že ste si správne počínali. Ďakujem Vám čo

najúprimnejšie za to dobrodenie, ktoré ste vtedy preukázali mojej duši."

Gróf de Maillé veľmi často čítaval tento list svojim priateľom a pritom obyčajne poznamenával:

— Tento list chcel by som mať v ruke aj v hodinke svojej smrti, lebo by som ho mohol použiť ako pas do večnosti!

Hľa, čo môže vykonať dobrý príklad. Preto aj na poli katolíckej akcie príkladný katolícky život je najlepším prostriedkom získavať poblúdené duše.

2. Pracovníci katolíckej akcie alebo laickí apoštoli musia vynikať **hlbokými náboženskými vedomosťami**.

Povinnosťou pracovníkov katolíckej akcie je totiž poučovať poblúdených spolubližných o veciach náboženských, a poučovať môže druhých o veciach náboženských len ten, kto dôkladne pozná svoje náboženstvo. Potrebné náboženské vedomosti musia pracovníci katolíckej akcie čerpať z kostolných kázni, z katolíckych prednášok a z naššej katolíckej tlače.

Istý vydavateľ novín na redakčné miestnosti umiestil tento nápis: „Prosím ctených spolupracovníkov, aby neopúšťali redakciu skôr, ako do nej vstúpili!“ Inými slovami: Ráďte pracovať! Niečo podobného mohli by sme dnes povedať aj náboženským pochybovačom: Neopúšťajte svoje náboženstvo skôr, ako ste do neho vnikli! Poznajte svoje náboženstvo!

Lenže ako ho majú poznať? Odpoveď na túto otázku je jasná: Pracovníci katolíckej akcie nech ich poučujú o náboženstve, nech vhodným spôsobom odstraňujú ich pochybnosti, nech im odporúčajú vhodné náboženské knihy! Lenže najsamprv nech sa sami dostatočne vzdelajú vo svojom náboženstve a nech si nashromaždia potrebné náboženské vedomosti!

3. Pracovníci katolíckej akcie alebo laickí apoštoli musia vynikať **smelosťou a odvahou**.

Ľudia zbabelí, bojazliví a nestáli nemôžu pracovať úspešne na poli katolíckej akcie. Kto sa bojí, ten sa na poli katolíckej akcie nikdy nedopracuje úspechu. Taký človek dá na seba vplývať každej maličkosti a dá sa znechutiť aj nepatrnou poznámkou. Človek smelý a odvážny sa však neľaká ničoho a pracuje nebojácne aj za najťažších okolností v prospech nesmrteľných duší.

Po minulej svetovej vojne nejaký voľnomyšlienkar prednášal v ktoromsi durínskom meste (v Thüringen!). Vo svojej reči popieral jestvovanie Pána Boha. Na túto prednášku prišiel aj istý mladík zo Švábska, ktorý práve v tom čase zavítal do mesta. Voľnomyšlienkar vo svojej prednáške vysmieval sa z viery v Boha a nakoniec odvážil sa povedať aj takéto slová:

— Keby jestvoval Boh, tak by teraz poslal sem svojho anjela, aby mi vylepil poriadne zaucho!

Sotvaže vypovedal tieto slová, pristúpil k nemu ten pocestný mladík a zvolal:

— Na to nie je potrebný anjel, ty naničhodník, o to zaucho postarám sa aj ja!

Potom mu bez akejkolvek obavy vylepil dve poriadne zaucha a povedal:

— Pekný pozdrav od Pána Boha! Zapamätaj si, že kvôli твоjim špinavým ústam Pán Boh nebude posielat na zem svojho anjela. Zaucho vie vylepiť aj Huschwedel.

Ten mladík sa nebál, a práve svojou nebojácnosťou a smelosťou strhol prítomné obecenstvo k hučnému aplauzu. Pracovník na poli katolíckej akcie musí byť tiež smelý a odvážny, a — keď aj nie zrovna zauchami, ale za to tým húževnatejšie a vytrvalejšie — má zastávať svoje náboženstvo, lebo len tak môže priviesť k víťazstvu katolícku vec.

4. Pracovníci katolíckej akcie alebo laickí apoštoli musia vynikať **obetavosťou**.

Laický apoštol musí pre vec Kristovu obetovať svoj voľný čas, svoje pohodlie, svoje zábavy, ba aj svoje peniaze a svoje zdravie. Takéto obete vie však prinášať len človek obetavý. Laický apoštol je teda vlastne akýmsi misionárom, ktorý tiež zanecháva všetko pre nesmrteľné duše.

Istý spisovateľ rozpráva, že nejaký otec chcel raz v nedeľu popoludní odísť so svojimi deťmi na prechádzku. Matka detí bola už na večnosti, preto jedno dievčatko muselo ostať doma strážiť dom. Pred odchodom na prechádzku však najstaršiemu synovi zišlo na um:

— Aké by to bolo pekné, keby som ostal aj ja doma so svojou sestričkou a keby som ju nenechal doma samotnú!

Vtedy sa však začalo ozývať v ňom sebeckto a skrsla v ňom iná myšlienka:

— Celý týždeň som sa tešil na túto prechádzku, a teraz sa jej mám zrieknuť?

Statočný brat však onedlho potlačil túto myšlienku a ostal doma. Podobne si musí počiňať aj pracovník katolíckej akcie. Aj on musí vedieť prinášať obete za vec katolícku. Bez obetavosti o katolíckej akcii nemôže byť ani len reči.

5. Pracovníci katolíckej akcie alebo laickí apoštoli musia vynikať **výbojnosťou** za vec Kristovu.

Úpadok nábožensko-mravných pomerov v novších časoch v nemalej miere zaviniła aj utiahnutosť katolíkov. My katolíci boli sme vždy len v defenzíve, a preto sme vždy boli zatlačovaní. Defenzíva dakedy môže byť síce aj potrebná, ale nesmie byť trvalá. S času na čas musíme prejsť aj do útoku, lebo útok aj vo vojne býva najlepšou prípravou a zárukou víťazstva. Laickí apoštoli nesmú teda len stále ustupovať pred rozpínavosťou nepriateľov, ale s času na čas musia prechádzať aj do útoku proti nepriateľom veci Kristovej. Bez útoku a výbojnosti nemožno zvíťaziť ani na poli náboženskom.

6. Pracovníci katolíckej akcie alebo laickí apoštoli musia konečne vynikať horúcou **láskou k Bohu a bližnému**.

Láska k Bohu a bližnému je vlastne hybnou silou priekopníkov katolíckej akcie. Ak sa na rozbúrenom mori chceme so svojim člnom dostať dopredu, musíme veslovať obidvoma veslami. Podobne je to aj na poli katolíckej akcie: aj tam sa len vtedy dostaneme dopredu, keď nás ku práci poháňa horúca láska k Bohu a bližnému. Bez hybnej sily lásky k Bohu a bližnému sa pracovník katolíckej akcie nemôže dopracovať úspechov.

Príkladný katolícky život, hlboké náboženské vedomosti, smelosť a odvaha, obetavosť, výbojnosť a láska k Bohu a bližnému sú teda hlavnými vlastnosťami dobrého pracovníka katolíckej akcie. Bez týchto vlastností si pracovníka katolíckej akcie ani len predstaviť nemožno. My katolíci vlastne všetci máme byť pracovníkmi a priekopníkmi katolíckej akcie, preto sa musíme vynasnažovať, aby sme si tieto tak veľmi potrebné vlastnosti čo najskôr osvojili, lebo len po ich úplnom osvojení môžeme viesť víťazný boj za vec Kristovu.

Ako máme pracovať na poli katolíckej akcie?

Keď na Karolínske ostrovy po prvý raz zavítali misionári, na jednom z týchto ostrovov boli nemálo prekvapení. Obyvatelia tohto ostrova na veľké prekvapenie misionárov poznali už hlavné pravdy kresťanské, znali desatoro božích prikázaní a vedeli sa už aj modliť, hoci predtým ešte nikdy neprišli do styku s misionármi. Misionári hneď začali pátrať po príčine tohto neobvyklého javu a o krátky čas mali už objasnenú celú záhadu.

Pred rokmi dostala sa na ten ostrov katolícka rodina a členovia tejto rodiny všetkých obyvateľov ostrova získali pre katolícke náboženstvo.

Tá katolícka rodina na Karolínskych ostrovoch — ako vidieť — konala svoju katolícku povinnosť a prevádzala tam katolícku akciu. Takúto katolícku akciu máme prevádzať medzi svojimi bližnými aj my. Ako však prevádzať katolícku akciu?

Katolícku akciu môžeme prevádzať rozličným spôsobom, ale najlepšie ju prevádzame apoštolátom slova, apoštolátom tlače, apoštolátom skutkov milosrdestva a apoštolátom modlitby.

1. Apoštolát slova konáme vtedy, keď svojich bližných poučujeme o náboženských otázkach alebo napomínáme plniť náboženské povinnosti (napr. uzavrieť cirk. manželstvo, navštevovať služby božie, prijímať sv. sviatosti, polepšiť si život atď.). Takýto apoštolát medzi svojimi bližnými môže konať každý katolík, len nech má na to potrebné náboženské vedomosti a okrem toho hodne opatrnosti a spoločenského taktu. Apoštolát slova s najlepším výsledkom môžu konať blízki príbuzní, dôverní priatelia, predstavení, spolupracovníci, spoluúradníci atď. Príležitosť takto apoštolovať naskytuje sa katolíkom vždy a všade: doma, v spoločnosti, v úrade, pri práci, vo vlaku atď. Apoštolovať slovom ani nenaráža na nejaké veľké ťažkosti, ako nám o tom svedčí aj tento príklad.

V hlavnom meste Argentíny, v Buenos Aires, konaly sa v kostole lazaristov ľudové misie. Za týchto misií zavítali raz do kostola dvaja chlapci: jeden päťročný a druhý desaťročný. Ten päťročný doviedol svojho staršieho kamaráta až pred hlavný oltár. Tam mu ukazoval svätostánok a čosi mu rozprával. Potom si spolu s ním pokľakol.

Misionár bol zvedavý, o čom sa tí chlapci rozprávali. Pristúpil teda k nim.

— O čom si rozprával svojmu kamarátovi? — opýtal sa menšieho chlapca.

— Pán páter, — odpovedal mu chlapec, — ja som chodieval cez misie do kostola, ale on nie. Preto — hoci je už veľký — nič nevie z náboženstva. Ani len to nevie, že je Boh. Doviedol som ho teda sem do kostola a rozprával som mu o Pánu Ježišovi, ktorý tu býva za tými zlatými dvierkami. Vy ste vo svojej kázni rozprávali, že každý človek má byť misionárom. Ja som sa — ako vidíte — tiež stal misionárom a ukazujem mu, kde je Pán Boh.

Ten malý chlapec konal apoštolát slova, a to bez akýchkoľvek veľkých ťažkostí. Nasledujme teda jeho príklad a konajme tiež podobný apoštolát slova!

Sv. Alojz⁵⁵ ešte ako chlapec zdržoval sa raz na kniežacom dvore v Turíne a tam sa bavil v spoločnosti viacerých mladíkov. Vtedy zavítal k chlapcom aj istý starší šľachtic a začal rozprávať všelijaké pohoršlivé veci. Sv. Alojz sa však čoskoro ozval proti týmto rečiam a napomenul starého šľachtica:

— Či sa nehanbíte rozprávať mladým chlapcom takéto nestydaté reči? Takéto reči kazia predsa dobré mravy!

Jeho slová neostaly bez účinku: zahanbený šľachtic zamĺkol a zmizol.

Sv. Alojz týmito niekoľkými slovami konal apoštolát slova a takéto apoštolát máme konať medzi svojimi bližnými aj my. Konáme ho vtedy, keď svojich bližných poučíme o veciach náboženských alebo láskavo napomenieme. Konajme tento apoštolát aj my ochotne, keď sa nám naskytne k nemu príležitosť!

2. Apoštolát príkladu konáme vtedy, keď vzorne plníme všetky svoje náboženské povinnosti. Svojím dobrým príkladom vykonáme na poli náboženskom obyčajne viac ako svojimi slovami. Dobrý príklad prvých kresťanov vedel voľakedy nadchnúť aj zatvrdnutých pohanov za kresťanstvo, preto dobrý príklad horlivých katolíkov nemôže ostať bez vplyvu ani na moderných pohanov. Pán Ježiš pokladal dobrý príklad za najúčinnnejší prostriedok získať poblúdených našich spolubližných.

Istý zlodej vkradol sa raz do domu, ktorého obyvateľa aj s čeľadou odišli do kostola. Potichučky vliezol do izby a obzeral

sa, čo by mohol ukradnúť. Odrazu však začul nejaké hlasy v bočnej komôrke. Celý prestrašený nakukol pootvorenými dvermi do tej komôrky a pri postielke videl dietky, ktoré sa modlili. Dojalo ho to. Začal počúvať a vtedy celkom zreteľne počul slová detských úst:

— Odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim viníkom! A neuveď nás do pokušenia, ale nás zbav zlého!

Tie slová ho ešte viac dojaly a jeho mysľou preletela myšlienka:

— Nevinné dietky modlia sa za odpustenie svojich hriechov a ja, hriešnik, som nikdy neprosil Boha o odpustenie. Som ja len ozaj naničhodník! Malé dietky sa modlia: „Ale zbav nás zlého“ — a ja som to zlo, pred ktorým ich má Boh chrániť!

Potichučky vytratil sa z domu a zmenil svoj život. Príklad malých detí ho priviedol na dobrú cestu.

Tak mohutne pôsobí dobrý príklad!

Uvedomme si aj my účinok dobrého príkladu a apoštolujme pomocou neho!

3. Apoštolát tlače konáme tak, že medzi svojimi poblúdenými bližnými rozširujeme katolícke knihy, letáky, brošúry a noviny. Takouto prácou vykonáme dakedy v prospech nesmrteľných duší viac ako ten najlepší kazateľ alebo rečník. Dobrá tlač je veľa ráz jediným prostriedkom zachrániť našich spolubližných, lebo sa dostane aj ta, kam my sami nemáme prístup. Mnohí poblúďilci jedine tlačí môžu ďakovať za svoje obrátenie. Apoštolátom tlače je aj to, keď odporúčame katolícke knihy a noviny svojim spolubližným.

Istá horlivá konvertitka vzala raz na cestu so sebou aj dobré katolícke noviny a čítala ich v čakárni. Potom ich nechala na stole a odišla do kúta a vtedy videla niečo veľmi zaujímavého. Len čo vstala, jedny noviny vstrčil do vrečka jeden cestovateľ a druhé pozorne začala čítať nablízku sediaci slečna. Tá pani z tejto príhody čerpala poučenie pre svoj tlačový apoštolát a od tých čias už úmyselne nechávala katolícke noviny na rozličných miestach. Týmto spôsobom vykonala pre vec Kristovu viac ako svojimi slovami.

Učme sa od tejto paněj a buďme aj my apoštolmi katolíckej tlače!

4. **Apoštolát skutkov milosrdenstva** konáme vtedy, keď s tým úmyslom pomáhame svojim núdzným spolubližným, aby sme ich pomocou skutkov milosrdenstva získali pre Pána Boha. Takýto apoštolát konáme tak, že: navštívime chorých, ujmeme sa opustených, nasýtime hladných, zaodejeme nahých atď. Tento spôsob apoštolovania býva však úspešný len vtedy, ak svoje skutky konáme výlučne z lásky k Bohu a bližnému a bez akéhokoľvek iného bočného úmyslu.

Francúzsky spisovateľ Pierre L'Ermite⁵⁶ opisuje v jednom svojom článku cinára, ktorý pri návrate do domu za krízy nájde pri svojej chorej žene rehoľnú sestru. Je nemálo prekvapený jej prítomnosťou a ako divoký neverec by ju najradšej vyhodil z domu. Nepáči sa mu jej prítomnosť, ale zato sa mu veľmi páči jej starostlivosť a láskavosť. Sestra od tých čias chodí do jeho príbytku každý deň a stará sa namiesto chorej ženy o jeho domácnosť a o jeho deti. Cinár si časom celkom zvyká na ňu, ale ho stále znepokojuje myšlienka:

— Kto jej to všetko zaplatí?

Istého dňa už to ďalej nemôže vydržať...

Nemožno predsa dovoliť prichádzať naveky tejto sestre a nevyriešiť predchádzajúcu otázku.

Tu náhle cinár začne:

— Konečne, sestra, musíte nám predostrieť svoj účet!

— Aký účet...?

— Koľko beriete za vizitu...?

Koľko...?

— Áno, ... koľko...? Nech to viem!...

Na tieto slová sestrička, ktorá bola celkom mladá, dala sa do smiechu, ... ale do tak hlasitého, že zunel v tejto biede ako štebot vtáka na okne hlinenej chatrče...

Ale robotník neustúpil...

Kamaráti ho upozornili: Daj si pozor!

Dnes chce vedieť všetko...

— Dlhý ste mi, drahý pane, malú modlitbu...

— Modlitbu...? ja?... Neviem sa modliť. — A to je všetko?

— Áno.

— To sú žarty, sestra!... Hovorme málo, ale hovorme otvorene... tu... karty na stôl!... Čo vás k nám priviedlo?...

Lebo konečne, keď prichádzate, to preto, že máte nejaký dôvod, do paroma!

Sestrička vtedy, sklopiac oči a skrížiac ruky na prsia, odpovie mierne, ako by vyslovovala myšlienku z ranného svojho rozjímania:

— Prichádzam preto, lebo milujem Boha a všetkých, ktorých On miluje . . .

Robotník nechápavo sa díva na tú vychudnutú sestru, ktorá mu povedala také divné slová . . .

— Teda Boh značí pre vás prakticky niečo . . . ?

Sestra pokračuje pomalým hlasom:

— Boh je všetko. Kto verí v neho — a ako by v neho neveril! — robil by to isté, čo ja.

Robotník ešte vždy neverí a znova sa pýta:

— Naozaj . . . ale tu vskutku . . . to činíte kvôli nemu . . . ?

— Áno, z lásky k nemu!

My tu prerušíme tento zaujímavý rozhovor, ale si odnesme z neho predsavzatie, že v budúcnosti budeme apoštolovať pomocou skutkov milosrdenstva jedine z lásky k Bohu a bez akéhokoľvek iného bočného úmyslu . . . Buďme istí, že takýmto apoštolátom najviac poblúdilcov získame pre Krista.

5. Apoštolát modlitby konáme vtedy, keď sa modlietvame za obrátenie hriešnikov. Modlitba je najmocnejšou zbraňou vo svete, preto nesmieme na ňu zabúdať ani pri svojej apoštolskej práci. Kde neosoží dobré slovo, dobrý príklad, tlač a napomenutie, tam skoro zázraky robí modlitba. Dôkazom toho nám je napr. aj obrátenie **A u g u s t í n a**, ktorý len modlitbe svojej matky Moniky ďakoval za poznanie pravdy. Apoštolát modlitby alebo sopiatych rúk môže konať aj ten, ktorý ináč nemôže pracovať na poli katolíckej akcie.

V roku 1887 mal byť v Paríži popravený vrah Pranzini pre zavraždenie troch osôb. Väzenský duchovný usiloval sa ho priviesť ku pokániu, ale vrah sa mu vysmial a o pokání nechcel ani len počuť. Keď sa o jeho zatvrdlivosť dozvedela **Ma l á T e r e z k a**, bývajúca ešte u svojich rodičov, pokúsila sa vraha nejako smieriť s Bohom. Dala za neho slúžiť sv. omšu, modlila sa zaňho každodenne a ukladala si za neho aj rozličné sebazaprenia. Tak sa zdalo, že ani toto všetko nepomôže. Vrah zotrval vo svojej nekajúcnosti až do dňa popravy. Dňa 31. augusta 1887

pred popravou stala sa však zaujímavá vec. Keď už Pranzini za prítomnosti asi 30.000 divákov stál na popraviske, odrazu sa obrátil k prítomnému väzenskému kňazovi a poprosil ho, aby mu dovolil pobožkať kríž. Kňaz mu ochotne podal krucifix a Pranzini pobožkal ho s tou najväčšou zbožnosťou a ľútosťou. Zomrel teda ako kajúci hriešnik. Terezka svojou modlitbou vyprosila mu milosť obrátenia.

Keby sme už ináč nemohli pracovať na poli katolíckej akcie, prevádzajme aspoň apoštolát modlitby, aby sme aspoň takto vykonalí niečo v prospech nesmrteľných duší ľudských.

Ako vidieť možnosti pracovať na poli katolíckej akcie vyskytuje sa nám veľmi veľa. Na nás je teda, aby sme tieto možnosti využili a aby sme podľa svojich síl a schopností čo najhorlivejšie konali na tomto poli svoju katolícku povinnosť.

V správnom smere.

K okienku osobnej pokladne na ktorej si stanici prišiel raz nejaký muž a pýtal si lístok do druhej triedy.

— A kam cestujete? — pýtal sa ho pokladník.

— Čo vás do toho? — odpovedal mu cestujúci.

— Pane, — rozčuľoval sa pokladník, — nerobte si tu žarty. Ja na žarty nemám času.

— Čo sa rozčuľujete? — odpovedal mu cestujúci. — To nie sú nijaké žarty. Vám je to predsa jedno, kam ja cestujem. Hlavná vec je, že vám zaplatím za lístok.

My sa chutne zasmejeme na tomto človekovi a v duchu ho pokladáme za blázna. A predsa! Keď ide o životné cestovanie, práve tak ako on, počína si aj väčšina dnešných ľudí. Cestujú do večnosti, ale oni sa o to nestarajú. Cestujú naslepo. Nepresvedčia sa ani len o tom, či sedia v správnom alebo v nesprávnom vlaku. Cestujú, ale nevedia, kam. Nasadli do nejakého vlaku a sedia v ňom, pokiaľ môžu. A potom? Potom presadnú do iného, do najbližšieho. Len na jednom im záleží, len o jedno sa starajú. Starajú sa o vlakovú triedu a pokladajú to za veľkú vec, keď sa z tretej triedy dostanú do druhej. A celí sú blažení, keď sa po dlhom boji dostanú na mäkké kanapy triedy prvej... Áno, tak je to v živote! Boj o vozňovú triedu, o postup, o pohodlie: to je

životný obsah veľkej väčšiny dnešných ľudí. A keď sa voľakovi podarilo vyšvihnúť z jednoduchého robotníka za poslanca, pokladá sa to za najväčšie šťastie pozemského života. Ľuďom dnes záleží len na pohodlí a nepýtajú sa, kam ich vezie uháňajúci vlak ich života.

A mali by sa veru pýtať! Mali by o tom rozmýšľať!

Niektoré vlaky sa totiž skladajú zo samých pohodlných salónnych vozov, uháňajú krásnou romantickou krajinou — ale sa rútia do priepasti. Iné zas majú len vozne tretej triedy, vlečú sa pustou, jednotvárnou a fádnu krajinou — ale sa šťastlivo dostanú k svojmu cieľu.

Rozumný človek tu nebude teda dlho rozmýšľať. Nasadne hoc aj do skromného vlaku, len nech ho ten dovezie k vytýčenému cieľu. Vie totiž dobre, že je to jedno, či v prvej alebo v tretej triede sa dostane šťastlivo k svojmu cieľu.

Pred rokmi akýsi pán cestoval zo Švajčiarska do talianskeho mesta Genovy. Vymenil si lístok do prvej triedy a chcel nasadnúť do pohodlného expresu, ale zmeškal vlak. Expres mu odišiel pred nosom a pán s lístkom do prvej triedy v ruke ostal stáť na peróne. Nadával, až sa hory zelenaly. Najviac pri tom utŕžila jeho žena, lebo vraj ona zavinila, že zameškali vlak. Ten pán bol celý nešťastný, lebo na druhý deň ráno mal už rozhodne byť v Genuve. Už si chcel aj auto najat a na ňom chcel doháňať jachajúci expres, ale si to rozmyslel. Čakal celé tri hodiny a nakoniec voľky-nevoľky nasadol do skromného „Bummelzugu“, na ktorom nebolo ani prvej ani druhej triedy. Vlak sa pohyboval veľmi pomaly a nervózny pán už nevedel premôcť svoju netrpezlivosť. Na jednej stanici vlak odrazu zastal a bolo počuť volanie:

— Všetci vysadnúť!

— No ešte to mi bolo treba! — zahundral netrpezlivý pán.

S najväčšou nevoľou a nechufou vysadol z vlaku, ale v tej chvíli odrazu prestal nadávať. Na stanici uzrel nápis, že expresný vlak — ktorý bol zmeškal — sa vykoľajil, dolámal sa, zhorel. Po prečítaní tejto zprávy už viac nešomral. Ba naopak. Zo srdca sa tešil, že šťastnou náhodou cestoval na skromnom „Bummelzugu.“

Cestovateľmi sme aj my na tejto zemi. V čase nášho životného cestovania nezáleží však na pohodlí a na mäkkých kana-

pách: hlavná vec, aby sme šťastlivo došli k svojmu cieľu, do blaženej večnosti . . .

Ktorým smerom však cestovať, aby sme došli k tomuto svojmu cieľu? Svet je predsa labyrintom, bludiskom! Ťažko sa v ňom orientovať. Križuje sa v ňom tisíce všelijakých ciest a na každej križovatke sú celé tucty nápisov. V živote totiž každý naničhodník, darebák, lapaj a podvodník môže stavať orientačné tabuľky. Ba ešte aj zloději a kmíni môžu v ňom maľovať šípky po stĺpoch a stromoch na zavádzanie obecnstva. Kto by sa orientoval podľa ich značiek, ten by zahynul bez milosrdenstva. Ktorým smerom sa teda uberať? Ktorou cestou kráčať?

Ktorou? — Cestou praktického katolicizmu, lebo len tá nás vedie k nášmu večnému cieľu a do blaženej večnosti . . .

Preto si v živote nevšímajme vábivých hlasov všelijakých náuk, ale po celý svoj život kráčajme len cestou praktického katolicizmu! Len tou cestou sa dostaneme k svojmu cieľu, len tou cestou dôjdeme do blaženej večnosti . . .

Poznámky.

- ¹ Henrich Sienkiewicz (1846—1916), poľský spisovateľ, ktorý v roku 1904 dostal za svoju literárnu prácu Nobelovu cenu. Jeho diela vyšli aj v slovenskom preklade.
- ² Sv. Filip Nerejský (1515—1595), kňaz a zakladateľ Bratstva najsv. Trojice pre starostlivosť o chudobných a chorých pútnikov v Ríme. Bol zakladateľom rehole Oratoriánov, ktorá sa stala strediskom náboženského života v Ríme a bola potvrdená pápežskou stolicou r. 1583.
- ³ Diogenes (412—323), podivín a cynik, ktorý býval v sude.
- ⁴ Franz Joseph Haydn (1732—1809), rakúsky hudobný skladateľ.
- ⁵ Pyrrhos (307—272), epirský kráľ.
- ⁶ Francois Mané Aronet Voltaire (1694—1778), francúzsky neverecký spisovateľ.
- ⁷ Jozef Flavius (nar. 37 po Kr.), židovský spisovateľ, ktorý však písal grécky.
- ⁸ Dioklecián (284—305), rímsky cisár a prenasledovateľ kresťanov.
- ⁹ Sv. Anton z Komy (zomr. 356) žil na púšti v Egypte ako pustovník.
- ¹⁰ Pius X. (1903—1914), pápež svätého života.
- ¹¹ Martin Luther (1483—1546), náboženský novotár v Nemecku.
- ¹² Benjamín Franklin (1706—1790), americký štátnik a fyzik a od r. 1776 americký vyslanec v Paríži.
- ¹³ Sv. Augustín (354—430), najväčší bohoslovec kresťanský.
- ¹⁴ Jean Baptiste Henri Lacordaire (1802—1861), francúzsky dominikán a kazateľ, ktorý svojimi kázňami upozorňoval katolíkov aj na sociálne a filozofické otázky svojej doby.
- ¹⁵ Krištof Kolumbus (1446?—1506), objaviteľ Ameriky.
- ¹⁶ Urban Jean Joseph Leverrier (1811—1847), francúzsky hvezdár a neskoršie riaditeľ parížskej hvezdárne.
- ¹⁷ Dr. Tihamér Tóth, univerzitný profesor v Budapešti a neskoršie biskup vesprémsky, ktorého diela vyšli aj v slovenčine.
- ¹⁸ Napoleon Bonaparte (1769—1821), francúzsky cisár.
- ¹⁹ Francois René de Chateaubriand (1768—1848), francúzsky spisovateľ.
- ²⁰ Jean Baptiste Marie Vianney (1786—1859), farár v Arse, ktorý bol r. 1925 vyhlásený za svätého.
- ²¹ Pytagoras, grécky filozof.
- ²² Alexander Veľký (356—323), kráľ macedonský a najväčší dobyvateľ staroveku.
- ²³ Calles, krvavý prezident Mexika.
- ²⁴ Peter Verónsky (1205—1252), dominikán a mučeník.
- ²⁵ František Jozef I. (1830—1916), od r. 1848 cisár rakúsky a kráľ uhorský.
- ²⁶ Sv. František Salezský (1567—1622), právnik, bohoslovec a konečne biskup ženevský.
- ²⁷ Ernest Renan (1823—1892), francúzsky orientalista a filozof.
- ²⁸ Karol V. (1500—1558), cisár rímsko-nemecký.
- ²⁹ Krézus (560—546), posledný kráľ lydský.
- ³⁰ Louis Pasteur (1882—1895), francúzsky chemik, ktorý preukázal vede neoceniteľné služby.
- ³¹ Sv. Ambróz (340—397), milánsky biskup a významný bohoslovec.
- ³² Viktória (1819—1901), kráľovná Veľkej Británie a Írska.

- 33 Hippokrates (okolo roku 400 pr. Kr.), pokladá sa za zakladateľa lekárstva.
34 Galenus (129—199 po Kr.), najslávnejší lekár.
35 Sv. František z Assisi (1182—1226), zakladateľ františkánov.
36 Filip II. (1556—1598), kráľ španielsky.
37 Rudolf Habsburský, v roku 1273 zvolený za kráľa nemeckého.
38 Oto I. (936—973), cisár rímsko-nemecký.
39 Michelangelo Buonarotti (1475—1564), slávny stavitel', sochár a maliar.
40 George Stephenson (1781—1848), anglický tvorca parného rušňa a budo-
vateľ železníc.
41 Friedrich Wilhelm Herschel (1738—1822), nemecký hvezdár.
42 Francois Copée (1842—1908), francúzsky básnik a člen francúzskej aka-
démie.
43 Trajan (98—117), rímsky cisár.
44 Kyros (558—529), kráľ médsko-perzský.
45 Sv. Karol Boromejský (1584), arcibiskup milánsky.
46 Harun al Rašid (786—809), bagdadský kalif.
47 Sv. Anzelm (1033—1109), významný cirkevný učiteľ.
48 Sv. Ján Nepomucký (1340—1393), mučeník pražský.
49 Alžbeta (1558—1603), anglická kráľovná a veľká nepriateľka katolicizmu.
50 Sv. Ján Damascénsky (zomr. asi roku 755), spisovateľ a veľký obranca
úcty obrazov.
51 Július Caesar (100—44 pr. Kr.), rímsky štátnik, vojvodca a spisovateľ.
52 Sv. Katarína Sienská (1347—1380), vplyvná svätica.
53 Sv. Brigita (zomr. 1373), zakladateľka rehole.
54 Lev XIII. (1878—1903), veľmi vynikajúci pápež posledných časov.
55 Sv. Alojz (zomr. 1591), patrón mládeže.
56 Pierre l'Ermite, francúzsky katolícky spisovateľ a parížsky kanonik.

Literatúra.

- Burger Tiberius: Neue Kinderpredigten, Regensburg 1933.
Burger Tiberius: Jugendkanzel, Regensburg 1928.
Fattinger Josef: Der Katechet erzählt, Ried im Innkreis 1935.
Fiedler Emil: Warum denn zickzack gehen? Wiesbaden 1932.
Foerster Fr. W.: Do života. Trnava 1941.
Jánsky L. M.: Spoločenské pravidlá pre mládeňcov. Trnava 1940.
Kašpar Josef Dr.: Vira naše. Díl I.—IV. Praha 1931—1937.
Kliman Andrej: Katolíci vo vire dnešného života. Trnava 1937.
Koch Anton: Homiletisches Handbuch. I.—IV. Band. Freiburg im Breisgau 1939.
Kološ Jozef Dr.: Fakľový pochod večných právd. Zvolen 1938.
Köll Johann: Standeslehren für Jungmänner. Innsbruck-Wien-München 1937.
Kovács Gyula: Szabad egy szóra? Rozsnyó 1932.
Kraus Franz: Sonn- und Feiertags-Predigten. Jägerndorf 1936.
Kronus V.: Kázání Filipa Heuslera. Sv. I.—V. Praha 1935—1936.
Magdics Ignác Dr.: Krisztus világossága. I.—II. kötet. Budapest 1937.
Mohr Heinrich: Die Seele im Herrgottswinkel. Freiburg im Breisgau 1913.
Mohr Heinrich: Das Dorf in der Himmelssonne. Freiburg im Breisgau 1920.
Oberhammer Dr. —Kertész: Példák az életből. Budapest 1934.
Pierre l'Ermite — Ján Haranta: Potrebuje ešte Boha? Trnava 1940.
Schmiedt Béla Dr.: A megváltás szolgálja. Budapest 1937.
Schmiedt Béla Dr.: Isten atlétái. Budapest 1938.
Schmiedt Béla Dr.: Lelket az életbe. Budapest 1932.
Šichta Viktor: Tatranské jedle. Trnava.
Tóth Tihamér Dr.: Szentbeszéd a tízparancsolatról. I.—II. kötet. Budapest 1928—1929.
Tóth Tihamér Dr.: Hiszek egy Istenben. Budapest 1931.
Tóth Tihamér Dr.: Hiszek az Egyházban. Budapest 1934.
Tóth Tihamér Dr.: Miatyánk. Budapest 1937.
Tóth Tihamér Dr.: Üdvözlégy, Oltárszentség. Budapest 1938.
Tóth Tihamér Dr.: A vallásos ifjú. I.—II. kötet. Budapest.
Tóth Tihamér Dr.: A jellemes ifjú. Budapest.
Tóth Tihamér Dr.: Ne igyál! Budapest.
Tóth Tihamér Dr.: A tiszta férfiuság. Budapest.
Tower Vilmos: Papi és szerzetesi diéta. Rákospalota 1938.
Walter János Dr.: Napsugarak a newcastle-i kőszételepen. Komárom 1930—1931.
Wolpert Leo: Fünf Minuten Christenlehre. I.—III. Band. Regensburg 1936—1937.
Žák Emanuel: Fragmenty, sbírka úvah na jednotlivé doby a dny roční. V Praze 1931. Díl V.
Žák Emanuel: Řeči nedělní a sváteční. V Praze 1909.

Obsah:

Quo vadis? — — — — —	3
O praktickom katolicizme — — — — —	7

I. Praktický katolík musí veriť, čo Boh zjavil.

Potreba viery — — — — —	7
Písmo sväté — — — — —	11
Ústne podanie — — — — —	14
Tajomstvá — — — — —	16
„Len to verím, čo vidím“ — — — — —	18
Príčiny nevery — — — — —	21
Prehlbenie viery — — — — —	25
Najlepší prostriedok na zachovanie viery — — — — —	29
Aká má byť naša viera? — — — — —	31
Vyznanie viery — — — — —	34

II. Praktický katolík musí plniť svoje náboženské a stavovské povinnosti.

Plnenie povinnosti — — — — —	37
Prikázania — — — — —	40
Modlitba — — — — —	43
Kedy a ako sa máme modliť? — — — — —	49
Kostol — — — — —	51
„Ja nepotrebujem kostol...!“ — — — — —	54
Ako sa máme správať v kostole? — — — — —	57
Nedele a sviatky — — — — —	60
Nedeľná a sviatočná omša svätá — — — — —	64
Nedeľný a sviatočný pokoj — — — — —	69
Pôsty — — — — —	72
Prečo zaviedla cirkev pôsty? — — — — —	75
Láska k bližnému — — — — —	81
Pokoj so spolubližnými — — — — —	83
Práca — — — — —	88
Ako máme pracovať? — — — — —	93
Naše povinnosti voči rodičom — — — — —	97
Predstavení a podriadení — — — — —	101
Pomer k vrchnostiam — — — — —	103
Tlač — — — — —	106
Pijatyka — — — — —	109
Kino a divadlo — — — — —	112
Zábava — — — — —	116

III. Praktický katolík musí žiť a umrieť v stave milosti božej.

Potreba milosti božej	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118
Ako si zachováme milosť posväcujúcu?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	122
Svätá spoveď	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	127
Spovedné tajomstvo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	132
Výhovorky od sv. spovede	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	136
Neodkladajme sv. spoveď!	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140
Sväté prijímanie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	145
Dobré skutky	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150
Príprava na dobrú smrť	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	155

IV. Praktický katolík musí pracovať na poli katolíckej akcie.

Pojem a minulosť katolíckej akcie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	153
Pracovať na poli katolíckej akcie je povinnosťou každého katolíka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	162
Vlastnosti pracovníkov katolíckej akcie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	165
Ako máme pracovať na poli katolíckej akcie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	169
V správnom smere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	174
Poznámky	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	177
Literatúra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	179

Z poverenia Spolku katechéto v a profesorov náboženstva so sídlom v Nitre napísal Andrej Kliman. S povolením bisk. úradu v Nitre č. 501/1942-šk. zo dňa 21. aug. 1942.